Atocha'dan Ayrılış

Ben Lerner

JAGUAR

BEN LERNER

1979'da Kansas, Topeka'da doğdu. Brown University'de Siyaset Teorisi okuduktan sonra şiir üzerine yüksek lisans yaptı. 2003'te Fulbright bursuyla Madrid'e gitti. *The Lichtenberg Figures* (2004), *Angle of Yaw* (2006), *Mean Free Path* (2010) adlı şiir kitaplarının ardından yazdığı ilk romanı *Atocha'dan Ayrılış*, 2011'de yayımlandı.

HAKAN TOKER

1965'te Denizli'de doğdu. Makine Mühendisliği ve İngiliz Dili ve Edebiyatı okudu. Şiir kitabı *Mavikara* (1999) ve Pelin Kalp (Hakan Toker'in yarattığı kurmaca bir yazar) ile ortak öykü kitabı *Postu Modern Kızıl Tilki* (2002) YKY tarafından yayımlandı. Tom Perrotta, Donald Barthelme ve David Foster Wallace'tan çeviriler yaptı.

Atocha'dan Ayrılış
Ben Lerner

Kitabın Özgün Adı
Leaving the Atocha Station

© Ben Lerner
© Jaguar Kitap, 2014

1. Baskı: Şubat 2014, İstanbul

Çeviren
Hakan Toker

Editör
Ferhat Özkan

Düzelti
Mehmet Çelik

Sayfa Tasarım
Hakan Güngör

ISBN: 978-605-63743-6-4

Baskı-Cilt
Ana Basın Yayın San. Tic. A.Ş.
Sertifika No: 20699

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Jaguar Kitap tarafından Aitken Alexander Agency'den alınmıştır. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar haricinde yayıncının izni olmaksızın hiçbir surette kullanılamaz.

JAGUAR KİTAP
Prof. Dr. Cemal Birsel Cad. Sayan Han No: 8/22 Eminönü/İstanbul
Tel: 0 212 522 94 22
www.jaguarkitap.com
e-mail: iletisim@jaguarkitap.com
Sertifika No: 27215

ATOCHA'DAN AYRILIŞ

BEN LERNER

Çeviren Hakan Toker

TEŞEKKÜR

Ariana'ya, anneme, babama; Matt, Aaron, Brecht, C. D., Chris, Colin, Cyrus, Forrest, Geoffrey, Jacqueline, Jeff, Joanna, Jo-Lynne, Justin, Kyle, Skoog, Stephen, Tao ve Tom'a teşekkür ederim.

Michael Clune'un *No: a journal of the arts*'ın 7. sayısında yayınlanan "Theory of Prose" başlıklı yazısından fikirler ve ifadeler çaldım. Clune gibi, *The Long Schoolroom*'daki yazıları için Allen Grossman'a minnettarım. "Hayatın beyaz makinesi" tabirine ilk olarak Jeff Clark ve Geoffrey G. O'Brien'ın ortak çalışması *2A*'da rastladım. John Ashbery bu tabiri "Longing of the Accords" şiirinde (*Planisphere*) epigraf olarak kullanmış. Bu kitaptan seçme parçalar, Physiocrats Press tarafından yayımlanan bir kitapçıkta bulunabilir. Roman, bazı değişikliklerle birlikte, ilk olarak *boundary 2*'da yayımlanan "The Future Continuous: Ashbery's Lyric Mediacy" başlıklı yazımda yer alan Ashbery şiiri üzerine bir incelememi de içeriyor. "Leaving the Atocha Station" Ashbery'nin 1962 tarihli *The Tennis Court Oath* adlı kitabındaki bir şiirin başlığıdır.

1

Araştırmamın ilk safhasında, neredeyse hiç mobilyası olmayan bir çatı katında -yani Madrid'e geldiğimde baktığım bu ilk dairede- ya kendiliğimden, ya da La Plaza Santa Ana'dan gelen ve görmekte olduğum rüyanın bir parçası olarak algılamayı başaramadığım gürültüye uyanıyor; paslı, ocak üstü espresso makinesinin altını yaktıktan sonra bir esrarlı sigara sararak hafta içi sabah programıma başlıyordum. Kahve hazır olduğunda yatağın üzerine çıkıp içinden zar zor geçebildiğim tavan penceresinden çatıya süzülüyor; turistlerin ellerinde rehber kitapçıklarıyla metal masalarda kümelendiği, akordeoncunun sanatını icra ettiği meydanı yukarıdan seyrederek espressomu içip sigaramı tüttürüyordum. Uzaklarda: Saray ve uzun sıralar oluşturan bulutlar. Sonrasında projem tavan penceresinden tekrar içeriye dalmayı, kaka yapmayı, duş almayı, beyaz haplarımı yutmayı ve giyinmeyi gerektiriyordu. Nihayet, içinde Lorca'nın *Toplu Şiirleri*'nin çift dilli bir baskısı, iki defterim, bir cep sözlüğü, John Ashbery'nin *Seçme Şiirleri*

ve ilaçların olduğu çantamı alıp Prado'ya gitmek üzere evden çıkıyordum.

Limon yeşili tulumları içerisinde sokakları süpüren temizlik görevlilerini başımla selamlayıp Calle de las Huertas'tan aşağıya yürüyor, El Paseo del Prado'yu geçiyor, uluslararası öğrenci kimliğim sayesinde yalnızca birkaç euro ödeyerek müzeye giriyor ve doğruca 58. Salon'a yönelerek Roger Van der Weyden'in *Çarmıhtan İndiriliş* tablosunun önünde dikiliyordum. Uyandıktan sonra genellikle kırk beş dakika içinde tablonun önüne gelmiş oluyor ve bünyemde henüz bir diğerine üstünlük sağlayamamış olan esrar, kafein ve uyku birbirleriyle mücadeleyi sürdürürken, aşağı yukarı gerçek boyutlarında resmedilmiş figürlerle yüz yüze geliyordum: Meryem ilelebet bayılıp yere yığılıyor; elbisesindeki mavilerin Flaman resminde bir benzeri yok. Meryem'in bedeninin duruşu İsa'nınki gibi; Nicodemus ve bir havari, İsa'nın çarmıhtan indirilmiş, ağırlıksız gibi görünen bedenini tutuyor. Yaklaşık, sene 1435; 220 x 262 cm. Meşe pano üzerine yağlıboya.

Projemde bir dönüm noktası: Bir sabah Van der Weyden'e geldiğimde yerimi birinin almış olduğunu gördüm. Tam olarak her zaman dikildiğim yerde duruyordu ve bir an için tedirgin oldum, her ne kadar adam benden daha ince ve daha esmer olsa da tabloya bakan kendimi seyrediyor gibiydim. Oradan ayrılmasını bekledim ama yerinden kıpırdamadı. Acaba beni daha önce *İndiriliş*'in önünde görmüş olabilir miydi? Acaba benim gördüklerimi görmek umuduyla mı tablonun karşısındaydı? Huzursuz oldum ve sabah ayinim için başka bir tuval arayışına girdim, fakat tablonun boyutlarına ve mavilerine öyle alışmıştım ki yerine bir başkasını koyamazdım. 58.

Salon'u terk etmek üzereydim ki adam aniden hıçkırarak gözyaşlarına boğuldu. Acaba müzeye beraberinde getirdiği keder her ne ise, onunla meşgulken yüzünü saklamak için mi tabloya dönmüştü sadece? Yoksa *derin bir sanatsal deneyim* mi yaşamaktaydı?

Derin bir sanatsal deneyim yaşama kabiliyetim olmadığına dair endişelerim uzun süredir devam ediyordu ve üstelik birilerinin, en azından tanıdığım birilerinin, söz konusu deneyimi yaşayabildiğine de pek inanmıyordum. Bir şiirin veya bir tablonun veya bir müzik eserinin "hayatını değiştirdiğini" söyleyenlere kuşkuyla bakıyordum, zira çoğunu tanıdığım bu insanlarda deneyimin öncesi ile sonrası arasında herhangi bir değişim göremiyordum. Her ne kadar bir şair olduğumu iddia etsem de ve dahası bu İspanya bursunu sözüm ona yazarlık yeteneğimle kazanmış olsam da şiiri genellikle sadece düzyazı içerisinde alıntılandığında güzel buluyordum. Mesela üniversitede hocalarının ödev olarak verdiği makalelerde mısra aralıkları yerine eğik çizgi şeklindeki taksim işareti vardır ve böylece okuduğunuz şey belirli bir şiirden çok, şiirsel ihtimallerin bir taklidi olarak kalır. Sanatla ilgilendiğim kadar, sanat eserleri karşısındaki kendi deneyimlerim ile o eserlere atfedilen değerler arasındaki kopuklukla da ilgileniyordum; öyle sanıyorum ki derin sanatsal deneyim yaşamaya en çok yaklaştığım nokta da bu kopukluk deneyimiydi: Derin bir derinlik yokluğu deneyimi.

Adam nihayet sakinleştiğinde aradan en az iki dakika geçmişti, gözyaşlarını silip sonra da sümkürdüğü mendili cebine koydu. Gözlerinden uyku akan, sırık gibi bir bekçiden başka kimsenin bulunmadığı 57. Salon'a geçtiğinde dosdoğru İsa'nın, San Leocadio'nun eseri olduğu

tahmin edilen, küçük boyutlu, adak olarak sunulmuş tablosuna yöneldi: Yeşil tunik, kırmızı cübbe ve yoğun bir keder ifadesi. Adam küçük tuvale bakarken ben de başka bir resmi inceliyormuş gibi yaparak yan gözle onu izliyordum. Uzun süren bir dakika boyunca sessiz kaldıktan sonra tekrar hıçkırmaya başladı. Bekçi irkilerek dikkat kesildi ve bakışları benimkilerle buluştu. Benimkiler aynı şeyin diğer galeride de yaşandığını söylüyordu. Onun bakışlarında ise durumu anlama çabası vardı: Adam tablolara zarar veren, üzerilerine tüküren, onları duvardan ayırmaya çalışan ya da bir anahtarla parçalayan manyaklardan biri miydi yoksa yine derin bir sanatsal deneyim mi yaşıyordu? Mendil tekrar ortaya çıktı, adam sakin adımlarla 56. Salon'a geçti, *Dünyevi Zevkler Bahçesi*'nin önünde durdu, tabloyu aynı sükûnetle inceledi, ardından kendini tam anlamıyla bırakıverdi. Bu arada salondaki bekçi sayısı üçe çıkmıştı: 57. Salon'un sırık bekçisi, 56. Salon'un her zamanki bekçisi olan kısa boylu kadın ve muhtemelen son feveranı duyarak buraya gelen, inanılmaz uzunluktaki gümüş rengi saçlarıyla yaşlı bir bekçi. 56. Salon'da birkaç ziyaretçi daha vardı ama onlar da müze tanıtımını dinledikleri otomatik kulaklıklarına öyle bir dalmışlardı ki, Bosch'un önünde yaşanan sahnenin farkına bile varmamışlardı.

Bir müze bekçisinin ne iş yaptığını düşündüm; gerçekten, müze bekçisi ne demekti? Bir taraftan, paha biçilmez eserleri manyaklardan, çocuklardan veya fotoğraf makinesi flaşlarının hırpalayıcı etkisinden koruyan güvenlik gücünün bir parçasıydınız; diğer taraftan, insan ruhunun hakiki zaferleri arasında yaşayan biriydiniz ve varsa görevinizin saygınlığı bu hakiki zaferlerin insanı kolaylıkla gözyaşlarına boğabilecek olmasından

kaynaklanıyordu. Hayatlarının büyük bir kısmında ölümsüz tabloların arasında yaşayan ama sadece saat kaç, müze ne zaman kapanıyor, *dónde esta el baño** gibi basit sorulara cevap veren bekçilerin muğlaklığında insanın içine dokunan bir şey vardı. Adam, gerçekten de öyle bir ruh hâlindeyse, onun vecd hâlini paylaşamazdım, ama bekçilerin ikilemi beni etkilemişti: Salonun dışına çıkmasını isteyip, hiç şüphesiz derin sanatsal deneyimini mahvederek, orada adamın psikolojik durumunu anlamaya mı çalışacaklardı yoksa bu potansiyel kaçığı kültürel hazinelerin arasında, başka şeylerin yanında kendi işlerini de tehlikeye atarak, serbest bırakma riskini mi göze alacaklardı? Gerginliklerini yansıtan bu sessiz performansları benim için herhangi bir *Pietà, Deposition* veya *Annunciation*** tablosundan daha dokunaklıydı ve adamı bir galeriden diğerine takip ederken kendimi onlardan biri gibi hissettim. Belki de adam bir sanatçıdır, diye düşündüm; sergilediği kendinden geçme hâlinin farkında değil miydi yoksa, belki de yarattığı sahneler bu bekçiler üzerinden müzeyi barındırdığı çelişki ile yüzleşmeye zorlama amacını taşıyordu. Adam bir ağlama krizini daha sona erdirip tıpış tıpış müzenin ana çıkışının yolunu tuttuğunda böyle şeyler düşünüyordum. Bekçiler rahatlamaktan ziyade üzüntüyle dağılmışlardı sanki ve adamın, bu büyük sanatçının peşine takılarak müzenin dışına, pırıl pırıl güne adım attım.

—

* (İsp.) "Tuvalet nerede?" (ç.n.)

** *Pietà*: Çarmıhtan indirilen İsa'yı annesi Meryem'in kucağında tasvir eden eser. *Deposition*: İsa'nın çarmıhtan indirilişini tasvir eden eser. *Annunciation*: Müjde; Cebrail'in Meryem'e İsa'nın doğacağını müjdelediği sahneyi tasvir eden eser. (ç.n.)

Bir süreliğine büyük sanatçıyı düşündüm.

Araştırmamın ilk evresi boyunca, çoğu hafta sonu, öğrencilerinin İspanyolcalarını yeterlilik seviyesinden akıcılık seviyesine ulaştırmalarına yardımcı olmak üzere vakıf tarafından tutulan İspanyolca öğretmenim Jorge, arabayla beni Madrid'e kırk dakika mesafedeki kamp yerine götürürdü. Burası dil okulundan arkadaşlarının kafayı bulmak, içki içmek, yüzmek ve oynaşmak için gittiği bir yerdi. Bana *El Poeta** diyorlardı, alay etmek için mi yoksa yakınlık duydukları için mi asla tam olarak

* (İsp.) Şair. (ç.n.)

anlayamadım. Biraları çoğunlukla ben alıyordum ve ayrıca esrarı da beni kazıklamakta hiçbir sakınca görmeyen Jorge'den fahiş fiyata satın alıyordum. Kamp yeri hakkında söylenecek pek bir şey yoktu: Sadece birkaç kamp ateşi bulunduran bir açıklık, etrafta bizden başka kimse görmediğim ve üstelik biz de temizlik hususunda dikkatli olduğumuz hâlde bol miktarda çerçöp. Göle uzaklık otuz metre bile değildi. Hava genellikle açık havada uyunabilecek kadar sıcak olurdu. Beş ya da altı kişi ateşin çevresinde otururken bana pek söz düşmezdi. Kafayı çeker ve gubar esrarımı veya Jorge'nin geç saatlerde ortaya çıkardığı sert otu tüttürürdüm. Neredeyse hiç konuşmaz ama gülümserdim ve konuşulanlara tepki verir gibi alçaltıp yükselttiğim gülüşümle nelerden söz edildiğini anladığımı ima etmeye çalışırdım.

İyice kafayı bulduğum bir gece, Jorge'nin adımı telaffuz ettiğini bir anda olmasa da yavaş yavaş fark ettim, *Poeta*'yı kullanmıyor, üzerine basarak adımı söylüyordu ve diğerleri de bana öfke ve şaşkınlıkla bakıyordu. Sonra fark ettim ki her zamanki gülümseyişimle tebessüm etmeye devam ediyordum, gülümsemem orada asılı kalmıştı, dikkat etmemiştim, hâlbuki o sırada Jorge'nin arkadaşlarından biri, Isabel, acıklı bir hikâye anlatıyordu veya üzüntü verici bir şeyler itiraf ediyordu, en azından sesi yumuşaktı ve dolan gözlerinden alevlerin şavkı yansıyordu. Yüzümdeki gülümsemeyi, yani Isabel'in dramına gösterdiğim tepki olarak gördükleri ifadeyi yüzümden silebilmem sanki bir dakika kadar sürmüştü. Adımın geçtiği bu az rastlanan durum beni konuşmayı denemeye sevk etti: Anlamadım veya dinlemiyordum demeye çalıştım, ama kekeleyerek söylediklerim anlaşılmaz şeylerdi, İspanyolca ile pek alakası yoktu. Tek

yapmam gereken uyuyakaldığımı, dalıp gittiğimi, eğer Isabel onun anlattıklarına gülümsediğimi düşündüyse çok çok üzgün olduğumu söylemekti ama bunların veya başka şeylerin nasıl söyleneceğini bir türlü aklıma getiremiyordum. Daha kötüsü, diğerleri bana muhtemelen Isabel'in anlattıklarına bu şekilde tepki vermenin ne kadar büyük bir rezillik olduğunu söylerken gülümseme kendiliğinden geri gelmişti. Ardından Jorge'nin arkadaşı, Isabel'le ilişkisi olan ya da ilişki kurmayı düşleyen Miguel, elindeki bira kutusunu ateşin üzerinden bana fırlattı ve yüzümdeki gülümsemeyi silmemi söyledi, eğer İspanyolcada böyle bir ifade varsa. Elimde olmadan güldüm, sinirlerim bozulmuştu, ancak asıl önemlisi gülüşüm beni şaşırtacak kadar rahat görünüyordu, yaşadığı aşağılanmışlık duygusu iyice artan Isabel ise başını ellerinin arasına almıştı. Derken, ayağa kalkıp ateşin başından ayrıldı ve göle doğru ilerledi, gruptaki diğer iki kadın da onu izledi, o sırada Miguel bana yaklaşarak horozlanmaya başlamıştı; Jorge onu tutup geri çekti. Hiç değilse artık, özür dilerim, özür dilerim diyebiliyordum ki kendini Jorge'den kurtaran ya da Jorge'nin bilerek bıraktığı Miguel ağzının ortasına bir tane yapıştırıverdi.

Aslında şiddetli bir yumruk değildi ama darbenin beni yere sermesine izin verdim. Miguel bana bağırıp duruyordu, Isabel ve arkadaşları çıkan patırtıyı fark ederek geri döndüler. Jorge, Miguel'i tutup sakinleştirdi. Dudağımdaki minicik kesikten gelen kanın tadını alabiliyordum, ısırarak yarığı genişlettim, böylece berbat bir şekilde yaralanmış görünecektim ve bu da gülümseyişimin yol açtığı zor durumdan beni kurtaracak ölçüde merhamet toplamamı sağlayacaktı. Yüzümü ellerimle

kapatmış bir hâlde acıdan kıvranıyormuş rolü yaparken kanı güzelce ağzıma ve çeneme bulaştırıp dağıttım. Nihayet toparlanıp tekrar ateşin başındaki gruba katıldığımda Isabel dehşete kapılarak, anneciğim, Tanrı'm gibi şeyler söyledi. Gruba aniden çöken sessizliği yararak göle doğru yürüdüm ve yüzümü yıkamaya başladım. Birkaç dakika sonra kuru çimlerin üzerinde ayak sesleri duyuldu: Isabel yanımdaydı.

"Özür dilerim," dedi.

"Hayır, ben özür dilerim," dedim. "Orada anlattıklarını anlamamıştım," demeye çalıştım. "İspanyolcam çok kötü. Sinirlerim boşalıverdi."

"İspanyolcan iyi," dedi. "Yüzün nasıl?"

"Yüzüm iyi," dedim, bu onu güldürdü. Saçlarını topladığı eşarbı çıkarıp suya batırdı, suyunu sıktı ve yüzümdeki kanı sildi, eşarbı tekrar suya batırdı ve sıktı. Bir şeylerden söz etmeye başladı; ya ay hakkında, ayın su üzerindeki etkisi hakkında konuşuyordu ya da Miguel'in yaptıklarını veya bu gece yaşanan tüm bu dramı dolunayın etkisine bağlıyordu; gerçi ay o gece dolunay evresinde değildi. Saçları uzundu, belki de o bekçinin saçlarından daha da uzundu. Sonrasında belki çocukken gölde yüzdüğünü anlatıyordu, belki gölün ona çocukluğunu hatırlattığını anlatıyordu, belki bana çocukken yüzmekten hoşlanıp hoşlanmadığımı soruyordu veya belki de ay hakkında söylediklerinin çocukça şeyler olduğundan bahsediyordu. Lorca'dan bir şiir bilip bilmediğimi sordu, bu defa pek çok renk geçiyordu ve bu yüzden benim hiç beceremediğim bir şekilde r harflerini hafifçe yuvarlaması gerekiyordu. Bana sigara uzattı ve tüttürmeye başladık. Suya bakıyordum ve ayılmıştım.

Ateşin başındayken neden ağlamış olduğunu öğrenmek istiyordum. Esas olarak "ateş" ve "daha önce" anlamına gelen kelimeleri tekrarlayarak bu isteğimi anlatmaya çalıştım. Uzun bir süre durakladıktan sonra konuşmaya başladı; ev hakkında bir şeydi ama ev derken ev halkını mı kastediyordu yoksa bir bina olarak evden mi söz ediyordu anlayamadım; ay isimlerinin ve sokak isimlerinin geçtiğini duydum; kitap veya şarkı adı olduğunu düşündüğüm bir şeyler; zorlu zamanlar veya zorlu hava koşulları, dönem, amca, değişim, yaz mevsimiyle ilgili bir benzetme, kırmızı bir arabayı satın almak ve/veya çarpmakla ilgili bir şeyler... Söylediklerinden, hepsi bir anda olmak üzere bir dizi olası hikâye çıkardım, böylece anlayamamış olmaktan ziyade farklı tonlarda, birden fazla bağlam içerisinde anlamış oluyordum. Amcası geçen yıl bugün Salamanca'daki bir sokakta meydana gelen bir araba kazasında ölmüştü; uyuşturucu bağımlısı erkek arkadaşının yaz sonunda hastaneye yatırılmasını sağlamıştı ve artık erkek arkadaşı onu göremeyecekti çünkü çocuk Barcelona'ya taşınmak zorundaydı; küçük bir kasabada yaşayan ailesinin ipotekli evleri haczediliyordu ve çocukluğundan kalma oyuncaklarının bulunduğu kutuları ayıklamak zorunda kalmıştı; savaş sırasında bir kardeşini kaybetmişti. Bu farklı seçenekler üzerinde durma, onları birbirine karıştırma ve dalgalar hâlinde ayrıştırma, İspanyolca dinlerken arada kalanları çıkarma kuralını terk etme becerisi, tüm bunlar, projemde bir dönüm noktası oldu, yeni bir safha açtı. Sessiz kalmayı tercih ettim, yüzüm San Leocadio'nun eserindeki yüz ifadesini örnek almıştı.

—

Prado'dan ayrıldıktan sonra genellikle El Rincón diye bir kafeye gider, kızarmış ekmek ve *chorizo* denen İspanyol salamından ibaret bir sandviç yerdim. İspanyollar için öğle yemeği saati diye bir şey olmadığı için turistler yoksa kafede bir şeyler tıkınan tek insan ben olurdum. Sonra birkaç sokak daha yürüyüp El Retiro'ya, şehrin merkezî parkına gelir, bir bank bulup otururdum, defterlerimi, cep sözlüğümü, Lorca'yı çıkarırdım ve ayaklarım yerden kesilirdi.

Eğer hava güneşliyse ve esrar ile tütün oranını doğru ayarlamışsam, eğer etrafımda konuştuklarını duyabileceğim ama hangi dilde konuştuklarını anlayamayacağım bir mesafede insanlar varsa, minik bir haz dalgası beni kucaklardı. Önümde çok uzun saatler boyu gün ışığı olurdu, İspanyollar için henüz öğle sonrası bile değildi; çok uzun aylar boyunca sürecek bir bursum vardı, daha yeni başlamıştım; ama burs çok da uzun sürmezdi. Şu şu tarihte hayatıma geri dönerdim, böylece yurtdışında yaşadığım tekdüze hayat herkes için az da olsa ilginç hâle gelirdi. Madrid'de basit ihtiyaçların ötesinde bir hayat kurma gereği duymuyordum; her ne anlamda olursa olsun bir çevre edinme kaygısı gütmem gerekmiyordu. Önümde sonsuz gün, aylarca sürecek sonsuz günler vardı ve dahası dönüş tarihim bu sınırsızlık duygusuyla sınırlıydı, tam da bu yüzden tehdit edici bir unsur olarak görünmüyordu. Aşk saydığım şeylerin akınına uğradığını hissetmeye başlardım, öncelikle hemen elimin altındakilerin: Toz toprak içinde hoplayıp zıplayan, adları buysa, kırlangıçlar, iki yanında Avrupa ağaçları sıralı caddeler, turistlerin önünde fotoğraf çektirdiği, krallara ve kraliçelere ait taş heykeller; parkın yapay gölü El Estanque'nin ışıltısına duyulan aşk.

Topeka aşkı: Telefon direğinin tepesindeki yavru şahin, eşofmanının beline işaret fişeği tabancası sokmuş erkek çocuk, dikenli kaplumbağa ya da havai fişek kurbanı parmak; belalıya ve onun boyun sakalına duyulan aşk, ama sadece bir annenin duyabileceği türden. Bakıcılarımın hepsine duyduğum aşk, James hariç; temsil etmeye çalıştığı su kulesinden düşen güreşçiye duyulan aşk. Sonra da Providence aşkı: Kitap raflarındaki ilk çökme, yıldızların sönük çocuklarıyla reçeteli bir şeyin satırlarında koşma, bir tünelden çıkış ya da New York'a doğru uyku, yeniden tanımlanan "zengin", okunmamış şiir kitaplarına duyulan aşk, Cyrus ve yürüyüşlerimiz. Ama en yoğun olanı *o öteki şey* için hissedilen aşk, ses-emici perde, hayatın beyaz makinesi, orta mesafede kümelenen gölgeler, yakın bile değil, vesairenin ta kendisinin dokusu.

Böyle günlerde çeviri dediğim şey üzerinde çalışırdım. Lorca'yı rastgele açar, İngilizce tarafı birinci defterimde bir sayfaya kopyalar ve değişiklikler yapmaya başlardım. Bir kelimeyi bana çağrıştırdığı ilk kelime neyse onunla değiştirirdim ve/veya mısradaki kelimelerin yerlerini değiştirirdim. Sonra da bu değişikliklerin aklıma getirdiği başka bir değişiklik yapardım. Bazen de değiştirmek istediğim İngilizce kelimenin İspanyolca karşılığına bakar, sonra o kelimeyi ses olarak benzeyen bir İngilizce kelime ile değiştirirdim ("Gökyüzü kavisinin altında" dizesi önce "Cielo kavisinin altında" olarak değişirdi ve o da "Çello kavisinin altında" hâline gelirdi). Sonra bu şekilde oluşturduğum çevirileri ikinci defterime yazdığım düzyazı bölümlerin arasına serpiştirirdim ("Çello kavisinin altında / Rastgele açtım Lorca'yı" gibi).

Ama eğer güneş yoksa ve karışım oranını tutturamamışsam, etrafta çok fazla insan varsa veya park bomboşsa, dumanı çektikçe içimde dipsiz bir uçurum açılırdı. Şimdi öğleden sonranın sınırsızlığı korkutucuydu; ne akşam olacaktı ne de 58. Salon'da ertesi gün; manzaranın yeşil ve gümüş renkleri ortadan kaybolurdu. Kitabını açmaya elim varmazdı. Bir çöküş hissi yaşamaktan daha kötüydü; çöküş hissi *bendim.* Yaylılar için bestelenmiş, çalınması imkânsız bir adagio... Nefes alıp verdikçe içimdeki uzaklıklar şişiyor ve sönüyordu. Bir kâbustan doğru zamanda uyanamamak gibiydi; artık o kâbusun içinde yaşamak zorundaydınız, eviniz orasıymış gibi. Belki şöyle anlatabilirim, o bunu çocukken kampa gönderildiğinde hissetmişti; kalbi aynı anda hem çılgınca atıyor hem de duruyor gibiydi. Sonra soluğu kesildi, söndü, parçalandı; dokuz bin metre yükseklikte bir pencere kırılmışçasına aniden bir vakum oluştu. Grilerin bir kısmı içine çekildi ve kayıplara karıştı; kendi kendisinin bir belirtisi hâline geldi. Çantasına uzanabilmek için gücünü topladı, ilaç kutusunun çocuk emniyetli kapağını açtı, sarı hapı diliyle ıslattı ve işaret parmağıyla başparmağının arasında ezip dilinin altına koydu. Sonra bekledi, bekledi ve nihayet bir şeyin ucu köreldi. Isındığını fark etti; hayır, soğumuştu. Elleriyle yüzüne dokundu ve ikisi de kendisine yabancı geldi; elleri hâlâ donuyordu, yüzü ısınıyordu. El Estanque'nin yanındaki telefon kulübeleri aklına geldi; telefon kartını kullanabilirdi; evde konuşup kendisini yatıştırabilecek birini bulabilirdi. Ama orada zaman yedi ya da sekiz saat erkendi, herkes uyuyordu. Üstelik hangi yetişkin erkek, eğer gerçekten öyle biriyse, hiçbir mantıklı sebep yokken panik hâlinde evi arardı, tıpkı çocukken hüngür

hüngür ağlayarak, gelip beni alın diye kamptan evi aramış olduğu gibi. Ağzında tuhaf bir tat hissetti. Tükürüğü başka birisine aitti; yutmaya iğrendi. Bu, diye kendi kendine ahkâm kesti, bir şizofreni belirtisi; bu senin sözde kişiliğinin hızlı parçalanışının başlangıcı; hastaneye yatırılman gerekecek. Hastane elbisesinin kâğıtsı dokusunu teninde hissedebiliyordu. İkinci bir sakinleştirici ezdi ve ayağa kalktı, bacakları kendisine ait değil gibiydi, ana çıkışa doğru yürümeye başladı. El Paseo del Prado'da yürüyen diğer insanlar ona tuhaf bir şekilde bakıyordu; yanından geçen insanların durduklarını ve dönüp kendisine baktıklarını bariz bir şekilde hissediyordu; koşmamak zordu; o yaklaştıkça apartmanı uzaklaştı; geçen her arabadan kahkahalar yükseliyordu.

Altı kat merdiveni uçarak çıkar, anahtarı bulup çıkarır, çantasını bırakıp kendini yatağa atardı. Battaniyeyle tamamen örtünürdü. İşte o zaman benim siestamı uyurdu.

—

Genellikle siestamdan uyandıktan sonra espresso makinesini ocağa koyar, kahvenin hazır olmasını beklerken bir esrarlı sigara sarardım. Hazır olduğunda duşu açar ve su ısındığında duşa girip kahvemi orada içerdim. İçtikçe su espressoyu sulandırır, buhar ve kafein yavaş yavaş zihnimi berraklaştırırdı.

Araştırmamın ilk safhası süresince, Madrid'de herkesin siesta zamanında uyuduğunu zannediyordum ve uyuklayan başkentin geri kalanına katıldığını hayal ederek uykuya dalıyordum. Oysa daha sonra öğrendim ki

Madrid'de tanıdığım insanların tümü içinde sadece ben bu zamanı uyuyarak geçiriyormuşum. İster El Retiro'da çeviri faaliyetim iyi gitmiş olsun, isterse griliği göğsüme çekmiş olayım, siesta sonrası hemen her zaman aynı şeyi hissederdim, yani hiçbir şey hissetmezdim, sakinleştirici almış ve bir saat fazladan uyumuş olsam bile. Özellikle allak bullak bir park macerası geçirmiş olduğum zamanlarda, ağzımın arka kısmında belli belirsiz kimyasal acılık gibi bir şey olurdu. Bu kimyasal acılığı çocukluğumdan beri biliyordum ve herkesin bildiğini, en azından kanın bakırımsı tadı kadar evrensel ve bir şekilde benzer olduğunu zannediyordum. Ama daha sonra öğrendim ki tanıdığım insanlardan hiçbiri bu tada aşina değildi, en azından benim tanımladığım şekliyle, panik sonrasına ait bir tat olarak. Evdeyken hiç öğle uykusuna yatmamış biri olduğumdan siestanın zamanı algılayışım üzerinde dramatik bir etkisi vardı, gün ya ikiye katlanmış gibi görünüyor, böylece sabahı hatırlamak gecenin öteki tarafında bir şey hatırlamak gibi oluyordu ya da tamamen günün ilk yarısının yerini alıyordu.

Kurulanıp giyindiğimde esrarlı sigarayı yakar, espressonun kalanını döker ve parkta bir çeviri tamamladıysam şiiri laptopuma geçirip e-posta ile Cyrus'a gönderirdim. Dairemde internet bağlantısı vardı ama e-postalarımda bir internet kafeden yazdığımı ve zamanının kısıtlı olduğunu söylüyordum. Aldığım e-postaların büyük çoğunluğunu yanıtlamamak için elimden geleni yapıyordum. Böylece internette olmadığım, hayatımı yaşamakla meşgul olduğum izlenimi yaratacağını düşünüyordum. Ama aslında, özellikle öğleden sonranın geç ve akşamın erken saatlerinde, epeyce bir zamanı internette rezil şeylerle ilgili videolar izleyerek geçiriyordum.

Cyrus'a yazdıktan sonra, *Don Quijote*'yi çift dilli bir baskısından okumaya çalışır, genellikle *chorizo*, sert peynir, zeytin ve kavanozda beyaz kuşkonmazdan oluşan bir şeyler yer, bir şişe şarap açar, *Don Quijote*'yi bırakır ve İngilizce çevirisinden Tolstoy okurdum; Casa del Libro'da büyük romanları ucuza satılıyordu.

Başlangıçta planım, İspanyol edebiyatının başyapıtlarını okuyarak kendi kendime İspanyolca öğrenmekti. Bu şekilde öğrenilmiş İspanyolcanın niteliği ve etkisi üzerine hayaller kuruyordum; kadim çeşnisi ve biçimsel olarak abartılmış hitabeti, yabancı bir ülkeden birisinden çok, yabancı bir zamandan birisi izlenimi vererek, gündelik hayatın dünyeviliği ile nasıl da çarpışırdı. Kamp ateşinin etrafında, tam da Jorge sert marihuanayı ortaya çıkardıktan sonra güzel ve ince bir üslup kullandığını ve diğerlerinin beni cahilliğim veya aksanın yüzünden değil kendi dillerinin doruklarından çok uzakta oldukları için anlamadıklarını fark ettikleri andaki yüzlerini seyrettiğimi hayal ederdim. Bu soylu dilde akıcılık kazandığımda onların gözünde nasıl görüneceğimi düşünürdüm: Hareli, kendi dilleri içerisindeki faal olmayan bir gücü temsil eden ben, öyle ki bundan böyle sessizliklerim bile iyi işlenmiş, anlamlı görünecekti. Ama bir türlü İspanyolca düzyazı çalışamadım. Bunun sebebi, kısmen, çok fazla kelimenin anlamına bakmak zorunda kaldığımdan cümlenin akışını asla hissedemeyişimdi; çok sayıda parçacık hâlinde kalıyordu cümle, sürekliliği olan bir dalgalanma yoktu; kelimeler sadece ayrı ayrı noktalar hâlinde durmayı bırakıp kesintisiz bir çizgi oluşturana dek aynı pasajı tekrar tekrar okuyacak kadar sabırlı değildim. Şunun farkına varmıştım ki benim için herhangi bir olay

örgüsünden ya da geleneksel anlamdan çok daha önemli olan şey düzyazı okurken hissettiğim katıksız yönlülük durumuydu, zamanın aktıkça oluşan dokusuydu, hayatın beyaz makinesiydi. En dramatik sahnelerde bile, Natasha birden adamın yanında belirdiğinde ya da işte bunun gibi şeyler olduğunda, beni en çok etkileyen, yeniden bir araya gelmenin ve adamın ölümünün yarattığı histen çok; edatların, bağlaçların vs. faaliyetiydi; ifade etmenin kapsamı, ifade edilenden daha ilgi çekiciydi.

Şiiri okumak, öyle denebilirse, tamamen başka bir şeydi. Şiir aktif olarak ilgimi geri püskürtüyordu, geçirimsiz ve iletimsizdi ve beni içine almayı reddediyordu; zarfları, bağlaçları ve edatları çözülüp bir duyguya ve bir hıza dönüşemiyordu; birbirine bağlamaya çalıştıkça kelimelerin arasındaki boşluğa düşebilirdiniz; ama yine de şiir beni reddederek içine almanın daha yüksek bir biçimini sunuyordu ki ben ona layık değildim, arızalı bir hayatın içerisinde söz konusu olmayan derin bir deneyim; ve böylece şiir kendi dışında bir figür hâline geldi. Benim için İspanyolca bir şiiri okumak İspanyolca bir düzyazıyı okumaktan çok daha kolaydı, çünkü bir şiir deneyimi yaşamaya kalkışmakla ilgili her türlü cehalet, tereddüt ve başarısızlığa aşinaydım, bu herhangi bir şiiri negatif yetkiyle donatan şeydi, beni etkilemekteki başarısızlığı beni etkiliyordu, en azından biraz; İspanyolcada şiiri kavramak ya da şiir tarafından kavranmaktaki acizliğim İngilizcede şiiri kavramak ya da şiir tarafından kavranmaktaki acizliğime o kadar benziyordu ki İspanyolcayı, bu açıdan, anadilim gibi görüyordum. Böylece *Don Quijote*'yi, tıkınmayı, otuzbir çekmeyi, biraz Tolstoy okumayı aradan çıkardıktan sonra, artakalan

şarabı ve bir çağdaş İspanyol şiiri antolojisini çatıya taşıyor ve artakalan ışıkta birkaç şiir okuyordum.

—

Karanlık çökerken La Plaza Santa Ana turistlerle dolmaya başlardı, birbirleriyle buluşan, her iki yanaktan öpüşen birkaç *Madrileños** da görülebilirdi ama saat iyice ilerleyene dek yerel halk tam kadro boy göstermezdi. Kulağını en çok tırmalayanlar Amerikan ve Avustralya İngilizcesi olmak üzere konuşulan pek çok farklı dili, zemini gıcırdatan sandalyeleri ve tabakları gıcırdatan çatal bıçakları, metal masalardan alınan veya metal masalara konulan bardakları ve genellikle, rahatsızlık vermeyen beceriksizliğiyle, bir kemancıyı duyabilirdiniz. Uzaklarda Barajas'a yönelen uçaklar, kanatlarında yavaş yavaş yanıp sönen ışıklar, tamamen karanlık olana dek arkalarında bıraktıkları belli belirsiz bir pembelikteki izler... Uçaktakilerin beni görebildiğini hayal ederdim, aşağıdaki kendime bakıp yukarıdaki beni görebilen bir yolcu olduğumu hayal ederdim.

Araştırmamın ilk safhasında, Jorge ve arkadaşları dışında kimseyi tanımıyordum ve onlar da beni hafta içi gecelerinde bir şeyler yapmak üzere hiç davet etmediler; beni nasıl davet edeceklerdi emin değilim, zira Jorge'yi sadece cuma günleri dil okulunda görüyordum. Telefonum yoktu ve tam olarak nerede yaşadığımı bilmiyorlardı. Vakfın düzenlediği sosyal etkinliklere hiç katılmadığım için, insanın Madrid'deyken yapmayı umabi-

* (İsp.) Madridli erkekler. (ç.n.)

leceği şeyleri yapmak istesem peşine takılabileceğim kimse yoktu: İlerledikçe kafayı bularak bir bardan ötekine ilerlemek, sonra çok katlı bir *discoteca*'ya gidip korkunç teknomüzik ile, eğer buna öyle denebilirse, dans etmek; saatlerce, saatlerce öpüşmek, sonra çikolatalı *churros** yemek ve şafak sökerken sendeleyerek eve gelmek. Görünüşe göre bu hatırı sayılır genişlikte bir yaş dilimi için alışkanlık hâline gelmişti; kesinlikle birçok yaş grubundan insanlar çok geç saatlere kadar dışarıdaydı; çocuklar gece yarısı hâlâ meydanda oynuyor olurdu; orta yaşların sonundakiler sabahın erken saatlerine dek içerdi. Bu saatlere dek veya bu kadar göz önünde olmaya alışık değildim. Kendimi tüm bu curcunaya burun kıvıran üstün biri olarak görsem de hem geceleri evde korkunç derecede sıkıldığımdan hem de hoyrat bir şehvetle yüklü havanın cazibesine inkâr edilemez bir şekilde kapıldığımdan aslında şiddetle sokağa katılma ihtiyacı duyuyordum. Biralarının yanında rehber kitaplarıyla meydanda yalnız oturan adamlar görüyordum ama elbette ben öyle yapamazdım, grup hâlinde dolaşan aylak tiplere yanaşıp çetelerine katılmayı da teklif edemezdim, fakat şunu fark ettim ki gideceğim bir yer varmış gibi yaparak kararlı bir şekilde yürüdüğüm müddetçe çekinmeden evden çıkıp gecenin akışına kendimi bırakabilirdim.

Bir veya iki esrarlı sigara sarıp sigara paketine yerleştiriyor, bir bardak su içiyor, dişlerimi fırçalıyor, merdivenlerden inip meydana çıkıyordum. Meydanı geçen kendimi dairemin çatısından gözetliyormuşum gibi hissederdim; oradan bakınca çok hızlı yürüdüğümü ve

* Churros: Bir tür İspanyol tatlısı. (ç.n.)

durup bir sigara ya da esrarlı sigara yaktığımı, sonra daha sakin bir tempoyla kentin resmî merkezi olan Puerta del Sol'a doğru yürümeye devam ettiğimi görebilirdim. Birkaç dakikada ulaştığım Sol'de duraklayıp nereye gitmem gerekiyormuş numarası yapardım.

Çoğu zaman Gran Vía boyunca yürürdüm, portakal rengi ve mor dudak boyalarının soluk parıltıları içindeki sokak fahişeleri kepenkleri kapalı dükkânların önünde sigara içerdi. Nihayet, rehber kitapların deyişiyle, canlı gece hayatıyla bilinen, Amerikalıların nispeten az görüldüğü, eşcinsel ağırlıklı mahalle Chueca'nın yolunu tutardım. Chueca'nın sokakları o kadar dar ve meydanı bu aylarda o kadar kalabalık olurdu ki, öylece dolanırken sağınızda yürüyen solunuzda yürüyenle, solunuzda yürüyen de sağınızda yürüyenle beraber olduğunuzu zannedebilirdi. Bu durum ağzına kadar dolu birçok barda da geçerliydi; bir içki söyler ve sıkılmış hâlimle barın ortasında dikilirdim, insanlar bana yapışık grupların birinden olduğumu düşünürdü; hatta, herhangi bir büyük grubun içindeki insanların benimle konuşmaya başlamasına alışmıştım, onlardan biri olduğumu ama henüz tanışma fırsatı bulamadıklarını varsayıyorlardı. Gürültü yüzünden söylenenleri neredeyse hiç duyamazdım ama gülümseyip başımı sallardım ve bazen de hafifçe bardağımı kaldırırdım. O noktadan sonra benimle konuşanların grubuna doğru biraz daha katılır, yavaş yavaş gruba nüfuz ederdim.

Arturo ile tanışmam bu şekilde oldu, projemde bir dönüm noktasıydı. Chueca'da çok kalabalık bir bardaydım, her tarafa pullu yastıkların serpiştirildiği Fas usulü dekore edilmiş karma bir bardı. Arturo gelip yörüngesinde dolaştığım gruptakilerle selamlaşmaya başladığında

iğrenç bir mojito içiyordum. Diğerlerini kucakladıktan sonra samimi bir şekilde beni de kucakladı ve bara en yakında ben olduğum için bir içki isteyip istemediğimi sordu. İçkilerimizi beklerken falancayı nereden tanıdığını sordu, herhâlde grubu bir araya toplayanı kastediyordu. Falancayı herkes tanır anlamında omuz silktim. Sonra nereli olduğumu sorunca yalan söyledim: New York. Ya geçenlerde New York'ta olduğunu ya da yakınlarda New York'a gideceğini söyledi. Ne için, diye sordum. Bir müzikal performans için, diye cevapladı; ya da müzik yapmak için, ya da bir tür performans sanatı için. Madrid'de ne yapıyorsun, diye sordu. Bu noktada Providence'taki İspanyolca sınavımdan hatırladığım yanıtın bir versiyonunu kullandım, dili akıcı bir arkadaşının hazırladığı uzun bir cevaptı; çok azını okuduğum bir yazar kuşağı açısından, hakkında hiçbir şey bilmediğim İspanya İç Savaşı'nın anlamı üzerineydi; araştırmaya dayalı uzun bir şiir yazmayı planlıyorum, diye açıkladım, savaşın yazınsal mirasını keşfetmeyi amaçlıyorum. Dilbilgisi yönünden hatırı sayılır çetrefillikte bir cevaptı, projemin önemini şart kipinde, geçmiş zaman dilek kipinde ve gelecek zaman kipinde izah ediyordu. Beni şaşırtan ve rahatsız eden bir şekilde Arturo'nun merakı uyandı ve soru bombardımanına başladı: Falancayla tanıştın mı, burslu öğrenci ya da şair; şu şu müzeyi ya da arşivi ziyaret ettin mi? Bu bar çok gürültülü, dedim. İki bira sipariş etti ve içkiler gelince eliyle kendisini takip etmemi işaret ederek dışarıya çıktı.

Dışarıda sigara yaktık ve sorularını tekrarlamasına fırsat vermeden telaşla konuştum: İspanyolcam iyi değil. Çok iyi okurum, diye yalan söyledim, ama konuşamam. Güldü ve birtakım kişileri tanıyıp tanımadığımı

sordu, hayır dediğimde beni tanıştırmaktan büyük zevk alacağını söylüyordu. Çok incesin, diyordum ben de, bu da Arturo'yu eğlendiriyordu. Şık görünümlü insanlar yanımızdan geçerken ona selam veriyordu. Salamanca'da, ki orası şehrin en lüks semtiydi, bir galerinin sahibi olduğunu ya da orada çalıştığını ve erkek kardeşinin ya da erkek arkadaşının ya meşhur bir fotoğrafçı olduğunu, meşhur fotoğraflar sattığını ya da meşhur bir kameraman olduğunu anlattı. Galerisinin, şairlerin toplandığı, okuma seansları yapılan bir yer olduğuna dair bir şeyler söyledi ve adlarını hiç duymadığım bir sürü İspanyol şairin adını listeleyerek ve elbette âdet olduğu üzere Lorca'dan da bahsederek şiire duyduğu aşk üzerine uzun uzadıya, takip etmeyi başaramadığım bir konuşma yaptı. Önce bir yüzüne cep telefonu numarası yazarak bana galerinin kartını verdi, sonra elini samimiyetle omzuma atarak beni tekrar bardaki gruba götürdü. Orada herkes Arturo'nun bir arkadaşı olduğumu düşünerek benimle tanıştı ve en yakınımdaki iki kadınla, Teresa ve Ester'le her iki yanaktan öpüştük. Arturo hemen sohbete daldı ve ben de bir mojito daha almak için usulca bara sıvıştım. O andan sonra da söz sırasının bana gelme ihtimalini sezdiğimde, her defasında, kapağı bara attım., Öncelikle kendi bardağımı ya da onlarınkini göstererek ve kaşlarımı kaldırarak bir tane daha isteyip istemediklerini soruyordum; bir süre sonra Ester ortadan kayboldu ama Arturo ve Teresa'ya epeyce mojito ısmarladım ve kendimi, Teresa'ya projemi hevesle anlatırken bulduğumda çok fazla içmiş olduğumu fark ettim.

Hava almaya ihtiyacım var, dedim ve etrafımda yavaşça dönmekte olan bardan çıktım; eve yürüyüp sız-

mak istiyordum. Barın duvarına dayanmış yürümek için toparlanmaya çalışırken Arturo ve Teresa aniden yanımda belirince şaşırdım, iyi olup olmadığımı soruyorlardı. İyiyim, dedim ve hemen dik durmaya yeltenince etrafımdaki her şey yine dönmeye başladı, bu defa iki kat daha hızlı; kusacağımı anladım. Sokağın karşısına yürüdüm, orada daha az insan ve bir de çöp tenekesi vardı, çöp tenekesine tam ulaşmak üzereyken çıkardım. Kusmayı bitirdiğimde doğruldum ve sokağın karşısında beni beklediklerini gördüm, Teresa sigara içiyor, Arturo gülümseyerek bir su şişesi uzatıyordu. Karşıya geçtim, ağzımı çalkaladım, suyun birazını içtim ve Arturo'ya teşekkür ettim. Seni arabayla eve bırakalım, dedi, zaten başka bir partiye gidiyoruz.

Arabasına bindiğimizde Arturo'ya evimin on dakikalık yürüme mesafesinde olduğunu söylemeye çekindim ama sonuçta bir şey söylememe gerek kalmadı; Teresa'nın yakıp bana uzattığı esrarlı sigara boğazımda yoğun bir ısı külahı yarattı, sonra külah göğüs kafesime indi ve orada kaburgalarıma çarparak açıldı. Dilimin uyuştuğunu veya en azından karıncalandığını fark ettim ve sokağımın adını çıkaramadım, ürkütücü ve komik bir durumdu. Kafamı çevirip kayıp giden ışıkları seyrettim, hoşuma gitti. Sonra İngilizce konuşuyor olduğumu fark ettim, geçerken hoşuma giden şeyleri dakikalardır tek tek söylüyordum: sokak lambaları, fıskiyeler, çınar ağaçları, onlar gerçekten çınarsa. Projemin ilk safhasında nadiren de olsa İspanyolca konuşuyordum, İngilizcemi kullanma fırsatını ise neredeyse hiç bulamamıştım, şimdi ise püskürüyordu, artık şehirden çıkıp otoyola dalmıştık, Arturo ve Teresa beni de partiye götürmeye karar vermişlerdi; belki de ben istemiştim. Kayda

değer bir belagat ve ahenk içerdiğini düşündüğüm konuşmamda Providence'ta hava kararırken yarasaları besleyen Cyrus'u ve kendimi yukarıdan seyredişimi tasvir ettim; incelikle işleyerek şiir kuramına benzer bir şey geliştirdim, tüm medyaların en solgunuydu, sesimin tonu dokunaklı bir şekilde alçalıp yükselirken Arturo ve Teresa'nın derinliğini kabul etmek zorunda kalacaklarını hayal ettim; ara sıra duydukları, İspanyolcayla aynı kökten kelimeler dışında beni anlayamadıkları için giderek buna daha da mecbur kalacaklardı; belirli düşüncelerin kafa karıştırıcı etkisi olmaksızın fikirlerimin dönemselliğiyle karşılaşacaklardı. Dilbilgisi kurallarıyla konuşuyordum, saf ve evrensel, ama aynı zamanda yüksek formda bir müzik de seziliyordu: kendimi dinlediğimde İngilizcemin zarif tınısına hayran kaldım, sürtünmeli ve akıcı seslerde ufak değişimler oluşuyordu ve bu ince işitsel çeşitlemeler kelimelerin işaret ettiği anlamların küçük mizansenleriydi; dil, tasvir ettiği pratiğe dönüşüyordu. Bir noktada kendimden geçmişim.

Uzun, daire biçiminde bir bahçe yolunda bir sürü başka arabayla beraber park hâlindeydik, Arturo ve Teresa bir şeyler konuşuyordu ve Teresa, Arturito dediği Arturo'nun saçlarıyla oynuyordu. Geniş bir alana yayılmış, basık, beyaz taşlarla ve bol miktarda camla inşa edilmiş kışkırtıcı biçimde modern bir evin önünde duruyorduk. Dikiz aynasında Teresa ile göz göze geldik, nasıl olduğumu sordu. Arturo kapısını açtı ve hepimiz arabadan indik; nerede olduğumuzu sordum, Arturo erkek arkadaşının evinde olduğumuzu söyledi. Eve doğru ilerlerken Teresa koluma girmişti, ya gırgır olsun diye partiye getirilmiş sarhoş bir Amerikalı ahmak olduğumdan alaycı biçimde, ya da arabadaki tuhaf performan-

sım yüzünden benim adıma hafiften endişeli olduğundan, bilmiyordum; ama ikincisini tercih ederdim. Partiye katıldığımızda nefes alınam gerektiğini hatırlattım kendime. İtinayla aydınlatılmış duvarlarında heybetli tablolar göze çarpan, minimalist mobilyalar ve boydan boya beyaz bir halıyla döşenmiş salonda çok sayıda zarif insan vardı; çoğu bizi selamladı ve Teresa onları öpmek için kolumdan çıktı, böyle bir ortam için yeterince çekici olmadığım apaçıktı; neyse ki yıldızların sönük çocuklarıyla New York'a yaptığımız sayısız yolculukta geliştirdiğim, bu tür durumlarda işe yarayan bir stratejiye sahiptim: Gözlerimi normalden biraz daha fazla, iyi ayarlanması gereken belirli bir ölçüde açıyor, kaşlarımı kaldırıyor, dudaklarımı alaycı bir gülümseme ile kıvırıyordum. Bir kez yakalayınca sabit tuttuğum bu ifade aşinalıktan kaynaklanan bir küçümseme mesajı veriyordu, etrafta olup bitene karşı silik bir antropolojik ilgiden başka bir şey hissetmeyen bir bıkkınlık hissi taşıyordu, politik olarak görülmesini umduğum bir miktar horgörü içeriyordu, beş para etmez bir gecenin ardından, öyle bir ortamda bulunmanın etkisini sıfıra indirecek onurlu bir mücadelenin ön saflarına döneceğini ima ediyordu. Bu ifadenin amacı eksikliklerimin özellikle seçilmiş olduğu imajını vermekti, modaya uygun olmayan saçlarıma ve giysilerime bir protesto havası katmaktı; bu hayatın dışından biriydim ben, bu hayatı yaşamış ama reddetmiştim, şu anda buraya daha dolaysız ve adil bir gerçekliğin elçisi olarak geri dönmüştüm.

Teresa tekrar koluma girip beni devasa salonun bir köşesindeki bara götürdü; içkilerimizi aldıktan sonra da evin arkasındaki geniş avluya çıkardı. Burada yine zarif insanlar, bir bar ve zemini mavi karo döşeli, zayıf ışıkla

aydınlatılmış, gözyaşı damlası şeklinde bir havuz vardı. Havuzda birkaç üstsüz kadın etrafa su sıçratarak eğleniyordu. Ben yüzümdeki ifadeyi bozmamaya çalışırken Teresa beni havuzun diğer tarafındaki taş döşeli bir tür bahçeye yönlendirdi. Orada küçük bir grup ortadaki taş bankın üzerinde gitar çalıp şarkı söyleyen birinin etrafında oturuyordu, Arturo da aralarındaydı; gruba katıldık.

Müzikle yüzüm arasında bir mücadele başlamıştı. Başlangıçta keyfim kaçtı, diğer dinleyicilerin zarif çehrelerinin tehdidi altındaydım, yüzlerinde inanmayı reddettiğim bir kendinden geçme hâli hissediliyordu, her birinin yüzüne canlı bir iç dünyayı ima eden bir ifade itinayla yerleştirilmişti, bu yüzler etraftaki diğer insanların farkında olmamaktan gurur duyuyordu. Erkekler yere bakıyordu, kadınlar hafifçe yukarıya; erkekler ağrılı bir konsantrasyon hâlinde gibiydi, kadınlar ise kutsayan, yarı gülümseyen ama gözyaşı dökmeye yakın bir havada - herkes derin bir sanatsal deneyim yaşıyor gibi görünüyordu. Esrarlı sigaralar bu mahrem dünyalar arasında elden ele dolaşıyor ve ben de eski irtifama geri dönüyordum, yüzümün koordinasyonu kaybolmaya başlamıştı, gözlerim hâlâ açıktı ama biraz fazla açıktı, gülümseme iması geri çekilmişti, onunla birlikte araya koyduğum mesafe izlenimi de.

İfadeyi tekrar yüzüme oturtmak için çabalarken müziği dinlemeye başladım, yalnızca diğer yüzlerin takındığı tavır için bir bahane olarak değil, bana hitap eden bir müzik olarak. Adam kesinlikle iyi bir şarkıcıydı, işin uzmanı değilim ama ses aralığı ve hâkimiyeti yılların disiplinini işaret ediyordu, gitardaki ustalığı ve ölçülülüğü ise tecrübeli bir icracı olduğunu gösteriyordu,

kendi kendisi ile yarışmıyordu. Sesini yükseltmekten kaçınıyor, sesinin kendiliğinden bir parça yükselmesine de izin vermiyordu ve sesi kıvraktı, ağzından çıkan kelimeler konuşma ve şarkı söyleme, dünyevilik ve keder biçemleri arasında salınıyordu, melodi sadece havada çözülüp dağılacak ölçüde öne çıkıyordu. Sözler neredeyse tamamen sesli harflerden oluşmuştu, İspanyolca değil Portekizce olduğunu anlamam biraz zaman aldı; bir dilin başka bir dile dönüşmesine tanık olmuştum, her iki dilde de cahil oluşumun yol açtığı güçlü bir etkiydi bu. Müziği dinlerken gün geri sarmaya başladı, ama sadece o gün değil: araba yolculuğu, bar, dairemin çatısı, bir uçaktan çatıdaki kendimi görüşüm, New York'ta o uçağa binişim, Providence'tan ayrılışım, on sekiz yaşımdayken Providence'a gelişim, vs., Bright Circle Montessori anaokuluna kadar geriye doğru her şey, arabadan inmem gerektiği hususunda yumuşak ama ısrarcı olan babam. Sonrasında Teresa saçlarımla oynuyordu, Arturo'nunkiyle oynadığı gibi, ona baktım ve adlandıramadığım bir kışkırtma hissettim. Çabuk ama usulca ayağa kalkıp gruptan ayrıldım, evden ve partiden uzağa yürüyerek karanlığa daldım, ta ki tahta bir çite ulaşana dek, burası eve ait arazinin sınırı ve aşağıya doğru uzanan yamacın başlangıcıydı, aşağıda birkaç ışık görünüyordu.

Bir sigara yakmış dönüp uzakta kalan grubu seyrederken artık pek bir şey hissetmiyordum ki birinin bana doğru geldiğini gördüm, muhtemelen Teresa'ydı, yürürken sigarasının koru küçük daireler çiziyordu, yaklaştıkça bardağında çalkalanan buzun şıkırtısını duymaya başladım ve biraz panikleyerek farkına vardım ki Teresa beni altüst olmuş, fena hâlde, duygulan-

mış bir vaziyette bulacağını tahmin ediyordu ve benim de gruptan aniden ayrılışımı haklı çıkarmak için tam da öyle olmam gerekiyordu. Tekrar çite doğru döndüm, parmak uçlarımı yalayıp tükürüğümü gözlerimin altına sürdüm, böylece ağlamış gibi görünecektim, ufacık bir ışığı yansıtacak ölçüde ıslaklık veya en azından dokunulduğunda hissedilecek kadar nemlilik oluşturana dek bu makyajı sürdürdüm. Teresa'ydı gerçekten, yaklaşırken bir yandan şarkıyı mırıldanıyordu. Yanıma gelince nazikçe iyi olup olmadığımı, canımı sıkanın ne olduğunu sordu. İyiyim, bir şey yok, dedim ama bir şekilde içimde çok derinlerdeki bir yaranın deşildiğini doğrulamış olduğumu umuyordum. Yan yana dikilmiş yamaçtan aşağıya bakarken bir şeyler söylememi beklediğini hissederek şöyle dedim: Bu benim için zor bir zaman. Aptalca bir laf etmiştim ama o anda kurabildiğim yeteri kadar gizemle yüklü tek cümle oydu. Neden, diye sordu, bunu hiç beklemiyordum, durumu ona rahatça anlatamayacağımdan ziyade durumun anlatılamaz olduğu mesajını iletecek şekilde sessizliğe büründüm, belki gitarla anlatılabilirdi, genel olarak dil bir yana, İspanyolcanın yetmeyeceği aşikardı. Anlat bana, diyerek yine saçımla oynamaya başladı, yanaklarımdaki ıslaklığı görebileceğini düşündüm ve ağzımdan çıkanı duyduğumda kulaklarıma inanamadım: Annem öldü.

Canım, canım, dedi Teresa; sarıldı, yüzümdeki ıslaklığın tenine dokunmasına dikkat ederek başımı omzuna bıraktım; teni sıcak hatta alev alevdi. Başlangıçta performansımla başarı, bedensel temasımla da heyecan gibi şeyler hissetmiştim ancak annemi düşünmeye başladığımda bunlar yerlerini çabucak bir çöküş hissine bıraktı, ne yaptığımı bilse neler hissederdi, ardından ken-

dime duyduğum tiksintinin yerini bu yalanın bir şekilde gerçekten bir etki yaratacağı, bu etkinin annemi öldüreceği korkusu aldı, veya en azından, annemin başına gerçekten bir şey geldiğinde kısmen de olsa sorumlu olduğumu hissedecektim, annemin başına gelenlerin nedeni tam da bu ana, çekici bir yabancının ilgisini çekmek için onun hayatını feda ettiğim bu noktaya dayanacaktı. Ağlamaya başladım, artık Teresa'ya sıkıca sarılmıştım, beni teselli etmek için mırıldanırken gerçek gözyaşları sırtına dökülüyordu, belki de o zaman bana gerçekten inandı. Gözyaşlarım dindiğinde ikimiz de yere oturduk ve sessizce yamacın üzerinden uzaklara baktık. Bir sigara yakıp bana verdi ve konuşmaya başladı.

Küçük bir kızken babasının ölümünü anlatıyordu ya da ne zaman babasının ölümü aklına gelse çocukluğuna döndüğünü... Öldüğü zaman babası gençti fakat şimdi ona yaşlı gibi geliyordu ya da öldüğü zaman babası yaşlıydı fakat anılarında genç görünüyordu. İnsanların kendisine söylediği; zamanın her şeyi düzelteceğine, her şeyin yoluna gireceğine dair basmakalıp sözleri hatırlattı ya da belki herhangi bir ironi olmaksızın bu sözleri bana tekrar ediyordu; sonra Arturo'nun olayı nasıl karşıladığını anlatmaya başladı, bundan anladığıma göre Arturo erkek kardeşiydi, Arturo'ya cenneti tarif edişinden, babalarının cennette olduğunu söylediğinden bahsetti, demek ki Arturo küçük kardeşti. Babası ya ünlü bir ressamdı ya da resim koleksiyoncusuydu ve Teresa ya onu etkilemek için ressam olmuştu ya da babasının isminin ağırlığı altında ezildiğinden veya babası aşağılık biri olduğundan resim yapmayı bırakmıştı, gerçi bu noktada esasen tahminde bulunuyordum; emin olduğum tek şey bir tür acı veya pişmanlık hissiyle resim

yapmaktan bahsettiğiydi. Sonra bir bağlantı kurmadan veya benim kaçırdığım bir bağlantı kurarak Avrupa'daki seyahatlerini anlatmaya girişti, sonra da New York ve kolej dediğini duydum ve duraksadı, sırada ne olduğunu anladığımdan o duraksarken nefes alışverişimi normalleştirmeye başladım. .

Akıcı bir İngilizceyle nasıl bir gece tek başına Village'ta bir sinemaya gidip sıkıcı, ne olduğunu bile hatırlamadığı bir film izlediğini, sinemadan çıktığında eve dönmek için tren veya taksi arasında seçim yapmaya çalışırken babasının bir yıl kadar önceki ölümünün aniden ve ilk defa tüm gerçekliğiyle üzerine çöktüğünü, ağlamaya başladığını ve bir ankesörlü telefon bulup annesini arayarak uzun uzun ağladığını, telefon kartı bitince bir büfeden yeni bir kart alarak tekrar annesini aradığını ve kart bitene dek telefonda ağladığını anlattı. O ankesörlü telefonun hâlâ orada olup olmadığını sık sık düşündüğünü söyledi, artık herkes cep telefonu kullanıyordu, sonra gülümseyerek bana baktı ve New York'a döndüğümde o telefonu bulmaya çalışabileceğimi ve hâlen yerinde duruyorsa bir telefon kartı alıp onu arayabileceğimi ve birlikte annem için ağlayabileceğimizi söyledi.

2

Okuma yapmayacağını ama duyacaklarının çoğunu anlamayacak olsam da okuma etkinliğine sadece bir dinleyici olarak katılmaktan memnun olacağımı, şiirlerimi çevirmeye çalışmasının beni gururlandırdığını ama onun eşliğinde galeride bir okuma yapmak için fazlasıyla utangaç olduğumu ve "yapıt"ımın mevcut durumunun niteliği hakkında tereddütlerim bulunduğunu, konuyla ilgili olarak yaptığımız sayısız konuşma sırasında Arturo'ya açık bir biçimde anlattığımı zannediyordum. Çat pat İngilizcesi, yazdıklarımı anlaması için yeterli olmadığından Teresa'dan yardım alıyor olmalıydı ama beni asıl rahatsız eden Arturo'nun şiirlerimi görme ısrarlarına daha en başta karşı koyamayışımdı. Beni almaya geldiğinde ellerimin boş olduğunu görünce hemen gidip şiirlerimi almamı, zaten geç kalmış olduğumuzu söyledi. Öyle ikna ediciydi ki kendimi bir anda merdivenlerden yukarı koşarken buldum. Belki de temiz bir kopyaya ihtiyacı vardı. Çantamı ve defterimi alıp tekrar aşağıya indim ve galeriye doğru giderken kesinlikle

okuma yapmayacağını üzerine basarak defalarca yineledim; elbette anlamındaki *claro* kelimesini tekrarlayıp duruyordu Arturo.

Her nedense Madrid'de kış mevsimi yaşanacağına hiç ihtimal vermemiş olsam da hava soğumaya başlamıştı. Ama Arturo galerinin cam kapısının önünde titreyerek sigara içen kalabalığa selam verip beni tanıtırken gözle görülür bir şekilde terliyordum. El sıkıştığım insanların isimlerini aklımda tutamayacak kadar gergindim ama öpüşme faslını beceriksizce icra ettiğimin gayet farkındaydım. Kadınlardan birini ağzının kenarından, yanağına değil de dudak köşesine hayli yakın bir yerden öptüm. Projemin öncesinde, özellikle kozmopolit New Yorklularla tanıştığımda sağ yanağa kondurulan öpücüğü ve çocukken akrabalarla yaşanan öpüşmeleri saymazsak, romantik ilişki içinde olmadığım hemen hiçbir kadını öpmemiştim. Topeka'da bir kadını öperek selamlasaydım kim bilir başıma neler gelirdi: Erkek arkadaşı varsa hiç kuşkusuz dişlerimi dökerdi, aksi hâlde bizzat ben erkek arkadaşı olmak zorunda kalabilirdim. Öpüşme sıradan bir şey olsaydı, bana öyle geliyordu ki bambaşka biri olup çıkacaktım; erotik olanın sosyal hayatın normal bir davranışına dönüşmesi hiç akla gelmeyen etkiler yaratırdı. Providence'ta, kadınsı ve yapmacık bir hava yaratsa bile, böyle bir durum yanıma kâr kalırdı; elbette, denemeyi hiç düşünmemiştim. İspanya'da ise öpüşmeyi kötüye kullandığım için suçluydum, en azından olmaması gereken bir yerde işin içine erotik bir eda karıştırdığım için. Üstelik içki veya uyuşturucu ile kafası güzel olmuş bir yabancıysanız kazara ağzın köşesinden öpmeniz tuhaf karşılanacak bir şey değildi.

Galeriye girdiğimizde Teresa'nın ve Arturo'nun erkek arkadaşı Rafa'nın, üzerinde *tapas* ve şarap olan bir masanın yanında dikildiğini gördüm. Kuralımı bir kenara bırakıp Teresa'yla İngilizce konuşmayı ve ondan neden okuma yapmayacağını Arturo'ya açıklamasını istemeyi düşünerek onlara doğru yönelmiştim ki galerinin duvarlarındaki siyah beyaz kuşe baskılı atıl sanayi makinesi fotoğraflarını inceleyenler arasında, vakıftan María José'yi dehşet ve şaşkınlık içinde fark ettim. Biri ilk geldiğimde evrakları doldurmak için ve diğeri de burs ücretimin ödenmesi için gerekli olan ve o zamana kadar yaptığım faaliyetleri İngilizce olarak anlatan özet raporu teslim etmek için olmak üzere onunla sadece iki defa bir araya gelmiştik; her iki karşılaşma da görünüşünü kalıcı olarak zihnime kazımaya yetecek ölçüde sıkıcıydı. Aklımdan geçenleri okuyabildiğine kanaat getirmiştim, sahtekârlığımı apaçık görebiliyordu. İspanyolcamın durumu, veya gevezelik olsun diye İspanyol İç Savaşı üzerine bir otoriteyi ya da bir şairi tavsiye ettiğinde gözlerimi kırpıştırıp, "tanıdık" için doğru kelimeyi kullandığıma emin olmasam da, o ismin tanıdık geldiğine dair bir şeyler söyleyişim göz önüne alınırsa, foyamı ortaya çıkarmak için çok üstün bir kavrayışa sahip olması gerekmiyordu.

Kendisini gördüğümü fark edince gülümseyerek yaklaştı, öpüşürken ağzına uzak bir noktayı seçmeye özen gösterdim, yapıtımı duyma fırsatı yakalamakla ilgili bir şey söyledi, anladığım kadarıyla bu fırsatı yakalamaktan çok memnundu zira vakfın sosyal etkinliklerinde beni hiç görmemişti. Sonra birkaç Amerikalıyı işaret etti, tahmininince onlar da vakıftan burs alan öğrencilerdi; çok iyi İspanyolca konuşuyorlardı, benimkinden çok

daha iyi, ama oldukça yüksek bir ses tonu ile. Nihayet okuma etkinliğini nasıl duyduğunu sormayı becerebildim. Meğer galeri "benim" okuma etkinliğimi bildiren e-posta listesine vakfı da eklemiş.

María José'den kurtulmayı başardıktan sonra Teresa'yı öptüm, Rafa'yı kucakladım ve bir kaçış yolu ararken Arturo'ya olabildiğince soğuk bir bakış fırlattım. Arturo dostça omzuma vurarak her şeyin yolunda gideceğini söyledi ve çevirileri içerdiğini düşündüğüm kendi defterine göz gezdirmeye başladı, sonra da hangi şiirleri okumayı planladığımı sordu. Çok hasta olduğumu söylemeyi planlamıştım, gerçekten de epeyce solgun görünüyordum, ama María José'nin karşısına çıkmamanın bir şekilde vakıfla ilişkimi kopma noktasına getireceğinden korkuyordum, projemin tam anlamıyla bir zırva olduğu sonunda ortaya çıkacaktı ve utanç içinde eve dönmek zorunda kalacaktım. Ağzım kurumuştu, bir kadeh beyaz şarap doldurup hangi şiirleri okuyacağımın önemli olmadığını ama yalnızca bir veya iki şiir okuyacağımı söyledim. Teresa, uçaktan yerdeki kendimi ve yerden uçaktaki kendimi görmek ile ilgili şiiri okumamı söyledi ve ben de, İspanyolca konuşurken ilk kez sinirlenerek, o şiirin bununla *ilgili* olmadığını, şiirlerimin hiçbir şeyle *ilgili* olmadığını söyledim. Üçü birden afallamış bir ifadeyle bakakaldılar. Özür diledim, kadehi dikip yeniden doldurdum, Teresa gerçekten incinmiş görünüyordu; bunu bana olan ilgisinin, bazı şiirlerimi seviyor olmasına kıyasla, daha değerli bir işareti olarak aldım. O şiiri okuyacağımızı söyledim.

Davetliler yerlerine oturmaya başladı; yüksek tavanlı ve beyaz duvarlı galeri uzun ve dar bir biçime sahipti ve doluydu; muhtemelen içeride seksen kişi vardı. Bir

lamba, bir mikrofon ve küçük bir sürahiyle donatılmış kürsünün karşısında, Teresa ve Rafa ile beraber dördüncü sıraya oturduk; öfkeliydim, korkudan midem bulanıyordu, belli etmeden çantamdaki sakinleştiriciye ulaşmaya çalışırken Arturo kürsüye çıkıp herkese burada oldukları için teşekkür etti ve ardından gecenin programını anlatmaya girişti. İspanyol ve Amerikan şiirinin en ilgi çekici yeni seslerinden ikisi şu anda galeride olduğu için şanslıydık. İlk olarak şu şu ödülleri kazanmış, eserleri falan filan karakteristiği taşıyan ve aynı zamanda yetenekli bir ressam olan Tomás Gomez'i veya Gutiérrez'i dinleyecektik. Sonra sahneyi Adam Gordon alacaktı, layık görüldüğü saygın burs için Madrid'deydi, eserlerinin bir şey üzerinde şöyle şöyle bir etkisi vardı, şiirleri son derece politikti ve daha önce adını hiç duymadığım bir İspanyol şairi hatırlatıyordu, şu var ki Franco yerine Bush Birleşik Devletleri ile meselesi vardı. Bu sözler asabiyetimi iyice körükledi zira şiirlerimin, ne kadar şiir denilebilirse, bununla uzaktan yakından alakası yoktu. Arturo alkışlamak için yerine oturup Tomás Gomez veya Gutiérrez kürsüye çıkarken mikrofonu ya da lambayı Arturo'nun suratına çarptığımı hayal ediyordum.

Tomás şiir okumaktan çok Flamenko söyleyecekmiş ya da ağlayacakmış gibi görünüyordu; teşekkür etmek, iyi akşamlar dilemek veya herhangi başka bir şey söylemek yerine tartışmasız bir şekilde kahramanca olan bir sorumluluğu üstlenmek için güç topluyormuşçasına dramatik bir hava içinde öylece duruyordu. Kâğıtlarını düzenlerken gözlerinin üzerine dökülen omuz hizasındaki saçlarını önceden üzerinde çalışılmış bir hareketle geriye atıyordu; kendi kendisinin bir karikatürü gibiydi,

bir *El Poeta* karikatürü. Galeriye yeni giren birkaç kişiyi oturacak yer ararlarken ciddi bakışlarıyla hırpaladı. Sonra tekrar kâğıtlarına eğildi, kafasını kaldırıp kalabalığı süzdü ve sessizlik, istediği kıvama ulaşınca ilk şiirinin başlığı diye tahmin ettiğim ibareyi dile getirdi: "Deniz." Şaşırtıcı ama bu şiiri anlamakta hiç zorluk çekmedim, basmakalıp laflardan oluşan bir Esperanto gibiydi: dalgalar, kalp, keder, ay, göğüsler, kumsal, boşluk, vs... Performans o kadar iğrençti ki görünürdeki ciddiyetinin bir parodi olabileceğini düşündüm. Ama ardından ikinci şiir geldi, "Uzaklık": Dağlar, gökyüzü, kalp, keder, yıldızlar, göğüsler, ırmak, boşluk, vs. Arturo'ya baktım, yüz ifadesi derin bir sanatsal deneyim yaşadığını gösteriyordu.

Belki de, diye şüphelendim ya da şüphelenmeye çalıştım, anlamayan bendim; belki de bu kelimelerin İspanyolcada benim takdir edemediğim özel bir ağırlığı ve değeri vardı, veya belki de Tomás benim dâhil olmadığım cinsiyetçi bir gelenek üzerine nüktedan çeşitlemeler sunuyordu. "Rüya Yapıt" veya "Yapıt Rüya" başlıklı üçüncü şiirine geçtiğinde *sanki* önceden kestirilemeyen ve derinliği olan bir şiir dinlediğime kendimi inandırmaya çalıştım, öyle ya da böyle gerçeklik buymuş ve bunun aksini düşünmek bana ait bir yanılgıymış gibi. Bu yoğunlaştırılmış dinleme çabası hiç değilse kelimeleri yabancılaştırıp ses öbekleri olarak algılamamı ve sonra da anlam oluşturan veya oluşturmaya yaklaşan sözün büyüsünü yeniden yakalamamı sağladı ve böylece tiksintimi bastırmayı başardım. Ancak uzun sürmedi; bu kadar alışılagelmiş betimlemeleri yeterince yabancılaşmış olarak işitebilmek aşırı ölçüde yoğunlaşma gerektiriyordu, İspanyolca olsa bile. Manzarayı daha genel

olarak değerlendirmeye başlayıncaya dek şu hiç dikkatimi çekmemişti: seksen civarında insan bu su katılmamış saçmalığı dinlemek için toplanmıştı, güya her gün kullandıkları dil insan ruhunun potasında ergiyerek saflaşmış, arınmış olarak ortaya çıkıyordu; veya buradaki seksen küsur kişi kendi dil sistemlerine ait ticari ve ideolojik mekanizmanın yapı sökümüne uğradığına veya en azından açığa çıkarıldığına inanıyordu, bu pek Tomás'ın derdiymiş gibi görünmese de; onun tarzı daha çok insan ruhunun potasına yakındı. İnsanlar aslında bu basmakalıp şiirlerde bekledikleri her ne ise onu bulduklarına kendilerini inandırarak etkilendiğine göre, veya daha iyisi, insanlar bu şeyin artık yürürlükten kalkmış bir sanatın utanç verici bir vekili, eski gücü artık yalnızca bir hüsran olarak hatırlanabilen işe yaramaz bir vasıta olduğunu bile bile kendilerini kaptırma mecburiyeti hissettiğine göre (şiirlerin başaramadığını işte bu senaryolar yapıyor, beni bir duygulanımın içine sokuyordu; âdeta şiirlerin başarısızlıkları oranında artan bir duygulanım, gerçek olan ne kadar berbatsa sanal olanın üstü örtülü değeri o kadar büyüyordu); ben de Tomás'ın yazdıklarının kusursuz budalalığını bir tür hüner olarak dinleyebilirdim pekâlâ, özellikle farkında olmaksızın kendi kendisinin parodisini yapmasını da işin içine katarsak, o saçıyla oynama hareketi, kendisine çarpan duygu dalgaları ayaklarını geriye uçuruyormuşçasına kürsüye sımsıkı yapışması gibi. Böylece kendi performansım hakkında daha az kaygı duymaya başladım, elbette bir yandan yatıştırıcı ilaç da etkisini gösteriyordu. Ne yaparsam yapayım, herhangi bir başka şair ne yaparsa yapsın, şiirler okurların kendi başıboş inanışlarını şiirsel deneyimin olanakları içinde yansıtabileceği

bir perde kuruyor veya okurlara bunun olanaksızlığının yasını tutma fırsatı veriyor, diye düşündüm kendi kendime. Benim şiirim de, diye devam ettim, burada toplananlara aynısını sunacak, hatta Tomás'ın şiirlerinden daha etkili bir şekilde, çünkü şiirlerim raslantısallığı ve düzensizliği içinde ciddi anlamda biçimlenmemiş durumda, şiirden çok, şiir yapmaya müsait bir malzeme yığını hâlinde; katışıksız bir potansiyel eklemlenip dile getirilmeyi bekliyor. Ayrıca çeviri de şiirlerimin sanal algısını güçlendirecek, zira herkes Arturo veya İspanyolcanın neleri İngilizceden aktarmakta yetersiz kaldığını sorgulayacaktır. O hâlde şiirlerimin başarısızlığı, negatif gücü güvence altındaydı.

Tomás'ın giderek artan teatral tavrı okumasının sonuna yaklaştığını gösteriyordu, bir başka rezil şiirin ardından durakladı, tekrar dinleyicilere baktı ve tek kelime etmeden kürsüyü terk etti, o anda bir alkış koptu. Alkışlar kesildiğinde Arturo bana başıyla sıranın bize geldiğini işaret etti. Kürsüye geçtik, Arturo şiirleri İngilizce okuyacağımı ve ardından kendisinin çevireceğini açıkladı. Ayrıca, İngilizce bilmeyen birinin bile, şiirimin orijinalindeki gücü kısmen yakalayacağını iddia etmiş olabilir. O bunu ya da buna benzer bir şeyi söylerken kendime bir bardak su doldurdum, içerken neredeyse döküyordum, sonra defterimi açtım. Arturo dönüp bana bakarak artık başlamam gerektiğini işaret edince mikrofona eğilip teşekkür ettim ve şiirimi okumaya başladım. Ruhsuz ve tekdüze, ama dizlerimin titrediğini ve ellerimin buz kestiğini göz önüne alırsak şaşılacak ölçüde kendimden emin okuyordum. Sanki, ya şiirin dramatik bir seslendirmeye gerek duymayacak kadar güçlü olduğuna kanaat getirmiştim ya da, aksine, ortada şiir

falan yoktu, sadece bir çeşit anons: Bu tren seferi, demiryolu bakım çalışmaları nedeniyle gecikmeli yapılacaktır, gibi. Kendimi dinlerken, tarzının anlaşılmazlığının -şiirin içsel enerjisinin kabulü müydü yoksa mutlak bayağılığına uygun bir okuma mıydı- kendine özgü bir etki yaratacağını hayal ettim, özellikle de Tomás'ın ardından:

Under the arc of the cello
I open the Lorca at random
I turn my head and watch
The lights slide by, a clearing
Among possible referents
Among the people perusing
The gallery walls, dull glow
Of orange and purple, child
Behind glass, adult retreating
I bit hard to deepen the cut
I imagined the passengers
Could see me, imagined I was
A passenger that could see me
*Looking up...**

* *"Çello kavisinin altında / Rastgele açtım Lorca'yı / Başımı çevirip izledim / Akıp giden ışıkları, bir takas / Olası göndermeler arasında / Tetkik eden insanlar arasında / Galeri duvarlarını, ışıltısı donuk / Turuncu ve mor renklerin, çocuk / Camın ardında, kaçıyor yetişkin / Sertçe ısırdım ki yarık derinleşsin / Hayalimde yolcular beni / Görebiliyor, hayalimde ben / Bir yolcuyum yukarıya bakan / Beni görebilen..."*

Okumamı bitirdiğimde kalabalığın alkışları arasında yerime dönüp oturdum ama hemen aklım başıma geldi, elbette şiirimin çevirisini okurken Arturo'nun yanında durmam gerekiyordu. Ancak o kadar gevşemiştim ki artık kürsüye geri dönemezdim.

Arturo duraksadı, galiba benim performansımın da Tomás'ınki gibi olacağını zannetmişti, çeviriyi daha dramatik bir performans düşünerek üstlenmişti ve şimdi çeviriyi benim okuduğum tarzda mı okusun yoksa ben okumadan önce kafasında kurduğu şekilde mi sunsun içinden çıkamıyordu; bu hâli beni keyiflendirdi. Sonra muhtemelen benim tarzımla Tomás'ınki arasında bir orta nokta olarak düşündüğü şekilde çeviriyi okumaya başladı, kürsüyü Tomás gibi sımsıkı kavramıştı ancak benim kayıtsızlığımı örnek alıyordu, böylece sesine dublaj yapılmış etkisi veren yabancı ve uygun düşen bir hava oluşmuştu.

Başlangıçta sadece bir sürü İspanyolca kelime duyuyordum, ancak bana ait bir şey yakalayamadım; zaten özgün şiirlerimde de hiçbir şey özgün değildi, hatalı çeviriler ile silinmiş e-postaların değiştirilmiş parçalarının bir araya getirilmesiyle yazılmıştı o şiirler. Ama şiir ilerledikçe benim sesime, bir sesim varsa, ona benzer bir şeyler yakalamaya başladım, daha önce hiçbir zaman sesimi tanımadığımdan giderek daha da tuhaflaşan bir tanınırlıktı bu. Kelimelerin kendisi veya ifade ettiği şeyler değil, mısraların dizilişindeki bir şey İspanyolcanın ardındaki manevi varoluşu simgeliyordu ve bu varoluş bana aitti veya belki de benim yokluğumdu; bu, daha önce kesinlikle hiç bulunmadığım bir odaya girmek, ama mobilyalarda veya kül tablasındaki izmaritlerde veya duş penceresinin denizliğindeki kahve fincanında

az önce oradan çıktığıma dair izler görmek gibiydi. O kanepenin veya denizlikteki o kahve fincanının bana ait olması değil, bu nesnelerin kendine has karakteri, maruz kaldıkları yaşanmışlık doğrudan veya dolaylı olarak beni hatırlatıyordu; amnezi veya déjà vu yaşadığımdan değil, hem o odanın içinde hem de dışında, belki parkta, ama sadece parkta da değil, aynı anda sayısız başka odada ve parkta olduğumdan. Akla gelebilecek her nesne, kanepe veya fincan, "portakal" veya "*naranja**," beni temsil eden bir kümeyi bensiz oluşturabilirdi, ama bu da tam olarak doğru değildi; yukarıya bakan kendime, yukarıdan bakan beni görmek gibiydi.

Arturo okumayı bitirince uzun bir sessizlik oldu ve ardından bana aşırı derecede gürültülü gelen bir alkış koptu. Arturo bir baş hareketiyle alkışları bana yöneltikten sonra mikrofona Tomás hakkında bir şeyler söyledi, alkışlar onu da dâhil ederek şiddetlendi ve ardından yavaş yavaş kesildi. İnsanlar yerlerinden kalkıp ya sigara içmek için dışarıya çıktı, herhâlde sigara sanata zararlı, ya da şarap ve *tapas* tüketmek için masalara üşüştü. Teresa yanıma gelip beni tebrik etti ve iyi iş çıkardığımı söyledi. Rafa beni kucakladı, hiç konuşmuyordu Rafa, ve sonra María José'nin, Amerikalı öğrenciler de etrafında olmak üzere, konuşmak için beni beklediğini gördüm.

Teresa ile María José'yi birbirleriyle tanıştırdım. Teresa bir övgü bombardımanına girişti ve vakfın beni Madrid'e getirmekle ne kadar müthiş bir iş yaptığına dair bir şeyler söyledi. Söylediklerinin çoğunu anlamıyor olmakla beraber etkili ve güzel şeyler söylediğinden

* (İsp.) Portakal. (ç.n.)

emindim, bir dost olarak değil İspanyol Sanatı'nın kerameti kendinden menkul bir temsilcisi olarak konuşuyordu, María José ise biraz kafası karışmış olsa da etkilenmişti. Okumamı büyük bir zevkle dinlediğini söyledi, yeni şiirlerimin İspanyol İç Savaşı üzerine araştırmam ile bağlantısı hakkında benimle konuşmayı dört gözle bekliyordu, belki de burs öğrencilerinin eserlerini sunacağı önümüzdeki etkinliklerden birinde olabilirdi, birkaç kez gözlerimi kırpıştırıp *claro* dedim. Sonra öğrencilerden bir kadın kendini tanıttı ve kendisinin de şair olduğunu söyledi, daha doğrusu haykırdı, ve bir ara bir kahve içip İspanyol şiiri hakkında konuşmaktan çok mutlu olacağını dile getirdi. Ona da gözlerimi kırpıştırdım ama daha *claro* demeye fırsat bulamadan Arturo beni gruptan çekip almıştı, fena hâlde yanlış anlaşılmış bir adam pozu takınmış Tomás ile tanıştırmaya götürüyordu.

El sıkıştık, şiirlerini beğendiğimi söyledim, teşekkür etti ama karşılık olarak bir şey söylemedi, sanırım Tomás sanatların en yücesi söz konusu olduğunda kibarlık olsun diye yalan söyleyemezdi. Bu kadar çok ve çabuk hiddetlenmeme şaşırmıştım ama tek kelime etmedim; benim iltifatımın yalnızca nezaket icabı olduğunu ve aslında yazdıklarının onun dilinde hatta herhangi bir dilde, onun sanatının hatta herhangi bir sanatın en kötü örneğine yepyeni bir boyut kazandırdığını düşündüğümü ima edecek şekilde hafifçe gülümsedim.

Yüzümdeki ifadenin amacına ulaştığına emin olunca izin istemeden yanından ayrılıp galeriden çıktım, sigara içen diğer davetlilerin birkaç adım uzağında durup ben de bir sigara yaktım, soğuk bana vız geliyordu. Yakınımdaki tiryakilerin saygılı bir fısıldama ile benim hak-

kında konuştuklarını fark ettim. Bunun okumamla ilgili olumlu bir tepkiden çok önemli bir yabancı yazar olarak tanıtılmamla ilgili olduğunu biliyordum ama yine de iyi gelmişti. Nihayet gruptan biri yanıma yaklaşıp kendisini Abel olarak tanıttı. El sıkıştık, okumayı beğendiğini söyledi, sonra da galerinin duvarlarında sergilenen fotoğrafların kendisine ait olduğundan bahsetti, fotoğraflara doğru dürüst bakmamıştım ama olağanüstü eserler olduğunu söyledim. Belki de bu övgüyü fotoğraf konusunda sanki çok bilgiliymişim gibi yaptığımdan, bana şiirden anladığını göstermek için yanıp tutuşuyor gibiydi, yazdıklarımı bilmediğim bir İspanyol yazarınkiyle karşılaştırmaya başladı. Giderek artan coşkusu gruptan bir kişiyi daha bize çekti; yeni üyemiz bir süre dinledikten sonra Abel'in fikirlerine önce hafiften sonra daha şiddetli bir şekilde karşı çıkmaya başladı. Konuşma hararetlendikçe hızı da artıyordu ve tabii ben de daha az anlıyordum; yine de zaferle sonuçlandığına giderek daha fazla inandığım okumamın verdiği cesaretle sezgisel bir çeviri yapacak veya öngörecek özgüvene sahiptim ve böylece daha önceden aşina olduğum tartışmaların ekseninde dönen münakaşayı takip edebileceğime inanmaya başladım.

İkinci tiryakinin söylediklerinden anladığıma göre Abel'in bana benzettiği şair gericiydi ve onun tutucu üslubu sağcı bakış açısından kaynaklanıyordu; benim yazdıklarım onunkileri yalnızca tumturaklı söylemi ile hatırlatıyordu, ancak benim tarafsız üslubum çağdaş pratiğin ölçütlerini o falanca şairin artık yok olmuş bir toplumsal birliğe duyduğu faşist özlemden çok farklı bir yerde konumlandıran kıvrak bir yeteneği gösteriyordu. İkinci tiryakiye göre benim eserim daha çok, Franco'dan

kaçıp sürgünde ölen, adını daha önce hiç duymadığım bir başka figürü, çözüme yönelik şiddet içeren hiçbir niyet taşımaksızın aykırılıklar arasında durma yetisi ile ütopik olasılığı biçimsel olarak modelleyen bir şairi andırıyordu. Abel bunu klasik solcu siyasi tecrübenin basit, refleks niteliğinde bir çağrışımı olarak değerlendirip sigarasını sallayarak reddetti, aslında önde gelen modernist yenilikçilerin kendileri faşistti ya da faşizme sempatiyle yaklaşıyordu ve ABD emperyalizmi bağlamında, sanırım şöyle iddia etti, meta kültürünün uçucu yüzeyini oluşturan rengârenk pahalı dergilere alternatif işlevi görecek uygun karmaşıklık ve kalıcılık biçimlerini yeniden tesis etmek şiirin ivedi göreviydi.

Hayalî bir geçmişe sığınarak dilin metalaştırılması önlenemez, diye karşı çıkmış olabilir ikinci tiryaki, bu faşizme dair karakteristik kültürel fantezidir, onun yerine dilin geleceğe dönük imkânlarını ifade edebilen yeni biçimler aranmalıdır, bu ise benim eserimin geri kazanılmış arşiv materyallerini çağdaş konuşma ile kışkırtıcı bir şekilde bir araya getirerek yapıyor olduğu şeydi, benim haberim olmadan. Artık tüm tiryakiler tek bir grup hâlindeydik, ikinci ya da üçüncü sigarasını yakanlar vardı ve elbette tartışmaya katılmam bekleniyordu. İki taraf arasındaki gerilimin, bu fikir ayrılığının, belki de hakikatin kendisi olduğunu söyledim ya da söylemeye çalıştım, taraflar ne olursa olsun bunu söyleyebilirdim, sanırım tiryakiler bu yorumumu zekice buldu.

Son noktayı koyan değerlendirmemin sindirilmesine yardımcı olmak için bir sigara yaktım ve takip eden sessizlikte şiirlerimin Franco'nun toplu mezarlarıyla ilişkisini hayal etmek için kafa patlattım, şiirlerimin bir halkın veya bir gezegenin bilinçli ve sistematik olarak

yok edilmesiyle, sınıfların ortadan kaldırılmasıyla anlamlı bir ilgisi olduğu veya herhangi bir açıdan kayda değer bir siyasi müdahale oluşturduğu nasıl söylenebilirdi? Benim şiirlerimi veya başka herhangi birinin şiirlerini, hükümeti veya ekonomiyi veya hatta kendi dillerini, bedeni veya onun algı merkezini değiştiren, bir şeyleri gerçekleştirebilen mekanizmalar olarak hayal etmek için kafa patlattım ama hayal edemedim, hayal etmeyi bile hayal edemedim. Bu durumdayken tüm o öteki şeylerin şiir karşısındaki topyekûn zaferini kafamda canlandırdığımda, şiirin sanal olasılıklarına inancını sürdüren berbat bahaneleri bile olmayan, o akşam katıldığım türden saçma ayinlerin olmadığı bir dünyayı paniğe kapılarak hayal ettiğimde, işte o zaman yenilginin büyüklüğünü sezdim, sanat eserlerinin değil sanatın yenilgisiydi ve bu nedenle sınırsızdı, gerçekliğin topyekûn galibiyetiydi. Böyle bir dünyada bir şişe beyaz hapı yutacağını anladım.

—

Isabel ve ben aynı anda uyanma eğilimindeydik, bu bize dışarıdan ya da rüyalarımızın içinden gelen bir ses tarafından uyandırılmış olduğumuz hissini veriyordu. Birbirimize bakarak, gözlerimizi kırpıştırarak sesi tekrar duymayı bekliyorduk ama boşuna. Aslında sesle ilgili düşüncemi ona hiç açmamıştım, o yüzden bu deneyimi aslında tek başıma yaşamış da olabilirim. Yataktan kalkınca sandalyede her zaman asılı duran havluya sarınır, ben kahveyi ocağa koyarken duş alırdı. Kahve hazır olduğunda suyun altından beni duyabileceği

kadar yüksek bir tonda seslenirdim, suyu kapatıp tekrar havluya sarınırdı ve tüplü küçük ısıtıcıyı yakınımıza çekerek kanepede kahveyle sigara içerdik. Sonra ben de duş alıp onun önünde yapmadığım şeyleri yapar, kaka işini halledip haplarımı alırdım. Banyodan çıktığımda Isabel giyinmiş, saçlarını topluyor olurdu.

Daima bir kumaş parçasını vücuduna ya da saçına sarıyor veya sarılmış durumdaysa açıyor olurdu, bir şal ya da eşarp ya bağlanıyor ya çözülüyor olurdu, ne zaman onu düşünsem kafamda canlanan imgesi bu eylemlerden birini yapıyor olurdu; onu gözümün önüne hareketsiz, tam olarak giyinmiş ya da soyunmuş olarak getiremezdim, mutlaka zarif bir şekilde bir kumaşla ilişkisini başlatıyor veya bitiriyor olurdu. Bunu ona anlatmayı denedim, kulağa şiirsel geleceğini düşünmüştüm, ancak gerekli olan filleri bilmediğimden nasıl sürekli hareket ediyor olduğunu, nasıl onu hareketsiz olarak hayal edemediğini anlatacak kelimeleri bilmediğime dair bir şeyler söyledim ve el kol hareketleriyle derdimi tarif etmeye çalıştım ama istediğim gibi tarif edemedim. Sonunda ne demek istediğimi çözmeyi ona bıraktım.

Şunu ya da bunu verir misin, saat kaç gibi çok basit konuşmaların haricinde genellikle karşılıklı konuşmalarımız ifade etmeye gücümün yetmediği bir şeye doğru yaptığım el kol hareketlerinden, onun bu hareketlerden neyi tahmin ettiğini tahmin etmemden ve yine buna karşılık olarak yaptığım el kol hareketlerimden oluşuyordu. Projemin bu ikinci safhasında, Isabel, bölük pörçük konuşmamdaki derin anlamı, olası derin anlamlar arasından öne çıkanı kararlaştıran taraftı. Kırık dökük parçalar arasından, sezgi yoluyla, derin bir anlayışı ve gizli bir anlatım gücünü ortaya çıkarıyordu. Keşfettiğini

düşündüğü şeyleri yansıttığı için de zihnimin icraatlarına karşı yoğun bir yakınlık duygusu yaşıyordu; bunun böyle olduğunu düşünmek hoşuma gidiyordu.

Reina Sofía müzesini arşınlarken Isabel'in çizgi ile renk, sanat ile kurumlar, eski ve yeni dünya hakkında keskin gözlemlerle ilişkilendirerek detaylı olarak açıkladığı tablolar için fiil çekimi yapılmamış cümleler veya cümle parçacıkları kullanarak yorum yapardım. "Bir tablonun fotoğrafını çekmek," demiştim *Guernica*'nın önündeki turistleri seyrederken alaycı bir bilgelikle, sonra bu ifade teknolojik yeniden üretilebilirlik çağında sanat üzerine derin düşüncelere dönüşürken yüzünü gözlemledim. "Mavi mesafeyle ilgili bir tahmindir," veya "Edebiyat bu mavi ile sona eriyor," veya "Burada dilek kipinde birkaç mavi var," derdim; "Heykel ile yazmak", "Dikey olanı düşünmek", "Keder yüzyılını reddetmek" vs. derdim ve cümleciğimi mümkün olan tüm titreşimler ile donatarak kendi kendine tekrarlayışını ve ardından tuval üzerine uygulayışını izlerdim. Elbette sıradan konuşmalar da yapıyorduk ama en yoğun ve görünüşte en mahrem karşılıklı iletişimimiz Isabel'in İspanyolcanın temelini oluşturan suskunluklarının içini entelektüel ve estetik kudretle doldurmasının yarattığı etkiydi. Bedenime de bu şekilde nüfuz ettiğini düşünüyorum; her dokunuşta anlam belirsizliğinin artışını hissediyordu, sanki bedenimin de çeviriye ihtiyacı vardı ve böylece her dokunuş dallanıp budaklanıyor, bir temas çeşitliliği yaratıyordu. Benim bedenimle olan deneyimi aslında onun kendi bedeniyle olan deneyiminin deneyimiydi, onun senfonik alıcılığı -ne gülünç bir ifade- ve benim kendi bedenimle olan deneyimim, onun benimkiyle olandan ayrılmasıydı, yani bedenim çözünüyordu ve bu da kendi bedenimden isteyebileceğim tek şeydi.

Isabel'in kendine ait bir arabası yoktu ama anlaşılan alıp kullanabildiği birtakım arabalar vardı; projemin kış dönemi süresince hafta sonları küçük kırmızı bir arabayla, küçük sarı bir arabayla veya kahverengi bir pikap araçla; Madrid civarında, kilisesi veya restoranı veya ilgi çekebilecek bir şeyleri olan yerlere giderdik. Halalarının, teyzelerinin, kuzenlerinin sonu yok gibi görünüyordu; kutsal emanetleri veya bir El Greco tablosunu daha ziyaret eder ya da keklik, süt domuzu veya yeni kesilmiş bir başka bölgesel lezzeti mideye indirir ve ardından sülalesinden birileriyle buluşup duman çeker ve içki içerdik. Isabel'in akrabalarıyla birlikte olduğumuzda kendimi dil bilmeyen birinden çok, utangaç ve suskun biri olarak görünmek zorunda hissedecek kadar uzun zamandır İspanya'daydım; neyse ki bunu oynamak zor değildi, nutuk çeken kişinin ses tonuyla uyumlu bir şekilde ifademi değiştirmeyi unutmadıkça konuşulanları anladığım izlenimi bırakabiliyordum ve konuşmam gerektiğinde sesimi yükseltmeden usulca konuşursam, dumanı da biraz kasvetli bir havada çekersem, hiç kimse beni sohbete dâhil etmeye kalkışmıyordu. Bu taktik herkeste işe yaradı, Rufina Hala hariç.

Toledo'ya doğru giderken hava güneşli ama çok soğuktu. Isabel'in tavrından anladığım kadarıyla Rufina ile ilişkisi biraz ikircikliydi, en azından şehirde bir tur attıktan sonra Rufina'yı ziyaret edip etmeme konusunda kuşkularını dile getiriyordu; zamanımız kalacak mıydı veya Rufina Hala müsait olacak mıydı gibi şeyler... Oysa normal şartlarda saat kaç olursa olsun doğrudan akrabalarının evine veya apartman dairesine giderdik, bizi öpücüklere boğarak o an ne yapıyorlarsa, genellikle içki içiyor veya TV seyrediyor olurlardı, sorgusuz sualsiz

bizi de aralarına alırlardı. Toledo'ya giden karayolu boyunca dijital fotoğraf makinelerini şimdiden hazırlamış Amerikalı görünümlü tiplerle dolu birkaç tur otobüsünü solladık, geçerken göz göze geldiğim her turiste sonsuz bir küçümseme ile baktım, kaşlarımla kolayca sergileyebildiğim bir tavırdı bu. Bakışım onları savaşa destek vermekle, insanlara veya insanlar arasındaki ilişkilere eşya muamelesi yapmakla, kanlı ve görkemli bir imparatorluğun kemirgen sıçanları olmakla suçluyordu, baskıcı rejimden kaçan bir yazarmışım gibi suçluyordum onları, sanki o rejimden burs alanların en sahtekârlarından biri ben değilmişim gibi. Aslına bakılırsa yalnızca zamanlarının yarısını internet kafelere yarısını da diskoteklere ayıran, yanlarında kaldıkları ailenin yemeklerinden veya banyodaki su basıncından şikâyet eden, Cyrus'un da bulunduğu Meksika yerine, ailelerinin güvenlikli sitelerinden daha uzakta olsa bile, daha emniyetli, daha temiz, daha beyaz olduğu için İspanya'yı seçen gürültücü, birbirlerini soyadlarıyla çağıran, birbirlerine ibne diyen okul değişim programı oğlanlarını ve saçlarını oksijenle sarartmış, mutlak surette mini etekli, ilk senelerini yurtdışında geçiren üniversite kulübü kızlarını değil; ne zaman herhangi bir Amerikalı ile karşılaşsam, onu sessiz bir aşağılama bombardımanına tutuyordum. Aşağılamalarından nasibini alanlar yalnızca bel çantası takan, balıkçı şapkası giyen, mızmız çocuklarıyla dolaşan orta yaşlılar veya medeniyetten uzakta duş alamıyormuş havasındaki sırt çantalı sakallılar değildi; aslında, aşağılama hissimin en yoğun kıvamını daha ziyade topluma karışmaya çalışan, İspanyol arkadaşlar edinen ve kendi ülkelerinden gelen kişilerden uzak duran, İngilizce konuşmaktan kaçınan

ve İspanyolca konuştuğunda Madrid telaffuzunu abartan Amerikalılara ayırmıştım. Önceleri bu daha zor fark edilen, daha sessiz Amerikalıların Madrid'deki varlığından habersizdim ama ben de onlardan biri hâline geldikçe hilelerini sezmeye başladım; turistlerin olmadığı bir restoranda Isabel ile yemek yerken, Amerikalıların olmadığı bir mekân olarak tanımladığım gerçek İspanya ile temas hâlindeyken, başka bir masadaki yirmi ila otuz yaşlarında, İspanyollarla birlikte oturan, masadaki diğer kişilere nazaran sessiz, biraz asık suratla sigara içen bir kadın veya erkek gözüme çarptığında kendimle gurur duyardım ve şunu da biliyordum ki birbirimizle aynı türden olduğumuzu derhâl anlardık. Zamanla anladım ki turistlerin uğrayacağını pek düşünmediğiniz barrio denilen kenar mahallelerden geçerken etrafınıza dikkatle baktığınızda kendilerini yabancı değilmiş gibi göstermeye çalışan genç Amerikalıları tanıyabilirdiniz. Muhtemelen cepten yiyorlardı ya da zenginlerin çocuklarına özel İngilizce dersi veriyorlardı, geçici olarak buradaydılar, saç kesimlerine ve giyimlerine bakıldığında Madrid'in yerlisi gibi görünüyorlardı ama sadece kısmen, çünkü bunlar Amerikan tarzlarının kusurlu veya geçmişte kalmış taklidinden öteye geçemiyordu. Bu zor fark edilir grubun her bir üyesi diğerlerine gönül koymaktaydı çünkü hiçbir şeyin Amerikan olandan kaçmaktan, hangi anlamda olursa olsun, daha Amerikan olmadığını ve hafif şiddetteki gönüllü sürgünlüklerinin imparatorluğun paket turlarından farklı olmadığını rahatsız edici bir şekilde hatırlatıyorlardı.

Kış olmasına rağmen Toledo turist kaynıyordu. Alcázar'a çıkan dar sokakları turistleri başarıyla savuşturarak tırmandık. Isabel, kentin en yüksek noktasında

bulunan görkemli kalenin İç Savaş'taki meşhur rolü veya en azından Nasyonalist birikimdeki rolü nedeniyle özellikle ilgimi çekeceğini düşünmüştü: Halk Cephesi'nin kuşatması altındaki bir grup faşistin Franco Afrika Ordusu ile yardıma gelene dek direnmesi Nasyonalist davanın erken ve sembolik değeri çok yüksek bir zaferi olarak biliniyordu. Savaştan sonra büyük ölçüde yeniden inşa edilen dev yapıyı dolaşırken Isabel daha önce hiç duymadığım tarihsel kişiliklerden söz ediyordu ama pek takip edemiyordum. Sonra bana projemle ilgili sorular yöneltmeye başladı, ilk defa bu konuyla ilgileniyordu:

"Neden mesela Şili'yi değil de İspanya'yı seçtin?"

"Allende hakkında o kadar çok yazılıp çizildi ki," diye cevap verdim ama aslında Allende'nin kim olduğuna dair pek bir şey bilmiyordum.

"Şiiri tarih araştırması için işe yarar bir model yapan şey ne?" Söylediği kelimeler içinde anlayabildiklerimden bunu çıkardım. Tamamlamayı planlamak bir yana, doğru dürüst taslağını bile yapmadığım, aksine tamamen bir saçmalık olduğunu kabullendiğim bir projeyi savunmak durumunda kaldığım için afallamıştım.

"Şiirin dili, kitle iletişim araçlarının dilinin tam olarak karşıtıdır," dedim resmen üfürerek.

"Peki ama Amerikalılar neden Franco'yu inceliyor," diye sordu, rehber eşliğinde Alcázar'ı gezen bir grup Amerikalıyı göstererek, "neden Bush'u değil?" Bunu öyle bir söyledi ki sanki her Amerikalı turist El Caudillo* üzerine bir tez yazmayı kafaya koyarak buraya geliyordu.

---

* El Caudillo: Franco'nun "önder" anlamındaki lakabı. (ç.n.)

"Liderlerin isimleri dikkati somut ekonomik sistemlerden başka yere çekmeye yarar." Ciddi bir havada konuşmaya çalışırken bir yandan da somut ve sistem kelimelerinin her iki dilde de aynı kökten geldiğini umuyordum. Fiilleri pek bilmediğimden genel beyanlar daha çok işime geliyordu.

"Neden Amerikan ekonomik sistemini incelemiyorsunuz?" Hiddetlenmişti.

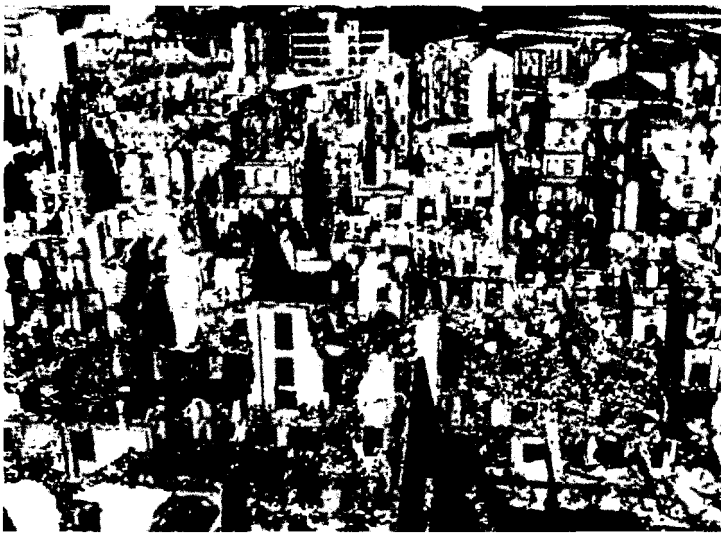
"Bir üretim sistemini *doğrudan* inceleyemezsin." Söyleyiş biçimimle de "Beni kahreden bir gerçeği dile getiriyorum," demekteydim.

"Eminim Irak halkı dört gözle Franco ve ekonomisi üzerine şiirlerini bekliyor." İlk defa bana karşı kırıcı bir dil kullanıyordu.

Sessiz kaldım, böylece aslında kullanma potansiyeline sahip olduğum bir dizi olası cevabı aklından geçirecekti. Alcázar'dan çıkıp katedrale gitmek üzere kente inerken de sessizliğimi korudum. Katedralde bazı ünlü El Greco tabloları görecektik, eziyet verici biçimde uzatılmış figürlerine veya rüyalardan fırlamış gibi duran iç bayıcı renklerine bir daha asla görmemek üzere elveda demek için henüz çok erkendi. Yol boyunca yürürken kafama taktığım şey Isabel'in kızgınlığı değildi, projemin saçma olduğunu düşünmesi veya beni kasıntı bir Amerikalı gibi görmesi hiç değildi. Mesele, o kadar gayret etmeme rağmen ve belki de ilk defa, karşılıklı konuşmamızın sanal olandan gerçek olana doğru kaymasıydı. Elle tutulur bir şey söylemekten her zamanki gibi kaçınmıştım ama söylediğim önemsiz şeyler ikimizin arasında kaybolup gitmişti; Isabel onlardan bir olasılıklar korosu türetecekmiş gibi durmuyordu. Devam eden sessizliğimiz ise sadece ses yokluğuydu, potansiyel

anlamlara gebe değildi. Bu, kısmen İspanyolcamın bana rağmen giderek gelişmesinden kaynaklanıyordu ve bundan yola çıkarak apaçık ortada olan gerçeğin farkına vardım: İlişkimiz büyük ölçüde benim asla dile hâkim olamayışıma, esrarengiz yarım cümleler veya paradoksal ifadelerle konuşmak için mazeretim olmasına bağlıydı, rahibe manastırları ve hediyelik eşya dükkânları arasında yürürken İspanyolcanın üstesinden gelme korkusunu atlatmam hâlinde beni ilgiden mahrum bırakacak o görünmez ustalık eşiğini aşmadan Madrid'de daha ne kadar kalabileceğimi düşündüm.

Katedrale geldiğimizde hava daha yeni kararmaya başlamıştı. Donuk altın rengi, gri taşları ve belirsiz mesafeleriyle bir İspanyol katedralinde her zaman alacakaranlıkta gibi hissedersiniz, bu yüzden bir iç mekân yerine farklı yapıda bir dış mekâna giriyormuş hissine kapıldım. Bu deneyimi Isabel'e aktarmak için zekice bir ifade oluşturmak isteyince de birden telaşlandım. Telaşım yalnızca İspanyolcada zekice herhangi bir ifade oluşturamayacak olmamdan kaynaklanmıyordu, onunla birlikteyken ilk defa söylediklerimin aktarılamaz bir derinlik etkisi yaratması yerine gerçekten anlaşılmasını istiyordum. Artık hem pozitif hem de negatif olarak etkili ve güzel konuşamayacağım korkusu içindeydim. Şapelleri dolaşırken, karşılıklı konuşmamızın düz anlama indirgenmesiyle ve bir şeylere gebe suskunluklarımızın kör bir sessizliğe, frekans bandı üzerindeki boş bir tayfa dönüşmesiyle ister istemez bedenimin daha önce sahip olduğu çekicilik kudretinin de yok olacağının çaresizlik içinde farkına vardım. Seviştiğimizde, Isabel artık kendi tecrübe kapasitesini değil, sadece bahtsız gerçekliğine bürünmüş bedenimi tecrübe edecekti.

Benim şiirlerimi veya başka herhangi birinin şiirlerini bir şeyleri gerçekleştirebilen mekanizmalar olarak hayal etmek için kafa patlattım.

Panik duygusunun ilk ürpertisini ensemde hissedip sarı renkli sakinleştiriciyi almak için çantamın içine doğru bir hamle yaptığımda elime defterlerimden biri geldi, çantadan çıkardım; bir kalem bulup alacakaranlık ve katedral ile ilgili düşüncemi alelacele deftere karalamaya başladım, Isabel'in beni izlediğinin farkındaydım, bu bana cesaret veriyordu. Suratıma kesif bir yoğunlaşma ifadesi yerleştirdim, bu ifade ani bir entelektüel aydınlanma yaşadığımı, konuşmayla kaybedecek zamanım olmadığını ve kavrayışıma daha kalıcı bir biçim vermek için acele ettiğimi ima ediyordu. Isabel belki de yarım saattir süren sessizliğimizi bozarak ne yazdığımı sordu, aklıma bir şiir fikri geldiğini söyledim, belki de bir makale çıkardı. Ayrıntılardan söz etmemi bekledi ama oralı olmadım, tekrar çantama koyarken defterime

büyük bir merakla baktığından emindim. Bu, diye düşündüm katedral turumuzu bitirip karanlık sokağa çıktığımızda, negatif yeteneğimi sürdürmemi sağlayacak, cümle tam böyle olmasa da; konuşmamdaki gizemi yazıma aktarabilirdim, sonraki belki öncekini de yeniden güçlendirecekti. Eğer konuşmalarımızdan olasılıklar doğmazsa, eğer söylediklerim aynı anda pek çok potansiyel seviyede anlam yaratmazsa, Isabel'in okuyamadığı bir dilde yazdıklarım derinlik auramı koruma görevini üstlenecekti. Üstelik, şiirlerin hammaddesi olan bu notların hammaddesi, birlikte geçirdiğimiz zaman içinde ortaya çıktığına göre, oluşumunda Isabel'in tarif edilemese de önemli bir rolü olacaktı; Isabel konuda ya da biçimsel süreçte kendi varlığından izler bulabilirdi. Gerçekten de, şiirler başarılı olmazsa, belki sorumluluğu paylaşabilirdi, zira şiirlerin başarısızlığı, eğer benim yeteneğime inanıyorsa, birlikte geçirdiğimiz zamanın bana ilham veremediği anlamına gelecekti, zaten yeteneğime inanmıyor olamazdı ki, saygın bir üniversitede okumuştum ve saygın bir burs kazanmıştım. Isabel de şimdiki zamanı şiire giden yolda nihai başkalaşım olasılıklarıyla dolu olarak yaşardı ve gelecekteki bu şiir her an kullanılabilir bir kaynak olurdu; bölük pörçük İspanyolcam yerine defterim sanal olanın sembolü hâline gelirdi ve projemin ilerlemesini sağlardı. Bu yeni hikâye beni o kadar rahatlattı ve cesaretlendirdi ki sakinleştiriciyi unuttum ve Isabel'in arabayı yakınına park ettiği surlara doğru yürürken ona şöyle dedim:

"Geçen gece Salamanca'da bir galeride şiirlerimi okudum, bir arkadaşım da tercüme etti." Bunu biraz canını yakmak için söylemiştim ve işe yaramış gibi görünüyordu. Okuma yapmayı hiç aklımdan geçirmemiş

olduğum için onu davet etmeyi de hiç düşünmemiştim, hem ayrıca, Isabel'i Arturo ve Teresa'dan uzak tutmaya çalışıyordum, birbirlerinden hoşlanmadıklarını düşündüğümden değil, geniş bir sosyal hayatım olduğunu zannetmelerini istediğim için. Ama kendisi olmadan izleyiciler karşısında performans sergilemiş olduğumu düşünmenin Isabel'e acı vereceğini biliyordum, böyle bir ilgi topluyor olmam acı verici ve etkileyiciydi. Tüm bunlar Isabel'in şiirime bakışını daha yüksek bir seviyeye çıkaracak, onun gözünde şiirime gizem katacaktı, dahası diğer arkadaşlarımı kıskanmasını sağlayacaktı.

"Okuduğun şiirler... Ne ile ilgiliydi?" diye sordu, "Beni niye davet etmedin?" anlamına gelen uzun bir suskunluktan sonra.

Ben de bir süre sessiz kaldıktan sonra durdum, ona döndüm ve ellerimi omuzlarına koydum, ilk defa yapıyordum bunu, gözlerinin içine baktım, komik bir davranıştı, "Şiirler herhangi bir şeyle *ilgili* değildir," dedim yumuşak bir ses tonuyla.

"Şiirler herhangi bir şeyle ilgili değildir," diye tekrarladı, daha çok kendi kendine konuşur gibi, belki de şüphe veya şaşkınlık veya küçümseme ima ediyordu, bense cümlenin etkisinin içine işleyip işlemediğini anlamaya çalışıyordum. Söylediklerimin şiddetini yükseltmeye yardımcı olsun diye onu öptüm.

Arabanın yanına geldiğimizde ilişkimizde işlerin yeniden yoluna girdiğini hissediyordum; sanırım Isabel de öyle hissediyordu ve bir iyimserlik coşkusuna kapılıp Rufina'yı ziyaret etmemiz gerektiğine karar verdi. Surlar boyunca arabayla giderken hava artık iyice kararmıştı ve on beş dakika kadar dolambaçlı, karmaşık

yolları takip ettikten sonra bir evin önündeki çakıl taşı döşeli park alanına girdik. Yol boyunca Isabel halası ile ilgili bir sürü açıklamaya girişip hepsini yarıda bırakmıştı, onu herhangi bir şekilde küçümsemekten kaçınmaya çalışıyor gibiydi, halasına yakınlık duyduğu ve saygı gösterdiği açıktı ama bir taraftan da beni ne olduğunu açıkça söylemediği bir şeye karşı uyarmak gayretindeydi. Nihayet tereddüt ederek de olsa baklayı ağzından çıkarıp eski erkek arkadaşı ile ilgili olarak kavga ettiklerine dair bir şeyler söyleyebildi. Anladığım kadarıyla kavganın nedeni Rufina'nın Isabel'i korumak istemesiydi, Isabel'in kötü muamele gördüğünü düşünüyordu. Ne olursa olsun kötü bir kavgaydı.

Rufina'nın evi kutu gibi küçük, beyaz ve iki katlıydı ama geniş bir alan üzerine inşa edilmişti. Muhtemelen gün ışığında uzak tepeleri ya da dağları görebileceğiniz bir manzarası vardı. Biz eve yaklaşırken köpekler çıkageldi, Isabel'i tanıdıkları belliydi ve Isabel de onları karanlıkta isimleriyle selamladı. Zili çaldığımızda içeriden radyonun sesi geliyordu. Kapı açıldı ve Rufina göründü; o kadar gençti ki şaşırıp kaldım, otuz yaşında gibiydi. Endamlıydı ve akşam bir yere gidecekmiş gibi göz farı ve dudak boyası içeren bir makyaj yapmıştı, giysileri de özenle seçilmiş gibi görünüyordu, kırsal bir bölgede tek başına olduğu hâlde. Bizi görmesiyle Isabel'i sıcak bir şekilde selamlaması arasında küçük bir tereddüt yaşadığını düşündüm. Ama kucaklaşma gerçekten sıcak olmuştu; Isabel'in yüzünü avuçları arasına alıp başparmaklarıyla rujunu sildi, ikisinin birden ağlamaya başlayacağını düşündüm; Rufina sımsıkı sarılıyordu. Isabel'i bırakıp beni her iki yanağımdan aceleyle öptü ve içeri girmemizi söyledi, köpekleri dışarıda bırakarak

kapıyı kapattı. Onu takip ederek mutfağa girdik, bizim fikrimizi sormadan üç tane uzun bardak, buzluktan cin ve buzdolabından bir şişe tonik çıkardı. Bardaklara buz koyup neredeyse tamamen cin ve eser miktarda tonik içeren İspanyol usulü kokteyllerimizi hazırladı. Sonra içkilerimizle beraber ısıtılmış kapalı verandaya geçip yarı karanlıkta alçak hasır iskemlelere çöktük.

Karanlığa alışana dek Rufina'ya gözlerimi kısarak baktım. Isabel'le zorunlu durum güncellemesini yaparlarken kullandıkları İspanyolca o kadar hızlı ve o kadar çok argo yüklüydü ki anlamaya teşebbüs bile etmedim; birkaç dakika içinde havadan sudan konuşma, yerini yavaş yavaş sessizliğe bıraktı. Rufina yakınındaki bir kutudan aldığı uzun bir kibrit çöpü ile sigarasını yaktı, acımasız ve alımlı görünüyordu, muhtemelen gün boyunca yaşlı bir halayı ziyaret edeceğimizi düşünmüş olmam cazibesini artırmıştı. Isabel ise gergin görünüyor, saçıyla oynuyordu; söz konusu kavgadan sonra ilk kez birbirlerini gördükleri belliydi. Rufina kibriti bana doğru uzatıp salladı. Isabel'in beni neden buraya getirdiğini anlayamıyordum, beni sohbete dâhil etmek için en ufak bir çaba göstermiyordu; sadece varlığının bir baskı unsuru yarattığını tahmin edebiliyordum, Isabel aralarındaki problemi çözmek istiyordu ve Rufina'nın bir yabancının önünde davranış ve konuşmasına dikkat edeceğini umuyordu, özellikle eski erkek arkadaş hakkında konuşurken. Suskunluğun Isabel'i bunalttığı aşikardı, bu konuda benden bir beklentisi de yoktu, sonunda ayağa kalkıp tuvalete gitmesi gerektiğini söyleyerek beni Rufina ile baş başa bıraktı. Aslında Rufina ile ilgili pek çok şeyi merak ediyordum, nasıl geçiniyordu, nereliydi, ne kadar zamandır ve neden Toledo dışında yaşıyordu,

ayrıca kaç yaşındaydı, evli miydi, Isabel'le akraba mıydı, erkek arkadaşla ilgili olay neydi, vs. ama konuşmaya niyetim yoktu. Bir süre daha sessiz kaldıktan sonra Rufina ayağa kalkıp içkimle ilgili bir şeyler söyledi, bardağımı alıp yeniden doldurmak üzere mutfağa gitti.

Verandada yalnız kalınca gözümü dışarıdaki karanlığa diktim; bahçede dolaşan köpekleri ve bahçenin çok uzaklarındaki bir dönemeçte gözden kaybolan bir arabanın arka lambalarını görebildiğimi hayal ettim. Madrid'deki dairemi hayal etmeye başladım, o anda, karanlıkta, La Plaza Santa Ana'dan gelen gürültüyle dolu hâlini, espresso makinesinin öylece çalışmadan duruşunu, daireyle birlikte kiralanan ucuz ama rahat, ben ayrıldığımda orada kalacak mobilyaları, El Rastro'dan aldığım ve bantla duvara yapıştırdığım birkaç eski kartpostalı hayal ettim. Sonra da başka odalarımı: Brighton Street'te yerdeki döşek, Hope Street'teki küçük çizim masası, berbat öğrenci yurtları, sonra Greenwood, Jewell Street, Huntoon ve bebeklik karyolam, tabii aslında onu hatırlayamıyordum, hepsini o andaki durumlarıyla hayal ettim, artık kendi eşyaları ile başkaları oturuyordu. Sonrasında hayal ettiğim her odayı etrafımda hissedebiliyordum, verandanın ötesindeki karanlık da Topeka veya Providence'ın karanlığı oluyordu. Sonra yedi veya on beş veya yirmi yaşının karanlığı oldu, her karanlığın şekli ya da şekilsizliği bir parça farklıydı, gençken gökyüzü daha içbükeydi. Sonra yeniden Rufina'nın verandası oldu, ama gelecekteki bir karanlığın çevrelediği gelecekteki bir odada hayal edilmişti, o odada yazıyordum belki de bunu.

Bir noktada bu hayallere dalıp giderek kendimi kaybettiğimi fark ettim, bir içki hazırlama veya çiş yapma

süresi çoktan aşılmıştı. Kulak kesildim, sesleri duyabiliyordum, kesinlikle yüksek sesle konuşuluyordu; Isabel ve Rufina evde bir yerde, kapısını kapattıkları bir odada tartışıyordu. Uzaktan gelen sesleri belli belirsiz duyduğum hâlde yüksek ses olduğunu nasıl anladığımı bilemiyordum, bu beni hayrete düşürmüştü, belki seslerin şekli ya da şekilsizliği ile ilgiliydi ya da duvarlardan geçerken nasıl filtrelendiği ile ilgiliydi. Yeterince ışık olmasa da bunları yazmak için defterime uzanıyordum ki aniden yüzüm kızardı, en azından sıcak basmıştı. Neden Isabel etrafımda değilken, beni göremeyecekken not alıyordum? Daha önce hiç not almamıştım ki; çanta taşımamın nedeni ilaçlarımdı, "çevirilerim" üzerine çalışmak gibi bir niyetim hiç olmamıştı, sürekli ilham krizine girme eğilimi gösteren o şairlerden biri olma düşüncesi midemi bulandırıyordu; Isabel'in önünde ilham gelmiş rolü yapmaktan utanmıyordum ama kendimi ilham gelmiş bir hâlde yakalamak beni utandırmıştı.

Yine de defterimi çıkardım ama sadece yüzeyini kullanmak üzere; başparmağım ve işaret parmağım arasında sıkıştırıp yuvarlayarak bir sigaranın tütününü gevşettim ve defterin kapağı üzerine boşalttım. Sonra cebimden küçük bir yumurta şeklindeki gubar esrar topunu çıkardım, şekli öyleydi çünkü naylona sarılmış olarak birinin kıçında yolculuk yapmıştı, çakmağımı buldum, bir miktar esrarı ısıtıp küçük parçalara ayırarak tütünün içine karıştırdım, sonra boş sigara kâğıdını dikkatle üfleyerek biraz genişlettim ve karışımı sigaranın içine doldurdum, dökülmemesi için kâğıdın ucunu kıvırarak kapattım. Son olarak, izmariti dişlerimle çekip çıkardım. Sesler giderek yükseliyordu.

Esrarlı sigarayı yakıp içeride neler olduğunu hayal etmeye koyuldum, ilk tahminlerim neredeyse tamamen İspanyol sinemasından aşırmaydı: Rufina ve Isabel sevgiliydi, belki Rufina travestiydi, Isabel beni buraya Rufina'nın bir süre önceki sadakatsizliğine misilleme yapmak için getirmişti fakat Rufina'yı biraz hafife almıştı; Rufina birazdan üzerinden Isabel'in kanının damladığı bir bıçakla verandaya dönecek, beni bıçaklayacak, sonra bıçağı kendine saplayacaktı. Veya, hepsi bazı bakımlardan Franco'yu andıran çok kötü erkekler tarafından kendisine çok kötü şeyler yapılmış olan Rufina evinin kapısından içeri bir daha asla hiçbir erkeğin girmeyeceğine yemin etmişti ve Isabel bu kuralı bozmuştu, her nedense Rufina'yı yeniden karşı cinsle barıştırmak istiyordu; Rufina birazdan üzerinden Isabel'in kanının damladığı bir bıçakla dönecekti vs. Esrar etkisini göstermeye başlamıştı, bıçağın parıltısının Rufina'nın gözlerinde yansıdığını hayal etmekten zevk alıyordum, ya teslim olacak ya da ölecekti. Hafiflemiştim ama sonra bir ışık yanınca hayal kırıklığına uğradım, Rufina ve Isabel verandaya dönüyordu, Rufina gri renkli, büyük beden bir Hard Rock Café Houston eşofman üstü giymiş, içkilerimizi tazelemişti, Isabel rahatlamış gülümsüyordu.

"Bizi beklemeden sarmışsın, Adán!" diye bağırdı Rufina. Isabel'e adımı sormuş olmalıydı.

"Daha yapabilirim," dedim. "Bir tane daha sarabilirim," diye düzelttim.

"Demek şairsin, Adán," diyerek duymazdan geldi Rufina. Gülümsemekle yetindim. Beni utandıracak tek kelimelik bir şakaymış gibi adımı tekrar etti.

"Salamanca'da bir galeride okuma yaptı geçenlerde," dedi Isabel bana sataşmak için.

"Salamanca... Mükemmel!" Rufina'nın ne tür şiirler yazdığını soracağı belliydi. "Ne tür şiirler yazıyorsun?"

"Şiirin hangi türleri var?" Bu cevap hoşuma gitmişti, gerektiğinde kullanmak üzere aklımın bir köşesine not ettim.

"Kötü ve daha kötü," dedi Rufina yapmacık bir küçümsemeyle. Isabel hafifçe güldü. Belki de eskisiyle ilgili meseleyi hâllettikten sonra yeni erkek arkadaşı iğnelemek için bana karşı ittifak yaparak daha da rahatlamışlardı.

"Ben de sevmem," dedim İngilizce olarak.

"Herhâlde paradan yana sıkıntın yok," dedi Rufina, bir kez daha cevabını duymazdan gelerek. Sonra içinde eller ve bulutlar geçen deyim gibi bir şey söyledi, sanırım aynı şeyin daha renkli bir ifadeyle tekrarıydı. "Para kazanmak için çalışman gerekiyor mu?"

Buna nasıl cevap vereceğimden emin değildim. Para ile şiir arasındaki bu ilişkilendirme ile İspanya'da daha önce de karşılaşmıştım, benim durumumda ise Amerikalıların tümünün, yani yurt dışındaki Amerikalıların tümünün zengin olduğu kabulü ile birleştirilmiş olarak; Isabel ve Rufina ile kıyaslandığında ailem belki de öyleydi. Rufina şöyle dursun, Isabel'in sınıfsal pozisyonunu bile tam olarak çıkaramıyordum; Isabel'in üniversite mezunu olduğunu biliyordum, uzun süre dil okulunda çalışmıştı ve şu anda güzel sayılabilecek bir dairede oturuyordu ama iki tane de ev arkadaşı vardı. Yemek ve içki giderlerinin neredeyse tamamını ben ödüyordum ama paramın önemli bir kısmını alıp götürdüğü hâlde bunun pek üzerinde durmuyordum, çünkü euro banknotları bana hep sahtelermiş gibi geliyordu. Mesela

içinde bulunduğumuz evin değeri hakkında hiçbir fikrim yoktu, acaba Toledo civarında araziler işe yaramaz mıydı yoksa rağbet mi görüyordu, Rufina'nın giyimi, hâl ve tavırları işçi sınıfına mı veya orta sınıfa mı veya bir başka sınıfa mı aitti, hatta bu terimler İspanya için uygun muydu, bunları da bilmiyordum.

"Doğrusu birkaç ay daha çalışınam gerekmiyor," dedim. Bunu söyleyiş tarzım o birkaç ayın ardından kömür madeninde çalışınam gerekeceğini ima ediyordu. "Tabii yazmayı çalışmaktan saymazsak."

"Birleşik Devletler'e döndüğünde ne yapacaksın?" diye sordu Rufina. Kısa ilişkimiz süresince Isabel ile belirlediğimiz en önemli söylenmemiş kural, sessizliğimizin en önemli türü, bursum bittikten sonra ne olacağından hiç söz etmemekti. Isabel'e baktım. Epeydir, dönünce gerçekten ne yapacağımı düşünmemiştim.

"Geri dönecek miyim bilmiyorum," diye yalan söyledim. Isabel suskunluğunu korudu ama sessizliğinin yoğunluğunda bir değişiklik vardı. Bu açıklamayı geride bırakmak için bir sigara yaktım.

"O hâlde ailen sana para gönderecek," diyerek güldü Rufina, sonra da içinde "bohem" kelimesi geçen bir şey söyledi. "Ne iş yapıyorlar?"

Anne ve babamın mesleği hakkında ne söylersem söyleyeyim Rufina'yı güldüreceğini biliyordum, o yüzden gerçeği söylemeye karar verdim, gerçi asıl böyle komik olacaktı: "İkisi de psikolog." Isabel'in rahatsız bir şekilde kıpırdadığını duydum.

Beklendiği gibi, bu cevap üzerine Rufina kahkahalara boğuldu. Sanırım konuşmanın bundan sonrası psikolog anne babasının arka çıktığı bohem bir şair portresinin

mantıksızlığı üzerine gelişti. Isabel çok fazla üzerime gitmemesine dair bir şeyler söyledi, ben de takılmaları dert etmediğimi gösterecek şekilde gülümsedim. "Isabel'in dil okulundan arkadaşları hep zengindir," diye bana açıklama yaptı Rufina. "Arkadaşlar" kelimesiyle kastedilenin "erkek arkadaşlar" olduğu açıktı.

"Mesleğin ne?" diye sordum, aşırı derecede yabancı bir tonlamayla.

"İşsizim," dedi açıkça. "Belki şiir yazmaya başlarım. Belki," dedi, öne eğilip ellerini bacaklarıma koyarak, "benimle evlenirsin ve annenle baban bize bakar." Rufina bana dokunduğunda Isabel'in irkildiğini görür gibi oldum.

"Tamam," dedim.

"Sence sizinkiler benden hoşlanır mı?" diye sordu Rufina, göğsünü tam anlayamadığım bir seks düşkünlüğü göstergesi olarak öne çıkararak, ama seyretmek güzeldi.

"Bence annemle babam senden hoşlanır," dedim.

"Yemek pişirir, temizlik yaparım," dedi, alaycı bir şekilde kısa süreliğine bacak bacak üstüne atarak.

"Annem tanınmış bir feministtir," dedim, gerçekte olduğu kadar aptalca geliyordu kulağa bu açıklama. Rufina güldü, Isabel saatin kaç olduğunu sordu, gitmemiz gerektiğini ima ediyordu ama dikkate alınmadı. Rufina'ya çenesini kapamasını bildiren dik bakışını görebiliyordum ama bu kadar çok kafaya takmasını anlamıyordum. "Annemi seversin," dedim feministlik meselesini kapatmak için, "ama çok zengin değildir." Tekrar gülümsedim, biraz da Isabel'i sakinleştirmek adına. "O da babam da bana para vermez," diye yalan söyledim. Isabel tuhaf bir şekilde bana bakmaya başladı. Rufina'ya

İspanya'ya gelirlerse annem ve babamla tanışabileceğini söylemeyi bitirmiştim ki Isabel'e annemin öldüğünü söylemiş olduğumu hatırladım.

Aslında bu hatayı düzeltmenin birkaç yolu vardı; melankolik bir havaya bürünebilirdim ve daha sonra böyle bir kaybı Rufina ile paylaşmaktan kaçındığımı iddia ederdim veya soğukkanlılığımı korursam, berbat İspanyolcam nedeniyle beni yanlış anladığını, annemim hayatını kaybettiğini asla söylemediğimi ya da söylemek istemediğimi savunabilirdim. Ama cayır cayır yanan yüzümün kendisine yalan söylemiş olduğumu şüpheye yer bırakmayacak şekilde Isabel'e itiraf ettiğini hissedebiliyordum. Yalanı Isabel'e birlikte geçirdiğimiz ilk gecelerden birinde söylemiştim, kısa süre önce aynı yalanı Teresa'ya da söylemiş olmanın suçluluğu henüz tazeydi ve tekrarlama gereği duymuştum, belki de suçluluk duygumu derinleştirip bir tür kefarete dönüştürmek istiyordum; elbette sarhoştum. Ancak tekrar etmek suçluluk psikolojisini artırmak yerine azalttı. Isabel nazikçe karşılamakla birlikte asla ailemden söz etmedi, ben de konuyu tekrar hiç açmadım; başlangıçta annem hakkında konuşmamam gerektiğinin farkındaydım, çünkü hâlen Teresa ile beraberdim, ama Isabel ile neredeyse her şey için bir konuşmaktan kaçınma durumu söz konusuydu, esrarlı estetik beyanlar hariç.

Isabel tekrar çiş yapması gerektiğini söyleyerek verandadan ayrıldı. İkimizin arasında geçenlerden kafası karışan Rufina alaycı sorgulamasına devam etmedi, peşi sıra gelen sessizlikte Isabel'in nasıl tepki vereceğini hayal etmeye çalıştım. Yalanım her koşulda affedilmez bir nitelik taşıyordu gerçi ama İspanya'da özellikle affedilmez olduğunu hissediyordum; yalanı babam hakkında

söylemiş olsaydım, sorun yaratmayabilirdi; babamın faşist olduğunu söyleyebilirdim ve bu ne anlama gelirse gelsin sadece hayalcilik yapmış olurdum. İspanya'ya geldiğimden beri izlediğim filmlerin neredeyse hepsi, belki de 1975'ten bu yana yapılmış İspanyol filmlerinin hepsi, patolojik olarak hoşgörüsüz, bastırılmış ve sert bir babayı gerçekten veya sembolik olarak öldürmek hakkında veya en azından böyle erkeklerin olmadığı bir İspanya'yı düşlemek hakkındaydı, hayat dolu eşcinsel arkadaşlarının yardımıyla yaşama sevincini yeniden keşfeden prangalarından kurtulmuş kadınlar ile tanımlanan bir İspanya. Ama hangi nedenle olursa olsun "feminist" annemi "öldürmüş" olmak, aslında bir sağcı, zorba bir kadın düşmanı olduğumu ortaya çıkarıyor ve dahası araştırmamın meşruiyetinin sorgulanmasını gündeme getiriyordu.

"Isabel'e daha önce şey demiştim," dedim usulca Rufina'ya, yine sigara içiyor ve beni tamamen unutmuş görünüyordu, "annemin ölmüş olduğunu. Doğru değildi."

"Ne?" diye sordu aniden ilgilenerek, mutlaka yanlış anlamıştı.

"Ona annemin öldüğünü söyledim ama annem yaşıyor," diyerek durakladım. "Yalan söylediğimi şimdi hatırladım."

"Tanrı'm," dedi Rufina, nefesini tuttu. "Bunu neden yaptın, Adán?" Ayıplamaktan çok meraklanmıştı. Anlayışlı bir şekilde gülümsüyordu.

"Çünkü annem hasta," dedim. "Ayrıca..." devam etmekte zorlanıyormuş numarası yaptım. Yüzündeki gülümseme bir anda silindi. Sonra devam etmekte zorlanma kısmı geldi: "Korkuyorum... Kafamda canlandır-

maya çalışıyordum..." Rufina öne doğru eğildi, büyük bir şefkatle. "Öyle söylersem korkum azalır sanmıştım," gibi geliyor olmalıydı kulağa.

"Zavallı çocuk," dedi Rufina, bana sarılmak istiyormuş gibi görünüyordu. Bakışında hissettiğim heyecan suçluluk dalgalarının ilerlemesini engelledi. Isabel kapıda göründü.

"Gitmek istiyorum," dedi.

"Otur, tatlım," dedi Rufina, Isabel'i sandalyesine döndüren otoriter bir tavırla. Sonra bana, "devam et," dedi.

"Buraya geldim," diye başladım, "ve kimse beni tanımıyordu. Şöyle düşündüm: İnsanlara ne istersen onu söyleyebilirsin. Zengin olduğunu ya da fakir olduğunu söyleyebilirsin. Herhangi bir yerden olduğunu söyleyebilirsin, herhangi bir iş yaptığını da. Önce kendimi çok özgür hissediyordum, sanki ülkemdeki hayatım artık gerçek değilmiş gibiydi." Isabel, Rufina'ya yalanımı itiraf etmiş olduğuma inanamıyordu. "Ayrıca babamdan uzak olduğum için memnundum," diye ekledim renk katmak amacıyla, babamın, yani dünyanın en nazik erkeğinin, bir nevi zalim olduğunu ima ederek. "Ama sonra gerçeklik galip geldi. Sürekli korku içindeyim. Durmadan annemi arıyorum. İyi olduğunu söylüyor ama kesin olarak bilemiyorum. Onu bırakıp gelmek istememiştim ama bana buraya gelip işimi yapmam gerektiğini söyledi. Yazdıklarıma karşı sorumluluğum olduğunu söyledi. Israr etti. Ona bir şey olursa nasıl yaşayacağımı hayal edemiyorum. Bu yüzden, önem verdiğim biriyle tanıştığımda," dedim dosdoğru Isabel'e bakarak, "yalan söyledim. Anlamak için. Yalnızca dile getirmiş olsam bile." Isabel beni anlamış görünüyordu. "Aptalın tekiyim,

biliyorum," dedim başımı ellerimin arasına bırakarak. Sonra başımı kaldırıp tekrar Isabel'e bakarak, "Özür dilerim. Annemden özür dilerim. Senden özür dilerim." Ağlamayı planlıyordum.

Isabel yanıma gelip başımı kendine doğru çekti ve beni rahatlatmak amacıyla içinde "şair" kelimesi geçen bir şeyler söyledi. Rufina bacağımı okşuyordu. Bahçeden, şaşkınlık içinde kendime bakıyor gibiydim.

—

O kış araştırmam tasvir edilemez iki kategoriye ayrıldı. Aralık ayı boyunca yağmur yağdı, muhtemelen rekor miktarlarda; şehir tuhaf bir şekilde boştu, boşalmıştı; yağmur sadece çiselediğinde bile İspanyollar çok gerekli olmayan tüm faaliyetleri askıya alıyordu anlaşılan. Turuncu bütan gazı tüplerini dağıtan genç erkekler ve dükkânlar arasında mekik dokuyan plastik yağmurluklu yaşlı kadınlardan başka sokaklarda hiç kimseyi görmüyordum. O ay biri kapımı çaldığında, o biri yalnızca Isabel, Teresa veya Arturo olurdu, arabalarını yasak olduğu hâlde La Plaza Santa Ana'ya park ederlerdi, kapıya cevap vermezdim, onlar da yağmur yağdığı için fazla beklemezlerdi.

Duman çekip Tolstoy okuduğum bu yağmur dönemlerinin ya da yağmurlar arasındaki dönemlerin hikâye edilmesinin imkânsız olduğunu biliyordum ve bu imkânsızlık, deneyimime dâhil oldu: Yalnızlığının özel yapısı, kısmen, yalnızca, sahneler arasındaki yavaş çözünme, saf dönüşüm olarak, projemin olaysız, hiçbir özgün içeriğe sahip olmayan üçüncü safhası, can sıkıntısı

olarak tanımlayabildiğim, paylaşabildiğim algımdan türedi. Ancak bu katılım, döneme bir yönlülük algısı ekledi, belirsiz veya yavaş olmakla birlikte dönemi olaylar arasında bir vektör hâline getirdi; aslında bir devir açılmış, ayrılmış, tuhaf bir şekilde kendi bağımsızlığını ilan etmişken, ama bu kesin olarak doğru değildi.

Bu dönem boyunca, hayatımdaki tüm benzer dönemler bir süreklilik veya en azından bir dizi oluşturmak üzere bir araya geldi ve böylece, daha olaylı zamanlar arasında yumuşak bağ dokusu oluşturmak şöyle dursun, bu zamanların kendileri birer kemik bağ dokusu oldu. Küçük lirik mucizeler ve parlak dallanma hasarları değil, öteki şey, o her ne ise, hayattı ve keskin sınırlı olayları zamanında vurgulayan konuşmanın veya yazmanın veya düşünmenin herhangi bir şekli ile tahrip edilmişti. Ama bu yalnızca, görünüşte sürekliliği olmayan bu dönemlerden biri süresince geçerliydi; figür ve zemin yer değiştirebilirdi, insan öpüşme veya çarpışma gibi yeni bir yoğunluğun tam ortasında olduğunda birdenbire sırf böyle anlardan ibaret olurdu, daima bu sert, mücevher benzeri alevle yanarak. Ama böyle anları kesin olarak tasvir etmek eşit ölçüde imkansızdı çünkü bunlar konfeksiyon edebiyattı, çünkü bunların tasvir edilebileceği kolaylık deneyime girmiş ve onu iptal etmişti: hayatın en dolaysız olması gereken yerde, şimdiki zaman şiddet ile kendisini farklılaştırmayı başardığında, hayat Aristo kurallarını takip eden en genel hâlindeydi ve insan gerçekle temas hâlinde değildi ama böyle bir teması hayalî bir dinleyici kitlesi için icra ediyordu.

Duman çekip çatıya düşen yağmuru dinlerken, sayfaları çevirip aralık bıraktığım pencereden içeri giren Madrid'in ıslak taş kokusunu içime çekerken hissettik-

lerim bunlardı, eğer düşündüklerim değilse. İnternette New York Times okurken, istila başladığından beri daima en amansız günü yaşadığım hâlde, dil ve deneyimin kıyaslanamazlığının yeni olup olmadığını, deneyimime ait deneyimimin pornografi ve imtiyaz ile bozulmuş bir hayattan çıkıp çıkmadığını, yıldızlı gökyüzünün tüm makul yolları aydınlattığı mutlu dönemler olup olmadığını merak ediyordum, yoksa deneyimin bu adlandırılamayana ve yaşanamayana bölünmesi deneyimin ta kendisi miydi, her zaman ve herkes için. Her ne olursa olsun asla roman yazmayacağıma dair kendi kendime söz verdim.

Öğleden sonra yağmur yağdığında bazen El Retiro boyunca yürürdüm, hepsi Afrikalı birkaç esrar satıcısı dışında kimsecikler olmazdı, onlar da kepenkleri kapalı bir büfenin tentesi altında zaman öldürürler, eğer yağmur sadece çiseliyorsa buhar salan ağaçlardan birinin altında dikilirlerdi. El Retiro'da her zaman esrar satıcıları olurdu, çoğu benimle aynı yaşlardaydı, "çikolata" dedikleri yumurtaları genellikle turistlere satarlardı, aslında çok daha iyi kalitede esrar da bulunabilirdi. Bu çok dilli satıcıların nezaketi hayret vericiydi, hangi dilde olursa olsun fiyatlar büyük ölçüde pazarlığa tabiydi, belirsiz olsa da şiddet tehlikesi yoktu ve sayılarının çokluğu şaşırtıcıydı: Güzel havalarda parkın yaklaşık her elli metresinde bir tane. Muhtemelen birbirlerini tanıyorlardı ama her biri tek başına çalışıyor gibi görünürdü. Anladığım kadarıyla polis parktaki satıcılara göz yumuyordu, hiç şüphesiz onları toplayıp sınır dışı edebilirdi, bazen yapıldığı gibi. Aslında polis genel olarak esrara göz yumuyordu; içmenin yasadışı olup olmadığını asla tam olarak anlayamadım. Bir polis memuru ya da bir

park görevlisi, siz bir satıcıyla konuşurken golf arabası ile yanınızdan geçebilir, sert bir bakış atar ama asla durmazdı, en azından benim başıma hiç gelmedi; eğer bakış yeterince sertse satıcı bir ihtimal sizden uzaklaşırdı ama kaygıyla değil sıkıntıyla.

Araştırmamın yağmurlu safhasında, karşıma çıkan ilk satıcıdan bir ya da yarım esrar yumurtası alırdım, satıcı böyle bir havada müşteri bulduğu için şaşırırdı, sonra El Estanque'ye yukarıdan bakan Alfonso XII heykeli etrafına inşa edilmiş yarım daire şeklindeki sıra sütunların oraya giderdim. Nispeten kuru kalmış korunaklı bir yer bulduğumda dumanı çekip yapay göle düşen belli belirsiz yağmur damlalarını seyrederdim. İspanya'ya gelmeden önce hiç esrar içmemiştim ve esrar, Providence'ta içtiğim ve beni anında budalaya çeviren otun aksine, özellikle birkaç aylık alışma süresinden sonra genel olarak aklı başında görünüşümü korumama izin veriyordu, en azından ben koruduğuma inanıyordum. Esrarın etkisini, güçlü marihuanada olduğu gibi bir dönüşüm ya da iptal olma şeklinde değil, dünyaya bir ayar çekme olarak yaşıyordum ve esrar içerken "çalışma"yı ya da okumayı başarabiliyordum, en azından başardığımı sanıyordum, oysa kuvvetli bir madde içerken tam bir cümleyi kurmak bir yana, cümleyi takip bile edemezdim. Ama esrarın ortaya çıkardığı değişimler abartısız olmak için fazla derindi, insanlar deneyimlerinde uyuşturucunun rolünü kısmen unutabildiğinden ya da en azından önemsemediğinden. Diyelim ki daha önce sadece arka plan işlevi gören bir grup ağaç aniden biraz öne çıksa ve ağaçların silik ve simetrik biçimleri genel olarak biçime dair yorumlanamaz olsa da zarif bir düşünce hâline gelse, onu her ne şekilde kullanmak

istiyor olursanız olun ellerinizin yabancılaşması sizi yolunuzdan saptırmadan bu gözlemi süreç esnasında dağıtmadan yazabilirsiniz. Hafif bir akustik değişim, rüzgârdaki yaprakların sesinin Calle de Alfonso XII'deki uzak trafiğin benzer ama en nihayetinde farklı sesi ile âdeta bir sohbet hâlinde olduğunu veya tekrarlayan bir darbe gürültüsünün, aslında biri yakındaki ağaçlardan diğeri parkın ötesindeki inşaat alanından olmak üzere iki ayrı gürültü olduğunu ilk kez bilinçli olarak fark etmenizi sağlarsa ve bu farkındalıklar doğal ve kültürel olanın birbiri içine geçmesi ile ilgili derinlikli bir yazıya ilham kaynağı olursa, o yazı, derin olmasa bile en azından tutarlı olmayı başarabilir, geriye dönük olmaksızın, tam da tecrübe edildiği biçimde, deneyim silinip gittikten sonra şekillendirilebilir. Pek çok insanın kendilerini deneyimlerinden uzaklaştırmak için benzer uyuşturucu maddeler kullandığını biliyordum ancak ben, hatırlayabildiğim kadarıyla zaten her zaman kendimi deneyimimin dışında hissettiğimden, uyuşturucuyu o dışında olma hissi avantajını yoğunlaştırmak ve böylece içinde olmanın yoğunlaşması olarak tecrübe etmek için kullanıyordum, elbette kendime karşı alışılmış mesafemi koruyarak; belki de paniğe kapıldığımda o mesafe kayboluyordu.

İspanya'dan ayrıldıktan sonra bir daha sigara içmemeye karar vermiş olsam da ve bu yüzden sadece belirli bir süre için içiyor olsam da projemin bu safhası boyunca tütün ile birlikte esrar içmek kritik bir öneme sahipti. Kritikti çünkü sigara veya esrarlı sigara sosyal ortamlarda konuşmanın yedeği, yalnızken ağzımı ve ellerimi meşgul etme yolu, soluma materyalini dönüştüren bir derin nefes alma tekniği ve bir zaman ölçme ve/veya

öldürme yöntemi olarak vazgeçilemez bir teknolojiydi. Kolayca tatmin edilebilir bir bağımlılıktan daha önemlisi, küçük silindirlerin bana asıl sunduğu önceden hazırlanmış motivasyon ve değişimdi, bir grup insandan veya bir konudan uzaklaşma veya onlara yaklaşma, bir odaya girme veya bir odadan çıkma, bir cümleyi bağlama ya da noktalama gibi. Bırakmanın en zor tarafı hikâye anlatma işlevinin kaybı olurdu; bu tıpkı Hollywood'un Altın Çağı'nın filmlerinden telefonları ve gazeteleri çıkarmaya benzerdi; sahneler arasında geçiş yapma imkânı kalmaz, bilgiyi nakletme veya mesafeleri kapatma yolu bulunmazdı. Sigarayı bıraktığımı düşündüğümde kafamda beliren şeyi "durulmak" ile karşılıyordum, bırakmayı kendime daha iyi bakmak olarak algıladığımdan değil, bir köprü ya da çıkış stratejisi olarak sigarayı kullanmaksızın bir dizi sosyal mekânı dolaşmayı hayal edemediğim için. Yıldızlı gökyüzünün tüm makul yolları aydınlattığı mutlu dönemler vardı, kahramanı bütün ile ilişkilendirmek için uyuşturuculara ihtiyaç duymayan kusursuz sosyal bütünleşme dönemleri...

Park boyunca yürüyerek eve geri dönüp, tüplü ısıtıcıyı yaktıktan sonra yakınıma çekip aşağıya doğru eğimli tavanın yarım metre kadar altındaki yatağıma uzandığımda bunları düşünmemiştim, ama yapabilirdim. Isındığımda bir şeyler yer, bir şişe şarap açar, sonra da Cyrus'a yazardım. Dairemde internet bağlantım olduğunu uzun zamandır bilen Cyrus, kız arkadaşı ve onun köpeği ile birlikte Meksika'daydı. Az da olsa onları kıskanıyordum; yanlarına çok az para alarak ve elle tutulur bir plan yapmadan kız arkadaşının pikabıyla Meksika'ya deneyim kazanmaya gitmişlerdi; onların yaşadıkları, bursumun sponsorluğunu yaptığı deneyimin deneyimin-

den farklıydı. Benimle aynı üniversitede okumuş olan kız arkadaşı Jane çok zengin ve tanınmış bir adamın kızıydı ama sade bir hayat sürmek, sanatla uğraşmak ve yazmak için servetinden feragat etmişti, en azından geçici olarak; Meksika yolculuğuna çıkmadan önce, kafa dengi bir grup sanatçı arkadaşıyla birlikte işgal ettikleri Providence'taki terk edilmiş bir depoda yaşıyordu. Madrid'de saat akşamın sekizi veya dokuzu civarındayken Cyrus genellikle Meksika'da bir internet kafede olurdu ve sohbet ederdik. Bir pazartesi akşamı:

BEN: orda mısın? xalapa ne alemde?

CYRUS: Evet. Bir çeşit gezintideydik hafta sonu. Kamp yapmak için

BEN: bir süre ben de kamp yaptım burada

BEN: alo?

CYRUS: Hatırladım. Açıkçası seni kamp yaparken düşünmek zor. Neyse, birkaç kasabayı gezmek için kırsal kesime gittik.

BEN: harika

BEN: neler gördünüz?

CYRUS: Orada kötü bir şey oldu

BEN: jane'le kavga mı ettiniz?

CYRUS: Hayır. Gerçi şimdi kavgalıyız galiba.

BEN: ilk defa birlikte yolculuk yapınca gerginlikler çıkar

CYRUS: Birlikte yürüyorduk biz

BEN: Hâlâ orda mısın?

CYRUS: bir nehir boyunca ve

CYRUS: Evet, hâlâ buradayım. Jane yüzmek istedi

ama ben akıntıdan biraz rahatsız olmuştum. Ayrıca su da pek temiz görünmüyordu

BEN: Kardeşim bir keresinde yüzdüğü gölden parazit kaptı, bir ay geçmedi hastalığı

CYRUS: Doğrudur. Sonra Jane bu konuşmayı yarı şaka yeni deneyimlerden falan korktuğuma getirdi, seyretmeyi tercih edermişim ben. Kavga değil, sadece takılıyordu, ama

BEN: yeni deneyimlerden nefret ederim

CYRUS: aşağılayıcı takılma. Şairlerle ilgili şu hikâye, bilirsin

BEN: bu arada yeni şiirler müthiş

CYRUS: Şu da var, Acapulco Altınıdenen şeyden içiyorduk epeyce

BEN: peki ne oldu

CYRUS: ya da ne deniyorsa. Kafası çok iyi. Veya en azından ben içmiştim. Aslında belli belirsiz bazı Topeka türlerini hatırlatıyor ama daha etkili. Neyse işte nehir boyunca yürüdük ve sonunda nehrin genişlediği bir yerde yüzen birilerini gördük

BEN: amerikalılar mı?

CYRUS: Buralılar. Kışın pek turist yok galiba

BEN: anladım

CYRUS: Yüzen iki erkek vardı, aslında biri yüzüyor diğeri daha çok sığ suda oynuyordu. Akıntı epeyce güçlüydü. Erkeklerden birinin kız arkadaşı mayosunu giymiş kıyıda duruyor, adam da onu suya girip yüzmesi için ikna etmeye çalışıyordu.

BEN: bu işin sonu pek iyi görünmüyor, kız akıntıdan mı korkuyordu?

CYRUS: Belki. Belki de sadece soğuk yüzünden.

BEN: orada hava nasıl?

BEN: madrid soğuk ve hep yağmurlu

CYRUS: Ilıkla sıcak arası. 25 derece civarı. Bu mevsime göre sıcak, sanırım. Hava kirli. Ama su hâlâ serin. Neyse, Jane, bu arada yüzen adamın kız arkadaşı karşı kıyıdaydı, Jane yüzmek istedi

BEN: mayosu var mıydı?

CYRUS: ve suya girdi, ona söylememe rağmen

CYRUS: Evet, ikimizin de içimizde mayolarımız vardı. Ona bunun akıllıca olmadığını söyledim, akıntı yüzünden

BEN: bu onu daha da kışkırtmıştır

BEN: herhâlde gaza geldi

CYRUS: Evet. Suya girdi, akıntı güçlü olduğu hâlde her şey yolundaydı. Sonra diğerleri, kız arkadaşa sesleniyordu, bak, bu kız girdi, sorun yok, sonra da Jane beni suya çağırmaya başladı. Yani kız ve ben karşılıklı kıyılarda duruyorduk ve sudakiler bizi de suya sokmaya çalışıyordu. Kız arkadaş ve ben birbirimize bakıp tedirgin bir şekilde gülümsüyorduk.

BEN: biriniz girerse diğeri de girmek zorunda

CYRUS: Aynen öyle

BEN: korkak tavuk oyunu. diğerlerini orada öylece bırakıp gitseydiniz ve ikiniz

CYRUS: En azından o girerse ben de girmek zorunda kalacaktım. Ama o muhtemelen kıyıda kalabilirdi

BEN: birlikte mutlu mesut yaşasaydınız!

BEN: doğru. aşağılanmazdı

CYRUS: ama ben açıkçası baskı altındaydım. Jane orada öteki adamlarla suyun içindeydi, akıntı başa çıkılabilir görünüyordu. Ödlek bir Amerikalı gibi hissettim

BEN: güçlü olmalısın - sana göre korkaklık

CYRUS: Öyle, ama, suya girdim. Akıntı tahmin ettiğimden şiddetliydi. Güçlü akıntı bölgeleri vardı. Biraz daha aşağıda nehrin daraldığı yerdeki burgaçlı akışı görebiliyordum

BEN: ve ardından kız arkadaş suya atladı

CYRUS: Aslında

CYRUS: hemen değil. Ama artık herkes bir bakıma ona dönmüştü. Nasıl olduysa tek bir grup hâlindeydik. Erkek arkadaşı da artık takılmak yerine kızı cesaretlendirmeye çalışıyordu, kollarını şefkatle açmıştı, korkacak bir şey yok, ben de buradayım falan işte... Biz de

BEN: sonu nereye varacak bunun?

CYRUS: cesaret vermeye çalışıyorduk, sanırım. Soğuktan kahkaha ve çığlık atarak suya atladı. Önceleri iyiydi

BEN: !

CYRUS: ama etrafa su sıçratarak yüzerken -pek yüzme bilmiyor gibiydi. Bilmiyorum, akıntının epeyce güçlü olduğu nehrin aşağısına doğru ilerledi biraz, iyi görünmüyordu

BEN: kimse yardıma gitmedi mi?

CYRUS: Her şey

CYRUS: her şey çok hızlı gelişti. Bir an suyun altında kaldı, tekrar su yüzüne çıktığında biraz daha aşağıya doğru gitmişti ve tam anlamıyla panikteydi.

BEN: eyvah

CYRUS: Çığlık atıyordu ve su

BEN: eyvah

CYRUS: ağzına doluyordu ve akıntıya karşı yanlış yönde mücadele ediyordu.

BEN: kimse ona ulaşamadı

CYRUS: Erkek arkadaşı deniyordu ama taşlar ve başka şeyler yüzünden zaman alıyordu. ayrıca o da iyi yüzme bilmiyordu, burgaçlarla nasıl başa çıkılacağını bildiğini sanmıyorum. Jane yardıma gitmek istedi

BEN: onu yakalamak için mi?

CYRUS: Evet. Jane'i tuttum. Jane'i tutarken kızın tekrar dibe battığını gördüm, sonra yeniden ortaya çıktı, bilmiyorum, iki üç metre daha sürüklenmişti

BEN: siktir

CYRUS: burgaçlar iyice güçlüydü orada, artık iyice aşağılara sürüklenmişti. Ve

CYRUS: Ve Jane'le beraber hızla kıyıya çıktık ve pikaba koştuk, suda kalanlara ne yapmaya çalıştığımızı bağırarak anlatmaya çalıştık -kızın erkek arkadaşı artık çığlıklar atıyordu, diğeri de onu tutuyordu -nasıl desem, ilkel çığlıklar. Böylece nehir aşağı sürdük aracı, kızın önüne geçebilmeyi umarak, bulup sudan çıkarmak için

CYRUS: Orada mısın?

BEN: buradayım

CYRUS: Sonra ana yola çıkmamız gerekti, bir süre gaza basıp gittikten sonra inip tekrar suya koştuk. Kızın erkek arkadaşının çığlıkları hâlâ duyuluyordu.

BEN: ama kızın önüne geçtiniz

CYRUS: Nehir yeniden genişlemişti ve orada su bendi gibi bir şey vardı, biz ne yapacağımıza karar veremeden bendin üzerinden aşmıştı

BEN: kendinde miydi?

CYRUS: Çabalıyormuş gibi görünmüyordu. Anlamak pek kolay değildi, en azından hatırlaması zor. Tekrar pikaba dönüp nehir aşağı biraz daha gitmemiz gerekiyordu - başka yol yoktu.

BEN: sonra

CYRUS: Başka yol yoktu

CYRUS: sonra bendin diğer tarafında havuz gibi akıntısız bir yer vardı. Kızın bedeni oradaydı. Suya girip onu kıyıya çektik.

BEN: nefes alıyor muydu?

CYRUS: Hayır.

BEN: peki ne yaptınız

CYRUS: Kıyıya yatırdık kızı ve ben hayat öpücüğü verdim, vermeye çalıştım. Şey gibi değildi, nefes alınadığını düşünürsek gerçekten de ne demek istediğimi bilmiyorum, ölü gibi değildi. Beyaz

BEN: aman tanrım

BEN: kalp ınasajının nasıl yapıldığını bile bilmiyorum

CYRUS: atleti, sıyrılıp başına geçmişti. Tekrar göğüslerinin üzerine indirmem gerekti. Utandın biraz. Her tarafı yara bere içindeydi

CYRUS: Aslında ben de bilmiyorum. Denedım. O, nasıl desem, sanki ağzıma çıkardı.

BEN: canlandı mı diyorsun, su mu çıkardı, demek ki yaşıyordu

CYRUS: Hayır. Galiba ağzında kusmuk vardı. Sonra ben de kıyıya kustum. Ölmüştü

BEN: tanrım, çok üzücü

CYRUS: Tekrar denedim. Ne yaptığımı bilmiyordum. Dişlerimiz, bunu aklımdan çıkaramıyorum, bir noktada kazara birbirine çarptı, şey gibi

CYRUS: beceriksizce öpüşüyormuş gibi bir şey. Mezuniyet balosu. Ve sırf ben suya girdiğim için o da suya girdi diye düşünmekten kendimi alamıyordum

BEN: bunların hiçbiri senin suçun değil

CYRUS: Ayrıca kalp masajı yüzünden ölmüş olmasından da korktum, galiba göğsüne biraz fazla baskı yapmıştım -veya

BEN: bunlar olurken jane ne yapıyordu?

CYRUS: işi bilen biri en azından kızı hayata döndürürdü

CYRUS: Hiç bilmiyorum, galiba bana yardım ediyordu

BEN: Yani kız ölmüştü

CYRUS: Kız ölmüştü

BEN: hassiktir ya

BEN: peki o zaman ne yaptınız

CYRUS: Erkek arkadaşının çığlıklarını yeniden duymaya başladık. Ama bu defa galiba o da yaralanmıştı. Muhtemelen tekrar suya girip kolunu ya da bacağını kırmıştı. Ama kıyıda bağırırken "öldürün beni" gibi bir şey söylüyordu. Kendi yaraları yüzünden bağırmıyordu. Kızın öldüğünü anlamıştı.

BEN: siz ne yaptınız

CYRUS: Kızın cesedini aldık, Jane ve ben kızın cesedini pikaba taşıdık ve hızla kasabaya doğru yola koyulduk. Belki de biraz kendimizi kandırıyorduk, hâlâ bir şeyler yapılabilir diye, yani öyle bir boş hayal vardı içimizde bir yerlerde -kız elbette ölmüştü. Ama biz, yani, kimsede telefon yoktu

BEN: cep telefonun var sanıyordum

CYRUS: Bozulalı çok oldu. Sonra insan ve telefon bulduğumuz ilk yer kasabaya birkaç dakika mesafedeki bir yol üstü lokantasıydı. İndik ve cesedi göstererek neler olduğunu bağırarak anlatmayı başardım. Lokantadan fırlayan birkaç adamın yardımıyla cesedi oraya, zemine yatırdık. Gözleri tamamen açıktı bu arada ve ağzı

BEN: tanrım

CYRUS: İnsanlar etrafına toplandı, biri polis çağırmaktan söz etti ve galiba nehir civarında başkaları olduğunu anlatmayı becerdik -yaralı erkek arkadaşı ve onun arkadaşı. Lokantadan bir grup insan arabalara atlayıp onları bulmaya gitti. Bir de bir yaşlı kadın, bize misket limonu getirdi

BEN: misket limonu mu?

CYRUS: Bize iki dilim misket limonu getirip şokla alakalı bir şeyler söyledi ve limonları emmemizi istedi, biz de emdik. Biri kızı battaniye ile örtmüştü. Ankesörlü telefonlar gözüme çarptı, pikaptan telefon kartını alıp allak bullak bir hâlde telefonlara gittim. Galiba yine kustum. Babamı aradım, ona kalp masajını sormak için sabırsızlanıyordum, acaba kızı öldürmüş müydüm veya hiç değilse onu kurtarma şansını mı kaçırmıştım. Böyle şeyler. Sağlıklı

BEN: sen elinden geleni yapmışsın, çok üzgünüm

CYRUS: düşünemiyordum. Dişlerim birbirine çarpıyordu ve her çarpışta kızın dişlerini hatırlıyordum.

CYRUS: Babama ulaşmayı başardım. Kim bilir sesim nasıl geliyordu ona. Kafam karmakarışıktı. Hıçkırıyordum. Kalp masajını yanlış yapıp yapmadığımı sormayı başardım. Babam içimi rahatlattı ama ne söylediğini hatırlamıyorum. Benim hatam olmadığını söyledi. Kızın zaten kendi kusmuğu filan ile boğulmuş olduğunu söyledi. Bir psikiyatr olarak kalp masajından anladığından değil de. Galiba eve gelmemle ilgili bir şeyler de söyledi

BEN: bunların hiçbiri hiçbir şekilde

CYRUS: Telefonu kapatıp tekrar pikaba gittim. Lokantada çalışanlardan biri gidebileceğimizi söyledi ve oradan ayrıldık

BEN: senin suçun değil

BEN: polisi beklemediniz mi?

CYRUS: Deli misin! Çekip gittik. Hiç ses çıkarmadan dairemize kadar gittik. Giysilerimizi mayolarımızın üzerine giymiştik ama eve gelene kadar hepsi kurumuştu. Dediğim gibi sıcaklık 25 derece civarındaydı. Ama dişlerim hâlâ takırdıyordu

BEN: olup bitenden hiç söz etmediniz mi?

CYRUS: Daha sonra. Az çok. Duş aldıktan sonra ikimiz birden gün boyu hiçbir şey yemediğimizin farkına vardık. Pek de iyi hissetmediğim hâlde kurt gibi acıkmıştım. Kaldığımız yerin yakınındaki her zamanki küçük restorana gittik. Bira ve tekila içmeye başladık, tekiladan nefret ettiğimi bilirsin ama ağzımdaki kötü tadı gidermekte işe yaradı. O zaman açtık konuyu.

BEN: ne dedi

CYRUS: O tat yine ağzıma geldi bu arada

CYRUS: O da kendince sarsılmıştı. Keşke hiç suya girmeseydim dedi. Ama bir yandan da heyecanlı görünüyordu. "Gerçek" bir deneyim yaşamışız gibi.

BEN: sanırım yaşadınız

CYRUS: Öyle ama ben böyle bir şey hissetmiştim, onun için Meksika gezisinin asıl amacının böyle bir şey yaşamak, böyle "gerçek" bir şey yaşamak olduğu hissi. Buna inanıyor değilim ama böyle bir hisse kapıldım ve romanı için iyi malzeme çıktığına dair bir şeyler söyledim

BEN: roman mı yazıyor

CYRUS: Kim bilir

BEN: nasıl karşıladı

CYRUS: Belki şimdi bir roman yazıyor

CYRUS: Sessiz kaldı. Eminim kızdı/incindi. Sonra dünyanın tam da böyle bir yer olduğuna, böyle şeylerin yaşandığına, insanın istediği kadar ihtiyatlı olabileceğine, hayatını ihtiyatlı olmak uğruna boşa harcayabileceğine ama ölümün gerçekliğinden kaçış olmadığına dair bir şeyler söyledi. Basmakalıp olduğuna inandığımı göstermek için "ölümün gerçekliği" lafına güldüğümü hatırlıyorum.

BEN: barıştınız mı?

CYRUS: Hayır. Dün ikimiz de dairemizdeydik. Okuduk, tüttürdük ama neredeyse hiç konuşmadık. Bugün de birbirimizle hiç konuşmadık

BEN: galiba, ikinizin de zamana ihtiyacı var, ha? yani, kim olsa sarsılır bu durumda

BEN: gerçekten üzgünüm

CYRUS: Tamam

BEN: tüm bu olanlar için

CYRUS: Sağ ol

CYRUS: İspanya nasıl?

3

Isabel'e mükemmel ve fedakâr annemin sağlık durumunun iyi olduğunu, benim de en iğrencinden bir yalancı olduğumu itiraf etmek yerine, tanıdığım en zarif ve en yüce gönüllü erkek olan babamın bir zorba, ufak çapta bir faşist, evin El Caudillo'su olduğunu ima etmeyi tercih etmiştim. Bana göre bu yalan annem hakkındaki ilk yalanımın yarattığı rahatsızlığı, sempati ile değiştirerek, Isabel'in gündeminden uzaklaştırmakla kalmadı, aynı zamanda suçluluk duygumu da azalttı; annemle babam hakkında kötü konuştuğum, bir oğul olarak başarısızlığını ikisinin arasında paylaştırmış olduğum için daha az kötü hissediyordum. Ayrıca babam hakkındaki bu yalan gülünç denecek ölçüde saçma olduğundan, babam tanıdığım tüm erkekler içinde tahakküm kurma isteğine en uzak erkek olduğundan, yaptığım şey marazi bir şekilde kaderi kışkırtmaktan veya anne babamın sağlığı üzerine karma ile kumar oynamaktan ziyade zararsız bir şaka gibi görünüyordu. Bir de, daha sonra bir karışıklık çıkmaması için, hikâyelerimin birbirini tutması

gerektiğini düşünüyordum, bu yüzden Isabel ve Rufina'ya yaptığım itirafı birebir Teresa'ya da tekrarlamaya karar verdim, o da daha sonra Arturo ve Rafa'ya anlatırdı. Bu üçü, ilk tanıştığımızda, insanın hayatında başına gelebilecek en acı kayıplardan birini kısa zaman önce yaşadığıma inanmıştı. Kuşkusuz Teresa'nın gözünde öyle olduğumu varsaydığım üzere gizemli biri olmamda, partideki dramatik performansının ardından, çektiğim acıdan bir daha hiç söz etmeyişimin de rolü vardı, her ne kadar çektiğim acı sessizliklerimden anlaşılabilir olsa da. Gerçi kesin bir zaman dilimi belirtmemiştim ama böyle bir trajedinin hemen ardından ailemin geri kalanından binlerce mil uzakta oluşum tahammül edilemeyen baba yalanım için uygun zemin oluşturdu, bursumu tamamladıktan sonra ABD'ye dönmeyebileceğime dair yeni beyanım da sürgün imajımı güçlendirdi. Her şey bir yana, yağmurlar ve erkenden çöken karanlık yerini daha ılık, daha uzun günlere ve yumuşak gecelere bıraktığında, akordeoncu La Plaza Santa Ana'ya geri dönüp sokaklar tekrar canlandığında Teresa'yı daha sık görmeye başladım. Sözde galeride çalışıyor olsa da işi gücü yok gibiydi. El Retiro'da "çalıştıktan" sonra Salamanca'ya yürürdüm, Teresa da galeriyi başka birine bırakıp sinemalarda, kitapçılarda, kafelerde bana eşlik ederdi.

Teresa'yla ne zaman konuşmaya dalsak yüzlerimiz seslerimizinkinden daha önemli ve incelikli bir sohbete girişmiş gibi geliyordu bana. Yüzü müthişti; dönüşümlü olarak çok genç ve çok yaşlı görünüyordu; gözlerini fal taşı gibi açtığında çocuğa benziyordu, dikkatini toplayıp kısarak baktığında ise gözlerinin dış kenarlarındaki ince kırışıklıklar görmüş geçirmiş biri gibi gösteriyordu

onu. Bir anda daha genç veya daha yaşlı, olduğundan daha masum veya daha tecrübeli görünebildiğinden kendisine ne söylenirse söylensin geçiştirebiliyordu. Diyelim ki bir filmdeki belirli bir sahneye gereğinden fazla anlam yüklediğini söyleyecek olsanız, gözlerini kocaman açıp size öyle masum bakardı ki yaptığınız çıkarım yüzünden kendinizi suçlu hissederdiniz; onu bir konuda toy davrandığı için eleştirseniz, gözlerini kısarak bakışı öyle engin bir tecrübenin göstergesi olurdu ki eleştiri anında sizin üzerinize dönerdi. Gözleri saptırabilir veya yansıtabilir veya alaya alabilirdi, ardından kocaman gülümsemesi ile kendisine yönelik iddiaları bir anda yüce gönüllülükle affeden yepyeni bir sayfa açardı.

Yine de, istisnai durumumuzun yüzünün diyalektik değişimlerine zorluk çıkardığını düşünüyordum. Gevezeliğimin tavan yaptığı tanışmamızın ilk gecesinden sonra Teresa ile hiç İngilizce konuşmamıştım. Ona bunun İspanyolcaya hâkim olmamı kolaylaştıracağını söyledim ama aslında hatalı konuşma ve yanlış anlaşılma fırsatlarını kaçırmamak ve böylece o ilk feveranın gizemini artırmak ve pekiştirmek içindi. Rafa'nın partisine giderken yolda yaptığım ağız kalabalığının Teresa'yı etkilediğini düşünüyordum, sıradan sözlerle o etkiyi berbat etmemeye kararlıydım. İngilizcemi sadece arabadaki performansım sırasında duymuştu, bölük pörçük İspanyolcamdaki aksak ve yarı tutarlı konuşmamı hayal edebildiği en ağdalı İngilizceye dönüştürerek daima kafasının içinde tercüme ettiğini umuyordum. Isabel gibi derinlikleri sezmenin yanında, Teresa o derinlikleri özenerek ustalaştığı ikinci dilinde fiilen seslendirirdi. Elbette İspanyolcanın negatif şekilde ifade ettiği şeyleri tatmin edici bir İngilizce ile dile getiremiyordu ama bu durum, ana dilimdeki

gizemli güçlerime fazladan bir koruma sağlıyordu. Bu tarz sohbetler Teresa'nın Arturo ile birlikte yapmayı sürdürdüğü şiirlerimin tercüme edilmesi işi ile kontrpuan oluşturuyordu ki işin neredeyse tamamını Teresa üstlenmişti; orada İngilizceme uygun İspanyolca her karşılığı hayal etmeye çalıştı, yetersiz İspanyolcamdan şairin doğal anlatım gücünü çıkarmayı denedi.

Bu yorum ve tahminlerin bir neticesi olarak, Teresa sohbetlerimiz sırasında sık sık yüzünü hangi şekle sokacağını şaşırıyor veya en azından yüz hilesi sekteye uğruyordu; gözlerini açması veya kısması o anda ne söylediğimden çok Teresa'nın kendi içinde sözlerimi çözümlemesine, benim ne söylemek istediğime dair tahminine dayalıydı. Dolayısıyla bir kaşımı imalı biçimde kaldırarak Teresa'ya ne söylediğimi ya da daha doğrusu ne söyleyemediğimi çevirmeye çalıştığının farkında olduğumu gösterebiliyordum ve böylece üst-yorum yetisi onun yüzünden benim yüzüme geçiyordu. Yine de Teresa ile birlikte daha fazla zaman geçirdikçe bakışlarımı gözlerinden kaçırmaya başladığını fark ettim, çünkü onun gözlerine veya gözlerinin içine baktığımda benim ciğerimi okuduğunu gördüğümü sanıyordum. Veya gözlerimde kendi yansımasını gördüğünü görüyordum, yani ona ilginç gelen yönlerimin tümünün sanal olduğunu, cazibemin gerçek yazı veya konuşmamla pek alakası olmadığını, bendeki derinliğe inandığını inanmamı sağlamaktan memnun olsa da aslında bir bakıma sadece kendi kendisiyle karşılaştığının farkında olduğunu bildiğini veya öğrendiğini görüyordum. Bu kaygı, projemin dördüncü safhasının ayırt edici özelliğiydi.

Bir öğleden sonra Teresa ile El Circulo Bellas Artes'te *Yurttaş Kane*'i izledikten sonra, masaları kaldırıma taş-

mış bir kafeye oturup beyaz şarap içtik. Sinema üzerine bir yığın ipe sapa gelmez laf ettikten sonra itirafımı yapmaya karar verdim, Teresa'nın alışılmamış biçimde ilgisiz olduğunu hissedebiliyordum.

"Sana daha önce," dedim usulca, "annemin öldüğünü söylemiştim. Bu doğru değil."

"Ne?" diye sordu aniden ilgilenerek, anlamamış gibi geldi bana.

"Sana annemin öldüğünü söylemiştim, ama annem yaşıyor," dedim.

"Ha, evet," dedi gülümseyerek, "sarhoştun, kafan iyiydi, evini özlemiştin ve biraz ilgi istiyordun. Bunlara bağlamıştım." Sonra bana doğru eğilip saçımla oynamaya başladı ve İngilizce olarak, "Senin sanatçı özgürlüğün var," dedi.

Afallamıştım, önce rahatlama hissetmediğim için şaşırdım, sonra şiddetli bir şekilde öfkelendiğimi hissederek şaşırdım, sanki annem gerçekten ölmüştü ve şimdi Teresa bana yalancı diyordu. "İlgi istemedim. Evimi özlemedim," dedim, gramerim ciddiyetimi bozmuştu. Kendimi geriye çekince Teresa gözlerini fal taşı gibi açtı ama hiçbir şey söylemedi, açıklama yapmamı bekliyordu. Bir yanım, bir başka yanıma bunun fevkalade olduğunu, rahatlamam gerektiğini, suçluluk duygusundan kurtulup Teresa ile buna gülüp geçeceğimizi söylerken kendimi "Annem hasta. Bu yüzden..." derken buldum. Devam etmekte zorlanıyormuş numarası yaptım. Yüzündeki gülümseme bir anda kayboldu. "Korkuyorum... Kafamda canlandırmaya çalışıyordum..." Gözleri biraz daha açıldı. "Öyle söylersem daha az korkarım sandım."

"Hastalığı ne?" diye sordu Teresa, etkilenmemiş gibi görünüyordu, belki de gülümsemeyi kestiği hâlde sesi normalden daha sevecen olmadığı için ya da belki performansımı böldüğü için. El işaretiyle hesabı istedim, gerçi içkilerimizin bitmesine daha çok vardı, sonra da istediğime pişman oldum.

Belirli bir hastalığın adını verirsem bir şekilde annemin o hastalığa yakalanmasına yol açarım korkusuyla soruyu yok saydım. Uzanıp koluna dokundum, hiç karakterime uygun bir hareket değildi. "Bu yalan yüzünden kendimden çok utanıyorum. Özür dilerim." Elimi geri çekip masanın üzerine, onunkinin hemen yanına koyarak, "Buraya geldim," diye açıklamaya başladım, "kimse beni tanımıyordu. Şöyle düşündüm: İnsanlara ne istersen onu söyleyebilirsin. Zengin olduğunu ya da fakir olduğunu söyleyebilirsin. Herhangi bir yerden olduğunu söyleyebilirsin, herhangi bir iş yaptığını da. Önce kendimi çok özgür hissediyordum, sanki ülkemdeki hayatım artık gerçek değilmiş gibiydi." Ilıyan şarabımı kafaya diktim. "Ayrıca babamdan uzak olduğum için memnundum."

Sözlerimin annemin hasta olduğuna Teresa'yı ikna etme, en azından şüphesini askıya almasını rica etme açısından işe yaradığını düşünsem de çeviride bir eksiklik olduğunu da seziyordum, Teresa beni sadece anlaşılmaz biri olarak algılıyordu. İngilizceye geçip edebiyat parçalamamak için kendimi zor tuttum, gerçek İngilizcemin Teresa'nın hayalinde canlandırdığının yanında en ufak bir şansı yoktu.

"Babam," dedim, "aslında bir faşist."

"Faşist derken neyi kastediyorsun?" dedi. Hiç kimse,

projemin hiçbir safhasında, asla bana "faşist" ya da "faşizm" ile neyi kastettiğimi sormamıştı. Tekrar öfkelendiğimi hissettim.

"Sağcı politikaları destekler," dedim anlamsız bir şekilde. "Yalnızca şiddete saygı duyar." Bunu söylerken zarar vermeden bahçeye bırakmak için sabırla bir örümceği bir kâğıt parçasının üzerine almaya çalışırken halının üzerinde emekleyen babam gözümün önüne geldi.

"Ama annen bir feminist," dedi şüpheli bir şekilde ve her türlü şüpheden uzak bir ses tonuyla. Annemin siyasi görüşü üzerine Teresa'yla konuştuğumuzu hiç hatırlamıyordum.

"Evet, görünüşte babam da öyle," dedim, faşistlerin kendilerini gizlemek için feministlerle evlendiğini herkesin bildiğini ima ederek. "Peki, sen 'feminist' derken neyi kastediyorsun?" diye ekledim. Ne anlama geldiği belli olmayan bir gülümseme ile yetindi.

Hesap geldi. Bana fazlasıyla sahte gibi gelen madeni euro'larla ödedim ve masadan kalktık; Teresa'yla beraberken ödemeleri benim yapmam nadir görülen bir şeydi. El Retiro yönünde yürüdük. Nikotin ve beyaz şarap, gün ışığı ve hâlâ tam ısınmamış hava ile güzel bir bileşim oluşturuyordu. Yürüdükçe Teresa'nın en azından beni kötü niyetli olarak görmeyeceğine inanmaya başladım ve bu inancını desteklemek için okuma seansında Teresa'ya katı davrandığım anı aklıma getirdim, gerçekten de incinmiş görünmüştü. Genç kadınlar yeni elbiselerini görücüye çıkarmıştı, meydanlarda kaykay yapan gençler inatla *kickflip** hareketini deniyorlardı ve

* Kickflip: Kaykay tahtasını ekseni etrafında havada bir tur çevirerek yapılan bir kaykay numarası. (ç.n.)

geçen otobüslerin gümüş rengi gövdelerinde belli belirsiz yansımalarımızı görüyorduk. Teresa'nın elini tuttuğumu fark edince şaşırdım, her ne kadar belli belirsiz bir ironi ile yapmış olsam da hiç değilse potansiyel olarak çocuksu bir şekilde kollarımızı salladığımı düşündürüyordu; yakınlık hoşuna gitmese ciddiyetsizlik olarak görüp reddederdi. Aynı zamanda, eğer rahatlamış ve iyimser davranıyorsam bunu ailemle ilgili durumun yarattığı büyük üzüntüyü örtmek için yaptığımı esas olarak yürüyüşümle ifade etmeyi ihmal etmiyordum. Muhtemelen bu gizli keder tasvirinde nikotin ve şarabın yerini alarak her yanıma işlemeye başlayan suçluluk duygusundan da yardım alıyordum; henüz acı vermiyordu ama akşama dek pusuda beklemiş ve şimdi bedenimin her noktasına yerleşiyordu.

Ana demir kapıdan El Retiro'ya girdik. Uzun bir alacakaranlığın başlangıcıydı ve baharın gerçek anlamda ilk akşamlarından biri olduğu için halk tam kadro oradaydı. Neredeyse her bankta birbirlerine teslimiyetlerini sergileyen genç çiftler, üç tekerlekli bisikletleriyle sürat yapan ya da elim sende veya futbol oynayan çocuklar vardı, birkaç hafta sonra buzlu şerbet satmaya başlayacak olan adamlar patates kızartması satıyordu. Sesler, kahkahalar, kuşlar, rüzgâr ve trafik yumuşak bir biçimde kaynaştı ve ayrıldı. Pedallı botlarla dolaşan insanlarla dolu El Estanque'ye doğru ilerledikçe aslında daimi olarak İspanya'da kalmayı hayal edebileceğimi hissettim; sevgilim ve çevirmenim olan Teresa ile birlikte yaşar ve onun parasıyla idare ederdik, toplu eserlerimi hazırlardım, her akşam parkta yürürdüm, İspanyolcamı ilerletirdim; küçük bir mutluluk dalgasına kapılmış gidiyordum. Ama bu hayali neden Teresa

ile kuruyordum, neden Isabel ile değil, aslında ikincinin sevgilisi olduğuma ve birinci ile gerçek anlamda asla romantik ilişkim olmadığına göre? Diğer taraftan, Teresa'yı merhaba ve hoşça kal bahanesiyle, belirgin bir şekilde ağzının kenarını hedefleyerek veya yüzünün yakınında normalden bir saniye daha fazla kalarak o kadar çok öpmüştüm ki somut bir ilişkimiz olduğunu, en kötü ihtimalle müzmin bir kur yapma aşamasında olduğumuzu düşünüyordum. Ama El Estanque'nin etrafından sıra sütunlara doğru yürürken bunun sadece benim kafamdan geçen bir şey olduğu endişesine kapıldım; Teresa ağzının köşesini hedeflediğimi, kur yaptığımı mutlaka fark etmişti ama herhâlde bunları ciddiye alacak hâli yoktu; zaten annemim öldüğünü söyleyip gözyaşlarını zarif sırtına döktüğümde de beni ciddiye almamıştı. Teresa'yla asla bir ilişkiye girme teşebbüsünde bulunmamıştım ama bunun bir nedeni hep bunu ne zaman istersem yapabileceğimi, benim kur yapmamı bekliyor sayılmasa da Teresa'nın bana hayır demeyeceğini, tamamına erdirmektense bu kapıyı açık bırakmanın en azından şimdilik ikimiz için de daha heyecan verici olacağını düşünmemdi. Teresa'ya âşık olduğumu, âşık olmak her ne demekse, hiç aklıma getirmemiştim ama onun az da olsa bende gönlü olduğunu düşündüğüm zamanlar olmuştu. Ayrıca birbirimizle hiç yatmazsak veya başka bir şekilde ilişkimizi "fiiliyat" düzlemine geçirmezsek İspanya'dan ayrıldığımda bu nefis ihtimal dokunulmamış olarak kalırdı ve böylece aslında yaşamış olabileceğim bu ilişkiyi teorik olanın pohpohlayıcı ışığı altında her zaman hatıralarımda istediğim gibi evirip çevirebilirdim. Bu fikri hiçbir zaman kafamda netleştirmiş değildim ama hissetmiştim, ancak şimdi,

kafedeki konuşmamızın üzerinden yarım saat geçtikten sonra, yanıldığımı anlamaya başlıyordum; annem hakkında yalan söylediğimi, sarılmak için bahane arayan budala, sarhoş bir yabancı olduğumu tahmin etmişti; tahmininin doğru olmasını umursamıyordum ama onun bunu bu kadar az umursamasını umursuyordum. Sıra sütunlara geldiğimizde bir grup trampetçinin biraz ilerisine, serin basamaklara oturduk, Teresa esrarlı sigara sarmaya başladı. Zayıf ışıkta altın yaldızla kaplı gibi görünüyor, davulların ritmine uyarak bir şeyler ınırıldanıyordu ve birazcık olsun bana karşı eğilimi olmadığını aksettiren manzarası beni kahrediyordu.

Onu öpmek ya da İngilizce olarak etkileyici bir şeyler söylemek istedim ama bunu yaparsam kendimi aptal durumuna düşüreceğimi biliyordum. Bunun yerine, tüttürmeyi bitirdiğimizde, birden hatırlamış numarası yaptım:

"Biriyle buluşmam gerekiyor," dedim, aniden ayağa fırlayışımla o birinin önemli biri olduğu havasını yaratarak.

"Tamam," dedi. Kıskançlık şöyle dursun, yüzünde en ufak bir merak ifadesi yoktu. Her şeye rağmen gerçek duygularını saklıyor olduğunu umuyordum. "Yeni çeviriler üzerine konuşalım bir ara," dedi. Galeri, şiirlerimi çift dilli küçük bir kitapçık hâlinde basıyordu.

"*Claro*," dedim, ağzından uzak olmasına dikkat ederek çarçabuk iki yanağından öptüm ve geldiğimiz yöne doğru kaçarcasına yürüdüm. Nereye gittiğime aldırmadan adımlarımızı geriye doğru takip ettim ve kendimi üşümüş ve ayılmış bir hâlde tekrar El Circulo de Bellas

Artes'in önünde buldum. *Campanadas a medianoche** filminin gösterildiğini zannederek yeni seans için bir bilet aldım. Aynı koltuğa oturdum, Teresa'nın yokluğu yanımdaydı. Bir sarı hap alıp beklemeye başladım; seansın başlamasına yarım saat vardı. Uyuyakalmışım, filmin açılış melodisi ile uyandım: *Yurttaş Kane*'in tekrar gösterimiydi.

—

Akşamın erken saatlerinde Isabel ile yatakta tüttürüyorduk, o Ana María Matute okuyordu bense Tolstoy'un *Kroyçer Sonat*'ını, bir gün Granada'yı görmek istediğimden bahsettim öylesine ve Isabel bir gece treni olduğunu, yolculuğun beş saat kadar sürdüğünü söyledi, her zaman yanımızda taşıdığımız çantalarımızın aldığı kadar bagajla yürüyerek Atocha'ya gittik; biletlerimizi aldım. İstasyonun açık alanında kahve içerek bir saat kadar zaman öldürdükten sonra arkaik görünüşlü Talgo trenine binip yerlerimize oturduk ve tekrar kitaplarımızı açtık, tren ani bir sarsıntı ile hareket etmeye başlayınca gözlerimizi kitaplarımızdan ayırıp birbirimize baktık.

Metro yolculuklarını, birkaç banliyö trenini, Topeka'daki bir parkın minyatür trenini saymazsak demiryolu ile hiç seyahat etmemiştim, en az şiir kadar arkaik bir nakletme yöntemi diye düşündüm kendi kendime; birkaç dakika sonra bu düşünceyi Isabel'le de paylaştım. Güldü ve eğilip beni öptü, keşke Teresa bizi görebil-

* Gece Yarısı Çanları: 1965 yapımı bir Orson Welles filmi.

seydi, dışarıda karanlık tarlalar hızla kayıp geçiyordu. Isabel gümüş topuz çubuklarını saçından çıkarıp başını omzuma yasladı ve ben bir trenle ilgili belli belirsiz hatırladığım pasajı bulmak için Tolstoy'un sayfalarını karıştırırken uyuyakaldı. Pasajı bulamadım ama bunun pek önemi yoktu; her cümle, konusu ne olursa olsun, trenin hareketinin, aynı şekilde tren de cümlelerin taklidi hâline geldi ve birdenbire kitabın sözdizimi ile kendimi akran hissettim. Çünkü Tolstoy'un cümleleri, daha doğrusu Constance Garnett'in Tolstoy'dan çevirdiği cümleler Talgo'nun hareketi ile kusursuz bir uyum içerisindeydi, gerçek zaman ile yazının yazıldığı zaman birbirinin içine geçmeye başladı ve okuma eylemi, beni dünyadan uzaklaştırmak yerine, şimdiki zamana ait deneyimimi güçlendirdi.

Kitabı kapatıp düşünmeye başladım: Bu tuhaf okuma deneyimi, yeniden üretilenin ritmi ile gerçek arasındaki ahenk duygusu ve bu ikisinin organik birlikteliği, cümlenin konusunun tam olarak ilerletildiği zaman olmasıyla sonuçlanıyordu -ironi yapmaksızın "büyük şair" diye tanımladığım az sayıdaki kişiden biri olan John Ashbery'de değer verdiğim şey de buydu. Isabel'i rahatsız etmemeye dikkat ederek çantamdan Ashbery'nin *Toplu Şiirleri*'ni bulup çıkardıktan sonra kitabı rastgele açıp biraz okudum. Burada insan, aynı zamanda, bir başka deneyimle karşılaşıyordu: akan zamanın dokusu, bir gölge tren, hayatın beyaz makinesi. Ashbery'nin akıcı cümleleri her zaman anlam taşıyormuş gibiydi ama başınızı sayfadan kaldırdığınızda ne anlam taşıdığını söylemek imkansızdı; cümleler mantıksal bağlantı dili -"ama", "bu yüzden", "böylece"- ve öyküsel gelişim dili -"o zaman", "ardından", "sonra"- kullandığı hâlde bu türden terimler sadece hare-

keti sürdürüyordu; gerçek anlamda düzenleyici mantık veya gelişme söz konusu değildi. İnsan, pek çok dizeye yayılan kapsamlı bir Ashbery cümlesi okumakla, düşüncenin yokluğunda düşünmenin havasını soluyordu. Onun zamirleri -"o", "siz", "biz", "ben"- bir yakınlık duygusu yaratıyordu, sanki size sesleniliyormuş veya seslenen sizmişsiniz ya da şiirin naklettiği bağlama aşinaymışsınız gibi, ancak neyin ya da kimin yerine kullanıldıklarından asla emin olamıyordunuz. Bir Ashbery şiirinde "o" sonuç olarak şiirin kendi gizemine işaret ediyor gibi görünüyordu; sabit dış referansların yokluğunda şiirin yordamları zamirlerini göreve çağırıyordu ve "siz" okuyucuya devrediliyordu. Şunu okudum:

As long as it is there
You will desire it as its tag of wall sinks
Deeper as though hollowed by sunlight that
Just fits over it; it is both mirage and the little
That was present, the miserable totality
Mustered at any given moment, like your eyes
And all they speak of, such as your hands, in lost
Accents beyond any dream of ever wanting them again.
To have this to be constantly coming back from—
Nothing more, really, than surprise at your absence
And preparing to continue the dialogue into
Those mysterious and near regions that are
*Precisely the time of its being furthered.**

* *"Orada durduğu sürece / Onu arzularsın, üstüne tam oturan günışığı / Tarafından oyuluyor gibi daha da derine / Gömül-*

En iyi Ashbery şiirleri, diye düşündüm tam olarak bu kelimelerle olmasa da, bir Ashbery şiiri okumanın neye benzediğini tasvir eder; onun şiirleri bahsettiği şeylerin nasıl gözden kaybolduğundan bahseder. Okuma anında, okumanız hakkında okuma yaptığınızda, dolaylı olma durumu hemen o an tecrübe edilir. Sanki gerçek Ashbery şiiri sizden saklanmış, yansımalı bir yüzeyin diğer tarafına yazılmış gibidir, böylece yalnızca kendi okumanızın yansımasını görürsünüz. Ama okumanızı yansıtmakla, Ashbery'nin şiirleri ilginiz ile ilgilenmenize, deneyiminizi deneyimlemenize imkân verir ve dolayısıyla tuhaf bir orada olma durumuna yol açar. Ama bu şiirin sanal olasılıklarını dokunulmamış olarak saklayan bir orada olma durumudur çünkü asıl şiir sizin dışınızda kalmış, aynanın öbür tarafına kazınmıştır: "Ona sahipsiniz ama ona sahip değilsiniz. / Onu ıskalıyorsunuz, o sizi ıskalıyor. / Birbirinizi ıskalıyorsunuz."

Isabel uykusunda kıpırdayınca kitabı bırakıp başımı saçlarına yasladım ve uykuya daldım. Tren durduğunda ikimiz de uyanmıştık, Granada'ya ulaşmamıza daha birkaç saat vardı. Trenden inip karanlıkta sigara içtik, aslında trende de sigara içilebiliyordu; gece serindi ve yasemin kokusuyla bezeliydi, eğer İspanya'da yasemin varsa. Isabel bir rüya anlattı ama anlayamadım. Tren hareket etmeye hazırlandığını bildiren bir ses çıkarınca

---

dükçe duvardaki adı; hem serap hem mevcut / Azıcık şeydir o, herhangi bir anda bir araya / Getirilen zavallı yekûn, gözlerin ve söyledikleri / Her şey gibi, ellerin gibi, onları yeniden / İsteme düşünün ötesindeki kayıp aksanlarda. / Ona sahip olmak sürekli ondan geri gelmek için- / Yokluğuna şaşırmaktan fazlası değil gerçekten / Ve hazırlanmaktan diyaloğu sürdürmeye / O gizemli ve yakın bölgelerin içine doğru, / Yani sohbetin uzanması gereken zamanın tam da." Çeviren: Nazmi Ağıl.

yerlerimize döndük, tekrar uyuduk ve sonra bir kondüktör ikimizi de nazikçe uyandırıp Granada'ya, son durağa yaklaştığımızı söyledi. Güneşin doğmasına bir saat kaldığından karanlık artık o kadar koyu değildi. Tren istasyona girip nihayet durduğunda inip istasyonu terk ettik. Hoş bir yorgunluk çökmüştü üzerimize.

Bir taksi bulup Elhamra'ya bakan bir tepe üzerine kurulu, inanılmayacak kadar dar ve dolambaçlı sokaklara sahip Albaicín semtinde Isabel'in daha önceden bildiği bir otele gittik. Ortaçağ Mağrip mimarisi, girift ahşap doğramaları, yeşil mozaikli iç avlusu ile otel, oda ücretlerine kıyasla şaşılacak ölçüde şirindi. Tavan kirişlerinin açıkta olmasıyla Madrid'deki dairemi hatırlatan sade bir odaya götürüldük ve sabah boyunca uyuduk. Uyandığımda bir an nerede olduğumu anlayamadım, sonra aniden çıkmaya karar verdiğimiz seyahati, treni hatırladım ve tekrar Teresa'nın beni Isabel'le yan yana göremiyor olmasına hayıflandım, Isabel'in kapkara saçları aşırı derecede kolalanmış çarşaflara yayılmıştı. Duş alıp giyindikten sonra ip gibi daracık sokaklarda, normalden daha parlak görünen gün ışığı altında dolanarak bir kaldırım kafesi buluncaya kadar yürüdük, aslında pek kaldırım da yoktu ortada. Portakal suyu, kruvasan ve kahve siparişi verdik. Oturduğumuz yerden, nehrin karşısında geniş ve yüksek bir düzlük üzerindeki Elhamra görülebiliyordu. Isabel saçlarını açmıştı, çok güzel göründüğünü söyledim Isabel'e. Hesabı ödedim, kente inip katedrali ve küçük bir modern sanat müzesini gezdik, müzedeyken uzun uzun notlar alıyormuşum havasına büründüm.

Akşama doğru acıkınca Isabel'in daha önceden bildiği bir restoranı bulmak için tekrar Albaicín'e çıktık.

Restorana oturalı henüz birkaç dakika olmuştu ki dev tabaklarda balık tava ve kalamar geldi, ya ben fark etmeden Isabel sipariş vermişti ya da restoranın menüsünde sadece bunlar vardı. Ayrıca, yarısı donmuş bir şişe beyaz şarap getirdiler, çarçabuk birkaç kadeh içtim, artık kafam çok güzeldi. Isabel'e antik kentlerde iç içe geçmiş zamansallıklar deneyimi ile ilgili bir şeyler söyledim, dinlemediğini belli eder bir şekilde başını salladı.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordum kadehlerimizi yeniden doldururken, şişe neredeyse boşalmıştı.

Duraksadı. "İlişkimiz hakkında hiç konuşmadık, kurallar hakkında," dedi. Kuralımızın ilişki hakkında konuşmamak olduğunu sanmıştım hep. İlk defa "ilişkimiz" ifadesini kullanıyordu. Beni neyin beklediğini anladım: Başka biriyle görüşmediğime, en azından İspanya'da olduğum süre boyunca sadece ona ait olduğuma dair içini rahatlatmak istiyordu. Hatta belki bursum bittikten sonra İspanya'da yaşamayı ciddi olarak düşünüyorsam ne kadar bir süre için kalmayı planladığımı bilmek istiyordu.

"Bir ilişkim var," cümlesi döküldü ağzından, söylediği şeyin benim dilimdeki karşılığı buydu. Mideme bir yumruk yemiş gibi oldum. İkimizin de elbette başka ilişkileri olacağını ifade edecek şekilde gülümsedim.

"Herhâlde açık fikirli biri," dedim gülümsemeyi sürdürerek, "başka erkeklerle seyahat etmene ses çıkarmadığına göre." Perişan olduğuma inanamıyordum.

"Bu sene Barcelona'da çalışıyor. Noel'de ve onun haricinde birkaç defa daha geldi. Hazirandan itibaren yine Madrid'de olacak." Kelimeyi söyleyiş şekline bakılırsa "haziran" derken o sırada benim nerede olmayı planla-

dığını öğrenmek istiyordu. Isabel'i tatil zamanlarında pek fazla görmediğimi fark ettim.

Tabağımı biraz itip bir sigara yaktım. "Peki haziranda biz ne olacağız?" Tabaktaki deniz ürünleri yaratık gibi, böcek gibi tiksindirici görünmeye başlamıştı.

"Senden gerçekten hoşlanıyorum, birlikte çok eğlendik ama haziranda zamanımız doluyor," der gibi gülümsedi. Sonra, "Bilmiyorum," dedi.

"Adı ne?" diye sordum. Sesimin tonu, adı ne olursa olsun onu zararsız, küçük bir oğlan olarak gördüğüm izlenimini uyandırıyordu.

"Oscar," dedi. Sesi onun bir adam olduğunu bildiriyordu. "İş için Barcelona'ya taşınmak zorunda kalınca ayrılmaya karar verdik. Veya en azından başka ilişkilere açık olmaya. Ama şimdi ikimiz de geri döndüğünde birlikte olmamız gerektiğini hissediyoruz." İngilizcede "Oscar" kulağa gülünç geliyordu; İspanyolcada gayet ciddi.

Gülümsemem silinip gitmişti. "Beni biliyor mu?" Ağlamaklı olmuştum. Teresa'yı aklıma getirmeyi denedim ama yapamadım.

"İkimiz de başkalarıyla görüşüyoruz. Bu konuda birbirimize bir şey sormayız," dedi. Son zamanlarda daha kaç başka kişi ile olduğunu merak ettim. "Tıpkı seninle birbirimize bir şey sormayışımız gibi," diye ekledi. Başka ilişkilerim olmasını *umduğu* belliydi.

"*Claro*," dedim, suratıma Madrid'deki kadınların yarısıyla yatmış olduğumu gösteren bir gülümseme yerleştirerek. "Onu seviyor musun?" Saçmasapan, basmakalıp bir soruydu.

"Evet," dedi. Ses tonu saçmasapan, basmakalıp bir soru sorduğumu onaylıyordu.

"Peki," dedim, "Hazirana kadar hâlâ biraz zamanımız var." Şişeyi kafasında kırdığını ve sonra camın sivri ucuyla kendi boğazımı kestiğini kuruyordum zihnimde.

"Evet," dedi ve eğilip beni öptü. "Senin geri dönmene daha çok var."

"Geri döneceğimi söylemedim," dedim monoton bir şekilde.

"Ama annen," dedi.

Üzgün görünmek için bir fırsat doğmasına sevindim. "Seninle annem hakkında konuşmak istemiyorum," dedim. Sonra bir an durdum: "İşemem lazım." Tuvalete gidip yüzüme su çarptım, aynaya baktım ve komik bir şekilde bir kez hıçkırdım. Ardından kendi hâlime güldüm, yüzüme biraz daha su çarptım, kuruladım ve masaya döndüm, kederli ama kendimi toplamış olarak. "Özür dilerim," dedim. "Annemi düşünmek pek kolay olmuyor."

"Anlıyorum," dedi, "ben özür dilerim." Bu konunun artık moralimi bozmadığını göstermek için onu öptüm ve antik kentlerde zaman ile ilgili bölük pörçük, ipe sapa gelmez söylevime geri döndüm. Bu defa ilgilenmiş görünüyordu ama bana acıdığından şüphelendim.

Restorandan çıkıp Albaicín boyunca aşağıya, kent merkezine doğru yürüdük. Isabel, yakınlıktan çok aramızdaki durum açıklığa kavuştuğu için rahatladığını ifade eden bir hareketle elini belime sarmıştı. Yürürken yavaş yavaş akşam karanlığı çöküyordu, Isabel şalına sarındı, o an Miguel'in bana vurduğu göldeki olayı hatırladım; muhtemelen Isabel'in Oscar'la ayrıldığı zamanlara rastlıyordu. Kim bilir belki de Rufina'nın bana kuşkuyla yaklaşması da Oscar'a karşı hissettiği küçüm-

semenin bir yansımasıydı, belki de yakınlığın. Küçük bir meydanda bir banka oturup, kavga eden çobanaldatanları seyrettik. Kafamın içinde uzun aylara dayanan varsayımları yeniden düzenliyordum; yakın geçmişim eriyip yeniden biçimlenirken fiziksel değişim gibi bir şey hissettim. Gün ışığından geriye kalan şey nereye dokunsa cilalayıp parlatıyordu; Isabel yarı gölge yarı bronz olmuştu, sınırsız ve sınırlı. Kafaları cilaladık.

Tam anlamıyla hava kararınca Darro'ya doğru yürüdük ve sonra Darro boyunca devam ettik; bir tür küçük şenlik vardı ve nehrin bir bölümü meşalelerle aydınlatılmıştı. Beyaz giysileri kızıllığı hafifçe yansıtan çocuklar sokaklarda koşuşturuyordu. Bir süredir ikimiz de konuşmuyorduk, aylardır Isabel'in sessizliklerini tamamen bana adanmış olarak hayal etmiştim oysa şimdi aklından geçip geçmediğimden bile emin değildim.

"Bir nehrin yakınlarındayken," derken yakaladım kendimi, "Meksika'da yaşadıklarımı hatırlarım."

"Meksika'ya ne zaman gittin?" diye sordu.

"İspanya'ya gelmeden önce bir süre kız arkadaşımla Xalapa diye bir kasabada kalmıştık." Onun hâlâ kız arkadaşım olabileceğini düşündürmek için bir an durakladım. "Bir hafta sonu gezintiye çıktık. Yüzebileceğimiz bir yer bulduk. Şiddetli bir akıntı vardı ama yine de yüzmeye karar verdik. Suda başka bir adam vardı. Kız arkadaşının da yüzmesini istiyordu. Ama kız akıntıdan korkuyordu. Sonunda kız nehre girdi." Tekrar duraklayıp bir sigara yaktım. Ne diye bu kadar aksaktı sanki İspanyolcam? "Kız yüzme bilmiyordu. Şansı yaver gitmedi ve akıntıya kapıldı. Takip ettik. Nehirden çıkardık. Ona şey yaptım," -bu noktada ağzıma dokundum

ve Isabel'inkini işaret ettim- "nefes almasını sağlamak için. Ama çok geçti. Telefon olan bir yere götürdük cesedini. Polisi aradık. Yaşlı bir kadın bize misket limonu verdi."

"Misket limonu," diye tekrarladı Isabel.

"Bize emmemiz için misket limonu verdi çünkü şoktaydık."

"Tanrı'm," dedi Isabel ve elimi tuttu. Kız arkadaşımı sormasını bekledim, Jane hakkında bir nutuk çekmeye hazırlanıyordum ama sormadı. Nehir boyunca uzanan alçak taş duvara oturup meşalelerin sudaki yansımasını izledik ve bir süre sonra Isabel konuşmaya başladı. Önce bir konut veya ev veya apartman dairesinden söz etti, göldeki ilk konuşmasından belli belirsiz hatırladığım bir tasvirdi bu, ama evde yaşayanları mı yoksa düz anlamıyla içinde yaşadığı yapıyı mı kastettiğinden hâlâ emin değildim. Şimdi o zamankinden daha fazlasını anlıyordum; İspanyolcam bana rağmen epeyce ilerlemişti, ama tam da bu durum anlamamı engelliyordu: artan kavrayışıma istinaden göldeki geceden beri geçen zamanı tartıyordum, ancak kendi odaklanmamın kalitesine dair bu odaklanma yüzünden Isabel'i anlamaya odaklanamıyordum. Nihayet silkelenip kendimle ilgilenmeyi bir kenara bırakarak, yavaş konuşuyor olmasının da yardımıyla Isabel'in söylediklerini kavramaya başladım. O yaz erkek kardeşi ölmüştü -kardeşinin ölümünden daha önce bu konuda konuşmuşuz gibi söz ediyordu- ve Isabel aile taşındığında yanına ne alacağını belirlemek için kardeşinin plak ve kitap gibi eşyalarını gözden geçirirken bir defter bulmuştu, bir okul defteriydi, hangi sınıfa ait olduğundan emin değildi Isabel, ve defterin sayfaları sayılarla doluydu: 1066, 312,

1936, 1492, 800, 1776 vs. Isabel ilk anda bunların ne olduğunu bilememişti, kardeşinin muhtemelen bir tarih sınavına hazırlanırken önemli yılları unutmamak için tekrar tekrar bunları yazıp defterin tamamını doldurduğunu anlamamıştı, ve kendini bunun kendisine yazılan ayrıntılı bir şifreli mesaj olduğuna inandırmıştı. Bunun imkânsız olduğunu anlamış olması gerekirdi, on altı yaşındaydı, yine de kandırmıştı kendini ve defter Isabel'in en kıymetli varlığı olmuştu. Asla şifreyi çözmeye kalkışmamıştı, mesajı okumak önemli değildi, önemli olan kendisi ile erkek kardeşi arasında devam eden bir iletişim, bitmemiş bir haberleşme olmasıydı. Barcelona'ya gitmeden birkaç ay önce Oscar o defteri bulmuştu, Isabel kimseye defterden bahsetmemişti ama özel olarak saklıyor da değildi, gardırobunun üst rafındaki bir kutu içinde çocukluktan kalma diğer hatıraların yanındaydı defter. O anda kafama dank etti: Isabel'in kaldığı daireye hiç gitmeyişimiz sadece benim dairemin mahremiyet açısından daha uygun olmasından ötürü değildi, aynı zamanda Isabel muhtemelen beni ev arkadaşlarından uzak tutmak ve/veya yatağını sadece Oscar'la paylaşmak istiyordu. Oscar her tarafında yıllar yazılı bu defterin ne olduğunu sorunca Isabel ilk kez, sayıların aslında sadece yıl olduğunu kendine itiraf etmişti. Hayalini yerle bir ettiği için Oscar'a çok kızmış ve ona bağırmıştı, sonra da gözyaşlarına boğulmuş ve ardından Oscar'a tüm hikâyeyi anlatmış ve de uzun uzun ağlamıştı, sanki kazadan yıllar sonra erkek kardeşinin öldüğü gerçeğiyle ilk defa o zaman tam olarak yüzleşmişti. Birlikte yatağa oturup sayfaları itinayla çevirmişler, Isabel gözyaşı döküp parmaklarıyla mavi ve kırmızı yazılmış yılları takip etmişti.

Daha sonra, Oscar ve Isabel ayrıldığında veya en azından başkalarıyla da görüşmeye karar verdiklerinde, Isabel dağılmıştı. Ayrıca Oscar, kardeşi hakkında konuştuğu tek kişi olduğundan ve defterle ilgili olayı onunla yaşadığından bir şekilde erkek kardeşinin ölümünün ağırlığını da tekrar üzerinde hissediyordu. Dediğine göre benimle ilgili sevdiği şeylerden biri, bu arada "sevme" fiilini en zayıf anlamıyla kullandığı belliydi, gölde bana erkek kardeşinden söz etmesinden sonra kardeşiyle ilgili ona hiç soru sormamış olmamdı.

Hiçbir şey söylemedim. Bir süre sonra tekrar yürümeye koyulduk ve dolana dolana Albaicín'e çıkıp oteli bulduk. Dik bir tırmanıştı, otele geldiğimizde yorulmuştuk. İç avluda birkaç masa vardı, yerleri süpüren genç çocuğa şarap alıp alamayacağımızı sordum. Şişesi etiketsiz ılık bir beyaz şarap ve buzla dolu iki uzun kadeh getirdi. Şişenin dibini görene dek içip tüttürdükten sonra odamıza çıkıp aceleyle seviştik, kendimi sırılsıklam âşık hissediyordum. Isabel uykuya dalınca ahşap panjurları açıp pervaza yaslanarak aşağıdaki sokağı seyrettim ve tüttürdüm. Sokağa park edilmiş tek bir araba bile yoktu, ortalık tamamen sessizdi ve 1066, 312, 1936 falan filan yıllarında da sokağın muhtemelen böyle göründüğü hissine kapıldım. Sonra muhtemelen böyle değildir diye düşündüm, yatağa girdim, uykuya daldım.

Ertesi sabah aynı kafede kahvaltı yaptık ve Isabel'e şiirlerimi içeren kitapçığın basımıyla ilgili olarak Teresa adında biriyle çalışmam gerektiğinden ve aklıma bu geldikçe geri dönmek için sabırsızlandığımdan bahsettim. Bunu sanki Isabel'in yanında Teresa'dan söz ettiğim için huzursuzmuşum, duygularının incinmesine yol açabilirim diye gerginmişim gibi söyledim.

"Bu akşamki trenle gidebiliriz," dedi Isabel, kıskanmış görünmediği için tepem attı.

"Hemen şimdi gidelim," dedim, saçmalıyordum.

"Şimdi mi? Elhamra'yı görmedin ki," dedi.

"Daha önce görmüştüm," diye yalan söyledim. Şimdi kıskanmış görünüyordu. Havalara uçtum.

"Kimle?" diye sordu, ilgilenmiyor numarası yaptığı apaçık ortadaydı.

"Teresa ile," dedim ve ardından ağzımdan kaçırmış numarası yaptım. "Ve erkek kardeşi ile."

"Ne zaman?" diye sordu.

"Noel civarı," dedim. Görünüşe göre Isabel tek ve biricik rehberim olmak istiyordu, kimle yatıp kalktığını umursamıyordu ama bana İspanya'nın mimari şaheserlerini gösteren başka bir kadın istemiyordu.

"Granada'yı görmek istediğini söyledin ve bu yüzden geldik," dedi, yataktaki konuşmamızı hatırlatarak.

"Bir kere daha görmek istemiştim," dedim. "Sonra yine gelirim."

"Peki," dedi, kızmıştı. Herhâlde Granada'yı ziyaret edip Elhamra'yı görmeyen tarihteki tek Amerikalı ben oluyordum.

Kahvaltıdan sonra taksiyle tren istasyonuna gittik, biletlerimizi aldık, Talgo hareket etmeden önce bir şekilde geçirmemiz gereken bir buçuk saat kadar zamanımız vardı. Biletleri elimize alana dek, geri dönmenin istediğim en son şey olduğunu fark etmemiştim. Bir kafe bulup kahve siparişi verdik, Isabel'in kıskançlığıyla birleşen kafein beni dürttü ve şunları söyledim: "Bak, Madrid'e dönünce, orada sadece bir gece kalalım. İşlerimi

hallederim ve daha uzun bir yolculuğa çıkarız. Galiçya, Lizbon, nereye olursa, bir trene atlar gideriz."

Isabel bana bakıp gülümsedi, ürkütücü bir hızla kızgınlıktan merhamete benzer bir şeye geçmişti. "Mümkün değil," dedi. "Çalışmak zorundayım."

"İzin al," dedim.

"Mümkün değil," diye tekrarladı usulca. Sanki benimle evlenmesini istemişim gibi. "Senin de işin yok mu?" Soruda hafif bir istihza sezdim. İlk defa, şiirle ilgili bir şakayı kişisel bir şey gibi algıladım.

"Senin işin daha mı önemli?" diye sordum, sanki işi tablolara bekçilik yapmakmış gibi.

"Hayır," dedi sadece. Yaptığım imayı bu kadar kolaylıkla görmezden gelmesine bozuldum.

Bekleme süresinin kalanını kafede geçirdik, sonra trene binip sonraki beş saati okuyarak, uyuklayarak, tüttürerek geçirdik ama neredeyse hiç konuşmadık. Annemle babamı fena hâlde özlemiştim. İspanya'nın kırsal bölgeleri gün ışığında Kansas'a fazlasıyla benziyordu.

—

Projemin dördüncü aşamasının sonlarına doğru, her sabah bir yerine iki beyaz hap alarak dozajı artırmaya karar verdim. Stok yeterliydi; ABD'den ayrılmadan önce bir yıllık ikmal yapmıştım, tabii bunun için doktorumdan özel bir reçete alınam gerekmiş ve eczacının tuhaf bakışlarına maruz kalmıştım, ayrıca bu büyük tedarik öncesi elimde zaten bir aylık ilacım da vardı ve sonuç olarak tümünü küçük şişelere paylaştırmıştım.

Üstelik İspanya'da her zaman bir psikiyatra görünebilirdim; mesela, bursumdan sonra burada kalıp İngilizce öğretmenliği yapsam. Veya stok tükenince beyaz hapları yutmayı tamamen bırakabilirdim; pek bir işe yaradıklarını sanmıyordum. Onları ilk almaya başladığımda çok hoş bir uykusuzluğa yakalanmıştım, yorgunluk hissetmeden şafak sökene kadar okuyordum; kayda değer tek yan etkisi oydu ama ne yazık ki çabucak yok olup gitti. Ondan sonra asla nasıl bir etki yarattığından, tabii öyle bir etki varsa, emin olamadım; arada sırada vazgeçmeyi düşünmedim değil, ama her seferinde aslında beni ayakta tutan bu ilaçlar olabilir mi şüphesiyle uygulamaya geçemedim; belki de onlar olmadan çok daha fazla, dayanılamaz ölçüde dibe vuracaktım, kim bilebilirdi.

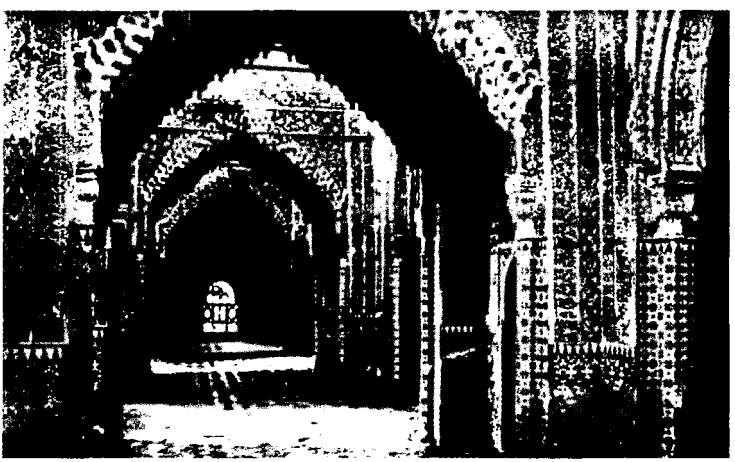
Beyaz haplar bazı insanlarda yaptığı etkiyi bende yapıyor gibi görünmüyordu hiç; tam anlamıyla paniğe kapılmaya, daima birkaç derin düşünce dalgası kadar yakın hissediyordum, yüzün ardındaki kemiklerin neredeyse her zaman fena hâlde farkındaydım. Ama sonra beyaz haplara has etkinin takibini zorlaştıracak şekilde içiyor ve tüttürüyordum. Diğer taraftan benim için ilaç almak bir ritüel olarak önem kazanmıştı, ilacı alıyor olma durumunun tek başına beni sakinleştireceği muhtemel plasebo etkisi nedeniyle değil, daha çok bu ilaçların resmen kafayı üşüttüğümü, tedavi gördüğümü, adı konmuş bir sağlık durumuna sahip olduğumu her gün hatırlatması nedeniyle. Düzenleyici ilaç tedavisi olmaksızın dünyayla yüzleşemediğimi kendime itiraf ettiğimi ve dolayısıyla eylemlerimin bir kısmının sorumluluğundan muaf olduğumu gösteren bu dinsel feragat ayini biraz onur kırıcı, biraz da özgürleştiriciydi.

Granada'dan döndüğümde kontrolden çıkmamış olsam da döne döne yavaşça dibe batmaya başladım. Isabel ve Teresa'nın bana bağlandığı fikrine ne kadar bağlandığını fark etmemiştim, şimdi her ikisinin de ciddi bir bağlanmanın numarasını bile yapma eğiliminde olmadığı görünüyorken, sadece reddedilmiş gibi hissetmekle kalmıyor, aynı zamanda aylar süren araştırma uçup gitmiş gibi hissediyordum. En azından ailem hakkındaki tüm o yalanlarla ilgili daha az suçluluk duyabileceğimi düşündüm, yalanlara dayalı kayda değer bir şey olmamıştı, ama aslında dalga dalga gelen yoğun bir vicdan azabı içindeydim. İçimi kemirip tüketmeden önce onlara çaldığım kara lekeyi anne babama itiraf etmek zorundaydım, bu durum suçluluğuma bir de dehşet ekledi. Isabel ve Teresa ile ilgili kederim, annem ve babamla ilgili suçluluk duygusuyla birleşerek sahtekârlığımla ilgili daha büyük sorulara kapı açtı; hiç şüphesiz bir sahtekârdım. Kim değildi ki? Kim, her "ben" dediğinde yalan söyleyerek, sermaye ya da adına ne diyorsanız onun sunduğu bir avuç önceden hazırlanmış öznenin kalıbına bürünmüyordu; kim sakatlanmış yaşamın tekrar tekrar gösterilen uzun reklam programında figüran değildi? Bir şair olduğuma göre elbette sahtekârdım, çünkü şiirin kendi anakronizminden ve marjinalliğinden paçayı kurtarması başka pratiklere nazaran çok daha imkânsızdı ve bu yüzden şiir kendi mantık dışılığıma yönelik, âdeta kötü niyetimi iyi niyete yoran bir tür onay oluşturmuştu. Edebî sorumluluk bağlamında savaşa karşı ilgi duyduğum yalanını söylememde bir sakınca yoktu, çünkü edebiyatın toplu katliamla aynı ölçekte değerlendirilebileceği fikriyle dalga geçerek katliam kurbanlarına değil edebiyat heveslilerine dil uzatıyordum, sadece

popüler olmayışıyla radikal olan bir şiire dair sözüm ona solun ağzına sakız ettiği siyasi iddiaları reddediyordum. Daha önce şair rolü yapan ufak çapta bir performans sanatçısıydım ama artık, ürkütücü bir tutkuyla, büyük şiirler yazmak istiyordum. İstediğim şey "yapıt"ımın Bush Birleşik Devletleri ile meselesi olması, imalı tırnak işaretlerinden kurtulmasıydı ve ayrıca, Kongre merdivenlerinde canıma kıyarak kendimi kurban ettikten sonra, Isabel ve Teresa ve şiirlerimi okuyan, kitapçı vitrinlerini indiren her yerdeki herkes için son imparatorluğun Miguel Hernández'i olmak istiyordum. Bu isteğin iskeletini mantıklı düşünme ile ilgisi olmayan hisler oluşturuyordu ve bu nedenle bunlardan yakayı kurtarmak zorlaşıyordu, üstelik gülünçlüğüyle doğru orantılı olarak daha şiddetli istediğimi hissediyordum. Böylece dozu iki katına çıkardığımda uykusuzluk geri geldi ve hummalı bir okuma ve yazma dönemi başladı. Bu, şiire karşı yeni bir inançtan çok saf gizil güce karşı ani bir inanç yitimiydi.

Uzun, deliksiz ve rüyasız uyku ile geçen bir iki gece dışında bu defa birkaç hafta devam eden uykusuzluğun yanı sıra kayda değer iki yan etkiye daha maruz kaldım: birincisi, sık sık ve istemsiz olarak çenem kilitleniyordu; ikincisi, internetten öğrendiğime göre bende cinsel isteksizlik vardı, kulağa hoş geliyordu. Her iki yan etki de azalmayan genel melankolimle belirli bir uyum içindeydi ve bu karşılıklı olma hâlini rahatlatıcı buluyordum, tıpkı insanın kendini berbat hissettiğinde berbat havadan zevk alması gibi. Ek olarak, kederimin yoğunluğundan beyaz hapların sorumlu olduğuna, ilacın ters etki yaptığına kendimi ikna etmeye başladım ve bu hep böyle hissetme korkumu hafifletti; beyaz hapları

bırakırsam iyi hissedecektim. Ancak bu hipotezi test etmekten o kadar çok korkuyordum ki birkaç gün sonra dozu daha da artırdım, artık sabahları üç beyaz hap yutuyordum. Saatlerce okuduktan veya şiirleri gözden geçirdikten sonra aniden ağlamaya başlıyordum veya şarap, sigara ya da esrar alışverişi yaparken yumuşak bir çözülme hissediyordum, dünyanın kenarları kıvrılıyordu, ben de esas nedenin beyaz haplar olduğunu söyleyerek kendimi rahatlatıyordum.

Teorik olanın pohpohlayıcı ışığı altında aslında yaşamış olabileceğim bir ilişki.

Bununla birlikte, yeni dozun -Isabel'in de Teresa'nın da bana uğramadığı- ilk haftasından sonra yeni bir duygusal evreye, başka bir deyişle artık duyguların var olmadığı bir evreye eriştim. Cyrus ile sohbetlerimizde bu durumu ifade etmeye çalıştığımda, olanlar birbirleriyle düpedüz çelişkili görünüyordu; bir yandan, artık hiçbir

şey hissetmiyordum, duygularım belirli bir frekans bandı üzerindeki boş bir tayftı; kafa kesilen idamları veya Iraklı sivillere ateş eden paralı askerleri veya Fox News yorumcularını içeren videoları kılım kıpırdamadan izleyebilirdim ve izledim de. Levin'in en yürek burkan sahnelerini en ufak bir duygusal kıpırtı yaşamadan tekrar okudum. Isabel ve/veya Teresa'nın zilimi çalmasını, merdivenleri koşarak çıkmasını ve bana olan aşkını itiraf etmesini, İspanya'da kalmam veya kendisini de Amerika'ya götürmem için yalvarmasını beklediğim için hâlâ evden çıkmamıştım ama artık duygusuz bir şekilde bekliyordum. İkisinden biri çıkıp gelse ve en dramatik şekilde sevgisini gösterse kayda değer bir etkilenme yaşayacağımdan kuşkulanmaya başlamıştım. Ama, aynı zamanda, birden ortaya çıkan hissetme yeteneksizliğimde bir tür mutluluk sarhoşluğu da hissediyordum, birinci dereceden hissizliğimi etkilemeyen, abartılı bir ikinci dereceden duygulanım. Bu mutluluk sarhoşluğu, gerçekten varsa, bedenimden çok uzaktaydı ve dolayısıyla isteksizliğim ile uyumluydu; sanki kendi dışımda ılık bir küvette açığa alınmıştım. Güç fışkırması gibi bir şey hissediyordum, sanki cam fanus altında olan bir dünyayı deneyimleme gücü. Bu kopma, azalan uyku ihtiyacım veya kapasitem ile birleşerek bana bir tür vampir enerjisi verdi, her ne kadar kendi kendimin avı olsam da. Topyekûn konsantrasyon gibi gelen bir şey ile dur durak bilmeden, neredeyse havanın karardığını bile fark etmeden saatlerce okuyup yazabiliyordum ve sabahın erken saatlerinde, sırf acı çekmeden de yaşayabildiğimi kendime göstermek için Isabel'in apartmanının veya Teresa'nın galerisinin önünden geçerek Madrid'de dolaşıyordum. Çoğu zaman güneşin doğuşunu El Retiro'daki

sıra sütunlardan veya El Paseo del Prado'daki banklardan birinden izliyor ya da metro ile bilmediğim bir yere gidip yeni günü orada karşılıyor, eve dönüyor, birkaç saat uyuyor, uyanıp beyaz hap, esrar, kahve tüketiyor ve esrarengiz bir enerji ile hissiz maceralarıma kaldığım yerden devam ediyordum. Ne olduğunu tam bilemediğim belli belirsiz bir korkum vardı: Belki ne yaptığımın farkında olmaksızın kendimi bir otobüsün altına atarım veya Isabel'in dairesini basıp kardeşinin defterini paramparça ederim veya galerinin camına bir çöp tenekesi fırlatırım veya kendime engel olamayacak kadar yakın olduğumdan saçmasapan başka bir şey yaparım diye. Ama ilk defa kendimi bir yazar gibi de hissediyordum, sanki gerçek hayat tümüyle sayfalar üzerinde yaşanıyordu ve şiirlerimle notlarım için Casa del Libro'dan bir yığın çizgili defter alınam gerekti. Öyle güzel ve anlamlı şiirler yazacaktım ki Teresa onları çevirip bastıktan sonra Isabel'e de bir nüshasını verdiğimde iki kadın da gerçekliğin gözden düşmüş malzemelerini düzenleyerek gerçekliği aşan bir şarkıya dönüştürebilen yegâne şairle karşı karşıya olduklarının farkına varacaktı.

Sonunda, Isabel geldi. Akşamüzerine doğru, internet üzerinden *Çorak Ülke* okuyor, ifadeler araklıyordum. Dairemin kirli olduğuna dair bir şeyler söyleyip birkaç eşyayı toparladı, açıkça görebiliyordum ki bana karşı hisleri merhametten ibaretti, kalbimi kırmış olduğuna inanıyordu. İşi hakkında anlamaya hiç yeltenmediğim bir şeylerden bahsettikten sonra önümüzdeki birkaç gün içinde Barcelona'ya gideceğini söyledi, ikisi birlikte dönünceye dek orada Oscar'la kalacaktı. Acı çekecek gibi oldum ama çekmedim, onu artık görmeyeceğim için üzüldüğümü, onu çok özleyeceğimi söyledim, Oscar'la

mutlu olmalarını diledim; hatta, bursum bittikten sonra Madrid'de kalırsam, bir ara hep birlikte bir şeyler içebilirdik, tabii bu *Oscar* için zor olacaksa anlayışla karşılardım. İspanyolcam hiç bu kadar akıcı olmamıştı. Gitmeden önce hiç değilse bir akşam yemeğine çıkma teklifi dökülüverdi dudaklarımdan. Muhtemelen daireme yaptığı bu ziyaretten sonra beni bir daha görmemeyi planlamıştı, son görüşmenin kolay olmayacağını düşünmüştü, ancak şehirden ayrılışına pek aldırış etmiyormuş gibi göründüğüm, neredeyse ürkütücü bir rahatlık sergilediğim için cevap olarak evet dedi, elbette, bu harika olurdu. Nedense o gece başka bir işim olduğunu ama ertesi gün akşam dokuz civarında uğrarsa veda törenimizi yapabileceğimizi söyledim. Beni yanağımdan öpüp ne kadar tatlı olduğumu söyledi ve gitti. Anlık bir öfke parlamasını takiben hissizliğime geri döndüm.

Isabel'in ziyaretinden birkaç saat sonra yürüyerek galeriye gittim. Yarım saat süren yürüyüş boyunca sigara içip bazı şiirlerimi ezberden kendi kendime okudum, ayaklarımın altındaki zemini hemen hiç hissetmiyordum. Ilık bir akşamdı, belki de soğuk havanın bilincinde değildim, sokak lambaları, mağaza vitrinleri ve geçen arabaların farları aşırı derecede parlaktı; yayaların konuşmaları, trafiğin sesi ve geçen arabalardan yayılan müzik aşırı derecede gürültülüydü; bunların bir yan etki olup olmadığını merak ettim. Teresa galeride değildi ama Arturo oradaydı, beni gördüğüne çok sevinmiş bir hâli vardı. Isabel adında biriyle Granada'da olduğumu söyleyince gülümsemekle yetinip hiçbir şey sormadı. Belki de Arturo'nun yüz ifadesi Teresa'nın kıskanacağını söylemek istiyordu. Şiirlerimin ne durumda olduğunu sorunca çantamdan dört defter çıkarıp ona verdim

ve onları bu hafta yazdığımı, hangilerini en çok beğeneceğini, kitapçığa eklemek istediği şiirler olup olmayacağını merak ettiğimi söyledim. Sahiden heyecanlanmış görünüyordu, kendi kendime bunun hem etkileyici hem de bir şekilde hazin olduğunu düşündüm, ancak ne etkilendim ne de hüzünlendim. Pek çok tanınmış İspanyol ressamın eserlerinin yer alacağı serginin cuma günü yapılacak açılışına katılmamın iyi olacağını söyledi ve belki de üzerine basarak ekledi, Teresa beni görmeyi iple çekecekti; olur dedim. Sonra hissetmediğim, ne anlama geldiği belirsiz bir coşkuyla her nedense Arturo'yu kucaklayıp öptüm ve yürüyerek evin yolunu tuttum. Günlerdir ilk defa yorulmuştum, derhâl uykuya daldım.

Uyandığımda saat sabahın üçünü biraz geçiyordu ve muhtemelen hiçbir zaman olmadığım kadar açtım. İki haftadır pek bir şey yemiyordum, iştahımı tekrar kazanmanın bedenimin beyaz haplarla ilişkisinde bir değişimi temsil ettiğini düşündüm. İki günlük bayat bir bagetin hepsini yedim ve bir yandan da e-postalarıma baktım, daha önce sadece bir veya iki defa bana e-posta gönderen Teresa'dan İngilizce bir mesaj gelmişti, "Isabel ile çıktığım seyahatten" döndüğümü öğrendiğini ve beni özlediğini söylüyordu. Uzaklarda minik bir heyecan dalgası hissettim, bedenimin ilaçlara alıştığını doğrulayan yeni bir işaretti bu, ya da ilaçlar şimdiden etkisini kaybediyordu, zorlanmadan uykuya geri döndüm ve öğleden sonranın geç saatlerine kadar uyudum.

Duş aldıktan sonra yakındaki bir mücevherciye gittim ve anne babamın sadece acil durumlarda kullanacağım kredi kartıyla Isabel'e yüz elli euro değerinde bir gümüş kolye aldım. Kartı ilk defa kullanıyordum ve bu şimdiye kadar satın aldığım açık farkla en pahalı hediyeydi.

Bana kolyeyi satan güzel kadına kız arkadaşımı yıldönümü kutlamamız için akşam yemeğine nereye götürebileceğimi, ona göre Madrid'in en iyi restoranının hangisi olduğunu sordum, günün önemi açısından ne kadar lüks olursa o kadar iyi olurdu. Zalacaín'i önerdi, ancak yer bulmanın zor olabileceğini söyledi. Gülümsedim, yer ayırtmak için telefonunu kullanıp kullanamayacağımı sordum. Elbette, dedi ve restoranı aradım, restorandan bir rezervasyon iptali dolayısıyla o gece dokuz buçukta iki kişilik yer ayarlayabileceklerini söylediler. Teşekkür ettim, kadın kolyeyi hediye paketi yaptı ve ben çıkarken kız arkadaşının ne kadar şanslı olduğuna dair bir şeyler söyledi.

Corte Inglés'e gidip bir beyaz gömlek, bir saat içerisinde bedenime göre düzeltebilecekleri şık görünümlü, marka taklidi siyah bir takım elbise ve bir çift İspanyol ayakkabısı satın aldım. Hepsi birkaç yüz euro tuttu ve yine kartla ödedim. Eve gidip ikinci defa duş aldım, bir esrarlı sigara sarıp tüttürdüm, biraz Don Quijote okudum ve nihayet takımımı kuşandım. Isabel geldiğinde görünüşümden etkilendiğini fark ettim; kendimi başlangıçta korktuğum gibi gülünç değil filinta gibi hissediyordum. Isabel beni bir süre süzdükten sonra kendi kıyafetinin yeterince zarif olmadığını söyledi; bu kadar resmî bir yere gideceğimizi düşünmemişti. Sanki her zaman gittiğim bir yerden söz eder gibi Zalacaín'e gideceğimizi söyledim, Isabel de orayı duyduğunu, gidip üzerini değiştirmesi gerektiğini söyledi. Zamanımız olmadığını söyledim ki aslında vardı, güzel göründüğünü söyledim ki gerçekten öyleydi, ama güzel göründüğünü küçümser bir havada söyledim, sanki yeterince zarif giysilere sahip olduğundan şüphe ediyormuşum gibi. Bir taksiye

atlayıp erkenden Zalacaín'e damladık, Isabel'in giyimi buraya göre belirgin bir şekilde basit kalmıştı; insanlar saçındaki eşarba dik dik bakıyorlardı ve restoran hostesi adımı sormadan önce biraz tereddüt etti. Isabel'in günlük giysileri bir skandala yol açmak için fazlasıyla uygundu, ama hostese özür diler gibi gülümsedim, adımı söylerken o da bana gülümsedi; Isabel'in yüzünün kızardığını hissedebiliyordum.

Masamız hazırmış, oturduk ve garsona İspanyolcamın sipariş verecek kadar iyi olmadığını, şefin tavsiye ettiklerini getirmesini rica ettim, yanında en beğendiği İspanyol beyaz şarabı ile birlikte; tavrıma bakılırsa bu isteği pek çok Avrupa başkentinde ve dilinde yapmış biriydim. İspanyol şarabı istediğimin bilincine vardığımda anladım ki aklımı tamamen kaçırmamıştım, ne kadar pahalı olursa olsun diğerlerine göre çok daha ucuz olacaktı, o hâlde aklımı kaçırmış gibi davranmaya bir son vermeliydim: Önceki iki ayda kira dâhil harcadığımdan daha fazlasını sadece bir günde savurma yolunda emin adımlarla ilerliyordum, üstelik anne ve babamın, bunların tümünü görebileceği bir şekilde. Hastalıklı annemle faşist babamın bu sorumsuzluğa vereceği tepki kendime yaptığım şakaydı; kafamın içinde kahkaham yabancı bir tonda yankılandı.

Konuşacağımız hiçbir şey yoktu. Isabel gergin, öfkeli ve şaşkındı; gümüş bir tepsi içinde getirilen tadımlık içkilere dokunmadı bile. Olay çıkarmaya tam anlamıyla hazır olduğumu gösteren bir tavırla her ikisini de ben içtim, artık Isabel nasıl bir olay isterse. Ama kalkıp gider diye de korkuyordum, sanki hava hiç gergin değilmiş gibi dil okulundaki işinden ayrılıp ayrılmadığını sordum. Ayrılmadığını söyledi ve ben de bunu bana zaten

söylediğini hatırladım. Granada'dan öyle apansız bir dönüş yapmak için ısrarcı davrandığım için özür diledim. Önemli olmadığını söyledi ve şiirlerimin ne durumda olduğunu, küçük kitaptaki eserlerin nasıl olduğunu sordu. İyi dedim, hatta harika, böylesini hiç yazmamıştım. Isabel'in kafasında bir merak kıvılcımı çaktığını düşündüm, muhtemelen notlarımı hatırlıyordu ve öyle ya da böyle o notlarda kendisinden de izler olabileceğini tahmin ediyordu. Böyle bir izlenime kapıldıysa yerle bir etmek için ayarlanmış bir tonda ona kitapçıktan bir tane göndereceğimi söyledim, sesim kitap çıktığında onu artık tamamen unutmuş olacağını ima ediyordu, ama gülümsemesi bunun inandırıcı bir ima olmadığını, kayıtsız görünmek için çok fazla zorladığını gösterdi. Biraz geri çekildim, sandalyeme gömüldüğümü hissettim ve bir an aynı hıçkırığı kaçıracağımdan korktum, beceriksiz bir kahkahaya çok benzeyen, Granada'da koyuverdiğim o hıçkırık. Tadına bakınam için şarap servisi yapıldı, okurken çok sık yaptığım şekilde hafif bir hüsranla dudak bükerek iyi olduğunu söyledim.

Tatar bifteği geldiğinde Isabel tabağa üstü kapalı bir şaşkınlıkla baktı, ince kıyılmış çiğ sığır eti yemeyi hiç aklına getirmediği belliydi. Ceza niteliğinde kocaman bir porsiyonu tabağına servis ederken Rufina'nın nasıl olduğunu sordum ve birden her şeyin gün gibi ortada olduğunu fark ettim, planladığımdan çok daha fazla ortadaydı, giysilerim ve pahalı yemek Isabel'e şunu söylüyordu: elbette ilişkimizi hiç ciddiye almadım; ben Bush Birleşik Devletleri'nden gelen müthiş zengin bir Amerikalıyım, sadece hayat tecrübesi kazanıyorum, hayır işi yapıyorum vs. Bir suçluluk dalgasına yakalandım, özür dilemek istedim ve bir şey hissetmiş olmakla uçuruma

doğru gittiğimi düşünerek endişelendim. Önümdekileri zar zor yiyordum. Isabel sorumu cevapsız bırakmıştı ama şunu anladım ki eğer utandıysa benim adıma utanmıştı.

Tabaklar masadan alındı ve yenileri getirildi; Isabel domuz pastırmasına sarılmış enginar ve kuşkonmazın tanıdık görüntüsü sayesinde rahatlamıştı. Hiçbir şeyin tadını alamıyordum. Kendimi şaraba vermiştim. Oscar'ın Barcelona'da ne yaptığını sordum, Isabel Oscar'ın teknisyen olduğunu veya teknik bir şeyin kursunu aldığını, ya da araba sattığını veya bir otomobil şirketinde çalıştığını söyledi; umurumda değildi. Oscar'ın nasıl bir tipi olduğunu sordum, Isabel elini elimin üzerine koyup Oscar'ı boş vermemizi, bu gecenin bizim gecemiz olmasını söyledi. Gülümsedim ve rahatlamış görünmeye çalıştım ama havyar ve galiba bıldırcın yumurtası içeren sıradaki yemek midemi ağzıma getirdi. Bir lokma bile almaya cesaret edemedim, yüzümü ateş basmıştı, zar zor biraz şarap içtim. Berbat görünüyor olmalıydım ki Isabel iyi olup olmadığımı sordu. İçimden hayır, annem yeni öldü dedim ve güldüm, anormal bir gülüştü. Isabel'e iyi olduğumu söyledim ama bunu söylerken yanıma sarı haplardan almadığımı fark ettim; böyle bir restorana çantamı getiremezdim, geçen hafta boyunca süren nöropatim sırasında hiç kullanmadığım için ceketimin cebine sarı haplardan koymayı da akıl etmemiştim. Yine de elimi ceketimin cebine sokup kutusunun içindeki kolyeyi yokladım ve panik başladı; nefes aldığımda oksijen soluyamıyordum; delik deşik bir pipet ile bir şey içmeye çalışmak gibiydi. İzin isteyip kalktım, bacaklarım beni zor taşıyordu ve zemin ayağımın altında kayıyordu, tuvalete girdim,

her yer gibi burası da aşırı şatafatlıydı ve gül kokuyordu. Yüzümü yıkadım ve kendi kendime, sesli olarak, sakin olmamı, geçeceğini telkin ettim, bir an için daha iyi hissetmiştim ama sonra tuvalette bir görevli olduğunu fark ettim, bu yeniden kötüleşmeme yol açtı. Panik sonrası çoğu zaman hissettiğim kimyasal tat, o uğursuz alamet şimdiden ağzımdaydı; görevliye rağmen lavaboya tükürdüm, ağzımı suyla çalkaladım ama tat daha da arttı. Yeniden midemin ağzıma geldiğini hissederek bir kabine girdim ve kustum. Bir an için tıbbi açıdan acil bir durum yaşıyor olabileceğim aklıma geldi; ölecek olursam, kan testleri sonucunda ailem işin içinde uyuşturucu olduğunu öğrenecekti. Kan testleri, kredi kartı makbuzları, anlaşılmaz şiirlerle dolu defterler... Farkında olmadan kendimi öldürmeye mi çalışmıştım, bunlar intihar notları mıydı? Klozete oturup başımı ellerimin arasına aldım ve olabildiği kadar sessizce ağladım. Neyse ki ağlamak iyi geldi ve sonunda kendimi toplayıp kabinden çıktım, tekrar yüzümü yıkadım. Görevli iyi olup olmadığımı sordu. Evet anlamında gözlerimi kırpıp derin bir nefes aldım, ailemle ilgili bir şeyler geveledim ve bir avuç dolusu bozukluğu adamın yanında duran çanağa bıraktım, belki de o çanak pisuvar tabletleri içindi.

Isabel'in beni sahici bir endişe ile beklediği masaya dönerken artık çok daha iyi hissediyordum, yani, neredeyse hiçbir şey hissetmiyordum. Özür diledim, ani bir baş dönmesi yaşadığımı ama geçtiğini söyledim, şarabını içince de tamamen düzeldiğini hissettim. Tuvalette ne kadar zaman harcadığımdan emin değildim ama servis yenilenmişti, çok geçmeden kuzu eti ve ıstakozlu bir şey getirildi, garsonun söylediğine

göre içtiğimiz beyazı tamamlayan yeni bir şişe kırmızı şarap ile birlikte. Aç değildim ama artık yemekler midemi bulandırmıyordu, küçük lokmalarla atıştırırken Isabel'e yemekten sonra ne yapmak istediğini sordum. Bilmediğini söyledi, ben de ne isterse yapabileceğimizi söyledim. Bir süre düşünüp gülümsedi ve pahalı bir otelde hiç kalmadığını söyledi. Prado'nun tam karşısındaki Ritz-Carlton'da kalabileceğimizi söyleyiverdim bir anda. İçtikçe daha çok yiyordum ve sarhoş oldukça paranın gerçekliği daha da azalıyordu. Bu, Isabel'e yönelttiğim bir cömertlik dalgasını da beraberinde getiriyordu ve en azından bana göre kusursuz olan bir İspanyolca ile konuşmaya başladım.

"Oscar hakkında konuştuğumuzdan beri berbat hâldeyim. Bana ondan söz ettiğinde seni ne kadar önemsediğimi fark ettim, seni bir daha göremeyeceğimi bilmek çok üzücü," dedim.

"Anlıyorum," dedi sesinde hiçbir art niyet olmaksızın, "ama beni ne kadar çok önemsediğini fark etmen için Oscar'dan söz edilmesi mi gerekiyordu?"

"Öyle demek istemedim, İspanyolcanın inceliklerini bilmediğimden kendimi ifade etmekte zorluk çekiyorum."

"İspanyolcan gayet iyi, Adán," dedi, belki de üzülerek.

"Öfkeliydim, kıskanmıştım, kırılmıştım ve bir yeniyetme gibi davranıyordum," dedim Isabel'i duymazdan gelerek. "Ama şimdi seninle birlikte geçirdiğimiz zamanların ne kadar harika olduğunu, seni ne kadar harika biri olarak gördüğümü ve başka biriyle olman bana acı veriyor olsa da sana en iyi dileklerimi sunduğumu söylemek istiyorum." Tam Isabel'in şerefine kaldırmak üzere kadehime hamle yapıyordum ki aptalca olacağını fark ettim.

Isabel ağzını açtı ama konuşmadan önce tereddüt etti, nedendir bilinmez aniden aslında bir Oscar olmadığını düşündüm. Oscar bir sınamaydı, benim ayrı bir sosyal hayat dayatmamın, Salamanca'da yaptığım toplu okumamın intikamıydı. Bu aydınlanma karşısında vereceğim duygusal tepkinin açığa çıkmasını bekliyordum ki Isabel savımı çürüttü: "Çok tatlısın. Seni her zaman seveceğim." Sesinin tonu daha önce pek çok kişiyi pek çok farklı şekilde sevdiğini açıkça gösteriyordu.

İki adam tabaklarımızı kaldırıp masa örtüsünü temizledi, bana verilen tatlı menüsünü Isabel'e uzattım ve yarım şişe şampanyaları var mı diye sordum; varmış, siparişini verdim, Isabel tatlı olarak ne istediğimi sordu. Hiç *crème brûlée* denemiş miydi? Denemediğini söyledi, ondan istedik, şef de şampanyamızla birlikte çikolata kaplı çilekler göndermişti. Garsonların ciddiyeti ile dalga geçmeye başladım, Isabel'in çok hoşuna gitti; kahkahalarımız insanların dönüp şöyle bir bakmalarına yol açıyordu. Tatlılarımızın birazını yiyip şampanyayı bitirdik, artık iyiden iyiye sarhoştuk. Gelen hesaba bakmadım. Garson kartımı getirdi, makbuzu imzaladım ve nakit olarak yüklü bir bahşiş bıraktım, muhtemelen kaba bir davranıştı.

Bize bir taksi çağırdılar, sendeleyerek taksiye bindik ve şoföre Ritz'e gideceğimizi söyledim, bu isim ikimize de çok komik geldi, sonra yol boyunca işi pişirdik. Taksi ücretini ödedim, otele girdik ve resepsiyon görevlisi ile İngilizce konuştum.

"New York'tan yeni geldim, gece için bir oda istiyorum," dedim, sanki "New York" ibaresi her şeyi açıklıyormuş gibi. Isabel İngilizcemden etkilenmiş görünüyordu.

Görevli bilgisayarda birkaç tuşa basıp, "Size büyük yataklı ve balkonlu klasik bir oda verebilirim efendim," dedi.

"Ne kadardı o odalar, hatırlatır mısın," dedim, kaşlarımın hareketi sadece New York, Milano ve Paris'tekilerle kıyaslama açısından bu odaların fiyatlarını merak ettiğimi gösteriyordu.

"Geceliği üç yüz doksan euro efendim," dedi görevli kadın.

Isabel'e hiç boş oda olmadığını söylemeyi düşündüm ama İngilizcesi olmasa da yalan söylediğimi anlardı. "Tamam," dedim, iki yüz metre mesafedeki dairemi aklımdan geçirerek; kirası üç yüz yetmiş beş euro'ydu, aylık.

Oda ücretini hemen ödemek istediğimi söyledim ve ödedim. Resepsiyon görevlisi bagajlar hakkında bir şeyler söylemeye başlıyordu ki öksürerek hatasını düzeltti. Bir komi, galiba onlara böyle deniyor, bizi odamıza götürdü, tıpkı restoran gibi oda da çok lükstü, komiyle İngilizce konuşarak ellerindeki en ucuz beyaz şaraptan bir şişe getirmesini istedim; elbette getireceğini söyledi ama işbirlikçi gülümsememe karşılık vermedi. Isabel ayakkabılarını çıkarıp pencereleri açtı ve duş alacağını söyledi. Otelin beyaz pelüş bornozlarından birine sarınmış olarak banyodan çıktığında şarap gelmişti; içtik, seviştik; sonra da pencerenin yanında tüttürdük. Bir şişe daha söyledim, telefondaki yapmacıklı resmi tavrın Isabel'i kahkahalara boğdu. Sonra yeniden seviştik ve yeniden tüttürdük, Isabel'i daha önce hiç bu kadar sarhoş görmemiştim; başımı ellerinin arasına aldı, anlayamadığım bir şeyler mırıldandı, İspanyolca bile değildi

sanki. Sonunda kendinden geçti ve ben de karanlık odanın penceresinin önünde tek başıma dikilip yolun karşısındaki Prado'ya baktım. Bir süreliğine büyük sanatçıyı düşündüm.

4

Sanki şiddetli bir gürültü duymuş gibi projemin beşinci aşamasına uyandım. Isabel, muhtemelen onca şarap yüzünden, hâlâ uyuyordu. Kalkıp giyindim, yüzümü yıkadım, otelin hediyesi olan diş fırçası ile dişlerimi fırçaladım, markalı gargara ile ağzımı çalkaladım ve pencerenin yanında bir sigara içtim. Erken uyanmıştım, insanlar akın akın işe gidiyordu. Birkaç itfaiye aracı sirenlerini çalarak El Paseo del Prado'dan geçti. Akşamdan kalmaydım, zihnim bulanıktı. Sonra da bir sürü polis arabası geçti. Pencereden sarkıp caddenin aşağısına doğru baktım ama hiçbir şey göremedim. Isabel'e birazdan döneceğimi söyledim; ben odadan çıkarken uykusunda kıpırdandı. Asansörle lobiye indim, herkes televizyonların önüne yığılmıştı. Komiye, neler olduğunu sordum İngilizce konuşarak, ama diğer konuklarla ilgilenmesi gerekiyordu; otelden çıkıp güneşin altında yürüdüm. Yoksa hava kapalı mıydı?

Asker ya da özel polis gibi görünen görevlilerle dolu kamyonlar geçmeye başlamıştı. Atocha'ya doğru onları

takip ederken yanımdan hızla geçen itfaiye araçlarının sayısı da artıyordu, on dakikalık bir yürüyüşün ardından tam anlamıyla bir keşmekeşin içine düştüm. Durum pek iç açıcı görünmüyordu. Her yerde polisler, sağlık görevlileri ve çoğu ağlayan veya feryat eden insanlar vardı, istasyona daha da yaklaştığımda karmaşa arttı. İnsanlar çeşitli çıkış noktalarını kullanarak dalgalar hâlinde istasyondan çıkıyordu, sanırım bazıları hafif yaralıydı, acil durum görevlileri ise telaşla içeriye giriyordu. Yüzü kan içinde, yarı şuursuz hâlde bir genç gördüm gibi hatırlıyorum, bir sağlık görevlisi koluna girmişti, oğlanı yere oturttu ve buz torbasına benzeyen bir şey verip kafasına bastırmasını ve kalkmamasını söyledi. Ortalığı yanık plastik kokusu sarmıştı. Biri bana neler olduğunu sordu. Tepemizde helikopterler uçuyordu. Birkaç dakika öylece dolandım, bir duvara sırtımı dayayıp oturdum ve gözlerimi kapatıp dinledim.

Orada ne kadar kaldığımı bilmiyorum, ayağa kalkıp geldiğim yöne yürüyerek El Paseo del Prado'ya çıktım, yanımdan ambulanslar ve telaşlı insanlar geçiyordu. İstasyondan uzaklaştıkça barların ve restoranların girişlerine toplanmış televizyon seyreden insanlar gördüm, "ETA" ve tahmini ölü sayısı üzerine konuştuklarını duyabiliyordum, arada istasyon yönüne doğru bakıp sonra yeniden televizyon ekranına dönüyorlardı. Otelin lobisine geldim, lobi artık hıncahınç doluydu ve her kafadan bir ses çıkıyordu, asansörle odama çıktım; Isabel gitmişti. Anahtarlarım duruyor mu diye cebimi yoklayınca bir defa daha kolyenin farkına vardım. Odadan çıkıp otelden ayrıldım, Huertas'a yürüyüp daireme gittim. Merdivenleri çıktım, ceketimi çıkardım ve bilgisayarı açtım. Saat on civarıydı. Bu kadar geç olmasına şaşırarak *New*

York Times'ın internet sayfasını açtım ve dev manşete tıkladım. Haberde tepemde uçtuğunu duyduğum helikopterlerden bahsediliyordu.

Isabel'in nereye gitmiş olabileceğini merak ettim. Sonra boş verdim. Kahve yaptım, bir beyaz hap yuttum, çatıya çıktım ve kahvemi içerken oturup şöyle biraz dinledim. Bir süre sonra tavan penceresinden süzülüp tekrar içeri girdim, dişlerimi yeniden fırçalayıp evden çıktım. La Plaza Santa Ana'daki ankesörlü telefonlara gidip telefon kartımla Kansas'ı aradım. Tüm hatlar meşguldü, bir süre numarayı düşüremedim. Israrla aramaya devam ettim ve sonunda başardım. Orada saat sabahın dördü civarındaydı. Telefon yabancı tonda çaldı ve nihayet annem yarı uykulu bir sesle telefonu açtı. Benim, dedim, annem saatin kaç olduğunu ve iyi olup olmadığımı sordu. İyi olduğumu ama burada bir terör saldırısı gerçekleştiğini söyledim. Artık babam da hattaydı, dairemin Atocha'dan ne kadar uzakta olduğunu sordu, olay sırasında Ritz'de kalıyor olduğumu söyledim. Elbette bunu duyunca ikisi de şaşkına döndü ve tekrar iyi olup olmadığımı sordular. Duraksadım ve ağlamaklı bir ses tonuyla çok kötü bir şey yaptığımı söyledim. Ne, diye sordular, orada burada insanlara annemin öldüğünü veya ağır hasta olduğunu ve babamın faşist olduğunu anlattığımı söyledim. Neden, diye sordu biri, şaşırmış ama bozulmamıştı. Galiba ilgi çekmek için, dedim. Kısa bir sessizliğin ardından annem bu konuyu daha sonra konuşabileceğimizi söyledi, ama kaç kişi ölmüştü, kim üstlenmişti, şimdi ben ne yapacaktım, Tanrı'ya şükür iyiydim. Çok yorgun hissettiğimi ve gidip uyumaya çalışacağımı söyledim. Bunu iyi akıl ettiğimi söylediler ve daha sonra, Madrid'de gece olunca tekrar aramamı

istediler. Birbirimizi sevdiğimizi söyledik ve telefonu kapatmadan önce annem kan vermemi tembihledi.

Tekrar daireme çıkıp *Times*'ın sayfasını yeniledim; tahminî ölü sayısı iki yüze dayanmıştı, en az bin kişi de yaralıydı. Bir an Atocha'ya dönmeyi düşündüm ama onun yerine başka bir pencerede *El País* ve üçüncü bir pencerede de *Guardian* sayfalarını açtım. Oturup sigara içerken sayfaları yeniledim ve değişen sayıları takip ettim. Gazete haberlerinin gördüklerimi tamamladığını veya düzenlediğini hissedebiliyordum; o duygunun bir adı var mıydı? Onun dışında hissettiğim tek şey yorgunluktu. Uykuya daldım, uyandığımda hava kararmıştı; her ne kadar normalden az olsa da meydandaki kafelerin gürültüsünü duyabiliyordum. Yiyecek bir şeyler bulup yedim, haberleri okudum ama zihnim bulanıktı. La Plaza Santa Ana'ya bir kez daha inerek anne babamı tekrar aradım ve annemle sabahki konuşmanın daha sakin bir versiyonunu gerçekleştirdik; Ritz-Carlton meselesini daha sonra açıklarım, dedim. Daireme döndüm, giysilerimi çıkarıp bu defa yatağımda ve sabahın geç saatlerine kadar sürmek üzere yeniden uyudum.

Uyandığımda yeni ortaya çıkan El Kaide bağlantısı iddialarını okudum, hükümet ise hâlâ ETA'yı sorumlu tutuyordu. Ve internette Atocha'nın güvenlik kamerası kayıtlarını içeren dehşet verici bir video izledim, yoksa aylar sonra mıydı: Bir trende turuncu renkli bir ateş topu patlayarak yolcuları dumana boğuyor, peronları insan bedenleri ve kanla kaplıyordu. O gece tüm İspanya'da her türden teröre karşı büyük bir sokak gösterisi yapılacaktı. Yürüyüşe kral da katılacaktı. Vakıftan, akrabalardan ve arkadaşlardan bir sürü e-posta aldım, hiçbirini okumadım. Duş alıp evden çıkarak Sol'e doğru

yürüdüm. Kan bağışı toplayan kamyonlar vardı. Onlardan birinin önündeki kuyrukta bir süre bekledim. Sıra bana geldiğinde görevli kadın uyuşturucular hakkında çeşitli sorular sordu, en son ne zaman yemek yemiştim, anlamadığım başka şeyler de sordu; midemin bulandığını söyleyince eliyle çıkmamı işaret etti ve sıradaki kişiyi çağırdı. O anda kendi kendime aslında yaralılar için kana ihtiyaç olmadığını mırıldandım; muhtemelen sadece insanlar yardım ettiklerini düşünsünler diye oradaydılar; New York'ta da aynı şey yapılmamış mıydı?

El Retiro'ya doğru yürürken benim vücudumdan alınmış kanın nasıl olup da Tarih tarafından yaralanmış birine verilebileceği üzerine düşündüm. Hava kapalı ve soğuktu. Ortalıkta kimseler görünmüyordu, esrar satıcıları bile. Bir süre oturduktan sonra galeriye gittim, Arturo ve Rafa oradaydı. Sonra öğrendim ki ben parktayken kent halkı saygı duruşu için topluca sokaklara dökülmüştü. Arturo ve Rafa'yı gördüğüme sevinmiştim, bunu onlara da söyledim. Kucaklaştık ve Arturo uzun bir konuşmaya başladı, ölenleri tanıyan arkadaşları olduğunu söyledi ve tüm bunların pazar günü yapılacak seçimleri nasıl etkileyeceğine dair yorumlar yapmaya girişti. ETA sorumluysa, ayrılıkçılar konusunda aciz kaldığı düşünülen Sosyalistler mahvolurdu. El Kaide veya başka bir İslami terör örgütünün işiyse sağcı Aznar ve itinayla seçilmiş halefi Rajoy yıkıma uğrardı; Bush'un savaşını desteklemişlerdi, pis faşistler. ETA yapmış olabilir mi diye sordum, buna inanmadıklarını, polisin son dakikada bazı kayıtlar bulduğunu söylediler ama iş işten geçmişti. Biz konuşurken Teresa geldi. İki yanağımdan öpüp ortalarda görünmediğim veya kendisine yazmadığım için payladı ama kızgın görünmüyordu.

Bombalı saldırılar ve siyasi sonuçları konusuna geri dönüldü, sessizce dinlemekle yetindim. Sonra Arturo'ya bir telefon geldi ve Rafa da bir şey için galerinin arka bölümüne giderek Teresa ile ikimizi baş başa bıraktı. Teresa yorgun göründüğümü söyledi, ben de çok sayıda uykusuz gece geçirdiğimi söyledim, Teresa gülümseyerek o gecelerde şu Isabel denen kadınla mı birlikte olduğumu sordu. Kayıtsız bir tavırla, Isabel'le bir daha hiç görüşmeyeceğimi söyledim. Teresa gözlerini kısarak onun adına karar vermememi söyledi ama tekrar gülümseyerek az da olsa kıskandığını itiraf etti: Çok az. Sıkı bir heyecan duymayı bekledim, uzak bir ihtimal olsa da.

Sigara içmek için dışarıya çıktığımızda okuma seansımdan sonra yapılan tartışmayı hatırladım. Ailem hakkında yalan söylemiş olduğumu Teresa'ya anlatmak geçti aklımdan ama artık o kadar önemli görünmüyordu. Öğle yemeği için yakındaki bir restorana gitmeye karar verdik. *El País* almak istedim ama gazete bayilerinde hiç kalmamıştı. Teresa İngilizce olarak "Koleksiyon parçası," dedi.

İkimiz de pek bir şey yemedik. Yürüyerek galeriye döndük, Arturo'ya her şeye rağmen açılış yapılacak mı diye sordum. Bana delirmişim gibi bakıp hayır dedi. Herhâlde utanmış görünüyordum ki biraz da özür diler gibi ekledi: Ama tablolar asılı olacaktı ve belki de gösteriden sonra insanlar galeride toplanırdı. Bir anma sembolü, görsel bir saygı duruşu olarak büyük tablolardan birini siyah bir örtü ile kapatabileceğini söylerken yakaladım kendimi. Bunun çok iyi bir fikir olduğuna karar vererek anlaşılması imkânsız bir hızda Teresa ile konuşmaya başladı; çok geçmeden, ressamları da onaylarsa tüm tabloların birkaç gün örtülü kalması

kararı verildi. Arturo tekrar telefon trafiğine başladı ve bir süre sonra Teresa şiirlerimi gözden geçirmek ister miyim diye sordu; istemiyordum. Bir sürü yeni şey yazdığımı söyleyip hâlen Arturo'nun masasında duran defterleri gösterdim. Teresa en üsttekini açıp okumaya başladı, cidden ilgileniyormuş gibi bir tavır takınmıştı. Acaba ressamların isimlerini ve fiyatları gösteren küçük etiketleri de örtecekler miydi?

Teresa uzun uzun okudu ve ben de orada boş boş oturdum, aşağı yukarı yirmi dakika aralıklarla çıkıp sigara içiyordum. Bu arada Arturo ressamların neredeyse hepsine ulaşmış ve hepsinden onay almış, Rafa'yı örtü almaya göndermişti. Rafa döndüğünde sokakların göstericilerle dolmaya başladığını söyledi, saçlarından anladığım kadarıyla yağmur da başlamıştı. Teresa çantasından çıkardığı bir kitabın -galiba bir romandı- sayfalarından birinin köşesinden küçük bir parçayı koparıp kaldığı yeri unutmamak için defterimin arasına koydu, eskiden olsa bunun beni etkileyeceğini biliyordum. Yaptığı hareket bana kan vermeyi hatırlattı ama ikisi arasında hiçbir benzerlik yoktu. Galerinin önünde bir kalabalık oluşmuş gibi görünüyordu, acaba bunlar kendilerine katılmamızı bekleyen Arturo'nun tanıdığı insanlar mı diye meraklandım ama galeriden çıktığımızda bunun gösterinin ta kendisi olduğunu fark ettim, görebildiğim kadarıyla sokaklar tamamen doluydu. Pankart veya mum taşıyanların da içinde yer aldığı bir insan seli ana toplanma noktası olan Colón'a doğru yavaşça hareket ediyordu, oradan topluca Atocha'ya doğru ilerlenecekti. Aslında çoğu kişi hareket etmiyordu, oldukları yerde daha şimdiden gösteriye başlamış gibiydiler. Teresa elimi tuttu, birlikte insan seline karışıp Colón'a doğru

ilerledik, orada mahşerî bir kalabalık vardı. Megafonla konuşan biri barıştan ve belki de direnmekten söz ediyordu. Yağmur şiddetini artırınca dört bir yanımızda şemsiyeler açıldı. Helikopterlerden nasıl göründüğünü kafamda canlandırdım. İnsanlar, "Yağmur yağmıyor, Madrid ağlıyor!" diye koro hâlinde slogan atıyordu, bunun çapraşık bir slogan olduğunu düşündüm, özellikle de kendiliğinden ortaya çıkmış gibi göründüğü için. Teresa, Arturo ve Rafa koroya katılmıştı, ben de onlara uydum ama sesimin çok yapay çıktığını hissettim ve diğer seslere karışmayıp dikkat çekeceğinden korktum. Slogan atmayan tek kişi ben değilimdir herhâlde diye düşünüp sözlere uygun olarak dudaklarımı kıpırdattım. Nihayet kalabalığın bir bölümü Atocha'ya doğru hareket etmeye başladı. Yavaş yürüyorduk ama bana hareketsiz duruyormuşuz gibi geliyordu çünkü çok sayıda kişi tam bir uyum içinde hareket ediyordu. Bir ara galiba ayakkabımı bağlamak için eğildim, diz çöktüğüm yerden binlerce bacak görüyordum, biraz kafamı kaldırıp baktığımda tepemdeki şemsiyelerin neredeyse yekpare bir örtü oluşturduğunu gördüm. İnsanlarla şemsiyelerin oluşturduğu bu kapalı mekanda ufak çocuklar koşuşturuyordu, belki de bir çift bacağın arkasına saklanarak, sonra da bir başkasına geçerek elim sende oynuyorlardı. Eskiden olsa bu görüntü çok hoşuma giderdi. Ayağa kalktığımda Teresa'nın biraz uzakta kaldığını gördüm, aramıza başka insanlar girmişti. Bakınıyordu ama her nasılsa beni görmedi. Kolayca ona yetişebilirdim veya seslenebilirdim ama orada öylece durup insan selinin etrafımdan dolanıp akmasını izledim.

Teresa gözden kaybolunca Atocha'ya doğru ilerlemeye devam ettim. Artık hava kararmıştı. Slogan atacak

oldum ama hemen vazgeçtim. Huertas'a geldiğimizde akıntıdan ayrılıp daireme yöneldim. Huertas'ta her sokak, küçük yan sokaklar bile tıklım tıklım doluydu. Sonunda daireme gelebildim, tavan penceresinden çatıya süzülüp aşağıdaki şemsiye denizine baktım. Muhtemelen altlarındaki mumları korudukları için bazı şemsiyeler hafifçe aydınlatılmış görünüyordu. Bakışlarımı Atocha'nın ters yönüne çevirdim ama kalabalığın sonu yoktu.

Sonra aniden çok üşüdüğümün farkına vardım, çatı penceresinden süzülüp içeriye döndüm ve e-posta mesajlarını kontrol ettim. Arkadaşlardan ve akrabalardan gelenleri cevapladım, sonra da María José'den gelen birkaç mesajı okudum. İlk e-postayı hepimize göndermişti ve tüm burslu öğrencilerin kendisine yazarak iyi olduğunu bildirmesini istiyordu. Yine hepimize gönderdiği bir sonraki e-postada biri dışında burslu öğrencilerin hepsinden haber aldığını bildiriyordu. Sonra da sadece bana gönderdiği e-posta ile nerede olduğumu soruyordu. Üç milyonluk şehirde iki yüz kişi öldü, diye düşündüm; ölenler arasında bulunma ihtimalim ne olabilirdi? *El País*'in internet sayfasını açıp daha önce zihnimde canlandırmaya çalıştığım havadan çekilmiş fotoğrafları inceledim. Dairemden kalabalığı duyabiliyordum ama gürültü o kadar tekdüzeydi ki arka planda kalıyordu. Tolstoy'dan rastgele bir sayfa açıp okumaya başladım.

Birkaç saat sonra dışarı çıktım. Hâlâ her yerde insanlar vardı ama gösteri bitmişti. Tekrar galeriye yürüdüm, galiba yağmur yağıyordu; galeri hıncahınç doluydu. Köşedeki dev şemsiye yığını ilginç bir heykel gibi duruyordu. Herhâlde beni tanıyanlar oldu ama bundan pek emin değildim. Tablolar keçe gibi görünen siyah bir örtüyle kapatılmıştı. Tablolara zarar verebilir mi diye

merak ettim. Küçük etiketler kapatılmamıştı. Galerinin arka kısımlarına doğru parlak bir ışık göze çarpıyordu, bir muhabirin Arturo ile röportaj yaptığını gördüm, herhâlde tabloların örtülmesinden bahsediyorlardı. Görünürsem Arturo'nun fikrin sahibi olarak beni kameranın önüne atacağından korkup mesafeyi korudum. İnsanlar örtülü tablolara sanki örtülü değillermiş gibi bakıyorlardı, düşünceli bir şekilde uzun uzun siyah keçeyi inceliyor ve sonra da küçük etiketi okuyorlardı. Acaba tablo alan da olur muydu?

"Acaba tablo alan da olacak mı merak ediyorum," dedi Teresa, aniden arkamda belirmişti. Sonra, "Kusura bakma, birbirimizi kaybettik," dedi. Belki de put gibi durup kalabalık tarafından sürüklenişini seyrettiğimi görmüştü. Üzerinde başka bir kıyafet vardı.

"Nerede yaşıyorsun?" diye öylesine sordum. Madrid'de bir dairesi olduğunu biliyordum ama beni oraya hiç davet etmemişti ve ben de oraya gitmeyi hiç teklif etmemiştim. En azından arada sırada Rafa'da kaldığını düşünüyordum.

Bu soru onu güldürdü. "Buradan yürüyerek on beş dakika. Daha önce beni eve bırakmıştın, hatırlıyor musun?" Hatırlamıyordum.

"Oraya gidebilir miyiz?" dedim. "Düzüşmek -daha kibar bir İspanyolca kelime bulamadım- falan için değil. Yorgunum ve bu kalabalık..." İngilizceye geçtim: "Fena hâlde yabancı hissediyorum."

"Arturo'ya yardım etmek için geri dönmem gerekecek," dedi İspanyolca, "ama bir süreliğine gidebiliriz. İstersen sen kalabilirsin. Herhâlde daha sonra Arturo ve Rafa da oraya gelir."

Teresa, Arturo'ya çıkacağını söyledi ve galeriden ayrılıp Calle Serrano'ya gelinceye kadar yağmur altında çıt çıkarmadan yürüdük; oraya vardığımızda oturduğu ensiz, garip binayı hatırladım. En üst kattaki dairesine çıkmak için aynalarla kaplı asansöre bindik. Oturduğu kata çıkabilmek için anahtarını kullanması gerekiyordu, kata geldiğimizde asansörün kapıları doğrudan dairesine açıldı. Banyoyu saymazsak dev boyutlu, çok yüksek tavanlı tek bir odadan ibaret olan dairenin Serrano manzaralı bir de balkonu vardı. Mobilya olarak ne varsa hepsi alçaktı: Bir köşede çalışma masası, neredeyse odanın tam ortasında üzerindeki kediyle kırmızı kanepe ve duvara dayalı, alçak, Japon tarzı gibi görünen ama muhtemelen İsveç işi yatak. Kanepenin yanında uzun bir sehpa duruyordu. Her taraf kitap istifleri ile doluydu ama her nasılsa her bir istif dikkatle, uyumlu bir şekilde düzenlenmiş görünüyordu. Duvarlar boştu, pahalı çerçeveler içindeki özenle gruplanmış siyah beyaz fotoğraflar dışında. En yakındaki fotoğraf kümesine doğru yürüdüm. Fotoğraflarda çok şık giyinmiş, sigara içen ve gülümseyen erkekler ve kadınlar vardı. Ellili yıllarda çekilmiş gibi görünüyorlardı. "Akrabalar mı?" diye sordum içki hazırlayan Teresa'ya. "Uzak akrabalar," dedi. Ellili yılların Madrid'inde zengin ve sosyetik olmayı başarmak nasıl bir politik duruş gerektiriyordu merak ettim ama sormadım.

Başka bir fotoğraf grubuna doğru yürüdüm ve onların Abel'in atıl makineleri olduğunu gördüm, ancak galeridekilere göre çok daha küçük boyutlarda.

"Onları beğenmedin," dedi viskiyle hazırlanmış bir içkiyi bana verirken.

"Bana pek bir şey ifade etmiyor," dedim İngilizce.

Gözlerini kıstı, belki söylediklerim yüzünden, belki de yine İngilizce konuştuğumdan.

"Rahatına bak," dedi İngilizce, sanki bir filmden alıntı yapıyormuş gibi. Kanepeye oturdum, kuşkulu gözlerle kediyle birbirimizi süzdük. Sigara içebilir miyim, diye sordum, aptalca bir soruydu, Teresa kültablasını işaret edip yanıma oturdu, birer sigara yaktık. Sigarası ve içkisiyle beraber giysi dolabına doğru gitti ve her nasıl yaptıysa bir yandan sigarasını ve içkisini içerken bir yandan da hiçbir şeyi yakmadan, tek damla dökmeden ve olaya striptiz havası vermeden gözümün önünde üzerini değiştirdi.

"İnanılmaz," dedim belli belirsiz.

Neden bahsettiğimi anlamış gibi gülümsedi ve gelip tekrar yanıma oturdu. Tanıdıkları arasında bombalamada ölen olup olmadığını sordum. Olmadığını söyledi. Ölenlerin çoğunun göçmen olduğunu söyledi. Olayın işçi sınıfına karşı işlenmiş bir suç olduğunu ve işçi sınıfından çok fazla kişi tanımadığını söyledi. Sen tanıyor musun, diye sordu, bir süre düşündükten sonra tam olarak bilmediğimi söyledim. Bombalı saldırının siyasi sonuçları üzerine son derece detaylı ve anlayabildiğim kadarıyla karmaşık çıkarımlar yapmaya girişti. Olayın ETA ile bir bağlantısı olmadığından emindi. Hiçbir şey söylemedim. Kalkıp daha önce farkına varmadığım müzik setini açtı.

Müzik odayı doldurunca bir süreliğine, belki iki ölçü boyunca, kendimi müziğe kaptırdım. Teresa galeriye dönmesi gerektiğini ama evde yiyecek, içki ve temiz havlular olduğunu söyledi. Son sigaramı içtiğimi fark etmişti, çalışma masasının üzerindeki paketi işaret etti. Dudaklarıma bir hoşça kal öpücüğü kondurdu ama sadece öylesine bir öpücüktü.

Evde yalnız kalınca gidip gardırobuna bir göz attım. Askıdaki bir ya da iki elbiseyi kokladım. Gardırobun içinde bir de şifonyer vardı, çekmecelerini açıp kapadım. Sonra banyoya geçip etrafı inceledim. Her şey pırıl pırıldı, herhâlde kendisi temizlememişti bunları. Belki de dairesini bir göçmen temizliyordu, paramparça olmuş bir göçmen. Aynalı dolapta birkaç şişe hap buldum ama ne işe yaradıklarını anlayamadım. Sonra oturup çantamda kalan son esrarla kuvvetli bir sigara sarıp balkonda tüttürdüm. Sigarayı bitirince ayakkabılarımı çıkarıp yatağa uzandım. Yatağına en yakın kitap yığını içinde ABD'den küçük bir şiir dergisi gördüm, benim şiirlerimi de içeren sayısıydı. Afalladım, Providence'tayken yazdığım, Topeka'yla ilgili şiirlerin bulunduğu, New York'ta yayınlanan önemsiz bir derginin burada, Madrid'deki bu enfes dairede ne işi vardı. Kaldı ki şiirler herhangi bir şeyle *ilgili* değildi. Sonra dergiyi ona bizzat verdiğimi hatırladım. Kitapların arasından dergiyi çıkarıp şiiri buldum, bu arada yığını da devirmiştim:

Possessing a weapon has made me bashful.
Tears appreciate in this economy of pleasure.
The ether of data engulfs the capitol.
Possessing a weapon has made me forgetful.
My oboe tars her cenotaph.
The surface is in process.
Coruscant skinks emerge in force.
The moon spits on a copse of spruce.
Plausible opposites stir in the brush.
Jupiter spins in its ruts.

The wind extends its every courtesy.

I have never been here.

Understand?

*You have never seen me.**

—

Teresa yatakta benimle uyumuş muydu tam olarak çıkaramadım; yerde uyku tulumları ve yastıklar göze çarpıyordu ama onlar herhâlde Arturo'nun veya Rafa'nındı, ikisi de şu an burada değildi. Uyku tulumları rayların yanına sıralanmış ceset torbalarını aklıma getirdi, henüz öyle bir şey görmemiş olduğum hâlde. Ben yarı uyur yarı uyanıkken eve girenlerle ilgili belli belirsiz bir şeyler hatırlıyordum, sarhoş muhabbeti parçaları, marihuana kokusu, hatta belki yanımda uzanan birinin nefes alıp verişi. Teresa telefondaydı, beni uyandırmamak için alçak sesle konuşuyordu. Yatakta uyuyup uyumadığını soramazdım; uyuduysa, bu yeni bir yakınlaşma seviyesi demekti ve bununla ilgili hiçbir şey hatırlamadığımı kabullenemezdim. Bildiğim kadarıyla öpüşmüş ve biraz oynaşmıştık ama belki de bunları hatırladığımı zannederek sadece hayal ediyordum.

---

* *"Bir silahım olduğu için sıkılganım. / Bu zevk ekonomisinde gözyaşı değerli. / Veri tozu yutuyor kongreyi. / Bir silahım olduğu için unutkanım. / Obuam onun anıt mezarını ziftliyor. Yüzey işlenme sürecinde. / Parıldayan tenler ortaya çıkıyor tam kuvvet. / Ay tükürüyor bir çam korusuna. / Makul muhalifler çalılıkta kıpırdanıyor. / Jüpiter fırıl fırıl rutin rotasında. / Rüzgâr nezaketini sunmakta cömert. / Ben hiç burada olmadım. / Anladın mı? / Sen beni hiç görmedin."*

Kedi hâlâ kırmızı kanepede gözlerini kırpıştırıyordu. Hiç ses çıkarmamış ve kıpırdamamış olduğum hâlde Teresa uyandığımın farkındaydı, telefonunu kulağıyla omzu arasında tutarak bana bir espresso getirdi; makinenin sesini duymamıştım. Gülümsemesinin ne anlama geldiğini çıkaramadım. Kahvenin bu kadar iyi oluşuna inanamadım. Teresa çalışma masasına döndü ve ben de kalkıp kahvemi bitirdim, bir yandan da konuşmasını dinlemeye çalışıyordum; bir teslimat yapmak veya almakla ilgili bir şeyler söylüyordu; belki de galeride gerçek bir işi vardı. Kahveden sonra banyoya gidip duşu açtım, kaka yaptım ve bir beyaz hap yutup duşa girdim. Duş başlığı oldukça gösterişliydi ve suyun akışı çeşitli şekillerde ayarlanabiliyordu. Her nedense duş başlığı bana Teresa'nın çok varlıklı olduğunu dairedeki başka eşyalardan ya da dairenin kendisinden daha fazla hissettirdi. Tehlikeli olacak kadar uzun zamandır alkol ve kahve hariç su içmediğimi fark ettim. Ağzımı açıp suyla doldurdum ve yuttum.

Aynı giysileri kuşanıp banyodan çıktığımda Teresa giyinmişti, kırmızı kanepede sigara ve kahve içiyordu. Bana bakıp gülümsedi, kedi de bana bakıp gözlerini kapatıp açtı ve Teresa'ya İngilizce olarak şöyle dedim: "Buradaki her şey çok güzel. Sen çok güzelsin. Duş çok güzel. Kahve. Uyandığımı nasıl anladın? O nefis kahve nasıl anında hazır oldu?" İspanyolcadan çeviri yapıyormuşum gibi geliyordu kulağa. "Nasıl oluyor da kitap istiflerinden masandaki kâğıtlara kadar evdeki her şey bu kadar harika bir şekilde düzenli görünüyor? Kedin nasıl o kadar zekice iletişim kuruyor, anlamlı bir şekilde gözlerini kapatıp açıyor?"

"Neden İngilizce konuşuyorsun?" dedi İngilizce, gözlerini kocaman açarak.

"Bilmiyorum," dedim İspanyolca. Sonra elimden geldiği kadar az önce kendisi, becerikliliği, duş, kahve hakkında söylediklerimi İspanyolca olarak tekrar ettim. Bu onu güldürdü ama aynı zamanda biraz üzgün görünüyordu. Sonra, "Gerçekten uyumaya ihtiyacın varmış ki derin ve uzun bir uyku çektin," dedi. Uykumun derin olduğunu nasıl anladığını, beni uyandırmaya çalışıp çalışmadığını merak ettim. Dinlenmiş hissediyordum. Apartınana giren ışığa bakılırsa öğleden sonra olmuştu.

"Protestolara katılmalıyız," dedi. Şaşkınlıkla baktığımı görünce açıkladı: "PP* genel merkezinde protesto var. PP, saldırıyla ilgisi olmadığını bildiği hâlde ETA'yı suçluyordu. İnsanlar çok öfkeli."

"Sen öfkeli misin?" diye sordum.

"Arturo mesaj gönderdi," dedi, sorumu duymazdan gelerek. "Genel merkezin önünde büyük bir protesto gösterisi olduğunu söyledi. Buraya yürüme mesafesinde." Ardından İngilizce konuştu: "Tarihe tanıklık ediyoruz."

"Uyanmasaydım," diye sordum tuhaf bir ses tonu ile, belki de kızgınlıkla, "beni uyandırır mıydın yoksa bensiz mi giderdin ya da hiç gitmez miydin?"

"Bilmiyorum," dedi. "Uyandın işte." Gözleri yine kocaman açılmıştı.

Evden çıkıp birkaç blok yürüdük ve daha kalabalığı görmeden gerçekler, yalanlar, faşizm üzerine atılan sloganları duymaya başladık. Çevik kuvvet polisleri göstericiler ile PP genel merkezi arasında set oluşturmuştu. Genç ve öfkeli kalabalığa katıldık. Teresa hiç

* PP (Partido Popular): Merkez sağda yer alan "Halk Partisi".

beklemediğim bir şekilde kalabalığa incelikle uyum sağlayıp slogan atmaya başladı, yine de sesini tek başına ayırt edemiyordum. Ayrıca diğer göstericilerin yaptığı gibi yumruğuyla havayı dövüyordu ve hiç kimse sahte veya budalaca bir hareket yapıyor gibi görünmüyordu. Davullar, tencereler, tavalar çalınıyordu. Kalabalığın iç kısımlarına doğru Teresa'yı takip ederek yürüyordum. Bir noktadan sonra daha fazla ilerleyemedim ve Teresa gözden kayboldu. Bana öyle geliyordu ki birbirimizi kaybettiğimizin farkındaydı, belki de bir önceki günün gösterisinde put gibi durmuş olmama bir tepki gösteriyordu. Bir polis megafonla bir şey söyleyince sloganlar şiddetlendi. Göstericilerin binayı basacağını düşündüm ama öyle olmadı. Kalabalığın dışına süzülüp caddenin karşısına geçtim ve gösteriyi oradan izlemeye başladım. Bir an için Isabel'i gördüğümü sandım.

Ne kadar zaman geçmişti bilmiyorum, Teresa kalabalıktan çıkıp beni gördü. Tanımadığım bir adamla birlikteydi. Uzakta oldukları hâlde adamın yakışıklı biri olduğunu anlayabiliyordum. Yanıma geldiklerinde Teresa benimle İngilizce konuştu.

"Nereye kayboldun?" dedi. Cevap vermemi beklemeden İspanyolca devam etti, "Carlos ile tanıştırayım."

Carlos'un elini sıkarken kıskançlık dalga dalga tüm bedenime yayıldı. Adam benden en az on beş santimetre daha uzundu.

Yüzlerimiz gösteriye dönük olmak üzere hep beraber orada dikildik. Kalabalık artık öyle bir noktaya genişlemişti ki hâlâ ayrı duruyor olsak da grubun bir parçası sayılabilecek kadar yakındık. Carlos aniden inanılmaz gürlükte bir ses tonu ile Rajoy hakkında slogan atmaya

başladı. Resmen kükrüyor olsa da serinkanlı görünüşünü koruyordu. Önceleri sloganını tek başına atıyordu; kimsenin ona katılmamasını, bozulup susmak zorunda kalmasını diledim. Ama sonra bir parçası olmamakla birlikte kalabalığa yakın olan başka insanlar Carlos'un sloganına eşlik etmeye başladı. Böylece birlik oluşturan bir grup hâline geldik ve hep birlikte kalabalığa karıştık. Carlos'un sloganı kısa sürede kalabalığın tümüne yayılıp kulakları sağır eden bir gürültüye dönüştü. Artık Carlos'un sesi ayırt edilemiyordu, yakışıklı yüzüne nefretle baktım.

Bir kez daha geri çekilerek kalabalıktan çıktım, Teresa ayrılışımı görüp hoşça kal gibisinden el sallamakla yetindi, bitmiştim. Teresa'ya siyasi görüşünün, kalabalığın içindeki duruşunun bana inandırıcı gelmediğini gösterecek şekilde bir gülümseme fırlatmaya çalıştım ama beceremedim. Kendimi Sol yakınlarında bulana dek bir sürü ara sokağı dolandım. Oradan eve doğru yürüdüm ve içeri girer girmez, bir parçası olmayı başaramadığım olaylar hakkında bilgi edinmeye başladım. Yarın seçim vardı. Halkın öfkesinin PP'nin seçimleri kaybetmesine yol açıp açmayacağını, perondaki kan gölünü, Atocha yakınlarındaki kongre merkezinde oluşturulan geçici morgu düşünmeyi denedim ama onun yerine sanki yaşanmış bir şeyi hatırlıyormuş gibi Teresa ile seviştiğimizi kafamda canlandırdım. Sonra da Teresa'yı Carlos'la düzüşürken hayal ettim, ben oradan ayrılır ayrılmaz Teresa'nın dairesine gittiklerinden emindim. Isabel'i düşünmeye çalıştım, olmadı, ama kolye aklıma geldi, kutusundan çıkardım. Onu yıllardır yanımda taşıyor gibiydim. Tekrar kutusuna koyup geri alıp almayacaklarını öğrenmek için mücevherciye gitmek üzere

evden çıktım ve yol boyunca, bana kolyeyi satan kadının karşısına çıkmaya cesaret edebilecek miyim diye kendimi yiyip bitirdim; neyse ki mağaza kapalıydı.

Reina Sofía'ya gittim, bir bilet alıp devasa Calder sergisini gezdim. Müze hemen hemen boştu. Büyük beyaz salonlar aklıma Teresa'nın dairesini getirdi, Carlos ve Teresa ile aynı anda birlikte olduğumuzu, adamın çekiciliği ve cüssesi karşısında küçük düştüğümü kafamda canlandırdım. Kolyeyi ona verdiğimi, nasıl da incelikle ama şaşırmadan ve heyecanlanmadan kabul ettiğini hayal ederek Teresa'ya fena hâlde kızdım. Çok genç, yeniyetme bir müze bekçisi vardı, dev bir hareketli heykelin önünde kısa mesaj yazıyordu. Kıza yaklaşıp kız arkadaşım için bir kolye aldığımı ama ilişkimizin bittiğini ve ertesi gün ülkeden ayrılacağını söyledim; kolyeyi istemiyordum, kabul eder miydi? Cevap vermesine fırsat bırakmadan kutuyu eline tutuşturup uzaklaştım.

Müzeden sonra hemen hemen her gün öğle yemeğimi yediğim kafeye gidip bir hazır sandviç ve bir sulu bira siparişi verdim. Yemeğimi bitirdiğimde havanın kararmaya başladığını görüp şaşırdım. Geç saatlere kadar uyumuş olmalıydım, esrar stokunu yenilemek için El Retiro'ya girdim. Parkı karış karış aradım ama tek bir satıcı bulamadım. Polis tarafından toplanmış olabilirlerdi, sorgulanmış ve belki de sınır dışı edilmişlerdi, bombacıların Kuzey Afrika'dan geldiğine dair söylentiler olduğunu okumuştum. Bir banka oturup Avrupa ağaçlarını sallayan rüzgârı seyrettim ve Teresa'nın dairesine ya da galeriye gitmeyeceğimi mırıldandım kendi kendime. Onun bana gelmesini bekleyeceğime yemin ettim, gelmezse de gelmezdi. Ama sonra kendi kendime Tarih'in yazılmakta olduğunu ve bunu deneyimlemek

için İspanyollarla birlikte olmam gerektiğini hatırlattım; en azından Arturo'yu bulmaya çalışmalıydım. Sırf Teresa'yı görmek için bahane yarattığımın farkındaydım. Bayağılığımı haklı çıkarmak için tarihsel olanı kişisel olanla ilişkilendirmeye yönelik düşüncelere daldım ama derin düşünme seansım uzun sürmedi; ayağa kalktım, dalgın bir hâlde ceplerimde sakinleştirici aradım ve karanlık iyiden iyiye çökerken hızlı adımlarla yürümeye başladım.

Bir ara kaybolur gibi oldum ama sonunda binayı buldum, zili çaldım, çok geçmeden kapı açıldı. Anahtar gerekmeksizin çalışan asansör ile yavaş yavaş yukarıya çıkarken müziği, konuşmaları ve kahkahaları duymaya başladım; kapı açıldığında hâlâ yüz ifademi ayarlamaya çalışıyordum. Aralarında yalnızca Teresa ve Rafa'yı tanıdığım bir sürü insan sigara ve içki içiyor, hararetli bir şekilde protesto gösterileri ve seçimler hakkında sohbet ediyordu. Birkaç kişi de telefonla konuşuyordu. Gözlerim Carlos'u aradı ama ortalarda yoktu, ferahladığımı hissettim. Kırmızı kanepede oturan Teresa yanındaki kadına küpelerini çok beğendiğini söylüyordu; beni selamlamak için ayağa kalkmadı. Teresa'nın müzik arşivini inceleyen Rafa'ya yöneldim ve kendisini mutlaka bulmam gerekiyormuş havasında Arturo'nun nerede olduğunu sordum. Cevabını dinlemeksizin balkona çıkıp bir sigara yaktım, Carlos da oradaydı, iki arkadaşıyla birlikte tüttürüyorlardı. Carlos muzaffer, henüz seks yapmış edası taşıyan bir hareket olarak aldığım bir tebessümle bana gülümseyip merhaba dedi. Havalı ve kavgacı tipler gibi görünen arkadaşlarıyla beni tanıştırmadı, adamlar çok sayıda pahalı dövme ile bezenmişti. Fırsatını bulsam çekinmeden gırtlaklarını sökeceğimi

ima edecek şekilde pis pis gülümsedim arkadaşlarına ve ben de Carlos'a merhaba dedim. Ne yapacağımı şaşırmıştım; geri adım atmış gibi görünmeden içeriye dönemezdim ve havadan sudan bir konuşma başlatamayacak kadar kıskançlıkla doluydum. Nihayet Carlos İspanya'daki bir Amerikalı için ne kadar enteresan bir zaman olduğuna dair bir şeyler söyledi. Öyle olduğunu söyledim, "Amerikalı" kelimesini küçümseme ile telaffuz edişini görmezden gelerek. Ne düşündüğümü sordu. Ne hakkında, diye sordum. Her şey hakkında, diye cevap verdi. Sanki karmaşık tepkimi onun gibi bir aptalın bile anlayabileceği basit bir şekle sokmak için çaba harcıyormuş gibi uzaklara baktım. Sonra, sanki bunun imkânsız olduğuna kanaat getirmiş gibi, bilmiyorum dedim.

"Birkaç ay önceki şiir okuma seansınızı beğendim," dedi arkadaşlarından biri. Tatlılıkla ve içtenlikle konuşuyor gibiydi, neye uğradığımı şaşırdım. Acaba Carlos aslında tamamen dostça mı davranıyordu, kıskançlığım beni yanıltıyor muydu? Kendimi hiç iyi hissetmiyordum, Zalacaín'deki tuvalette kusuşum aklıma geldi.

"Teşekkürler," dedim.

"Bombalı saldırılar hakkında bir şiir yazacak mısın?" diye sordu Carlos, açıkça alay ediyordu. Herifi balkondan aşağıya fırlatmak istedim. Sigaramı bitirdikten sonra hayır dedim.

İçeriye girdim, Teresa'nın yanında boş bir yer bulup oturdum. Saçımla oynamaya başlayınca İngilizce olarak Carlos'un kıskanabileceğini söyledim; duymazdan geldi. Onu öpmek istiyordum ama öpmedim. Yakındaki istiften bir kitap alıp onunla ilgileniyor numarası yapmaya başladım, herkesin gözü önünde benimle flört

ediyor diye heyecan içindeydim. Bir süre sonra Carlos ve arkadaşları içeriye girdi, Carlos orada takılanların birkaçına bir şey söyledi ve sonra da Teresa'ya dönüp gösteriye geri döneceklerini, ona daha sonra mesaj atacağını söyledi. Teresa, tıpkı bana gülümsediği şekilde ona da gülümseyip tamam dedi. İki yanaktan öpüştüler, o arada Carlos Teresa'nın kulağına bir şeyler fısıldadı ve Teresa güldü. Carlos bana "Sonra görüşürüz," dedi, ben de "Hoşça kal," dedim sanki kim olduğunu tam çıkaramamış gibi.

Çok geçmeden Rafa da dâhil olmak üzere diğer konuklar gitti, herhâlde gösteriye katılacaklardı. Kitaba bakmaya devam ettim, Cela'nın bir romanıydı. Teresa çalışma masasına gitti, ince sarılmış bir esrarlı sigara ile geri döndü ve yakıp bana uzattı. Sıradan ot değil Hint keneviriydi. Bitirdiğimizde gardırobuna gidip üzerini değişmeye başladı. Ayağa kalkıp ona doğru yürüdüm, arkasından sarılıp boynunu öptüm. Bana döndü ve bir süre öpüştük ama niye bilmiyorum o kadarla kaldı. Dönüp kanepeye oturdum, Teresa da üzerini değiştirme işi bitince gelip yanıma oturdu ve saçımla oynamaya kaldığı yerden devam ederken gösterilere katılmak isteyip istemediğimi diye sordu. Kafamın fazla iyi olduğunu söyledim, gözlerini kısarak bana baktı ve kendisinin gitmesinin iyi olacağını söyledi. Cevap vermedim. Orada kalabileceğimi ve o dönene kadar okuyup veya her ne istersem onu yapıp vakit geçirebileceğimi söyledi. Carlos'u hatırladım.

"O adam giderken sana ne dedi?" diye sordum.

"Hangi adam?" diye sordu.

"Carlos," dedim.

"Hiçbir şey," dedi.

"Hoşça kal derken kulağına bir şey fısıldadı ve sen de güldün," diye hatırlattım.

"Hatırlamıyorum," diye yalan söyledi. Tepem atmıştı.

"Yaklaşık olarak ne zaman dönersin?" diye sordum, öfkemi açığa vurmamaya dikkat ederek.

"Bilemiyorum," dedi.

"Senin için uygunsa bir süre daha burada kalayım. Sonra biriyle buluşmam gerekiyor," dedim.

"Tamam," dedi. Kimle buluşacağımı sormayacak olmasına inanamıyordum. Kapının yanındaki askıyı göstererek, "O anahtarları al," dedi. "Asansörü kilitlemene gerek yok. Büyük anahtar ön kapının."

"Tamam," dedim. Anahtarları vermesi hiddetimi hafifletmişti.

"Yarın şiirlerine bakalım," dedi. "Yenilerden birkaç tane seçip çevirmek istiyorum."

"Tabii," dedim. Şiirleri umursamıyordum.

"Tabii eğer şiirleri umursuyorsan," dedi. Gözleri kocaman açılmış da değildi kısılmış da değildi ve gülümsemiyordu. Sinirlendiğini görmek hoşuma gitti.

"Böyle bir zamanda şiir beni pek ilgilendirmiyor," dedim, tarihî çalkantılar yaşanırken önemsiz kişisel meselelere öncelik verdiğini ima ederek. "Yarın seçim günü," diye devam ettim, unutmuş olabilirmiş gibi.

İyice sinirlenmiş görünüyordu. "Peki, yarın ne yapmayı planlıyorsun?" diye sordu. "Bu tarihî anın içinde ne şekilde yer alacaksın?"

"Burası benim ülkem değil," dedim. Yüz ifademe bakılırsa bu cümle aynı anda bir sürü anlamı birden

taşıyordu. Teresa kafasının içinde bu anlamları tartıyor gibiydi.

"*Bueno*," dedi ki bu her anlama gelebilirdi ve gitti.

Balkona çıktığımda gecenin tam anlamıyla çöktüğünü fark ettim, bir süre Teresa'nın gidişini seyrettim. Teresa gözden kaybolunca içeri girdim. Masasına şöyle bir göz gezdirdim, günlük gibi görünen bir şey bulup açtım; kendi el yazısı ile yazdığı anlaşılan şiirlerle doluydu, şiirlerde birçok bilmediğim kelime vardı. Herhâlde bunlar çok özel bazı isimlerdi: Sığırcık, gece açan yasemin, oyuk uçlu mermiler... Hiçbir fikrim yoktu. Bilmediğim kelimelere rastgele yaklaşık anlamlar yüklediğimde şiirler güzel bir hâl aldı. Şiirlerden birini yüksek sesle okumaya başladım ama boş evde sesim tuhaf bir şekilde yankılanınca sustum, yine Zalacaín'i hatırlamıştım. Defterdeki şiirlerde herhangi bir insan ismi var mı diye inceledim, Adán, Carlos, falan gibi şeyler yoktu. Sayfaların birinde bir leke gördüm, muhtemelen kahve lekesiydi ama aklıma kanı getirdi. Teresa'yı bir trende defterine bir şeyler yazarken hayal ettim, sonra da trenin havaya uçtuğunu.

Defteri bıraktım. Gösteriye gitmediğim için kendimi aptal gibi hissediyordum ve gidip onları, Teresa'yı bulmaya karar verdim. Anahtarları alıp çıktım, önce PP genel merkezine gittim. Birkaç gazeteci ve polis dışında orada kimsecikler yoktu. Bankta oturan gençten bir çocuğa gösterinin nerede olduğunu sordum; bana gülmekle yetindi. Colón'a gittim ama meydan boştu. Colón'dan El Paseo de Recoletos'a, oradan da El Paseo del Prado'ya çıktım. Bir kalabalık aramak, Tarih'in veya Teresa'nın peşinde dolaşıp durmak tuhaf bir duyguydu. Atocha'ya kadar yürüdüm. Küçük gruplar hâlinde insanlar ve

etrafta mumlar vardı ama gösteri yoktu. İspanya'ya geldiğimden beri ilk defa cep telefonum olmadığı için hayıflandım. Geriye, El Paseo del Prado'ya ve oradan da Huertas'a doğru yürüdüm. Bir barın önünden geçerken televizyonda arı kovanı gibi kaynaşan kalabalığı fark ettim. İçeri girip bir viski söyledim ve göstericilerin PP genel merkezi önünde olduğunu gördüm. Önce günün erken saatlerinden arşiv görüntüsü olduğunu zannettim ama sonra havanın karanlık olduğu dikkatimi çekti. Ekranı işaret ederek canlı olup olmadığını sordum barmene. Anlamadı. Canlı yayın mı, diye düzelttim. Evet anlamında başını salladı. İçkimi içtim, televizyon seyrettim ve sonunda eve gidip uyudum.

—

İspanya sandık başındayken ben e-postalarımı kontrol ediyordum. İnternette yazılanlara göre, PP genel merkezinde protesto gösterileri devam ediyordu. Sonra, İspanya sandık başındayken, biri aşağıdan zili çaldı. Teresa'nın geldiğini düşünerek kapı otomatiğine basmak üzereyken gelenin Isabel olabileceği aklıma geldi, onu görmek istemiyordum. Riski göze alıp otomatiğe bastım ve birinin merdivenleri koşar adım tırmandığını duydum. Kapıma vurulduğunda gelenin Arturo olduğu sonucuna çoktan varmıştım; tanıdığım insanlar içinde sadece o koşuyordu. Kapıyı açtığımda karşımda çok heyecanlı bir Arturo buldum, yeterince uyumamış gibiydi. Oturup bir sigara istedi, ona bir sigara verdim, yaktı ve konuşmaya başladı. O faşist piçlerin kaybedeceğini, Zapatero'nun kazanacağını, Zapatero radikal olmadığı için

kabul edilebilir olduğunu söyledi. Gece boyunca uyumamış, protesto ve kutlama yapmışlardı. Protesto ve kutlamanın aynı şey olup olmadığını sordum. Anlaşılmaz bir şekilde gülümsedi. Bu gülümsemeyi nereden öğreniyorlar diye düşünürken aynı gülümsemeyi Teresa'nın duvarında asılı eski fotoğraflardaki zarif insanların yüzlerinden hatırladığım aklıma geldi.

"Oy kullandın mı?" diye sordum.

"Ben oy kullanmam," dedi.

"Neden?" diye sordum.

"İnanmıyorum," dedi.

"Neden?" diye sordum.

"Yozlaşmış bir sistemin içinde yer almam," dedi. Aynı şeyi o gün pek çok defa tekrarlamış gibi konuştu.

"Teresa oy kullanır mı?"

"Evet," dedi ama sanki emin değil gibiydi.

"Ya Carlos?" diye sordum, sanki Carlos hakkında her şeyi biliyormuş gibi.

"Carlos bir Marksist," dedi Arturo. Tolstoy ciltlerinden birini alıp göz gezdirmeye başladı.

"Bir Marksist," diye tekrarladım. "Carlos'u ne kadar zamandır tanıyorsun?" İspanya'da aktif bir komünist parti olup olmadığını bilmiyordum.

"Hep tanıyordum," dedi, hâlâ kitaba bakıyordu. "Ama Carlos oy kullanır."

Niye şaşırdım bilmiyorum. "Gerçekten mi?"

"Evet, ama kasten karşı tarafa oy verir," diye açıkladı.

"Oyunu PP'ye verdi," dedim hayretler içinde.

"Sistemin çelişkilerini körüklemek için oy kullanır." Arturo galiba böyle bir şey söyledi.

"Bok herif," dedim İngilizce. Arturo kafasını kaldırıp bana baktı. "İşlerin daha kötüye gitmesi için oy kullanıyor," diye İspanyolca olarak teyit ettim.

"Evet," dedi ve çelişkilerle ilgili cümlesini o gün pek çok defa söylemiş gibi tekrarladı. "Carlos devrim istiyor."

"Ne tür bir devrim?" diye sordum, küçümsememi kontrol etmeye hiç gerek duymadan.

"Carlos'u kafana takma," dedi gülümseyerek. "Teresa ona âşık değil."

"Takmıyorum," diye yalan söyledim. "Sosyalistlere oy vermesi gerekirdi."

"Carlos sosyalizme inanmaz," dedi Arturo. "Sosyalistler kazanırsa Rafa'da büyük bir kutlama yapıyoruz. PP kazanırsa, daha fazla protesto gösterisi olacak. Belki de ayaklanmalar olur. Teresa sana söylememi ve bize katılmanı istedi."

Meşgul olduğumu söylemeyi düşündüm ama "Tamam," dedim.

"Her durumda dokuzda seni alırız," dedi. Gitmek için ayağa kalkarken, "İspanya'da kalacaksan bir telefon al," dedi. "Kalmak" ile neyi kastettiğini merak ettim.

Sosyalistler kazandı. Amerikan medyası çıldırmıştı, terörün İspanyolları yıldırdığını iddia ediyordu. Dışarıda insanların sevinç gösterileri yaptığını duyabiliyordum. Saat ona doğru aşağıdan zile basıldı, hemen aşağıya indim, Teresa oradaydı. Beni dudaklarımdan öpünce ona âşık olduğumu fark ettim. Birlikte arabaya

yürüdük, Arturo arabada bekliyordu. Şehirden çıkmamız epeyce zaman aldı. Arturo yol boyunca Teresa'ya bir şeyler anlattı, Pedro Almodóvar televizyonda PP'nin darbe yapmayı planladığını söylemişti, belki de ben yanlış anladım. Sonunda Rafa'nın devasa evine geldiğimizde Rafa'nın nereden para kazandığını sordum. Gülüştüler. Ailesinin nereden para kazandığını kastettiğimi söyledim. Teresa bankalarla ilgili bir şey söyledi. Ya senin ailen, diye sordum, çekinerek. Arturo şiir yazarak kazanmadıklarını söyledi ve hepimiz gülüştük. Sonra Teresa bana zaten anlatmış olduğunu söyledi, hatırlamıyor muydum? Duraksadım ve evet dedim, şimdi hatırladım. Tanıştığımız o ilk gece anlatmış olabilirdi. Belki farklı zamanlarda anlatmıştı ama İspanyolcasını anlayamamıştım. Belki de bana anlattığına dair yalan söylüyordu. İçeriye girdik.

Orada yine zarif insanlar vardı, birkaçını galeriden veya Teresa'nın dairesinden hatırlıyordum. Her şey biraz değişik, biraz heyecan vericiydi. Her nedense yine Teresa'nın uzak akrabalarının fotoğrafları aklıma geldi. Belli belirsiz bir küçümsemeyle çeşnilendirilmiş kayıtsızlık hâlâ doğru ifadeyse onu yüzüme nasıl yerleştireceğimi bilmiyordum. Teresa'nın ne anlama geldiği belirsiz gülümsemesini yapmayı becerebilseydim yüzüme onu yerleştirirdim. Tablolardan biri siyah keçe ile örtülmüştü. Üzeri örtülmüş bir on dokuzuncu yüzyıl tablosu gibi görünmüyordu; modern sanat gibi görünüyordu. İnsanlar politika konuşuyordu, ya da her şey birdenbire politik olmuştu. Fotoğrafçılığın *bugünkü* rolü üzerine konuşmalara kulak misafiri oldum, "bugünkü" 11 Mart*

* 11 Mart 2004: Bombalamaların gerçekleştiği tarih. (ç.n.)

sonrası anlamına geliyordu. "Sonrası" şekilleniyordu, dönemin heyecanından çok dönemselleştirmenin heyecanı geçerliydi. Cep telefonlarının, gösteri yürüyüşlerini düzenlemekteki etkisi nedeniyle, nasıl da çağımızın egemen politik teknolojisi hâline geldiğine dair bir şeyler duydum. Peki ya saldırılarda kullanılan sıkıştırılmış dinamit türü olan Titadine, demek istedim; egemen teknoloji değil miydi? Bunu Teresa'ya söyledim, içkilerimizi hazırlarken nazikçe bir düzeltme yaptı: bunlar "televizyon için yapılmış" saldırılardı; tırnak içini İngilizce söyledi.

Kendime cin hazırlamak istiyordum ama şişedekinin beyaz tekila olduğunu fark ettim. On yedi yaşımda neredeyse kendimi öldürecek kadar tekila içmiştim ve o günden sonra bir daha tekila içmedim, sadece birkaç yılda bir tadına bakıp hâlâ tiksindiriyor mu diye kontrol ediyordum, her seferinde tiksindiriyordu. Topeka'daki o geceyi düşündüm, kamp ateşinin yanında bir saat boyunca kusmuş ve sonra kış ortasında bir kamyonetin kasasında uyumuştum. Kamp ateşinin kokusunu duyuyordum, üşüyordum ve biraz başım dönüyordu. Sonra ağzındaki tadı tekilayla yok etmeye çalışan Cyrus'u düşündüm. Teresa içkiyi elimden alıp başka bir içki verdi, votka tonik, hoş kokuyordu. Tekila istemiyorsun, dedi, sanki aklımdan geçenleri biliyormuş gibi, sanki birbirimizi yıllardır tanıyormuşuz gibi. Zarifliği ve önceden görme yetisi bir bakıma beni ürkütüyordu; ona yalan söyleyememekten korktum ve ona başarıyla yalan söylediğimi düşündüğüm anlarda aslında rahatlıkla içimi okumuş olduğundan korktum -bu endişeyi daha önce de hissetmiştim. Sadece yalın gerçekliğe bel bağlamak zorunda kalırsam kısa sürede benden sıkılırdı. Bu

durumu dillendirerek yavaşlatacağımı ya da önceden ele geçireceğimi düşündüm ve içkilerimizle tekrar dışarıya çıkarken İngilizce olarak şunları söyledim: "Sen tanıdığım en zarif ve çok yönlü kişisin. Tam uyandığım anda bana kahve getirişin ya da az önce tekilayı elimden alışın ya da," içmekle ilgili olmayan bir örnek bulmak için durakladım, "görünürde bir dönüşüm olmadan son moda dairenden bir protesto gösterisine gidişin."

"Liderlerin isimleri, dikkati somut ekonomik sistemlerden başka yere çekmeye yarar."

"Niye benimle sürekli İngilizce konuşuyorsun?" diye sordu. Sesi endişeli gibiydi.

Soruyu duymazdan gelip devam ettim, "Ama benim için fazla mükemmel olmandan, aslında bir düzenbaz olduğumu anlamandan korkuyorum. İncelikten yoksun bir düzenbaz. Seni kandıramayınca benden sıkılacaksın." Bunu söylerken, haplarımı ondan saklamanın imkânsız olacağını düşündüm. Aniden, iradem dışında Ritz'i hatırladım.

"Bahsettiğin şey," dedi İspanyolca, "tamamıyla bir çevirmen karakteri. Daireden protesto gösterisine, İngilizceden İspanyolcaya." Bunları İngilizce söyleseydi bir nevi caka satmaya çalıştığını düşünürdüm; İspanyolcada derinlikli laflar söylüyor gibi algıladım. Acaba istediği etkiyi yaratmak için söyleyeceklerini her iki dilde tarttıktan sonra mı cümlelerini kuruyor diye düşündüm.

Teresa giysilerini çıkarmaya başlayınca bir an için aklını kaçırdığını zannettim. Ama altında mayosu varmış, elbiselerini minik bir yığın hâlinde ardında bırakıp ısıtılmış, aydınlatılmış havuza sessizce süzüldü, sanki ortamlar arasında geçiş yapmaktaki rahatlığını vurgulamak ister gibi. Havuzda birkaç kişi daha vardı, hepsi kadındı ve hepsi de Teresa'yı tanıyor gibi görünüyordu. Yakındaki bir bahçe sandalyesine oturup sigara yaktım, bir yandan da kendime verdiğim sözü hatırlatıyordum, Madrid'den ayrıldıktan sonra bir daha sigara içmeyecektim ama o zamana dek suçluluk duymadan sigara içme iznim vardı. Sigara içmem için çakmak veya sigara kadar hayati önem taşıyan bu ufak psikolojik mekanizma Arturo'nun İspanya'da kalmakla ilgili yorumunu aklıma getirdi. Teresa'nın suyun altına dalışını izlerken kendi kendime sordum, neden kalmayacaktım ki?

İngilizce dersleri vererek kaldığım dairenin kirasını ödeyecek kadar para kazanabilirdim. Belki Arturo galeride bir iş verirdi. Belki annem babam para gönderirdi. Ya da belki Teresa bana arka çıkardı. Ben yazardım, o çevirirdi ve akşamüzeri El Retiro'da yürüyüşe çıkardık. ABD'den beni görmeye gelenleri kafamda canlandırdım, kendim için kurduğum hayatı görünce şaşkınlık ve kıskançlık içinde kıvranacaklardı. Burstan sonra ne kadar kalırdım acaba? Belki bir yıl daha; İspanyolcayı gerçekten öğrenebilirdim ki bu şu an için pek mümkün görünmüyordu ve Teresa'nın şiirlerini de İngilizceye çevirmeye başlardım. Bir şiir kitabım çıkardı, sonra bir de çeviri ve ardından eve dönerdim, muhtemelen Teresa ile birlikte, İber yarımadası gizemleri ile yüklü, tanınmış bir yazar olarak. Yoksa hiç eve dönmez miydim, arada sırada ziyaret etmek dışında? İçkimi bitirip yenisini almak üzere bara gittiğimde okuma seansımın ardından Abel ile tartışan, herhangi bir yere çıkmayan şiirimin köktenci bir siyasi duruşa sahip olduğuna inanan adamla karşılaştım.

Beni tanıdı ama konuşmaları yanlış hatırlıyordu. Bana, "hâlâ şiirin dünyayı değiştireceğine inanıyor musun?" diye sordu.

Bir an tereddüt ettikten sonra, "Dünyanın çelişkilerini körükleyebilir," dedim, tam olarak bilmediğim fiili ağzımda geveleyerek.

"Aslında, bir şeylerin gerçekleşmesini sağlayan şiir değil," dedi.

"Şiir hiçbir şeyin gerçekleşmesini sağlamaz," dedim İngilizce. Şaşkınlıkla bana baktı. "Tüm bunları gerçekleştiren," dedim İspanyolca, son günlerde yaşananlara partiyi de dâhil eden bir el hareketiyle, "nedir?"

"Sokaklardaki insanlar," dedi. İlk anda sokaklardaki ölü insanları kastediyor zannettim; sonra protesto yapan insanları kastettiğini anladım. Cevabının iki farklı şekilde anlaşılabileceğini söylemeye çalıştım ama İspanyolcayı katlettiğimi fark edince vazgeçtim.

Tekrar dışarıya çıkıp aynı sandalyeye oturdum ve içkimi içtim. Teresa havuzda değildi, etrafa bakıp onu aradım ama bulamadım. İçkimi bitirince bu defa dışarıdaki küçük barda yenisini hazırladım, sonra havuzun diğer tarafına, bir zamanlar Rafa'nın şarkısını dinlediğim hafifçe aydınlatılmış bahçeye doğru yürüdüm. Taş bir bankta oturan Teresa'nın Carlos'u öptüğünü gördüğümde kıskançlığım ve hiddetim katı maddelermiş gibi hissettim, uzun yıllar içinde biçimlenmiş maddeler gibi, öyle ki bunlar kendilerini doğuran nedenlerden önce oluşmuş gibi görünüyordu, yaşanan olayla ilişkileri yoktu. Havuzda yüzenlerden ikisinin daha yakında olduğunu fark etmem biraz zaman aldı, banktan bir metre kadar uzakta, beyaz havlularından yansıyan hafif kızıllıkta esrarlı sigara paylaşıyorlardı. Onların yanına oturdum, içlerinden biri esrarlı sigarayı bana uzatırken, "Şair de geldi," gibi bir şey söyledi. Teresa öpmeyi ya da kendisini öptürmeyi bıraktı, artık adamın Carlos olmadığını görüyordum, tanımadığım başka bir yakışıklıydı; Teresa beni fark etmişti ama herhangi bir endişe belirtisi göstermiyordu. Kalkıp eve ait arazinin sınırına, tepeden aşağıdaki manzaraya bakan yere doğru hışımla yürümeyi tarttım kafamda, Teresa'ya annemin öldüğünü orada söylemiştim. Partiye dönmek üzere yürüyerek bizden uzaklaşan adamın suratını darmadağın ettiğimi kafamda canlandırdım. Sahnede bir kez daha esrar vardı ve onu veren kadın benimle konuşmaya başladı ama

ya kafayı bulduğumdan ya da kafam bozuk olduğundan İspanyolcasını anlamıyordum, gerçi bu da tam olarak doğru değildi. Kadının İspanyolcası, tıpkı Teresa'nın şiirleri gibi, ben hangi anlamı yüklemek istiyorsam ona yataklık ediyordu ve anlıyormuş gibi hissediyordum, aslında kendi kendime konuştuğumu bildiğim hâlde. Kadın şöyle diyor gibiydi: Kolyeyi düşün. Kolyenin yapılışını düşün. Isabel'in erkek kardeşinin defterini düşün. Kadının, tüm bunların ardında gerçekte ne dediğini ve ona cevap veren sesimi duyabiliyordum ama hepsi bir sis perdesinin ardındaydı. Kadın şöyle diyor gibiydi: Isabel'in kardeşinin deftere yazışını gözünde canlandır. Teresa'nın romandan yırttığı küçük kâğıt parçasını senin defterinin arasına koyuşunu düşün. Bir bedenin içinde katı hâlde nakledilen, sonra dışkılanıp satılan ve nihayet duman ve gaz hâlinde senin bedenine çekilen esrarı düşün. Sırt çantalarını satın alan bombacıları düşün. Daima objeleri düşün. Patlamada parçalanan kolyeleri ve romanları ve bedenleri düşün. Kolyelerin yapımını ve romanları ve bedenleri ve ezilmiş kırmızı arabada Isabel'in erkek kardeşini düşün. İşte o zaman Isabel'in erkek kardeşi defterine yılları yazarken odasının duvarında asılı olan Michael Jordan posterini düşün. O poster şimdi nerede? Ve Isabel'in kardeşinin arabayı yapıştırdığı telefon direğinin karşısındaki sahayı düşün. Ezilmiş kırmızı arabayla ve Isabel'in kardeşinin bedeniyle ilgilenmeyi nasıl da bırakıp hiçbir şey gerçekleşmeyen, belirli çimlerde belirli bir rüzgârın esmesi dışında, sadece alakasız çimlerde alakasız rüzgârın estiği sahaya yürüyebildiğini düşün. Orada siren seslerini engelleyerek dilediğin kadar kalabilirsin. Veya Michael Jordan sıçrarken patlayan binlerce fotoğraf makinesi flaşının

göründüğü postere girebilirsin ve kalabalık kükrerken arenayı terk edebilirsin ve romanların yazıldığı ve kolyelerin yapıldığı ve gazların solunduğu ve tarihlerin beyinler tarafından ezberlendiği ve beyinlerin kazalarda imha olduğu yakın geçmişin Chicago'suna adım atabilirsin. Tüm bunları yüksek irtifadan izleyebilirsin ve görüntü kaybolana dek uzaklaşabilirsin veya yazı yazan ele ya da ölünün yüzüne yaklaşabilirsin, artık bir yüz olmaktan çıkana dek yaklaşabilirsin. Veya bir şeyi tıklayıp sürükleyebilirsin. Rengi ayarlayabilirsin veya siyah beyaz yapabilirsin. İstediğin objeyi istediğin açıdan ya da aynı anda farklı açılardan izleyebilirsin veya gözlerini kapatıp arenadaki kalabalığı ya da kırmızı arabaya yavaşça yaklaşan siren seslerini ya da gümüş dövülüp şekillendirilirken kalemin yılları yazarken çıkardığı sesi dinleyebilirsin.

Teresa artık yanımıza oturmuştu, bir esrarlı sigara yakıp çektikten sonra bana verdi ve bir şey sordu, cevap verdiğimi fark ettim ama bu konuşma çok uzaklarda bir yerlerde gerçekleşiyordu, şöyle bir şeyler fısıldadığını duyuyordum: Sevgi göstermek ya da hava üflemek için dudakları birleştirmek. Sevişirken ya da kendi ağzını kazazedenin ağzına yapıştırmaya çalışırken dişleri çarpıştırmak veya Zalacaín'in z'sini telaffuz etmek için dilini dişlerinin arasına koymak veya bir yastığın altına bir diş koymak veya büyükannesinin süt dişlerinden yapılma kolyesi. Dönme hareketi ya da açısal yer değiştirme yapmadan bir dilden diğerine geçmeye teşebbüs etmek ve başarısızlığa uğramak ve ankesörlü telefondan babanı arayıp ağlamak veya bir tablonun önünde ağlamak, öyle ki insan ankesörlü telefon ile tablonun aynı şey olduğunu düşünebilir. Nihayet Teresa'nın

konuşmadığını, bir şarkı mırıldanırken saçımla oynadığını fark ettim ama hâlâ duyuyordum: İsimlerin trajik biçimde birbirlerinin yerine geçmesini benimsemek ve gizemli bir şekilde gülümsemek veya geçici de olsa yere inmenin bir yolunu bulmak ve çalkantılı yoğuşma ve enkaz sayesinde görünür olmak ve deneyimin bir ucunun her zaman diğer ucu ile alakalı olduğunu anlamak ama bunu en sonunda kendi bedeninde anlamak, ısı konisi açılırken. Kişiliğin yok oluncaya kadar her şeyi kişisel olarak almak ve bir geçiş yaşamadan dairenden protesto gösterisine gidebilirsin ya da kendini değişken bir yapılanma içindeki bedenlerin arasında dağıtabilirsin, her şeye evet diyerek, hiçbir şeyi onaylamadan, kendi bedenin "feda ediyor / Biçimini, o biçimi dışa vuran bir davranışla."

Sonra sırtüstü uzandım, Teresa da sırtüstü yanıma uzandı ve kıskançlık uçup gitti veya o kadar uzaklaştı ki artık bana ait bir kıskançlık olduğunu düşünmüyordum. Çok parlak bir yıldızı görebiliyordum, o zaman bir uydu olduğunu düşünmüştüm ama sonunda bir uçak olduğunu anladım.

5

Teresa'nın çevirisini değerlendirecek durumda değildim ama çok iyi olduğunu seziyordum. Çevirilerini okuduğunda kolayca kırılabilir bir şeyi tehlikeli bir patikadan güvenli bir şekilde geçirmiş gibi geldi bana. Ancak o şeyin ne olduğuna dair hiçbir fikrim yoktu ve "patika" da tam olarak doğru kelime değildi. Arturo projeyi tamamen Teresa'ya devretmişti. Daha iyi şiirler olduğunu düşündüğümüz on beş civarında sayfayı ayırmıştık. Teresa'nın yazdıklarıma gösterdiği aşırı ve samimi coşku gururumu okşuyor, şaşkınlık ve biraz da tedirginlik duymama yol açıyordu. Onda kaldığımda, benimle birlikte yatağa girmek yerine, masasına geçip muhtemelen benim şiirlerim üzerinde çalışıyordu. Hiç düzüşmedik, aşk yapmadık, seks yapmadık; nedenini tam olarak bilemiyordum ama bu durumun çevirilerle ilgili olduğunu düşünüyordum. Ayrıca esrarengiz gülümsemesi ile gülümsediğinde ya da daha ben istediğimi fark etmeden önce istediğim kibriti veya kahveyi veya ifadeyi hazırlayan gizemli zarafeti ile benimle ilgilendiğinde ya da

sadece sessizce Madrid'de dolaştığımızda, beni gözlemlediğini hissediyordum, çelişkili bir ifade gibi görünse de alakadar bir mesafe koyarak gözlemliyordu, sanki benim davranışlarım dizelerin tınlamasına, kesilmesine ve temel yerleşimine dair ona ipucu verebilirmiş gibi. Kendi şiirlerinden hiç söz etmedi.

11 Mart sonrası Madrid'inde, sürekli bir şeylerin patlayacağı düşüncesi içindeydim; Barajas'a doğru giden uçakları seyrediyordum, güneş kısa bir süre uçağın üzerinde parıldıyordu ve bir an için, korkudan çok heyecanla, uçağın alev aldığını zannediyordum. Ya da metroya biniyordum ve vagonun ani hareketini infilak anı olarak algılıyordum. ABD'deki arkadaşlarımın neler hissedeceğini kafamda canlandırıyordum, kendim için kurguladığım bu ölüm karşısındaki şaşkınlıklarını ve belki de kıskançlıklarını düşünüyordum, nasıl da Tarih'e geçmiştim ama. Neden ben ve herkes, araba kazası ya da akciğer kanseri sonucu ölmeye nazaran, bir terör saldırısında ölmenin Tarih'in acımasız akışı ile daha fazla ilgili olduğunu düşünüyorduk, bir türlü anlayamıyordum. Teresa'ya bunun politik algımızın zayıflığından kaynaklandığını söyledim, sigarayı ya da arabayı Titadine gibi göremiyorduk çünkü o zaman ekonomik sistemimizle yüzleşmemiz gerekirdi; Teresa tıpkı Carlos gibi konuştuğumu söyleyince kıpkırmızı kesildim. Bir öğleden sonra La Filmoteca'dan Teresa'nın evine doğru ağır ağır yürürken Carlos'un nerelerde olduğunu sordum. Cocteau retrospektifi kapsamında iki film izlemiştik. Sıcaklar bastırmaya başlamıştı ve tüm şehir, Teresa hariç, miskinleşmiş görünüyordu. Carlos'un Barcelona'da çalıştığını söyledi. Yaklaşık olarak birbirlerinin anagramı olan Carlos ve Oscar zihnimde kaynaşıp bütünleşti

ve aniden Isabel'e duyduğum özlem bıçak gibi içime saplandı. Carlos'un ne tür bir iş yaptığını sordum, Teresa nedense İngilizce cevap verdi: "Organizasyon."

"Barcelona'ya hiç gitmedim," dedim. Carlos'un "organizasyon" ile uğraştığı fikri, inanılmayacak kadar akıl dışıydı, Teresa'nın bunu anladığını umuyordum.

"AVE ile birkaç saatte orada oluruz," dedi, hızlı trenden bahsediyordu. Çok daha uzun süreceğini zannediyordum.

"Niye Carlos'u görmek istiyorsun?" diye sordum.

"Gidip giyecek bir şeyler alalım bana ve bu akşam yola çıkalım istersen," diyerek sorumu duymazdan geldi.

"Tamam," dedim ve hızımızı artırarak dairesine doğru yürüdük, yanımıza birkaç şey aldık, şiirlerimin ve onun çevirilerinin bulunduğu defterleri de aldığını gördüm. Sonra trene yetişmek için bir taksiye atlayıp Atocha'nın yolunu tuttuk. Biletleri Teresa aldı çünkü her şeyi o alırdı, kırmızı mumların yanından geçip trene bindik ve patlama zannettiğim ani bir ilk hareketin ardından kuzeye doğru sürat yapmaya başladık, Cocteau'nun Orpheus'undan görüntüler hâlâ gözümün önünde uçuşuyordu. Üç saat sonra Barcelona'daydık. İstasyondan çıkıp çoğu araç trafiğine kapalı, dolambaçlı sokaklardan oluşan eski kent, El Barrio Gótico boyunca yürüyerek pahalı bir özel konut gibi görünen ama aslında küçük bir otel olan bir yere geldik. Teresa yüksek bankonun arkasındaki kadını selamlayıp beni şaşırtan akıcı Katalancası ile bir şeyler söyledi. Kadına bir kredi kartı uzattı ve antika bir anahtar aldık. İki kat demir merdiven çıkıp odamızı bulduk. Devasa bir ahşap kapısı vardı, tavanı yüksekti ve duvarları beyazdı, yani

Teresa'nın dairesini akla getiriyordu. Teresa küçük çantasından, mümkün olduğunu düşündüğümden daha fazla giysi çıkardı ve onları dolaba astı. Giysiler neden hiç kırışmamıştı? Sokağa bakan balkona çıktık; hava ancak şimdi kararmıştı.

Ne yapmak istediğimi sordu, karnımın aç olduğunu söyledim; La Sagrada Familia yakınlarında sevdiği bir restoran varmış. Otelden çıktık, bir süre yürüyüp Las Ramblas'a çıktık. Işıklarla aydınlatılmış La Sagrada Familia'ya taksiyle gittik; hayatım boyunca gördüğüm en çirkin yapıydı. Adı Alkimia olan restoran birkaç blok ilerideydi, şık giyimli insanlarla doluydu, kalabalık olmasına ve rezervasyonumuz olmamasına rağmen hiç beklemeden bir masaya oturduk. İspanyolca konuşarak bir içki siparişi verdim ve garson siparişimi İngilizce konuşarak teyit etti, bu Madrid'de asla olmayan bir şeydi. Teresa'nın istediği mezeler derhâl masamıza getirildi: Bir tür bakla üzerinde servis edilen İberya jambonu şeklinde kesilmiş yağlı ton balığı eti; yağlanmış ve domates salçası sürülmüş francala; trüf mantarı ve muhtemelen minik ördek sosisi parçaları içeren bir tabak; hepsi de çok lezzetliydi. Ayrıca bir şişe de beyaz şarap getirdiler, Teresa'nın şarap sipariş ettiğini fark etmemiştim. Sıra tatlıya geldiğinde kafayı bulmuştum. Tatlı, ilk defa tattığım harikulade bir dondurmaydı, garsona içinde ne olduğunu sordum, "Okaliptüs," dedi. Bu harika kelimenin İngilizce söylendiğini biraz geç anladım.

Yemekten sonra tıklım tıklım dolu küçük bir parktaki bir bankta oturduk ve dökme demirden birkaç kollu bir sokak lambasının altında ufak bir mutluluk dalgasına kapıldım. Teresa bir süre için dudaklarını dudaklarıma bıraktı ve sonra bir taksiye atlayıp El Barrio

Gótico'nun dış mahallelerine kadar gittik. Oradan otele yürüdük, sevişeceğimizi düşündüm. Sevişmek yerine balkonda bir esrarlı sigara daha içtik. Teresa'ya Katalancayı nasıl öğrendiğini sordum. Belli dönemlerde Barcelona'da yaşadığını söyledi, bunu sanki çok yaşlı biriymiş gibi söylemişti; Arturo bana Teresa'nın yirmi yedi yaşında olduğunu söylemişti; bazen yaşından büyük gösteriyordu bazen de küçük. Bir şeyler içmek istediğimi söyledim ve otelden çıktık, yaklaşık on dakika sonra birkaç basamak merdiveni inerek mağara gibi, serin ve karanlık bir bara girdik. Barın bir köşesinde, ağaç kütüğünden yapılmış gibi görünen bir masanın etrafındaki deri kaplı yeşil koltuklara oturduk. Yüzü piercing dolu bir kadın gelip siparişlerimizi aldı. Teresa bir bölümü Barcelona'da geçen Antonioni filmi *Yolcu*'yu izleyip izlemediğimi sordu, elbette diyerek yalan söyledim. Kaşlarımın o filmdeki adamın, yani Jack Nicholson'ın kaşları gibi olduğunu söyledi, önemli bir iş yaparken kaşlarımı devreye sokuyormuşum, sağır olsa kaşlarımı okurmuş, dudaklarımı değil. Düpedüz çevirmenin karakterini tanımladığını söyledim, ama içimden söyledim. Arturo'yu hep Maria Schneider'e benzettiğini söyledi, *Paris'te Son Tango*'dan biliyordum onu, berbat bir filmdi, Arturo'nun ne demek istediğini anlıyordum. *Yolcu*'da Maria Schneider ile Jack Nicholson arasında nasıl bir ilişki olduğunu merak ettim, Teresa bizim ilişkimizle ilgili olarak neyin altını çiziyordu, izlediğim Antonioni filmlerinden yola çıkarak pek hoş bir şey olmadığını tahmin ettim.

"İlişkilerinden ne anlıyorsun?" diye sordum, yıllardır bunun üzerine kafa patlatıyormuş havasına bürünerek.

"Anlamıyorum," dedi, meselenin bu olduğunu açıklığa kavuşturarak. Sonra filmin sondan bir önceki

planıyla ilgili çok azını yakalayabildiğim şeyler söyledi, "sihirli saat"te çekilen kesintisiz bir plan söz konusuydu, "sihirli saat" terimini İngilizce söylemişti. Nasıl bir plan olduğunu anlayamadım ama şu kadarını anladım ki Antonioni sahneyi çekebilmek için plastik bir küre içine yerleştirilmiş ve jiroskop denen bir şeylerle donatılmış özel bir kamera kullanmıştı.

İçkilerimizi yeniledik ve Teresa neredeyse hiçbirini bilmediğim filmlerden söz etti; belki o gün değişken sınırlarla ilgili bir film olan Orpheus'u izlediğimizden ya da aniden ve düşünmeden yeni bir şehre geldiğimizden ya da belki bar bir mağaraya benzediğinden, konuşmasına eşlik eden imgeler hayal ettim. Teresa o imgelerde yer alıyordu, anlattığı filmlerin içine giriyordu ve bir süre sonra filmler tek bir filme dönüştü, hayal ettiğim şey Teresa'nın hayatıydı. Filmlerin olay örgüsünden pek söz etmiyordu, daha çok planları ve sekansları sanki olay örgüsü onlarmış gibi anlatıyordu. Onu her sahnenin merkezinde olacak şekilde çeşitli yaşlarda hayal ettim ve bu bana sadece olayların detaylarına inmeye göre daha üst düzey bir yaşamöyküsü biçimi gibi geldi. Teresa, konuştukça varlığını unutuyor gibi görünüyordu; epeyce konuştuktan sonra bana sormadan hesabı istedi ve ödedi.

Bardan çıkıp dar sokaklarda dolanarak ilerledik ve kısa sürede otele geri döndük. Esrarlı sigara sarıp içmek isteyip istemediğini sordum, hayır dedi, ben yatağa uzanıp tüttürürken Teresa köşedeki küçük masada benim defterimi ve kendisininkini açarak çeviriler üzerinde çalıştı. Ona okumayı isteyip istemediğini sordum, yine hayır dedi. Nasıl çeviri yaptığını anlayamadım. Sözlüğü yoktu ve soru da sormuyordu, gerçekten çeviriyor mu

diye merak ettim. Bir süre sonra yatağa girip gözlerini kapattı, her zamanki beceriksizliğimle yakınlaşmayı denedim ama bir şekilde nazik olsa da tamamen tepkisizdi ve çok geçmeden uykuya daldı. Uzun bir süre nefes alıp verişini izledim.

Uyandığımda yanımda Ashbery okuyordu. Çantamdaki hapları görüp görmediğini merak ettim. Önceki gece aramızda nasıl bir mesafe oluşmuş olursa olsun artık kapandığını gösterecek şekilde gülümsedi. Nefesi berbat kokuyordu, sarsılmaz zararetiyle beni ezdiğinde hatırlamak için bunu aklımın bir köşesine not ettim. Kahve almak için dışarıya çıkacağını söyledim. Giyindim, çantamı aldım, tökezleyerek merdivenden inip sokağa çıktım ve bir kafe bulana dek yürüdüm. Tam sipariş vermek üzereyken param olmadığını fark ettim; bir ATM bulmak için kafeden çıktım. Taş sokak nihayet modern bir caddeye açıldı ve bir Deutsche Bank bulup sahte paralardan çektim. Hâlâ yarı uykulu bir hâlde, parayı cebime koyup geldiğimi sandığım yönde yürümeye başladım ama birkaç blok sonra yanlış yöne gittiğimi fark ettim. Geriye dönüp bankanın önünden geçtim ama kafam daha da karıştı; belki de ilk gittiğim yön doğruydu. Kapı önünde oturan bir adama, muhtemelen Çingene'ydi, El Barrio Gótico'nun nerede olduğunu sordum. Eliyle işaret ettiği yönde epeyce yürümeme rağmen eski sokakları bulamadım. Kahve içmeye karar verip ilk kafeye girdim ve bir espresso söyledim, kahvemi getiren adama yolu da sordum. Bir kâğıt peçetenin üzerine anlaşılmaz bir harita çizdi, teşekkür ettim ve bir taksiye binmeye karar verdim.

Sonra Isabel'in yürüyerek geçtiğini gördüm. Son bir ya da iki aydır sık sık Isabel'i gördüğümü zannetmiştim.

Pek mümkün görünmüyor olsa da bu defa neredeyse emindim, masaya büyük bozuk paralardan bırakıp kahvemi bitirmeden Isabel'in peşine düştüm. Takibe başlayana kadar neden onu yakalamak istediğimi düşünmemiştim; söyleyeceğim bir şey yoktu, yine de emin olmamakla birlikte ona bir özür borçlu olduğumu hissediyordum. Isabel işlek bir caddenin karşısına geçti ve ben oraya vardığımda trafik akmaya başladığı için beklemek zorunda kaldım. Yayalara yeşil ışık yanması sonsuza kadar sürdü ve takip ettiğim kadının o olduğundan artık emin değildim ama saçında bir şey olan bir kadının peşindeydim; en sonunda bir köşeyi dönüp ortadan kayboldu. Bir kez daha durup kesme çiçek satan bir kadına El Barrio Gótico'ya nasıl gideceğimi sordum, bana metroyu tarif etti. Kadına teşekkür edip bir taksi çevirdim. Eski kentin eteklerine ulaşınca tekrar kahve arayışına giriştim. Bir kafe bulup yanımda götüreceğim iki espresso aldım ve eski kentin içlerine doğru yürüdüm, tanıdık gelen bir sokağa saptım. Otelin adını bilmiyordum. Az sonra kahvelerin soğuduğunu fark ederek kendiminkini çabucak içtim ve iki bardağı da çöpe attım. Sinirlerim bozulmuştu, aptalın teki olduğumu hissediyordum, kafamı toplamak için bir banka oturdum. Biraz ileride kör bir adam piyango bileti satıyor, bağırarak kaderle ilgili bir şeyler söylüyordu. İzlemediğim bir film olan *Yolcu*'nun bir karakteriymişim gibi hissediyordum.

Yeniden araştırmaya başladığımda yavaş yavaş farkına vardım ki adsız otelin dış görünüşünü de artık tam olarak hatırlamıyordum; defalarca önünden geçmiş olabilirdim. Teresa'nın telefon numarasını bilmiyordum. Otelden çıktığımdan bu yana bir buçuk saat geçmiş olduğunu tahmin ediyordum. Acıkmıştım, bir başka kafeye

girdim, bir kahve daha ve yanında bir de tortilla söyledim ve daha gelmeden söylediğime pişman oldum. Garsona adını bilmediğim bir sokaktaki adını bilmediğim bir oteli aradığını söyledim, bana yardım edebilir miydi; ikimiz de güldük ve şöyle dedi: Hepimiz arayışta değil miyiz? Karnını doyurduktan sonra tekrar yola düştüm, kendimi sırf manzaranın filmini çekmek için amaçsızca dolaştırılan bir aktör gibi hissediyordum. Ne kadar zaman geçti bilmiyorum ama bir saatten fazla olduğu kesindi, sonunda kendimi küçük bir meydanda buldum ve bozguna uğramış hissiyle oturdum. Sinir bozukluğu kaygıya dönüşmüştü; Teresa'nın yerinde olsam, otelden kahve almak için çıkıp kaybolmam bana hiç inandırıcı gelmezdi, ben otele dönene dek kim bilir kaç saat geçmiş olacaktı. Hem bir şekilde inandırıcı görünseydi bile, böyle bir hikâyenin Teresa'nın kafasındaki imajıma zarar vereceğini düşünüyordum. Ondaki imajıma dair derin ve belki de artan ölçüde endişe duyuyordum. Kaybolmuş bir çocuk gibi pasaklı ve bitkin bir şekilde karanlık çökerken dönmektense, birkaç günlüğüne esrarengiz bir şekilde ortadan kaybolsam onun gözünde daha iyi bir yerde olurum diye düşünüyordum. Çaresizliğe benzer bir hisle yeniden dolaşmaya başlamak üzere kalktım. Hafiften aklımı kaçırıyorum gibi hissediyordum, içinde bulunduğum ortam köşelerinden kıvrılıyordu, anlaşılan beyaz hapımı almam gerekiyordu. Paldır küldür yürüyüp güvercinleri ürküterek başka bir banka oturdum. Zaman, belirli bir nitelik taşımaksızın akıp gitti.

Kalkıp Las Ramblas'a çıkana dek yürüdüm, orada insanlar vücutlarını boyayıp heykel taklidi yapan adamların etrafında toplanmışlardı. Adamlar, bozuk para verdiğinizde aniden kıpırdayıp çocukları korkutuyorlardı. Las

Ramblas'tan aşağıya doğru ilerleyerek iskeleye kadar yürüdüm. Kısa sahil şeridinde ufak bir açık hava barı vardı, kırmızı renkli plastik güneşliğin altına oturup *patatas bravas** ve bira söyledim. Birayı çabucak içip bir tane daha istedim. Tepelerden inen bir füniküler sahile yakın bir yerde durdu. Muhtemelen su soğuktu ama çok sayıda yeniyetme, mayolarıyla dolaşıyorlardı. Minik bir cinsel arzu dalgası beni yalayıp geçti. İkinci biramı da bitirince Las Ramblas'a döndüm, bir süre amaçsızca dolaştıktan sonra bir taksi çevirip Picasso Müzesi'ne gittim. Teresa bana orayı göstermek istediğinden söz etmişti, oraya gitmiş olabilirdi.

Annesinin erken dönem portresi önünde ayakta durdum, kendimi oraya diktim. Bana hiçbir şey hissetirmiyordu. Profilden görünen kadın yarı uykulu; başı hafifçe öne eğilmiş, gözleri kapalı. Kâğıt üzerine pastel boya. 1896. Kaç yaşındaydı o zaman, on beş mi? Bir hilkat garibesi. Resmin etrafındaki boşluğun kıvrıldığını veya boşluğun aniden düzleştiğini gördüğümü sanıyordum ama öyle bir şey gördüğüm yoktu. Diğer taraftan, günün birinde gençlik dönemi eserlerinde didik didik dehasının ipuçlarının, ne utanç verici, aranacağını varsayan bir ressamın özgüvenini görmüştüm belki de. Eserden hiçbir şey anlaşılmıyorsa, bunun nedeni ipotekli olmasıydı; gelecekteki yetenekten borç alınmıştı ve aynı anda gelecekteki yeteneği işaret ediyordu. Hafiften yağmur yağmaya başladı; tavan pencerelerinde tıpırdadığını duyabiliyordum.

Madrid yerine Barcelona'ya gelseydim projemde ne gibi değişiklikler olacağını merak ettim. Teresa'yı ve

* Patatesle yapılan acılı bir İspanyol mezesi. (ç.n.)

onun nerede olduğunu düşünmekten kaçınmak için aklımı bununla meşgul ediyordum. Orada ya da burada olmam tamamen tesadüfiydi, değişmez gerçeğim buydu. 1896'dan bir eser daha, biraz daha gelişigüzel fırça vuruşlarına sahip bir otoportre. Kendi dudaklarına edepsizce bir övgü. Ama sol gözü bir gölgeyle kararmış, sanki bir yumruk morartmış gibi. On beş yaşındaki kendimi hayal etmeye çalıştım. V.A.'nın park alanında bana araba kullanmayı öğreten erkek kardeşimi hatırladım.

Sadece gençlik dönemi eserleri ile ilgileniyordum. Pembe odalardan ve mavi odalardan kayıtsızca yürüyüp geçtim, bekçilere başımla selam verdim; onlara Madrid'deki müze bekçilerinin selamlarını ilettim. Orada olsaydı Teresa'ya şunu sorardım: En çok hangi tablonun önünde saatlerce, günlerce durmak isterdin? En sevdiğin tablo hangisi sorusundan farklı bir soruydu bu. Ya da en çok hangi dönemde yaşamak ve onu korumak isterdin? Aylar boyunca hangisini görmek zorunda kalmayı tercih ederdin, figüratif mi soyut mu? Araba kullanmayı öğrenişimi, Clinton Gölü'ndeki şenlik ateşlerini, alkol ve uyuşturucuyla "deney" dedikleri şeyi hatırladım. Bir deneme prosedürü; bilinmeyen bir şeyi keşfetme veya bir kural veya varsayımı test etme amaçlı bir eylem ya da faaliyet. Şimdi ise deneysel bir yazardım.

Annem, ne zaman bir müzeye gitsek; resim sanatının, tersine bir gelişim gösterdiğini söylerdi. Ona göre, bir uzaylının yolu bir müzeye düşecek olsa soyut tuvallerin daha önce yapıldığını düşünürdü, Rönesans'tan binlerce değilse de yüzlerce yıl önce. Tabii o uzaylı mavi bir düzleme bitişik sarı bir üçgene benzemiyorsa. Annemin yanında bu teoriye hep karşı çıkmıştım, ama Teresa benimle olsaydı, bunu kendi teorimmiş gibi öne sürerdim.

Picasso'nun gelişim süreci için bunu söyleyebilirdiniz ve ister doğru olsun ister yanlış, zekice görünürdü. Picasso'nun Afrika sanatıyla bağlantısına ayrılan galeride altı yedi yaşlarında iki küçük çocuk vardı. Aileleri yanlarında değildi. İçlerinden biri büyük bir tuvale yaklaşıp resmi hafifçe tırmaladı, hiç şüphesiz bir cesaret gösterisi yapıyordu. İkisi birden toz oldu, herhâlde ailelerinin yanına gittiler. Etrafta hiç bekçi görünmüyordu. Çocuğun elledığı tuvale yaklaştım, tablo *Avignonlu Genç Kızlar*'ın bir minyatür ön çalışması veya eskiziydi. Kimse olmadığından emin olmak için etrafı tekrar kontrol ettim ve tabloya, hem zaten dünyanın sonu gelmişti, dokundum.

El Barrio Gótico'ya dönmek için taksi bulmaya çalışırken yağmur şiddetlendi. Tekrar müzeye girmek istedim ama biletimi bulamadığım için bekçi girmeme izin vermedi. Karşıya geçip, yaşlı adamların sürekli oynadığı elektronik kumar makinelerinden bazılarının bulunduğu bir atari salonuna sığındım; İspanya'da her yerde bu salonlardan görüyordum ama ilk defa bunlardan birine girmiştim. Yanıp sönen bir sürü ışığı, gürültülü ses efektlerini ve birkaç çocuğu ardımda bırakıp salonun iç kısmına doğru yürüdüm, ta ki içine oturabileceğim araba biçiminde bir oyun makinesi bulana kadar. Sırılsıklamdım. Başımı direksiyona yasladım, ölesiye utanç duyuyordum. İç savaşını anlamak şöyle dursun, bu ülkede otelden çıkıp bir kahve alıp getirmekten acizdim. Elhamra'yı bile görmemiştim. Bipolar, takıntılı, ağır bir yalancıydım. Gerçek bir Amerikalıydım. Hiçbir zaman mekânı düzleştirmeyecek veya parçalamayacaktım. *Yolcu*'yu, başrolünde oynadığım filmi, izlememiştim. Keşin tekiydim, belki aynı zamanda alkoliktim. Tarih yazılırken Ritz'te uyuyordum. Ekranda, göğüsleri ve gözleri

abartılı irilikte sarışın bir kadın, öyle denebilirse, bana damalı bayrak sallıyordu. Tekrar oynamaya var mısın, dedi İngilizce.

Salondan çıktım. Yağmur dinmişti. El Barrio Gótico'ya dönmek için bir taksiye atladım. Taksi şoförü gevezelik etmek isteyince İspanyolca olarak İspanyolca bilmediğimi söyledim. İngilizce bir iki şey söyledi, cevap alamayınca Fransızcaya geçti. Bölgenin sınırına gelince bolca bahşiş bırakıp arama tarama faaliyetime kaldığım yerden devam ettim. Birkaç dakika sonra, Teresa'dan ayrıldıktan sonra girdiğim ilk kafeyi gördüğümü sandım. Kafeyi kerteriz alarak gidilebilen her sokağı arşınladım ama oteli bulamadım. Kaç saat geçmişti? Nefes almakta zorluk çekmeye başlamıştım, panik belirtisiydi bu. İhtiyar bir adama saati sordum; altı ya da yedi falandı, epeyce geç olmuştu. Bana tortilla yediğim kafe gibi görünen bir yere girdim, artık tüm kafeler birbirinin aynıydı, maden sodası söyledim ve sakinleşmeye çalıştım. Atılacak doğru adımın apaçık ortada olması gerekmez miydi? Isabel'le ilgili bir sızı daha hissettim. Yerin dibine batası ince uzun La Sagrada Familia'yı değil Elhamra'yı istiyordum. Hakiki bir içki söyledim, anne babamı arayıp onların fikrini sormayı aklımdan geçirdim ama kendimden utandım; bir otel odası tutup uyumayı ve her şeyi yarın halletmeyi aklımdan geçirdim. Üçüncü içkide sadece Barcelona'dan değil, tümüyle İspanya'dan ayrılmayı ve Teresa'yla bir daha hiç görüşmemeyi aklımdan geçiriyordum. Bağlar bu kadar mı zayıftı?

Gecenin karanlığı bastırıyordu, tenimin altında incecik bir soğuk folyo tabakası gibi beni kaplayan panik de öyle... Bir sakinleştirici yuttum. Kafeden çıkıp tekrar dolanmaya başladım. Kafeden ayrıldıktan üç dakika sonra

kendimi tam da otelimizin önünde buldum. Otelin dış görünümünü ancak sokak lambalarının ışığında tanıyabilmiştim. İlk tepkim rahatlamak yerine öfkelenmek oldu; öfkelendim çünkü otel tam da burada duruyordu hep. Sonra öfkem Teresa'ya ne diyeceğim endişesine dönüştü. Hiç değilse panik ortadan kaybolmuş, yerini sancılı denebilecek bir itidale bırakmıştı. Teresa'nın hâlâ orada olup olmadığını anlamak için otele girdim. Resepsiyondaki kadın bana anlamlı bir bakış fırlatıp ahizeyi kaldırdı. Merdivenleri koşarak çıkıp kapıyı çaldım. Teresa açtı. Beklemeden içeriye döndü, ben de onu takip ettim. Küçük çantasını hazırlamış, yatağın üzerine koymuştu.

"Kayboldum, gün boyu yolumu bulamadım," dedim. Kulağa yalan söylüyormuşum gibi geliyordu.

"Niye beni aramadın?" dedi. Şaşılacak kadar sakindi.

"Bende telefon numaran yok," dedim.

"Numaramı kim bilir kaç defa verdim sana," dedi, doğruydu.

"Numaranı bilmiyorum. Özür dilerim. On iki saattir bu civarda dolanıyordum," dedim, bitkinliğimi iliklerimde hissederek.

"Gün boyu bu civarda mı dolandın," diye sordu, sanki gittiğim her yeri biliyor gibiydi.

"Ayrıca Las Ramblas'tan sahile indim ve bir de Picasso müzesine gittim. Orada olabileceğini düşünmüştüm," dedim.

"Kumsala gittin ve bir de müzeye gittin," diye tekrarladı. Kulağa hiç akla yakın gelmiyordu.

"Tekrar oteli aramaya başlamadan önce düşünmek için kumsala gittim." İspanyolcada "zihnimi toplamak"

veya "kafamı boşaltmak" ifadelerini nasıl söyleyeceğimi hatırlayamadım. "Müzeye de sen orada olabilirsin diye gittim." Hiç inandırıcı değildi. Elbette müzeye gidecek hâli yoktu. "Özür dilerim," dedim. Kendimi savunmak istiyordum ama İspanyolcam yetmiyordu. Bir şekilde İngilizceye dönmek her şeyi kabul etmek anlamına gelirdi.

"Madrid'e geri dönmek zorundayım," dedi kesin bir dille.

"Neden?" diyebildim sadece.

"Galeride bana ihtiyaçları var," dedi. "Gece treni aşağı yukarı bir saat içinde kalkıyor. Fazla oyalanmadan istasyona gitmeliyiz."

Hayretle Teresa'ya baktım. "Ben henüz dönmüyorum," dedim, bu çıkışım ikimizi de şaşırttı.

Geri döndüğümden beri ilk defa bana doğrudan baktı. "Neden?"

"Barcelona'ya tekrar gelemeyebilirim. Burada görmek istediğim bir şair var," diye salladım. O olmadan kalmak istemiyordum ama şu anda onunla beraber süt dökmüş kedi gibi dönmenin beni küçük düşüreceği hissine kapılmıştım.

Bir süre gözlerini benden ayırmadı. "Tamam," dedi sonunda, gülümsemeye çalışarak. "Yarın saat beşe kadar otel ücreti ödendi. Madrid'de görüşürüz." Çarçabuk yanaklarımdan öpüp çıktı. Hep birazdan dönecekmiş gibi çıkıyordu odadan.

Projemin en uzun süren duşlarından birini aldım. Geçirdiğim günü kendime açıklayabilecek durumda değildim; içeriksizdi, tekrarlara dayanıyordu ve bu nedenle şekilsizdi; şimdi, buharın gücüyle yok oluyordu.

Teresa'yla yaptığımız konuşma şaşırtıcı bir hızla uçup gitmişti. Neredeyse hiç kurulanmadan yatağa uzanıp tüttürdüm, iyi ki uzun uzun kafa patlatamayacak kadar yorgundum. Yabancılaşma duygusunu tarlalarda ter atarak def eden Levin aklıma geldi. Uykusunda başyapıtlar üreten Picasso aklıma geldi.

—

11 Mart sonrası Madrid'inde, vakfın etkinlikleri ani bir artış göstermişti; bombalı saldırılar ve onların siyasal etkileri üzerine önemsiz politikacıların, önemli profesörlerin, yerel gazetecilerin ve bir ya da iki burslu öğrencinin katıldığı çeşitli paneller düzenleniyordu. Hiç katılmadım ama e-postalara şöyle bir göz attım. Barcelona'dan döndüğümde, María José'nin asistanlarından birinin gönderdiği bir mesaj aldım, "Edebiyat: Şimdi" konulu bir panele konuşmacı olarak davet ediliyordum, bir başka burslu öğrenci, birkaç yerel yazar ve edebiyat eleştirmeni ile birlikte; cevap vermedim. İlk mesajdan birkaç gün sonra, panele katılmayı kabul ettiğim için María José'den bir teşekkür e-postası aldığımda, hâlâ panelden kaçmak için uygun bir bahane arıyordum. Panel, vakfın toplantı salonunda falanca akşam düzenleniyordu; María José beni görmeyi sabırsızlıkla bekliyordu.

Panelde başıma gelebileceklere dair yaşadığım korku, araştırmamı tamamladığımda ne yapacağıma dair giderek artan endişe ile iç içe geçti; bursumun sadece iki ayı kalmıştı. "Yaratıcı yazarlık" denen şeyi öğretme işlerine başvuracak yeterlilikte basılı eseri olan biri değildim; Cyrus, Jane'le işler yoluna girmezse anne babasının

Topeka'daki evinin zemin katına taşınma sinyalleri veriyordu; orada geçinmek için yapmak zorunda kalacağım iş Brooklyn'in çekiciliğini azaltmıştı; bir daha asla Providence'a ayak basmamaya kararlıydım. Edebiyat doktora programlarına başvurmayı planlamıştım ama yıllardır kafalarında bu planla yaşayan insanlar tanıyordum; birkaç üniversitenin internet sayfasını sık kullanılanlara eklemekten fazlasını yapmış değildim. Hukuk fakültesinin düşüncesi bile tüylerimi ürpertiyordu. Döndüğümde ne yapacağının ayrıntılarıyla kafamı yormamak için, vereceğim kararın kapsamını kalmak ve gitmek arasında bir tercih yapmak ile sınırladım, sanki bu karar her iki durumda da tam olarak nereye gideceğimden ve fiilen ne yapacağımdan bağımsız ve daha fazla önem taşıyormuş gibi. Araştırmamın son safhasında, hava ısınmaya ve günler uzamaya devam ederken, her yemeği, sohbeti ve yürüyüşü İspanya'da kalmaya değip değmeyeceği açısından mercek altına aldım. Kendi deneyimlerime, daha önce hiç olmadığı ölçüde, aynı anda hem daha uzak hem de daha yakındım. Bir taraftan, dikkatim ikiye katlanmıştı: Aldığım her lokma ya da bir sohbetten kulak mısafiri olduğum ifade ya da ışığın açısı ya da müzenin köşesi, karar verme sürecinde üzerinde duracağım verilerdi; diğer taraftan, üzerinde dikkatimi yoğunlaştırdığım obje, derhâl geleceğe dair derin düşüncelerimde kullanılmak üzere soyut bir kavrama dönüşüyordu.

Arturo, Rafa'nın da yanımızda olduğu bir konuşmada, İspanya'da kalırsam Rafa'nın evinde bana tahsis edilecek bir odada dilediğim kadar yaşayabileceğimi söylemişti, Rafa da başını sallayıp onaylamıştı; zarif insanların takıldığı modern bir malikanede misafir yazar olma

düşüncesi çok çekiciydi ama öyle bir hayat yüz kaslarım için çok yorucu olurdu. Ya da, birinci sınıf üniversitelerin birinden diplomam olduğuna göre, mutlaka şirketler veya zenginlerin çocukları için bir İngilizce öğretmenliği işi bulurdum; Madrid'deki Amerikalıların çoğu hayatlarını böyle kazanıyordu; ödemeler el altından nakit olarak yapıldığından vizede bir sorun da çıkmıyordu, üstelik beyaz bir Amerikalı için İspanya'da kaçak yaşamak hiçbir sorun yaratmıyordu. Aklıma gelebilecek şeylerden biri olan sağlık sigortasını kafama takınama hiç gerek yoktu, özellikle de Sosyalistler iktidardayken. Sevdiğim insanlar ziyaretime gelebilirdi. Ama bazen, orası hangi ev olursa olsun evime dönmem gerektiğini düşünüyordum, bunun gerçek hayatım olmadığına, yaklaşık bir yıldır yaşadığım su götürmez turist hayatının yeterli olduğuna, ABD'ye dönüp ailemle birlikte olmam ve ciddi bir şekilde eş, kariyer vs aramaya başlamam gerektiğine ikna oluyordum. Burada kalışımı uzatmak kaçınılmaz olanı erteliyordu; hayatımı idame ettirmeyi başarsam da kendi ailemden ve kendi dilimden uzakta asla kalıcı olarak yaşayamazdım, durumun böyle olduğunu bildiğime göre bursum sona erdiğinde buradan ayrılmalı, tüttürmeyi bırakmalı ve gerçek hayatımla ilişkilerimi tazelemeliydim; kendim ve şiirim için en iyisi bu olurdu.

Fakat bazen de gerçeklik vaazı İspanya'dan yana ağır basıyordu; *bu*, diyordum kendi kendime, *chorizo*'nun kanlı tadına ya da hoş kokulu esrarlı sigaraya ya da bu ikisinin Teresa'nın nefesindeki varlığına istinaden, gerçek deneyim *bu*, İberya'da her şey doğası gereği daha dolaysız olduğundan değil, bölgenin tabiatı ve onunla ilişkim tamamen standartlaşmamış olduğundan. Elbette

yeterince aşina olduğum bir noktada dil ve bölge yabancılık etkisini kaybedecekti, o zaman artık İspanya'da gördüğüm bir taşın Kansas'ın tortul kayalarından, özel bir anlamda, daha *taşsı* olduğunu düşünmeyecektim ve taşlar için geçerli olan bedenler, ışık, hava, kısaca her şey için geçerliydi. Ama o aşinalık anı henüz gelmemişti; o zamana kadar neden kalmayayım diye düşünüyordum. Belki de kalırsam aylar önce başvuru yaptığımda çerçevesi belirlenen projemi gerçekleştirmeye çalışırdım, İç Savaş'a edebiyat cephesinden bakan uzun, araştırmaya dayalı -bu ne demekse artık- bir şiir oluştururdum, böyle bir anın bize "Edebiyat: Şimdi" üzerine ne öğretebileceğini keşfederdim. İspanyolcam hızla gelişirdi; Ashbery veya Garnett veya İngilizce başka bir şey okumak yerine İspanyol edebiyatının klasiklerine balıklama dalardım; taklidini yaptığım şair olurdum ve projemi gerçekleştirirdim. Bir telefon alıp Teresa ile ilişkimdeki son eksik parçayı tamamlardım.

Kendimi şiirime sahip çıkarken bulduğum için şaşkındım, seçeneklerimin avantajlarını yazmakla karşılaştırıyordum, sanki yaratıcılığım yüzünden böyle yapıyormuşum gibi; sahip olmadığımı bildiğim yaratıcılığım... Bende tılsım yok, diye düşünürdüm kendi kendime, bedenimde bir heyecan işareti arayarak, içimde şiirin şarkısı yok. Ama araştırmam bana kişiliğimi şekillendiren çelişkilerimin dokusunun, nihayetinde, bir şiir olduğunu öğretmişti, burada "şiir" ortaya çıkardığı olasılıklara uygun bir dil yetersizliği anlamına geliyordu; ancak o zaman sahtekârlığım yalnızca bir hastalık olmaktan çıkıp proje olabilirdi; ancak o zaman kendime yabancılığım eleştirel, estetik bir tavır olarak yeniden tanımlanabilirdi, uzmanların kimyasal madde problemi

diyebileceği şeyin bir yan etkisi olarak görülmenin aksine. Problemin kökeni gerçeklikten kaçma isteğimde değil, gerçekliğin var olmayışına kimyasal bir bahane bulma isteğimde yatıyordu. Ama kimyasal maddelerle ilişkim de eğreti değil miydi? Asla hiçbir şey enjekte etmemiştim; kan işemeye başlasam bara değil doktora giderdim; sosyal ortamlarda iki kadeh atmak, haplarımı uygun dozda almak ve arada sırada zevk için tüttürmek dışında her şeyi bırakmayı planladım; kaderimde burjuva aileyi sürdürmek vardı, bu olasılıktan ne kadar korktuğum veya onu ertelemeyi ne kadar çok istediğim önemli değildi. Yoksa yalan olan, aşırı ilaç kullanmamın sahte bir davranış olduğu iddiası mıydı; aslında sağlıklı ve saygın bir hayata yöneldim ve bu yüzden henüz yapabiliyorken bokunu çıkarmanın keyfini sürmeliyim iddiası mıydı yalan olan; tasavvur ettiğim kimliğe, bağımlı kimliğine bürünmüş müydüm; ergenlik tecrübemi süresiz olarak uzatma çabası, sıradan bir bağımlılık olsa da korkulana mı dönüşmüştü sinsice; mitomani metomani mi olmuştu? Şehirde amaçsızca dolaşırken bunları düşünmekten çok, tenimde hissediyordum.

Bir akşamüzeri El Retiro'dan döndüğümde, neredeyse hiç kontrol etmediğim posta kutusudan dışarı taşan bir posta görünce şaşırdım; panelin el ilanıydı. İlanın ciddi görünümü gerginliğimi iyice artırdı, ilanda vakfın konuklarının fotoğrafları da vardı: Javier Torres, roman yazarı ve *El País* kitap eleştirmeni, vesikalık fotoğrafı adamı başkan adayına benzetmişti; Elena López Portillo, UCM'de edebiyat profesörü, gri saçlarıyla kitaplığının önünde seçkin bir görüntüsü vardı; Teresa Solano, çevirmen, şair, görsel sanatçı ve küratör, bir sohbet sırasında gözlerini kısmış sigara içerken fotoğraflanmıştı;

ve Francesc Balda, otuz küsur yaşında bir Katalan romancı ve siyasi gazeteci, yakışıklı, o da sigara içiyor, fotoğraf makinesine bakmış, kafası tıraşlı. El ilanında ayrıca konuyla ilgili alanlarda araştırma yapan iki burs öğrencisinin de panele katılacağı yazıyordu. Teresa'nın fotoğrafına bakarak orada öylece uzun bir süre dikildim, kafamı toplamaya çalışıyordum. İzlemeye gelmekte ısrar edeceğini düşünerek Teresa'ya panelden söz etmemiştim, ama bu onun niye panelden söz etmediğini açıklamıyordu; neredeyse her gün görüşmüştük. Onun katılımını saldırganca bir hareket olarak görüyordum, María José'nin bana karşı düzenlediği bir saldırı, beni Teresa'nın önünde küçük düşürmek istiyordu; Teresa beni vakfın önünde küçük düşürmek istiyordu. Öfkeliydim ve aldatılmış hissediyordum, ama aynı zamanda Teresa'nın böyle bir toplulukta bulunmasını haklı çıkaran bir ünü olduğunu keşfettiğim için, bu kadar geç keşfediyor olduğum için bozulmuştum; internetten öğrendiğime göre, Balda ve Torres meşhurdu, López Portillo birçok İspanyol şair üzerine dünya çapında bir otoriteydi ve tabii Teresa vardı; niye daha önce onu Google'da aramamıştım? Ünlü değildi ama yakında bir şiir kitabı çıkıyordu, Katalanca ve Fransızcadan çevirileri önemli dergilerde yayınlanmıştı, ayrıca gelecek vaat eden bir yazar olarak çeşitli ödüller kazanmıştı. Görsel sanatçı mı? Çevirilerinin yayınlandığını biliyordum ama yayınlanmak üzere olan kitabından haberim yoktu; onun şiirleri üzerine tek kelime konuşmamıştık ve her nedense edebî çevreler denen şeydeki konumunu hiç merak etmemiştim.

Teresa ile ilgili şeyleri okumayı bitirince hemen dairesinin yolunu tuttum, Huertas'tan yaya olarak otuz

ya da kırk dakika sürüyordu. Barcelona'dan döndüğümde en kötü olasılığın başıma gelmesinden, Teresa'nın ilişkimizi sona erdirmesinden korkmuştum, ilk birkaç gün onu evinde de galeride de bulamamıştım. Sonunda çevirilerin yeni taslaklarıyla bana gelmişti; hiçbir şekilde kızgınlık, rahatsızlık veya yeni ortaya çıkmış bir uzak durma belirtisi göstermiyordu. Artık havalar ısındığından askılı bir bluz giymişti, esmer omuzlarını ve gözyaşlarımı döktüğüm sırtını görebiliyordum. Kaybolduğum için tekrar özür diledim ve olup bitenler yüzünden çok utandığımı anlattım. Teresa o sırada endişelendiğini, tedirgin olduğunu ama büyütülecek bir şey olmadığını söyledi. Hangi şairle buluştuğumu sorduğunda internetten öğrendiğim bir ismi söyledim, hiç duymadığını söyleyince rahatladım. Garip ve sıkıcı bir konuşma olduğunu, onunla dönmediğim için pişmanlık duyduğumu söyledim. Aslında erkenden uyanıp ilk trenle Madrid'e dönmüştüm. O günden sonra Teresa'yı hemen her öğleden sonra gördüm ve geceyi çoğunlukla onda geçirdim; öpüşmeyi ve oynaşmayı sürdürdük ama sevişmedik. Bu bana tuhaf geliyordu ama dert etmiyordum; belki de aşk yapma niyetimizi, beceriksiz girişimlerden korumak hoşuma gitti. Kendi kendime ağırdan aldığımızı, ilişkimiz çok coşkulu olduğu için büyük bir özenle idare edilmesi gerektiğini söylüyordum; belki Teresa kendisini tam anlamıyla ilişkiye vermek için İspanya'da kalacağını duymayı bekliyordu. Carlos'la ve başka çekici erkeklerle işi pişirmesi ya da belki yatması, beni kıskançlıktan kudurtmakla birlikte, sıradışılığımıza dair teorimi desteklemeye yarıyordu; beni çekici bulmasa benimle görüşmeyi çoktan kesmiş olurdu; peki ama çekici buluyorsa niye fiziksel olarak böylesine serbest biri benimle yatmayı reddedi-

yordu? Bunun tek nedeni duygularının yoğunluğundan kendisini koruması olabilirdi. Ama şimdi panel her şeye gölge düşürüyordu. Chueca boyunca ilerleyip ilk karşılaştığımız yerin yakınından geçerken, benimle sadece oyun oynadığından şüphelenmeye başladım, artık her nedense, belki de Barcelona'da Isabel'le görüştüğümü zannettiği için, vakfa ve onun seçkin üyelerine benim en iyi ihtimalle bir şarlatan olduğumu açıklayacaktı.

Teresa'nın apartmanına geldiğimde terlemiştim, susamıştım ve kızgındım. Koltuğunun altına karton tüp sıkıştırmış bir kurye binadan çıkıyordu, böylece zili çalmadan içeri girebildim. Asansör kilitli değildi, kapılar açıldığında Teresa'yı göremedim. Sonra duşun sesini duydum. Bir bardak su içtim, kendime bir içki hazırladım ve Teresa'nın kanepesine oturdum. Beni görünce afallayacağı için memnundum, belki de çığlık atardı; ben onu el ilanında gördüğümde afallamıştım. Siktir git, dedim kediye, her zamanki ukalaca gözlerini kapatıp açma hareketini yapıyordu.

Afallamadı. Bir havluya sarınmış olarak çıktı, beni gördü, yaklaşıp öptü, sonra giysi seçmek için gardırobuna gitti.

"Panelde birlikteyiz," dedim dümdüz, Teresa gardırobunda giysi ararken omuzlarının hareketini izliyordum.

"Evet," dedi.

"Niye bana söylemedin?" diye sordum, kızgınlığımı belli etmemeye çalışıyordum.

"Bildiğini sanıyordum. María José senin panelde olacağını söyledi. Ben de panele beni davet etmesini senin istediğini düşündüm." Bunun mantıklı olduğunu kabullenmek istemiyordum.

"Ben katılmıyorum," dedim.

"Niye?" diye sordu ama pek umursamış görünmüyordu.

"Çünkü söyleyeceğim bir şey yok. Çünkü İspanyolcam iyi değil. Çünkü edebiyat politikayla ilgili değil." Konsantrasyonumu kaybetmiştim.

Tenini daha esmer gösteren beyaz renkte bir askılı bluz ve kot pantolon giydi. Yanıma oturdu. "Altı ya da yedi aydır seni tanıyorum," dedi, neredeyse hüzünlü bir şekilde. "Sadece İspanyolca konuşuyoruz. Bu dilde yaşayabildiğini ne zaman kabul edeceksin?" diye sordu.

Beni kendisiyle İspanyolca yaşamaya, burs bittikten sonra kalmaya davet ettiğini düşünerek etkilendim. Kızgınlığım geçti. "Bu dilde seninle yaşayabilirim ama María José ve vakıfla yaşayamam. Ayrıca, "Edebiyat: Şimdi" üzerine söyleyebileceğim hiçbir şey yok," dedim.

Sesinde yine hüzün benzeri bir şey vardı: "Adam, sen müthiş bir şairsin, önemli bir şairsin. Bundan emin olmasam, şiirlerini çevirir miydim? Şair numarası yapan biri olduğun numarasını ne zaman bırakacaksın?" Yalnızca adımı İngilizce söyledi.

"Şiirlerimde keşfetmiş numarası yaptığın şeyleri aktarıyorsun," dedim İngilizce.

Sigaramı aldı, yenisini yaktım. "Hayır," dedi sadece, İngilizce mi İspanyolca mı anlayamadım.

Birlikte sessizce otururken Teresa'nın haklı olup olmadığını düşündüm; gerçekten akıcı İspanyolca konuşan biri ve gerçek bir şair miydim, kastedilen her neyse? Onunla İspanyolca konuşurken çeviri yapmadığım doğruydu, İngilizce düşünerek konuşmuyordum ama yine de konuştuğum dile hâkim değildim, ezberlediğim

kalıplarla basit cümleler yapıyordum, akıcı bir vasıta aracılığıyla iletişim kurmuyordum. Peki ama neden sızlanmayı kesmiyordum, panele katılıp düşüncelerimi ikinci dilimde ironi olmaksızın paylaşmıyordum? Yurtdışında okuyan ve yazan Amerikalı bir genç şairin düşüncelerini öğrenmek istiyorlardı ve ben de buydum, sadece şairlik taslayan biri değildim. Belki de yalnızca sahtekârlığım sahteydi. Ne olursa olsun, Teresa'nın varlığı beni korurdu, küçük düşürmezdi; çevirmek için benim yapıtımı seçmesi şiirime saygınlık kazandırırdı, deyim yerindeyse onu güvenceye alırdı ve eğer bir noktada kendimi içinden çıkılmaz bir duruma sokarsam müdahale ederdi. Gergin olurdum ve belki işleri biraz zora sokardım ama sonuç bir felaket olmazdı; María José'nin kızgınlığı geçerdi, Teresa'yla ilişkimi herkes öğrenirdi ve bu da bizi bir çift olduğumuza iyice inandırırdı. Havalı el ilanından bir tane de anneme gönderirdim. Eğilip Teresa'yı öptüm; sigara ve lavantalı sabun kokuyordu.

"Birleşik Devletler'e geri dönmüyorum," derken buldum kendimi.

Gözleri kocaman açıldı ve gülümsemesinin solduğunu düşündüm. "Ciddi misin?"

"Yani Haziranda dönmüyorum," dedim. "Herhâlde günün birinde dönerim." Heyecanlanmasını bekliyordum.

"Güzel," dedi ama heyecandan yoksunluğu mideme oturdu, ya da belki kalbime.

"Yazarım, İngilizce öğretirim ve seyahat ederim," dedim bir şey söylemiş olmak için.

"Güzel," diye tekrarladı, gülümsemesi yüzüne yeniden tam anlamıyla yerleşirken biraz heyecan gösterdi

ama yeterli değildi. "Haziranda benimle Córdoba'ya gelip ailemle tanışabilirsin," dedi. Artık iyice emindim; uzun vadeli bir ilişki düşünüyordu. Ama yine de uzun vade onu heyecanlandırmıyordu.

"Gelmek isterim," dedim, heyecanlanmış görünmemeye dikkat ederek. "Ayrıca Barcelona'da da biraz vakit geçirmek istiyorum," dedim. Teresa'yı kaşlarımla Isabel veya başka bir kadının orada beni bekleyip beklemediğini hesaba katmaya davet ettim. "Granada'ya tekrar gitmeyi de istiyorum," diye ekledim Isabel'i hatırlamasını garantiye almak için.

"Granada'ya gittin ama Elhamra'yı görmedin," diye doğruladı, gözlerini kısarak.

"Evet," dedim. Isabel'le ateşli dakikalar yaşamaktan çevreyi gezme fırsatı bulamadığını düşünmesini umuyordum. "Arturo ve Rafa, Rafa'nın evinde kalabileceğimi söyledi," dedim ve tepkisini ölçmek için dimdik Teresa'ya baktım.

"Evet, biliyorum," dedi. Demek ki bu konuyu konuşmuşlardı ama kendi fikrini açıklamadı.

"Ama galiba dairemde kalmaya devam edeceğim," dedim.

"Evet, şehirde kal," dedi. Sonra da, "burada kal, benim olduğum yerde." Şimdi heyecanlanmış görünüyordu. Olağandışı bir tutkuyla beni öptü ve bulanık olsa da sınırsız beklentiler ateşlendi.

Sadece bir veya iki saat sonra, akşam yemeği için daresinden çıktığımızda, aslında Madrid'de kalıp kalmayacağını bilmiyor oluşum beni rahatsız etmeye başladı. Ayrıca, rahatsız etmeye başlamasının bu kadar uzun sürmesi de beni rahatsız etmeye başladı. Fikrimi değiş-

tirdiğimi, her şeye rağmen Amerika'ya dönmeye karar verdiğimi söylesem Teresa ne derdi? Meydanının bahar havasıyla canlandığı Chueca'da yürürken ve Bazaar restoranında bir masa için sırada beklerken onun ne düşündüğünü umursamadığım sonucuna vardım; tüm bunlar, tüm bu İspanya macerası, geri dönersem gerçekliğini kaybederdi; yurtdışında geçirdiğim yıl olurdu, dışarıda kalan bir yıl, son ya da aşağı yukarı son gençlik aktivitesi, ama ciddi anlamda hayatımın bir parçası olmazdı. Teresa ve Arturo ile bağlarım kopardı, Isabel'le de öyle; yurtdışında neler yaşadığımı soranlara İspanya'daki hayatımı bir ya da iki cümleyle özetlerdim ama bunun dışında geriye sadece esrar ve güneş ve belki de yüzünden kanlar akan o çocuktan ibaret bulanık bir görüntü kalırdı; başka her şey kesilip atılırdı. Bunun bana acımasız ve aptalca bir akıl yürütme gibi gelmemesinin nedeni Teresa'nın en sonunda yaşadıklarımızı umursayacağına bir türlü inanmayışımdı; hatıra olarak saklanacak minik bir kitabımız olurdu ve Teresa yeni bir projeye başlardı, beni Carlos'tan, Abel'den, Rafa'nın partisindeki o adamdan ve diğerlerinden daha fazla düşünmezdi, muhtemelen daha az düşünürdü. Sonunda masamıza oturduk, çeşitli yağlarla çeşnilendirilmiş şeyler yedik, iki ya da üç şişe sek *cava** içtik ve Gaudí, Topeka, Lorca, New York, Córdoba, Orson Welles üzerine sohbet ettik. Entelektüel konulara ayak uydurduğumu gördüm, kolaylıkla konuşuyor ve anlıyordum. Yemekten kalktığımızda kafayı bulmuştuk ve dolambaçlı yollardan Teresa'ya giderken kendi kendime, tüm bunlar, burada sürdürdüğüm hayat harika, diye düşündüm, benim hayatım olmasa bile önemi yoktu.

* Cava: Bir tür İspanyol köpüklü şarabı. (ç.n.)

Ama panelden önce geçirdiğim iki gün harika değildi, kesinlikle benim hayatımdı; düşük seviyede ama sürekli bir panik hâlindeydim; dişlerimi gıcırdatmayı bırakamıyordum. Belki de sessiz kalabilirdim, tek kelime etmezdim, yüz ifademi kullanarak sessizliğime farklı anlamlar verirdim ve benim katılımım da böyle olurdu; elbette daha seçkin panelistler uzun uzadıya konuşur, ilgi odağı olurdu. Kapı ziline cevap vermedim ve evden dışarı çıkmadım. Sözlüğümün yardımıyla her duruma uyacak birkaç cümle kaleme alıp ezberlemeye çalıştım: "Hiçbir yazar kendisini siyasetin dışında bırakamaz ama edebiyat siyasete etki yapmaktan çok onu yansıtır, bu önemli bir ayrım." Bir zamanlar Deleuze ve Guattari, Calvin ve Hobbes gibi iki ayrı kişi olduğunu düşündüğüm Ortega y Gasset'ten özlü sözler bulmak için internette araştırma yaptım. Şunu nasıl söyleyeceğimi çözdüm: "İspanya'nın durumu üzerine konunun uzmanıymışım gibi konuşma hususunda çekincelerim var; öyle yapmak Amerikalı küstahlığına ilişkin klişeleri ifa etmek olurdu." Alıntıların içine ettikçe gerginliğim artıyordu. İspanyol şiiriyle ilgili cehaletimin ortaya çıkmasından çok İspanyol dönemi ile ilgili cehaletimin ortaya çıkmasından endişeleniyordum. Hiç hazırlık yapmadan dilbilgisi açısından mükemmel bir sürü cümle kurabilirim, açısından mıydı yönünden mi, ama kuramayabilirim de; gerçek zamanlı akıcılığa bel bağlamak yerine, yalın olmasa da hazırlıksız cümleler kuruyormuş taklidi yapmak daha iyi.

Panel günü dairemden nerdeyse iki saat erken çıktım. Yürüyerek, Teresa'nın evinden fazla uzakta olmayan vakıf binasına gittim. Sonra ezberlediğim pasajları çalışırken binanın yer aldığı blok etrafında tur atarak, nefes almayı unutmamayı kendime telkin ederek dolaştım.

Kot pantolonumun cebinde üç tane sakinleştirici vardı. Orada olduklarını teyit etmek için elimi cebime soktum ve kot kumaşıyla temas, içimden bir feryat koparınama yol açtı: Ne diye kot pantolon giymiştim ki? Daha kötüsü, onun üzerinde de bir tişört vardı. İki gün süren panik hâlinde bekleme sürecinde görünüşüme dikkat etmeyi unutmuştum. Takım elbise giymiş erkekler, pantolon takım giymiş María José ve profesör gözümün önüne gelince kusacak gibi oldum; Teresa ne giyse şık görünürdü. Bir büfedeki adama saati sordum; bir saatten biraz fazla zamanım vardı; acele edersem, koşmaya yakın bir hızla gidip gelirsem başarabilirdim. Terlemenin ve geç kalma riskine girmenin berbat bir fikir olduğunu söylüyordum kendi kendime, ama bunu daireme doğru koştururken, merdivenleri uçarak çıkarken, takım elbisemi ararken söylüyordum. Neyse ki, benden beklenmeyecek bir şey olsa da giydiğim tek günün ardından takım elbisemi düzgün bir şekilde asmıştım, ütülü değildi ama idare ederdi. Hızla üzerimi değiştirdim, aynada kendime baktım ve uçarak merdivenlerden aşağıya indim. Vakıf binasına bir blok kala yavaşladım, yüzümün terini sildim, soluk soluğa nefesimi normale döndürmeye çalıştım.

Binaya girip konferans salonuna yöneldim; beklediğimden çok daha büyük bir salonla karşılaşınca korkuya kapıldım, tahminen iki yüz kişilik oturma yeri vardı ve tümü dolmuştu; konferans salonu derken abartılı bir ifade kullandıklarını sanıyordum. Tripod üzerinde video kamera ayarlayan biri gözüme çarptı. Ufak bir sahne vardı, sahnede sandalyeler, isim levhaları, kuğu görünümlü bir sürahi, bardaklar ve ayrı mikrofonlarla donatılmış bir masa duruyordu; sahne güçlü bir şekilde

aydınlatılmıştı. Teresa da dâhil olmak üzere altı panelistin dördü yerlerine oturmuştu ve birbirleriyle sohbet ediyorlardı. Kapının yanında tereddüt içinde oyalanıyordum, biraz sersemlemiştim; María José beni fark etti, yanıma geldi ve muhtemelen alaycı bir şekilde çok şık göründüğümü söyledi, sonra da yerime geçmemi rica etti. Diğer burslu öğrenci, María José'nin beni sahneye doğru götürürken söylediğine göre, katılamıyordu. Bunu sen ayarladın, dedim içimden, öfkelenmiştim; tek Amerikalı olarak, konuşmak durumunda kalacaktım ve panelistler veya dinleyiciler, en azından nezaketen, benim "bakış açımı" soracaklardı. Masadaki yerimi aldım ve Teresa bana gülümsedi; giysilerimi değiştirme kararının yerinde olduğunu gösteren kömür rengi bir döpiyes giymiş olmasına rağmen Teresa sahnede en az evinin salonunda olduğu kadar rahat görünüyordu. Ben de ona gülümsemeye çalışırken diğer panelistlerin önünde kalemler ve kâğıtlar gördüm, herhâlde not almak için kullanacaklardı, oysa ben hiçbir şey getirmemiştim, bu bir küstahlık işaretiydi.

Hiç görmediğim bir film.

Çok geçmeden María José sahneye çıktı. Daha önce fark etmediğim bir ayaklı mikrofona doğru yürürken

kalabalık sessizleşti. María José, bu akşamki tartışmaya geldikleri için herkese teşekkür etti. Sonra da, sıra bana geldiğinde çift dilli bir şiir seçkimin çok yakında yayınlanacağına dikkat çekmeyi unutmadan, panelistleri tanıttı ve bu akşam ilk olarak her bir panelistin konumuz olan "Edebiyat: Şimdi" üzerine bir ya da iki dakikalık giriş konuşması yapacağını söyledi. Masanın sonunda, María José'ye en yakın konumda oturan Javier Torres ile başlıyorduk, ardından sırayla söz alacaktık; sondan ikinci sıradaydım.

İçimde yeni bir öfke dalgası kabardı; kuşkusuz María José diğer panelistlere birkaç dakikalık bir konuşma hazırlamalarını söylemişti ama her nasılsa bana söylemeyi ihmal etmişti. Ama Javier Torres, vesikalık fotoğrafı ile müthiş bir uyum gösteren, bir insandan değil de bir ekrandan geliyormuş izlenimi uyandıran o politikacı ses tonu ile konuşmaya başlayınca hissettiğim kaygının yanında öfkem solda sıfır kalırdı; ne söyleyeceğime dair hiçbir fikrim yoktu. Sakinleştirici almak üzere elimi cebime soktum ve hiç kuşkusuz bembeyaz kesilerek fark ettim ki üzerimi değiştirirken kot pantolonumdaki sakinleştiricileri kumaş pantolona aktarmamıştım. Öyle yoğun bir dehşete kapıldım ki gözlerim karardı; sanki La Sagrada Familia'nın dolambaçlı merdivenlerinin arasından aşağıya doğru, boşluğa bakıyordum. Hiç görmediğim bir manzara... Nasıl olduysa, konuşma sırası Javier'in yanında oturan Teresa'ya gelmişti bile; az sonra da bana gelecekti. Işıklar nedeniyle dinleyiciler sahneden görülmüyordu ama varlıklarını ve dikkat kesildiklerini hissedebiliyordum; Teresa bir espri yapınca dinleyiciler güldü ve bu çok başlı gülme benim için korkunçtu. Şimdi Elena López Portillo konuşuyordu;

kaşlarımda biriken teri sildim. Yanımda kâğıt olsaydı, düşünebilirdim, mantıklı bir şey oluşturabilirdim. Ezberlediğin satırları kullan, dedim kendi kendime ama hiçbirini hatırlayamadım. Kaçacaktım ya da kusacaktım ya da bayılacaktım.

Ama bir satır aklıma geldi. Elena López Portillo konuşmasını bitirmişti ve yüzümdeki basıncın değiştiğini hissedebiliyordum, artık dinleyiciler gözlerini bana dikmişlerdi. Kendimi bir şeyler söylerken buldum, sesim bana sanki konferans salonunun arka sıralarından, seyircilerin arasından ve derinlerden çıkıyormuş gibi geliyordu, "Ortega y Gasset der ki 'Konuşarak, düşünerek, şeylerin daha iyi anlaşılmasını sağlamaya çalışırız ve bu bizi onları kötüleştirmeye, bozmaya, şematize etmeye zorlar.'" Durakladım, sessizliğin pekiştiğini hissedebiliyordum, dinleyiciler alıntıyı anlamaya çalışıyordu. Önceden hazırlanmış akıcılığım ve gergin ya da çılgın görünmüyor oluşum bana devam etmek için yeterli cesareti verdi: "Bu panelle ilgili endişem şudur ki bir dönemi tanımlamakta, "Edebiyat: *Şimdi*" üzerine konuşmakta aceleci davranıyoruz; her dönem, her kavram gibi, kendi içinde bir aşırılıktır. Diğerlerinden duymak isterim, 11 Mart'tan beri ne değişti de bize konuşma hakkı verdi," Gramerim yalpalıyordu ama cümlenin sonunu kaçırmamıştım, "yeni bir *şimdi* hakkında, yeni bir dönem hakkında, yerinden oynatmadan." O noktada durdum, kısa ve öz konuşmamın etkileyiciliğimin ve panelin konseptini tartışma konusu yapan cesaretimin meyvesi olduğu izlenimini yaratarak, ama gerçekte daha fazla alıntı harcamak istemiyordum. Kalabalığın arasında bir ilgi uğultusu oluştu; adrenalin akımının vücudumda dolaştığını hissettim. Francesc Balda konuşmaya başlarken Teresa'ya bir göz attım ve

benimle gurur duyduğu için gülümsediğini düşündüm. Artık diğer panelistleri dinlemeye çalışabilirdim; Francesc Balda benim bakış açımın önemini vurgulayarak söze başladı; bir bundan-önce ile bir şundan-sonra arasındaki muntazam ayrımlara dair yapıcı kuşkumu paylaşıyordu; gerçekten de belki edebiyatın rolü bakış açımızı korumakta bize yardımcı olmaktı, geleceği göz önünde bulundurmaktı, aydınlatıcı bir birikim oluşturmak için bize ait "şimdi" ile geçmişteki çeşitli "şimdi"ler arasında bağ kurmamıza olanak sağlamaktı. Sonra Katalan edebiyatı ve onun politik şiddet ile ilişkisi hakkında bir şeyi açıklamaya girişti ama ne olduğunu anlayamadım.

Kısa giriş sözlerimizin ardından, María José bize teşekkür etti ve şimdi dinleyicilerin sorularını alacağımızı, gerek duyulursa koridorlarda mikrofonlar olduğunu söyledi. Seyirci ışıkları biraz açıldı. İlk sorular belirli panelistlere soruldu, bana soru yoktu, panelin geri kalanında çok az konuşmam gerekeceğine dair güvenim giderek artıyordu. Birisi Teresa'ya, politika ve sanat arasındaki ilişkiye dair bakış açısının, mesela, Elena'nınkinden nasıl ayrıldığını düşündüğünü sordu, çünkü Franco dönemini hiç yaşamamıştı, onun ölümünden kısa bir süre önce doğmuştu. Teresa cevabının bir noktasında herkesin kendi tarihsel zamanını yansıttığına dair bir şey söyledi. Aniden ortaya çıkan bir cesaret gösterisi hevesi ile mikrofonuma eğildim ve ekledim: "Katılıyorum. Hiçbir yazar kendisini siyasetin dışında bırakamaz ama edebiyat siyasete etki yapmaktan çok onu yansıtır, bu önemli bir ayrım." Yine bir uğultu yükseldi, lehimde mi aleyhimde mi anlayamadım ama kesinlikle hiç kimse tek dilli bir sahtekâr olduğumdan kuşkulanmıyordu; bu önemli bir noktaydı.

Ama konuşmakla aptallık etmiştim; şimdi seçkin profesör Elena, bana bir soru yöneltiyordu: "O zaman niye yazıyoruz?" Kötü niyetle sormamıştı ama soru çok açık bir şekilde bana sorulmuştu ve cevap vermem gerekiyordu. Diğer taraftan, ezberlenmiş bir söze dayanan arka planının tersine, konuşmam giderek daha saçmasapan bir hâl alacaktı. Herhangi bir cevap işe yarardı, esrarengiz ya da komik, ama İspanyolcamı bir türlü oturtamıyordum; zaman geçiyordu ve dudaklarımı aralamıştım ama herhangi bir cevap bulamıyordum. Sonunda, "Bilmiyorum," dedim. Neyse ki, Javier bunu ciddi bir cevap olarak aldı ve sanatçı sanatı seçtiği kadar sanat da sanatçıyı seçer gibi basmakalıp bir şey söyledi. Konuşmam gerekmediği hâlde konuşmak hatasını tekrar etmeyeceğime dair kendi kendime söz verdim. Panel devam ediyordu, adını hiç duymadığım bir Katalan yazarla ilgili olarak Francesc uzun bir karşılıklı konuşmaya girdi, Javier ise kendini *El País*'in siyasi bir meseleye yer verme biçimine dair bir tartışmanın içinde buldu. Teresa'ya protesto gösterilerinde yer alması, edebiyatın protesto olarak var olabilirliği ve benzeri konularda çok sayıda soru soruldu ama cevaplarını anlamakta güçlük çekiyordum. Korkumun azaldığı anlarda, şiddetli bir yorgunluğa, konsantrasyonu korku kadar imkânsız kılan bir yorgunluğa kapılıyordum. Tam da bir yorgunluk nöbetinden çıkıyordum ki bana bir soru yöneltildiğini fark ettim.

"Soruyu tekrar edebilir misiniz, lütfen?" dedim.

"Şiir ve siyasi olaylar arasındaki ilişkiye dair yazılarınızı ve düşüncelerinizi en fazla etkileyen İspanyol şairler hangileri?" Adamın söylediklerinden aşağı yukarı böyle bir şey anladım.

Yeni bir "Bilmiyorum" ile sonuçlanacak uzun bir sessizlikten kaçınmak için, sorusu ile tamamen olmasa da neredeyse alakasız bir alıntı ile adama cevap verdim: "İspanyol edebiyatı üzerine," dedim, "konunun uzmanıymışım gibi konuşma hususunda çekincelerim var; öyle yapmak Amerikalı küstahlığına ilişkin klişeleri doğrulamak olurdu." Hayran olduğum İspanyol şairleri söylememin neden küstahlık olduğu belli değildi.

Adam, "Peki ama kişisel olarak hangi şairlerden etkilendiniz?" diyerek sorusunu tekrarladı. Bana çok az soru geldiği için muhtemelen iyi niyetle yöneltilen bu soruya cevap vermek kolay olmayabilirdi. Birkaç isim söyle gitsin. "Lorca," diye salladım. "Miguel Hernández." Ama sonra, dehşet ve şaşkınlık içinde kaldım, çünkü aklıma başka şair gelmiyordu; İspanyol özel isimlerinin hepsi aklımdan çıkmıştı; sanki çok az bilinen yazarlarmışçasına sallayabileceğim yaygın isimleri bile aklıma getiremiyordum. Bir şairin şiir anlayışının veya topluma bakışının benim kendi şiirsel çalışmalarımı nasıl etkilediğini açıklayarak veya bu şairler ile az önce yaptığım yorumlar arasında bağlantı kurarak listedeki isimleri açımlamayı unut: Yalnızca birkaç isim söyle gitsin. Nihayet, neredeyse hiç okumadığım iki ünlü şairi hatırladım: Juan Ramón Jiménez ve Antonio Machado, ama isimler kafamın içinde birbirlerine çarpıp dağıldıktan sonra yeniden birleşti ve ağzımdan şu çıktı: "Ramón Machado Jiménez," bu en az "Whitman Dickinson Walt," demek kadar gülünçtü ve birkaç kişi kıkırdadı. Düzeltmeye çalıştım ama yine yanlış söyledim: "Antonio Ramon Jimenez," şaşırıp kalanlar artık affedilmez hatamı anlamışlardı, o kadar büyük bir hataydı ki belki de ilk anda ironik bir cevap verdiğimden şüphelenenler bile

olmuştu; gülüşmeler yükseldi. Meşhur Amerikalı burslu, yirminci yüzyılın en ünlü İspanyol şairleri listesinden dört isim çıkaramıyordu. "Jiménez ve Machado," dedim sonunda, en azından iki şairi birbirinden ayırmıştım ama artık çok geçti; kendimi ve vakfı rezil etmiş, Teresa'yla ilgili her şeyi mahvetmiştim. María José, zaman kısıtlaması yüzünden yalnızca bir soru daha alabileceğini söyledi, ama şüphe yok ki "utanç yüzünden" demeye getiriyordu, Amerikalı bir düzenbaza arka çıktığı için vakfın duyduğu büyük utanç yüzünden, yine de hiç kuşkusuz bu manzara kişisel olarak çok hoşuna gitmişti.

Son sorunun bana yöneltilmediğini kesin olarak anlayınca, dinlemeyi bıraktım; María José bize teşekkür edip kalabalığı alkışlamaya davet edene dek saniyeleri sayınakla yetindim, ardından başka bir panelle ilgili bir duyuru yapıp kalabalığı tekrar alkışlamaya davet etti, sonra salon tamamen aydınlandı ve dinleyiciler yavaşça koltuklarını terk etmeye başladı. Kaçınayı başaramadan Teresa ensemde bitti, hiçbir şey olmamış gibi gülümseyerek beni çok iyi idare ettiğime inandırmaya çalıştı, sonra da diğer panelistlerle sohbete daldı. Oturup kendi kendime şöyle dedim: Altı hafta sonra buradan ayrılmış olacaksın. Bu insanların hiçbirini bir daha görmeyeceksin. María José isimleri karıştırdın diye bursunu iptal edemez. Bunların hiçbiri önemli değil. Ne Teresa, ne panel, ne İspanya, ne İspanyol edebiyatı ne de genel olarak edebiyat. María José tek tek her paneliste teşekkür ediyordu; sıra bana geldiğinde göz kamaştırıcı bir katkı sağladığını söyledi. Sınırsız bir küçümseme taşıyan soluk bir gülümsemeyle karşılık verdim ve ona teşekkür ettim. Kendi kendime şöyle diyordum: Teresa'yı sevmiyorsun, o da seni sevmiyor. Bunların hiçbiri gerçek değil.

Madrid'den hoşlanmıyorsun, turistlerinden ve tozundan ve sıcağından ve haddi hesabı olmayan *pietà*'larından ve berbat yemeklerinden de öyle. Pis faşistler. Tüttürmeyi bırakmaya, toparlanmaya, arkadaşlarına ve ailene geri dönmeye hazırsın. Şiir yazma yaşını geçtin. Öğretim görevlisi ya da hukukçu olacaksın ama Teresa'yla, esrarla, içki içmekle, yalan söylemekle, şiirsellikle ve bunlarla ilgili durumlarla alakan kalmadı. Ben hiç burada olmadım, dedim kendi kendime. Sen beni hiç görmedin.

—

Araştırmamın son evresinde ateş böcekleri gözden kaybolmaya başlamıştı. Şaşırmış yarasalar gün ortasında uçuyor, birbirlerine çarpıyor, yere düşüp küçük yığınlar oluşturuyordu. Arılar ortadan kayboluyordu, belki cep telefonlarının yaydığı radyasyon yüzünden, belki parfümler yüzünden, belki şekerlemeler yüzünden. İstila başladığından beri en amansız çağ yaşanıyordu. İnsansız hava araçları yukarıda hüzünlü bir gürültü çıkarıyordu. Sene 1933'tü. Şehirlerde ışık kirliliği vardı, dünya ısınıyordu. Denizler yükseliyordu. Denizler müstakbel okurları örtüyordu. Şaşırmış ağaçlar erken çiçek açıyordu; uzaydan çekilmiş fotoğrafları internetten görebilirdiniz. Sene 1066'ydı, 312'ydi. Çocukların tablolara dokunmasına neden izin verilmesin? Dikenli tellerin ardındaki turuncu tulum giymiş kapüşonlu mahkûmları görebilirdiniz. *İndiriliş*'in önünde dikiliyordum, meşe üzerine yağlıboya, esrar ve kafein; bir süredir oraya gitmemiştim ve mavi çarpıcıydı. 1936, 1492, 800, 1776. Bu arada, hayatın beyaz makinesi. Büyük sanatçı ve

müze bekçisi. Söyleyecek hiçbir şeye sahip olmamak ve bunu minik bir telefona söylemek. *¿Por qué nací entre espejos?** Reina Sofía'daki bekçi kolyeyi hiç takmış mıydı merak ediyordum. Okuma seansı öncesi, oyalanacak birkaç saat zamanım vardı. *Bajo el agua / siguen las palabras.*** Parka gitmek üzere müzeden çıktım. Mevsime göre serin, çok güzel bir gündü ve park kalabalıktı; El Estanque yakınında kuklacılar ve portre ressamları vardı. Esrar satıcıları geri dönmüştü ya da takviye kuvvetleri gelmişti, ağaçların arasında dolanıyorlardı. Bir banka oturup minik kitabımı açtım; mükemmel bir baskıydı, içinde bulunduğu zamana ait olmayan bir kalitedeydi, ölü bir mecraya yaraşır şekildeydi. İtalyan kâğıda tipo baskı, el dikişi. Arturo kitabı bin kopya basmıştı. Teresa'nın ismi sadece künyede geçiyordu, öyle olmasını istemişti. Arturo okuma ve kutlama partisine herkesi çağırmıştı. Hatta duyuruyu kendi adres defterimdeki herkese yönlendirdim, her ne kadar İspanya'da sadece dört ya da beş kişiyi tanıyor olsam da. Üzerimde takım elbisem vardı. María José'den etkinliği tüm burslu öğrencilere duyuran bir e-posta almıştım. Gelin bu büyük başarıyı birlikte kutlayalım vs. Her nedense gergin değildim. Belki Elena López Portillo da gelir ve eserim üzerine bir yazı yazardı. Belki Isabel, Oscar'ı getirirdi, Carlos olarak hayal ettiğim adamı. Teresa, yayıncısının benim bir kitabımı yayınlamayı düşündüğünü söyledi. Su altında / devam ediyor konuşmalar. Keşke Rufina'yı

* Lorca'nın "Cancion del Naranjo Seco" (Kuru Portakalın Şarkısı) şiirinden bir dize: "Neden aynalar arasında doğdum?" Çeviren: Sait Maden

** Lorca'nın "Burla de Don Pedro a caballa" (At Üstündeki Don Pedro'nun Güldürüsü) şiirinden bir dize: "Su altında / devam ediyor konuşmalar." Çeviren: Sait Maden

öpebilseydim. Araştırınam boyunca epeyce kilo vermiştim. Bunun dışında çok fazla değişikliğe uğradığımı sanmıyordum.

Bir uluslararası uçuş biletini değiştirmek yüz euro'ya mal olurdu, yani Zalacaín'de bir yemekten daha ucuza. Müzedeki bekçi, tuvaletteki görevli, ekonomik modelimiz. Sıra sütunlara doğru yürüdüm ve davulcuları dinledim. Güneş daha yeni batmaya başlıyordu, gün ışığı azalmıştı ama neredeyse saat ona dek hava az çok aydınlık olacaktı. Oturup tüttürdüm ve artık niyeyse aklımdan şöyle geçti: Teresa orijinalleri okusun; ben de çevirileri okurum. Aksanım okurken iyiydi, nedenini bilmiyordum, konuşurken olduğundan çok daha iyiydi. Sıra sütunların önünde yüksek sesle bir ya da iki İspanyolca şiir okudum; Amerikan aksanı yoktu.

Sonunda galeriye gittim, tıklım tıklım dolu olduğunu görünce sevindim. Eğer bir gerginliğim varsa, bu yalnızca gergin olmayışım gerçeği ile ilgiliydi. Bu da bende bir tuhaflık olduğunu gösteriyor olabilirdi. Bir sürü insan tarafından karşılandım: María José şaşırtıcı bir şekilde sıcaktı; birbirimizi içtenlikle öptük. Rafa'nın evinde birlikte tüttürdüğümüz kadınlardan biri ağzımın kenarından öptü. Teresa'yı buldum, nefes kesici görünüyordu, öpüştük. Muhtemelen saten kumaştan, gümüş rengi bir elbise giymişti, çok sade ama kesinlikle pahalı bir elbiseydi. Bizim işçi sınıfından pek tanıdığımız yoktu. Ona okuyacağımız kısımları değiş tokuş etme fikrimi açtım, her ne kadar gülümseyişinde eser miktarda hüzün olsa da kabul etti.

Bir bar vardı ve şaşırtıcı ama bir de barmen tutulmuştu. Beyaz şarap istedim. Adam içkimi doldururken yanıma Jorge geldi; herhâlde adres defterimde o da vardı.

Samimi bir şekilde kucaklaştık. İspanyolcamın ne kadar ilerlemiş olduğuna, üst düzey insanlara nasıl da uyum sağladığıma, öğretmenlik yaptığı ve uyuşturucu sattığı ünlü şairi ileride herkese nasıl anlatacağına dair bir şeyler söyledi. Yaşayan ünlü bir şairin adını söylemesini istedim. Söyleyemedi.

"Isabel Madrid'e döndü mü?" diye sordum.

"Nasıl yani?" dedi.

"Barcelona'dan döndü mü?" diye sordum.

"Barcelona'ya ne zaman gitti?" diye sordu, kafası karışmıştı.

"Yeniden dil okulunda çalışmaya başladı mı?" diye sordum.

"Dil okulunda çalışmaya hiç ara vermedi," dedi.

"Ha," dedim. Bu habere duygusal bir tepki verecek miyim diye bekledim, heyecan veya kızgınlık veya en azından kuşku. Oscar meselesini uydurmuş muydu? Fikrini mi değiştirmişti? Erken mi gelmişti? Bekledim, ama sadece biraz meraklandım; onun dışında tamamen ilgisizdim. Kalabalığın içinde miydi acaba? Tekrar kendimde bir tuhaflık olup olmadığını düşündüm.

Kitapçık bir masanın üzerinde yığınlar hâlinde satışa sunulmuştu; kendi adımın bir sürü kopyasını görmek garipti. Fiyatı on euro idi, gözüme epeyce pahalı göründü. Arturo çıkageldi, bana sarıldı, her şey için teşekkür ettim. Ödeşebiliriz, dedi, birkaç ay galeride yerleri süpürürsün. Başlamak üzere olduğumuzu, Teresa'nın yanına oturmam gerektiğini söyledi, sözünü dinledim. Konuşmalar kesildi ve koltuk bulamayanlar yere oturdu veya arka kısımda ayakta dikildi. Artık biraz gergindim ama o kadar kötü değildi; takım elbisemin cebindeki

sakinleştiricileri sadece onlara ihtiyaç duymadığıma şaşırdığım için hatırladım. Arturo kürsüye çıkıp konuşmaya başladı. Stadyum ışıklarının yakınındaki gece açan çiçekler açılmayı reddetti. Özgürlük yükselişteydi. Uçakların gürültüsü ispinozlar üzerinde tuhaf bir etki yaratıyordu. Bazı türler, bazen binlerce böcek birden, çelişkileri körükleyerek parıldamalarını senkronize etti. Neden aynalar arasında doğmuştum?

Teresa orijinalleri okurdu, ben çevirileri okurdum ve biz okudukça çeviriler orijinallere dönüşürdü. Sonra etrafımda arkadaşlarımla cam tavanlı bir odada sonsuza kadar yaşamayı tasarladım.

NOTLAR

Sayfa 14: Rogier van der Weyden'in *Çarmıştan İndiriliş* tablosundan bir detay (Yaklaşık, sene 1435).

Sayfa 62: Guernica'nın bombalanışından bir fotoğraf, 1937. Alman Federal Arşivi'nden alınmıştır.

Sayfa 105: John Ashbery'nin *Nehirler ve Dağlar*'ından "Clepsydra". Yazar adına George Borchardt Ajansı'nın izniyle yayımlanmıştır.*

Sayfa 120: Esther Singleton, *Elhamra.* Orijinali: Esther Singleton, *Turrets, Towers, and Temples: The Great Buildings of the World, as Seen and Described by Famous Writers* [Kuleler, Burçlar ve Tapınaklar: Ünlü Yazarların Gözünden ve Onların Anlatımıyla Dünyanın Büyük Yapıları], (ny: Dodd, Mead and Company, 1898). Reprodüksiyon: Liam Quin (http://www.fromoldbooks.org).

Sayfa 164: *Francisco Franco,* 1958. Ramón Masats'ın izniyle kullanılmıştır. Copyright © Ramón Masats, 1958.

Sayfa 200: 1975 tarihli *The Passenger* (Yolcu) filminden bir sahne detayı.

---

* Ben Lerner, şiirin tümünü değil, sadece bir bölümünü kullanmıştır. Şiiri, bu kitap için özel olarak Türkçeleştiren Nazmi Ağıl'a teşekkür ederiz. (y.h.n.)

Adam Gordon: Üniversiteyi bitirdikten sonra kazandığı "şiir bursu"yla İspanya'ya giden bir Amerikalı. Sorulursa İspanyol İç Savaşı ve şiir hakkında bir araştırma yaptığını söylüyor; ama kendi kişisel araştırmasından, örneğin derin bir sanat deneyiminin mümkün olup olmadığına dair sorgulamalarından kimseye bahsetmiyor. Sanatın doğasını veya klişelerini sadece iç sesiyle tartışıyor. Zaten ne yaptığını kendisi de pek bilmiyor. Edebî sahtekârlığının ne kadar da sahte olduğunu düşünürken sahici biri olup çıkıyor. Çoğu zaman dumanlı kafasıyla sadece etrafındaki insanlara değil, kendi kendisine de komik/trajikomik oyunlar oynuyor ve gündelik gerçeklikten ayrılan bir bilincin nerelere varabileceğini gösteriyor. Tüm düşünsel sakarlıklarına rağmen ne yapıp edip dünyanın ve kendisinin izleyicisi hâline geliyor. "Bir başkası" olarak görünmeye çalışırken, "bambaşka biri" oluyor: Atocha İstasyonu'nun bombalanmasıyla karışan Madrid'de, güncel bir "sanatçının genç bir adam olarak portresi"ni sunuyor.

Atocha'dan Ayrılış, Hakan Toker'in çevirisiyle Türkçede.

"Günümüz hayatında sanat ve gerçekliğin kesişmesi üzerine olağanüstü bir roman."
John Ashbery

"Tek kelimeyle büyüleyici. Lerner'ın yalancı, haplara boğulmuş, kendisinden nefret eden, dâhiyane budalalıkların kahramanı tam anlamıyla unutulmaz bir karakter..."
Paul Auster

"*Atocha'dan Ayrılış*, zekâ dolu bir mizaha sahip; capcanlı ve her cümlesiyle özgün. Şimdiye dek okuduğumu hatırladığım hiçbir şeye benzemiyor."
Jonathan Franzen

Kapak David Drummond JAGUAR